سازمان مدیریت و برنامه ریزی
استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

بررسی و تحلیل وضعیت اقتصادی

تحلیل زمینه های فعالیت های اقتصادی (بخش خدمات)

ویرایش سوم

مرحله اول ، گام دوم ، فصل سوم

(منطبق با بند ۱-۲-۳ -۲-۳) شرح خدمات

تابستان ۹۶

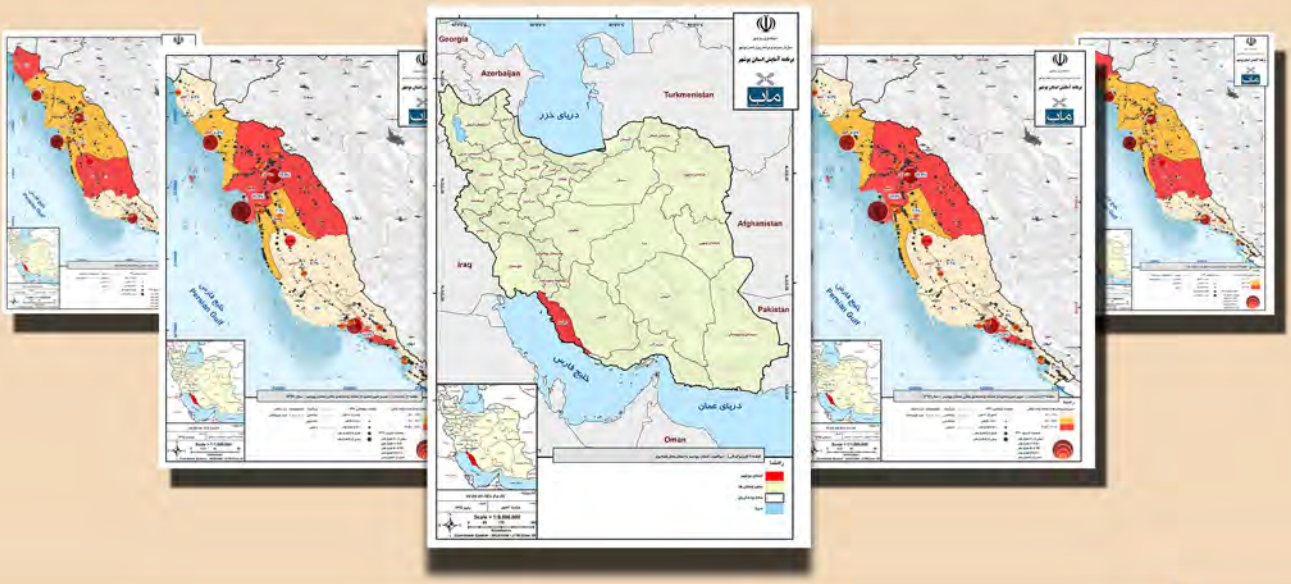

شناسه گزارش:
500212B0021300306RE103960908

مهندسین مشاور برنامه‌ریزی منطقه‌ای، شهرسازی معماری مآب
Maab Consulting Engineers
WWW. Maabeng .com
WWW. amayeshboushehr.ir
WWW. amayeshboushehr.com

MAAB CONSULTING ENG

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی

استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

تحلیل زمینه های فعالیت های اقتصادی (بخش خدمات)

مرحله اول، گام دوم، فصل سوم

منطبق با بند ۱-۲-۳-۲-۳ شرح خدمات

ویرایش سوم

شناسه گزارش:

500212B0021300306RE103960908

مهندسین مشاور برنامه‌ریزی منطقه‌ای، شهرسازی و معماری مآب

Maab Consulating Engineers
www.maabeng.com
www.amayeshboushehr.ir
www.amayeshboushehr.com

همکاران برنامه آمایش استان بوشهر

مدیر پروژه: رضا احمدیان

مشاوران عالی: فیروز توفیق،مجتبی رفیعیان
مرتضی ثابت قدم و حسین آرامی

مدیر فنی:
آرمان خواجه برج سفیدی

مدیر اجرایی:
سونیا کریمی

گروه بررسی و تحلیل وضعیت منابع طبیعی:

مدیر گروه: کوروش کمالی

علی محمودی
بهرام چوبین
علی بی‌غم
رضا عابدین زادگان عبدی

گروه بررسی و تحلیل محیط زیست:

مدیر گروه: صدیقه فیضی

محبوبه مهر دوست
رضا عابدین زادگان عبدی
علی محمودی
نعمت‌الله نسرین نژاد

گروه بررسی و تحلیل اجتماعی و فرهنگی:

مدیر گروه: محمدعلی محمدی

میرطاهرموسوی
ملیحه شیانی
حسین بارگاهی
یدالله قدرتی
احمد طالبی
الناز امیربیگلوبالسینی
فاطمه عمرانی

گروه بررسی و تحلیل مشارکت شهروندی:

مدیر گروه: رضا احمدیان

منصور صنیعی
سمیه زنگنه
طیبه صادق
ناهید آتشی
سونیا کریمی

گروه آینده نگاری:

مدیر گروه: طاها ربانی

منصور صنیعی
نیلوفر دهقان شعار

گروه بررسی و تحلیل حوزه بخش گردشگری:

مدیر گروه: بهزاد بهروزی

هدی پورپیرعلی
سمن ونستانی
فریده آذربان

گروه بررسی و تحلیل سیاسی اداری و سازمانی:

مدیر گروه: رضا جلالی

مهرانگیز قلی پور
فریده آذربان
محسن مهیمنی
آزاده عابدین
مهدی عبیدی
پرنیان نورایی

گروه بررسی و تحلیل اقتصادی:

مدیر گروه: میثم نصیری

عبدالله زارعی
زهرا محتشمی
یحیی جعفری
رامین ذوالجناحی
سمیه زنگنه
محمد امیرزاده کمند
فریده آذربان

گروه بررسی و تحلیل حوزه علم و فنآوری:

مدیر گروه: رامین ساعد موچشی

بهاره مستوفیان
علی کریمی
محدثه صف‌شکن
تینا گنجی

گروه بررسی و تحلیل ویژگی‌های جمعیتی:

مدیر گروه: حمید حسین نسب

یحیی جعفری
بهزاد بهروزی اصفهانی

گروه بررسی و تحلیل نظام سکونتگاهی:

مدیر گروه: آرمان خواجه برج سفیدی

عبدالله زارعی
یحیی جعفری
مرتضی بیدگلی
آذین باقرنیا
نیلوفر دهقان شعار

گروه بررسی و تحلیل ملاحظات ایمنی، دفاعی و امنیتی:

مدیر گروه: منصور امراللهی

محمدباقر حیدر پناه
حسین صادقی

گروه بررسی و تحلیل پیوندهای بین سکونتگاه‌ها:

مدیر گروه: حمید محمدی

وحید مشفقی
سمیرا یوسفیان
سپیده تدین
فاطمه طاهری

گروه تحلیل ویژگی‌های زیربنایی:

مدیر گروه: مسعود جودت اصل

حسن خاکسار
شیدا عبدلی
نعمت‌الله نسرین نژاد
زهرا محتشمی
پرنیان نورایی

گروه GIS، IT و گرافیک:

مدیر گروه:مرتضی بیدگلی

نعمت‌الله نسرین نژاد
سونیا کریمی
مهسا جلال وندی
امیر مظفری
علی شاه رضایی
مهسا شاه بختی
سلیم ذوالفقاری
زهرا فیض نژاد

گروه تلفیق و جمع بندی:

مدیر گروه: رضا احمدیان

فیروز توفیق
مجتبی رفیعیان
حسین آرامی
رامین ساعد موچشی
آرمان خواجه برج سفیدی
طاها ربانی
منصور صنیعی
مسعود جودت اصل
منصور مرشدی
مرتضی بیدگلی
صدیقه فیضی

فهرست مطالب

مقدمه ۱
۱-۲-۳-۲-۳- ساختار بخش خدمات در استان بوشهر ۲
۱-۲-۳-۲-۳-۳- تحلیل تخصص‌های خدماتی استان ۱۰
۱-۲-۳-۲-۳-۳-۱- شاخص ضریب مکانی (LQ) ۱۰
۱-۲-۳-۲-۳-۳-۲- شاخص تخصصی شدن ۲۲
۱-۲-۳-۲-۳-۳-۳- تکنیک سنجش سطح تمرکز ۲۴
۱-۲-۳-۲-۳-۳-۴- تکنیک ضریب توزیع ۲۶
۱-۲-۳-۲-۳-۴- تعیین قلمروها و حوزه نفوذ ارائه خدمات در استان ۲۷
۱-۲-۳-۲-۳-۴-۱- خدمات بازرگانی ۲۸
۱-۲-۳-۲-۳-۴-۲- خدمات بانکداری و بیمه ۴۲
۱-۲-۳-۲-۳-۴-۳- خدمات گردشگری ۵۴
۱-۲-۳-۲-۳-۴-۴- خدمات پذیرایی ۷۹
۱-۲-۳-۲-۳-۴-۵- زیرساخت‌های حمل‌ونقل استان بوشهر ۸۳
۱-۲-۳-۲-۳-۴-۶- خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی ۸۷
۱-۲-۳-۲-۳-۴-۷- خدمات آموزشی ۱۰۳
۱-۲-۳-۲-۳-۴-۸- خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی ۱۳۳
۱-۲-۳-۲-۳-۵- تحلیل شاخص های اصلی در بخش خدمات استان ۱۵۳
۱-۲-۳-۲-۳-۵-۱- شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر ۱۵۵
۱-۲-۳-۲-۳-۵-۲- شاخص سنجش سطح تمرکز فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر ۱۵۶
۱-۲-۳-۲-۳-۵-۳- شاخص ضریب توزیع فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر ۱۵۶

جمع‌بندی مطالعات ارزش‌افزوده بخش خدمات در استان بوشهر ۱۶۰
منابع ۱۶۶

فهرست جداول

جدول ۱: مقایسه اشتغال بخش خدمات استان بوشهر و کشور ۳

جدول ۲: سهم بخش های اصلی اقتصاد استان و کشور از اشتغال (درصد) ۴

جدول ۳: مقایسه ارزش افزوده بخش خدمات (رده‌های چ تا س ISIC) استان بوشهر و کشور (میلیارد ریال) ۵

جدول ۴: مقایسه سهم بخش‌های اصلی اقتصاد از ارزش افزوده کشور و استان بوشهر (درصد) ۶

جدول ۵: شاخص ضریب مکانی اشتغال فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ ..... ۱۵

جدول ۶: شاخص ضریب مکانی اشتغال در شهرستان‌های استان بوشهر به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت بخش خدمات در سال ۱۳۸۵ ..... ۱۷

جدول ۷: شاخص ضریب مکانی اشتغال در شهرستان‌های استان بوشهر به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت بخش خدمات در سال ۱۳۹۰ ..... ۱۸

جدول ۸: چگونگی تغییر شاخص ضریب مکانی اشتغال در شهرستان‌های استان بوشهر در فعالیت‌های خدماتی در دوره ۹۰-۱۳۸۵ ..... ۱۹

جدول ۹: شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در دوره ۹۲-۱۳۷۹ ..... ۱۹

جدول ۱۰: شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ ..... ۲۴

جدول ۱۱: شاخص سنجش سطح تمرکز فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ ..... ۲۵

جدول ۱۲: شاخص ضریب توزیع فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ ..... ۲۷

جدول ۱۳: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات بازرگانی کشور ۳۱

جدول ۱۴: تعداد و ظرفیت سردخانه‌ها، سیلوها و انبارهای استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ ..... ۳۲

جدول ۱۵: عملکرد گمرکات استان بوشهر بر حسب صادرات و واردات در دوره ۹۲-۱۳۸۸ ..... ۳۳

جدول ۱۶: فهرست مبادی مجاز گمرکات بوشهر بر اساس نوع وظایف و رویه‌های گمرکی ۳۷

جدول ۱۷: آمار مقایسه‌ای صادرات گمرکات حوزه نظارت بوشهر در سال ۱۳۹۲ ..... ۳۹

جدول ۱۸: آمار مقایسه‌ای واردات گمرکات حوزه نظارت بوشهر در سال ۱۳۹۲ ..... ۳۹

جدول ۱۹: عمده کشورهای صادرکننده کالا به استان بوشهر در سال ۱۳۹۳ ..... ۴۰

جدول ۲۰: اقلام عمده صادراتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ ..... ۴۰

جدول ۲۱: بازارهای اصلی صادرات استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ ..... ۴۱

جدول ۲۲: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات واسطه‌گری‌های مالی ۴۲

جدول ۲۳: توزیع واحدهای بانکی در شهرستان‌های استان بوشهر به تفکیک بانک‌ها درسال ۱۳۹۲ ..... ۴۸
جدول ۲۴: مبلغ سپرده‌ها نزد بانک‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰- میلیون ریال ۴۹
جدول ۲۵: جایگاه استان بوشهر از نظر مراکز فروش بیمه کشور ۵۰
جدول ۲۶: وضعیت شاخص‌های بیمه‌ای استان بوشهر در سال ۱۳۹۳ ..... ۵۱
جدول ۲۷: تعداد بیمه نامه صادره، حق بیمه دریافتی و خسارت پرداختی توسط شرکت‌های بیمه استان بوشهر به تفکیک نوع بیمه در سال ۱۳۹۲ ..... ۵۳
جدول ۲۸: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات گردشگری کشور ۵۶
جدول ۲۹: فهرست مهمترین جاذبه های طبیعی استان بوشهر ۵۸
جدول ۳۰: فهرست مهمترین جاذبه های فرهنگی - تاریخی ۶۰
جدول ۳۱: فهرست مهمترین جاذبه های انسان ساخت در استان بوشهر ۶۴
جدول ۳۲: جاذبه های گردشگری استان بوشهر ۶۴
جدول ۳۳ : سهم شهرستان های استان بوشهر از جاذبه های گردشگری ۶۵
جدول ۳۴: تعداد هتل‌های استان به تفکیک شهرستان طی سال‌های مختلف ۶۷
جدول۳۵: هتل‌های استان بر اساس درجه بندی آن‌ها طی سال‌های مختلف ۶۸
جدول ۳۶: تعداد اقامتگاه‌های کشور ۶۹
جدول ۳۷: اسامی و آدرس هتل‌های استان بوشهر ۷۰
جدول ۳۸: هتل آپارتمان های استان ۷۱
جدول ۳۹: مهمان پذیرهای استان بوشهر ۷۲
جدول ۴۰: خانه‌های مسافر استان بوشهر ۷۲
جدول۴۱: وضعیت اقامتگاه‌های شهرستان‌های استان ۷۳
جدول۴۲: مقایسه تعداد اقامتگاه و تخت در استان‌های ساحلی کشور ۷۳
جدول ۴۳: ضریب اشغال اقامتگاه‌های استان (درصد) ۷۵
جدول ۴۴: آمار مسافران داخلی و خارجی وارد شده به اقامتگاه‌های استان بوشهر برحسب ماه‌های سال ۱۳۹۲ ..... ۷۶
جدول۴۵: سهم هر یک از اقامتگاه‌های استان از مسافران ایرانی و خارجی وارد شده به کل اقامتگاه‌های استان ۷۷
جدول ۴۶: تعداد و ظرفیت مراکز پذیرایی درون شهری شهرستان‌های استان ۸۰
جدول۴۷: مراکز پذیرایی بین راهی استان ۸۰

جدول۴۸: دفاتر خدمات مسافرتی در استان بوشهر ۸۲
جدول۴۹: مقایسه تعداد دفاتر مسافرتی استان‌های ساحلی کشور ۸۳
جدول۵۰: مدهای مختلف حمل و نقلی در سفرهای بهار و تابستان داخل کشور- ۱۳۹۲-۱۳۹۰ ..... ۸۴
جدول۵۱: تعداد گردشگران خارجی وارد شده به کشور برحسب مرزهای ورودی ۸۵
جدول۵۲: گردشگران خارجی وارد شده به استان بوشهر برحسب مرزهای ورودی ۸۶
جدول ۵۳: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات فرهنگی و ورزشی کشور ۸۸
جدول ۵۴: تعداد و ظرفیت سینماهای استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ ..... ۸۹
جدول ۵۵: سالن‌های نمایش وابسته به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲.. ۹۰
جدول ۵۶: تعداد کتابخانه‌های استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲ ..... ۹۱
جدول۵۷: تعداد عناوین مطبوعات محلی و منطقه ای در استان بوشهر به تفکیک شهرستان ۹۴
جدول ۵۸: اماکن مذهبی استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲ ..... ۹۶
جدول ۵۹: وضعیت ورزشکاران در استان بوشهر به تفکیک شهرستان ۹۸
جدول ۶۰: سهم شهرستانهای مختلف از ورزشکاران استان بوشهر ۹۸
جدول ۶۱: سرانه اماکن ورزشی در استان بوشهر به تفکیک شهرستان ۹۹
جدول ۶۲:بررسی امکانات و تجهیزات ورزشی در استان بوشهر به تفکیک شهرستان ۱۰۱
جدول۶۳: سهم شهرستان ها از امکانات و تجهیزات ورزشی استان بوشهر ۱۰۱
جدول ۶۴: جایگاهاستان بوشهر در بخش خدمات آموزشی کشور ۱۰۳
جدول ۶۵: دانش آموزان کلیه دوره های تحصیلی استان بوشهر و شهرستان‌های استان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ .... ۱۰۶
جدول ۶۶: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره پیش دبستانی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان طی دوره ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ ..... ۱۰۷
جدول ۶۷: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره ابتدایی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان طی دوره ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ ..... ۱۰۸
جدول ۶۸: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره راهنمایی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان در سال ۱۳۸۸-۱۳۹۲ ..... ۱۰۹
جدول ۶۹: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره متوسطه عمومی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان در سال ۱۳۸۸-۱۳۹۲ ..... ۱۰۹

جدول ۷۰: وضعیت مراکز آموزش عالی در استان بوشهر به تفکیک شهرستان ۱۱۱
جدول ۷۱: تعداد کارکنان آموزشی تمام وقت و حق التدریسی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی برحسب عنوان دانشگاهی (به استثنا دانشگاه آزاد) ۱۱۳
جدول ۷۲: پذیرفته شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی برحسب گروه عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی (به‌جز دانشگاه آزاد) ۱۱۴
جدول ۷۳: دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی (به‌استثناء دانشگاه آزاد اسلامی) طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ ..... ۱۱۷
جدول ۷۴: فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی (به‌استثناء دانشگاه آزاد اسلامی) طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ ..... ۱۲۱
جدول ۷۵: کارکنان آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب عنوان دانشگاهی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵..... ۱۲۳
جدول ۷۶: پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی برحسب گروه عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی ... ۱۲۴
جدول ۷۷: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ ..... ۱۲۷
جدول ۷۸: فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ ..... ۱۳۰
جدول ۷۹: آموزش‌دیدگان و مربیان فعال مراکز ثابت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان بوشهر طی دوره ۹۲-۱۳۸۸ ..... ۱۳۲
جدول ۸۰: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی کشور ۱۳۵
جدول ۸۱: تعداد مؤسسات درمانی فعال و تخت‌های موجود در آن ها برحسب وضعیت حقوقی (شامل بیمارستان، بیمارستان و زایشگاه و آسایشگاه) به تفکیک شهرستان‌های استان بوشهر طی دوره ۹۲-۱۳۷۵ ..... ۱۳۶
جدول ۸۲: مراکز بهداشتی درمانی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ برحسب شهرستان (شامل درمانگاه، پلی کلینیک و مرکز بهداشتی درمانی) ۱۴۱
جدول ۸۳: مؤسسات بهداشتی درمانی برحسب وضعیت حقوقی (شامل درمانگاه، پلی کلینیک و مرکز بهداشتی درمانی) استان بوشهر و شهرستان‌های استان طی دوره ۹۲-۱۳۷۵ ..... ۱۴۳
جدول ۸۴: خانه‌های بهداشت فعال روستاها و جمعیت تحت پوشش آن‌ها در استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان طی دوره ۹۲-۱۳۸۵ ..... ۱۴۴

جدول ۸۵: تعداد آزمایشگاه، داروخانه و مراکز پرتونگاری و توانبخشی برحسب وضعیت حقوقی طی دوره ۹۲-۱۳۷۵ ..... ۱۴۶
جدول ۸۶: میزان برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پرتونگاری و توانبخشی در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۴۷
جدول ۸۷: پزشکان شاغل در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان برحسب رشته و نوع تخصص طی دوره ۹۲-۱۳۷۵ ..... ۱۴۸
جدول ۸۸ : میزان برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از پزشک بر حسب جمعیت در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۵۰
جدول۸۹: مقایسه روند تحولات بهره وری نیروی کار به تفکیک گروه های فعالیتی در بخش خدمات در سالهای ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ ..... ۱۵۹
جدول ۹۰: مقایسه روند تحولات بهره وری نیروی کار در بخش خدمات به قیمت جاری و ثابت در سالهای ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ ..... ۱۶۰

فهرست نمودار

نمودار ۱: روند تحولات سهم استان بوشهر از اشتغال بخش خدمات کشور (درصد) ۳

نمودار ۲: روند تحولات سهم بخش خدمات از اشتغال استان بوشهر و کشور- درصد ۴

نمودار ۳: روند تحولات سهم بخش خدمات استان بوشهر از ارزش افزوده بخش خدمات کل کشور (درصد) ۶

نمودار ۴: روند تحولات سهم بخش خدمات از کل ارزش افزوده کشور و استان بوشهر (درصد) ۸

نمودار ۵: روند تحولات سهم بخش‌های اصلی اقتصاد از کل ارزش افزوده تولید شده در استان بوشهر (درصد) ۹

نمودار ۶: مقایسه شاخص ضریب مکانی اشتغال در بخش‌های خدماتی استان بوشهر در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ ..... ۱۶

نمودار ۷: مقایسه شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۹۰ ۲۱

نمودار ۸: شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ ..... ۲۴

نمودار ۹: شاخص سنجش سطح تمرکز فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ ..... ۲۶

نمودار ۱۰: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های زیر مجموعه خدمات بازرگانی استان بوشهر ۳۱

نمودار ۱۱: روند تحولات ارزش صادرات و واردات استان بوشهر در دوره ۹۲-۱۳۸۸ (میلیون ریال) ۳۳

نمودار ۱۲: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های واسطه‌گری‌های مالی و فعالیت‌های زیر مجموعه آن در استان بوشهر ۴۵

نمودار ۱۳: سهم هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر از واحدهای بانکی فعال در سال ۱۳۹۲ ..... ۴۶

نمودار ۱۴: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از سپرده‌های نزد بانک‌ها در سال ۱۳۹۰ ..... ۵۰

نمودار ۱۵: مقایسه حق بیمه تولیدی در استان بوشهر و سایر استان‌های کشور در سال ۱۳۹۳- میلیارد ریال ۵۱

نمودار ۱۶: مقایسه خسارت پرداختی در استان بوشهر و سایر استان‌های کشور در سال ۱۳۹۳- میلیارد ریال ۵۲

نمودار ۱۷: مقایسه سهم از حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی استان بوشهر و سایراستان‌ها از کل حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی کشور در سال ۱۳۹۳- درصد ۵۲

نمودار ۱۸: سهم انواع بیمه از میزان حق بیمه دریافتی و خسارت پرداختی در استان بوشهر در سال ۱۳۹۱- درصد ۵۴

نمودار ۱۹: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات گردشگری و فعالیت‌های زیرمجموعه آن در استان بوشهر ۵۶

نمودار ۲۰: سهم اقامتگاه‌های استان بوشهر از اقامتگاه‌های کشور طی سال‌های ۹۲-۱۳۷۵ ..... ۶۹

نمودار۲۱: مقایسه تعداد اقامتگاه و تخت در استان‌های ساحلی کشور ۷۴
نمودار ۲۲: متوسط ضریب اشغال اقامتگاه‌های استان در فصول مختلف سال ۱۳۹۲ (درصد) ۷۶
نمودار۲۳: آمار مسافرین داخلی و خارجی وارد شده به اقامتگاه‌های استان بوشهر ۷۷
نمودار ۲۴: سهم اقامتگاه‌های استان بوشهر از مسافران ایرانی و خارجی وارد شده به هتل‌های استان در سال ۱۳۹۲.....۷۹
نمودار ۲۵: سفرهای داخل کشوری- بهار ۱۳۹۱ .....۸۵
نمودار۲۶: سفرهای داخل کشوری- تابستان ۱۳۹۲ .....۸۵
نمودار۲۷: سهم مدهای مختلف حمل و نقل از سفرهای گردشگران خارجی به استان بوشهر ۸۶
نمودار۲۸: سهم مدهای مختلف حمل و نقل از سفرهای گردشگران خارجی به کشور ۸۷
نمودار ۲۹: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات فرهنگی و ورزشی در استان بوشهر ۸۹
نمودار ۳۰: تعداد نمایشگاه‌های برگزار شده در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ .....۹۱
نمودار ۳۱: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از اماکن مذهبی استان در سال ۱۳۹۲ .....۹۶
نمودار ۳۲: تأسیسات و مکان‌های ورزشی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ .....۹۷
نمودار ۳۳: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات آموزشی و فعالیت‌های زیرمجموعه آن در استان بوشهر ۱۰۵
نمودار ۳۴: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از تعداد دانش‌آموزان کلیه دوره‌های تحصیلی استان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲- درصد ۱۰۶
نمودار ۳۵: ترکیب کادر آموزشی هیأت علمی دانشگاه‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۳ ..... ۱۱۴
نمودار ۳۶: سهم مقاطع تحصیلی از پذیرفته‌شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲. ۱۱۵
نمودار ۳۷: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از پذیرفته‌شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۱۶
نمودار ۳۸: پذیرفته شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ برحسب جنسیت ۱۱۷
نمودار ۳۹: سهم مقاطع تحصیلی از دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۱۸
نمودار ۴۰: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۱۹
نمودار ۴۱: دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ برحسب جنسیت ۱۱۹
نمودار ۴۲: سهم مقاطع تحصیلی از فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ۱۲۲

نمودار ۴۳: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۲۲
نمودار ۴۴: سهم مقاطع تحصیلی از پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۲۴
نمودار ۴۵: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۲۵
نمودار ۴۶: پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ برحسب جنسیت ۱۲۶
نمودار ۴۷: سهم مقاطع تحصیلی از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۲۸
نمودار ۴۸: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۲۸
نمودار ۴۹: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ برحسب جنسیت ۱۲۹
نمودار ۵۰: سهم مقاطع تحصیلی از فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۳۰
نمودار ۵۱: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۳۱
نمودار ۵۲: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از آموزش‌دیدگان فنی‌حرفه‌ای در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۳۲
نمودار ۵۳: فراوانی مربیان فعال سازمان فنی و حرفه‌ای در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۳۳
نمودار ۵۴: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی وفعالیت‌های زیر مجموعه آن در استان بوشهر ۱۳۶
نمودار ۵۵: وضعیت حقوقی مؤسسات درمانی فعال استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۳۷
نمودار ۵۶: وضعیت برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از مؤسسات درمانی فعال و تخت‌های موجود در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۳۸
نمودار ۵۷: وضعیت برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از تخت‌های بیمارستانی به ازای هر ده هزار نفر جمعیت در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۳۹
نمودار ۵۸: مراکز بهداشتی و درمانی شهرستان‌های استان بوشهر برحسب زمان کار در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۴۴
نمودار ۵۹: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از خانه‌های بهداشت فعال استان در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۴۵
نمودار ۶۰: وضعیت حقوقی آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پرتونگاری و توانبخشی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۴۶
نمودار ۶۱: سهم پزشکان شاغل در استان بوشهر برحسب نوع تخصص در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۴۸
نمودار ۶۲: وضعیت شهرستان‌های استان بوشهر از منظر پزشکان شاغل در سال ۱۳۹۲ ..... ۱۴۹
نمودار ۶۳: بخش‌های خدماتی با ضریب مکانی اشتغال بزرگ‌تر از یک در سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ ..... ۱۵۳
نمودار ۶۴: فعالیت‌های خدماتی با ضریب مکانی اشتغال بیشتر از یک به تفکیک شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ ..... ۱۵۴

نمودار ۶۵: میزان تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در شهرستان‌های استان بوشهر ۱۵۵
نمودار ۶۶: فعالیت‌های خدماتی با ضریب توزیع بیشتر از یک به تفکیک شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ ... ۱۵۷
نمودار ۶۷: نسبت دانش‌آموز به کلاس در مقاطع مختلف تحصیلی در استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ ..... ۱۶۴

فهرست نقشه ها

نقشه ۱: مبادی ورود و صدور کالا در استان بوشهر ۳۸
نقشه۲: سهم شهرستانها از تعداد واحدهای بانکی استان بوشهر – سال ۱۳۹۲ ..... ۴۷
نقشه ۳: سهم شهرستانها از مهمترین جاذبه های طبیعی استان بوشهر ۵۹
نقشه ۴: سهم شهرستانها از مهمترین جاذبه های فرهنگی -تاریخی استان بوشهر ۶۳
نقشه ۵: سهم شهرستانها از جاذبه های انسان – ساخت استان بوشهر ۶۶
نقشه ۶: سهم شهرستانها از تعداد کتابخانه های عمومی استان بوشهر ۹۳
نقشه ۷: سهم شهرستانها از تعداد مطبوعات محلی استان ۹۵
نقشه۸: سرانه اماکن ورزشی در شهرستانهای استان ۱۰۲
نقشه ۹: سهم شهرستانها از تعداد کل دانشگاهها ۱۱۲
نقشه۱۰ : تخت های بیمارستانی به ازای هر ده هزار نفر جمعیت در شهرستاهای استان ۱۴۰
نقشه ۱۱: سهم شهرستانها از مراکز بهداشتی و درمانی استان ۱۴۲
نقشه ۱۲: تعداد پزشک عمومی به ازای هر ده هزار نفر جمعیت در شهرستانهای استان ۱۵۱
نقشه ۱۳: تعداد پزشک متخصص به ازای هر ده هزار نفر جمعیت در شهرستانهای استان ۱۵۲

پاسخ به ایرادات ناظر در ویرایش دوم

بند ۱- بر اساس صورت جلسه مورخ ۱۷ خرداد ۱۳۹۶، تا حد امکان سعی شده تا تحلیل های موردی و بخشی مورد نیاز طرح آمایش سرزمین به گزارش اضافه شود.

بندهای ۲ و ۱۰- در فرآیند اخذ اطلاعات از دستگاه های استانی، مشاور با همکاری کارفرمای محترم و مکاتبه و پیگیری حضوری با دستگاه های اجرایی مرتبط، تلاش مضاعف برای اخذ اطلاعات نموده است (نامه های اخذ اطلاعات و پیگیری های مکرر کتبی و حضوری مشاور) و بر این اساس هر آنچه را که می توانستند اخذ نمودند.

لذا فرض مشاور بر این است که اطلاعات دیگری را نمی توان از دستگاه های اجرایی استان اخذ نمود و بنابراین با وجود این شرایط منظور متن درج شده در اظهار نظر ویرایش دوم مبنی بر درخواست همیاری از طرف ناظر محترم این بوده است که اگر بجز تلاش های مشاور وکارفرما، ناظر محترم به هر طریقی دسترسی به اطلاعات خاصی دارند، برای تقویت گزارش ها در اختیار مشاور قرار دهند.

بند ۳- همانطور که اشاره شد پس از جلسه مورخ ۱۷ خرداد ۱۳۹۶ مقرر شد مشاور و کارفرمای محترم جهت اخذ اطلاعات از دستگاههای اجرایی، آخرین تلاش های خود را انجام دهند. در این خصوص مشاور کلیه اطلاعاتی را که نیاز داشت در قالب جداولی در اختیار کارفرما و دستگاه های اجرایی استان قرار داد و از طریق همکاران مستقر در استان پیگیر اطلاعات بود. پس از تلاش های فراوان و صرف زمانی در حدود ۲ ماه، اطلاعاتی بدست آمد که در گزارش های اصلاحی اعمال شد و به غیراز این اطلاعات، اطلاعات دیگری به دست نیامده است.

بند ۴- بر اساس صورت جلسه مورخ ۱۷ خرداد ۱۳۹۶ مقرر شده بود که روش محاسبات شاخص ضریب مکانی در گزارش تشریح شود که این کار انجام گردیده است (صفحه ۱۰مطالب ذیل بند ۱-۲-۳-۲-۳-۳-۱ با عنوان شاخص ضریب مکانی)

بند ۵- همانطور که در جلسه حضوری نیز به تفصیل تشریح شد، اعداد بدست آمده برای شاخص ضریب مکانی با توجه به روش محاسبه آن کاملاً منطقی و درست است. شاخص ضریب مکانی از تقسیم سهم ها به دست می آید و بنابراین فزونی یک فعالیت خاص در این منطقه، به معنای ضریب مکانی بالاتر آن نیست و برعکس. در این خصوص توضیحاتی در سه پاراگراف فوقانی جدول شماره ۵ (صفحه ۱۴)در گزارش اصلاحی ارائه شده است.

بند ۶- در خصوص اظهار نظر شماره ۸ لازم به ذکر است که تا حد امکان سعی شده در این گزارش تحلیلهای موردی و بخشی، مورد نیاز طرح آمایش سرزمین ارائه شود. در آمایش سرزمین، تحلیلهای فضایی اهمیت دارد، حال ممکن است علت بسیار از تحولات یک فعالیت خاص، ریشه های عمیق بخشی داشته باشد. به عنوان مثال در بحث فعالیت واسطه گری مالی، بحث توزیع این فعالیتها در استان مهم است و نه مثلاً علل مشکلات نظام بانکی.

در خصوص اظهار نظر شماره ۹ توضیحات لازم در گزارش اصلاحی اضافه شد (ذیل بند ۱-۲-۳-۲-۳-۴-۲- با عنوان خدمات بانکداری و بیمه-صفحه ۴۲)

در خصوص اظهار نظر شماره ۱۰ لازم به ذکر است که تلاشهای مشاور و کارفرمای محترم، اطلاعاتی در این خصوص بدست نیامد.

در خصوص اظهار نظر شماره ۱۲ نیز باید گفت که بر اساس روش محاسبه شاخص سطح تمرکز که نیاز به اطلاعات اشتغال شهرستانی فعالیتی دارد که می خواهیم سطح تمرکز آن را محاسبه کنیم، اطلاعات اشتغال فعالیتهای خدماتی تنها در حد گروه های عمده فعالیت وجود دارد و نه ریزتر. مثلا در بخش آموزش، اطلاعات اشتغال آموزش به صورت کلی وجود دارد و اطلاعات اشتغال آموزش عالی یا مدارس وجود ندارد و لذا نمی توان شاخص سطح تمرکز آنها را محاسبه نمود. یا در بخش واسطه گری مالی که شامل دو فعالیت بانکداری و بیمه است، اطلاعات اشتغال به صورت تفکیکی وجود ندارد.

بند ۷- بر اساس صورت جلسه مورخ ۱۷ خرداد ۱۳۹۶ در خصوص این بند مقرر شده تا مشاور توضیحاتی را در گزارش اضافه نماید که این کار در گزارش اصلاحی انجام شده است (پاراگراف ذیل بند ۱-۲-۳-۲-۳-۳-۴- با عنوان تکنیک ضریب توزیع-صفحه ۲۶)

بند ۸- در خصوص این بند مقرر شده تا مشاور توضیحاتی را در گزارش اضافه نماید که این کار در گزارش اصلاحی انجام شده است (دو پاراگراف بالای نمودار شماره ۲۹ و همچنین تغییر نمودار شماره ۲۹-صفحه ۸۸)

بند ۹- مقرر گردید مشاور و کارفرمای محترم جهت اخذ اطلاعات از دستگاههای اجرایی، آخرین تلاش های خود را انجام دهند. در این خصوص مشاور کلیه اطلاعاتی را که نیاز داشت در قالب جداولی در اختیار کارفرما و دستگاه های اجرایی استان قرار داد و از طریق همکاران مستقر در استان پیگیر اطلاعات بود. پس از تلاشهای فراوان و صرف زمانی در حدود ۲ ماه، اطلاعاتی بدست آمد که در گزارش های اصلاحی اعمال شد و به غیراز این اطلاعات، اطلاعات دیگری بدست نیامده است.

بند ۱۱- اصلاح شد. (مطالب ذیل بند ۱-۲-۳-۲-۳-۴-۷ با عنوان خدمات آموزشی- صفحه ۱۰۳)

بند ۱۲- مقرر گردیده بود که روش محاسبات شاخص ضریب مکانی در گزارش تشریح شود که این کار انجام شده است (مطالب ذیل بند ۱-۲-۳-۲-۳-۳-۱ با عنوان شاخص ضریب مکانی-صفحه ۱۰)

بند ۱۳- در خصوص اظهار نظر شماره ۱۲ نیز باید گفت که بر اساس روش محاسبه شاخص سطح تمرکز که نیاز به اطلاعات اشتغال شهرستانی فعالیتی دارد که می خواهیم سطح تمرکز آن را محاسبه کنیم، اطلاعات اشتغال فعالیتهای خدماتی تنها در حد گروه های عمده فعالیت وجود دارد و نه ریزتر. مثلا در بخش آموزش، اطلاعات اشتغال آموزش به صورت کلی وجود دارد و اطلاعات اشتغال آموزش عالی یا مدارس وجود ندارد و لذا نمی توان شاخص سطح تمرکز آنها را محاسبه

نمود. یا در بخش واسطه گری مالی که شامل دو فعالیت بانکداری و بیمه است، اطلاعات اشتغال به صورت تفکیکی وجود ندارد.

بند ۱۴- اصلاح شد. (نقشه شماره یک)

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر	فرم پاسخ به نقطه نظرات ناظر محترم برنامه آمایش استان بوشهر عنوان گزارش: ***تحلیل زمینه های فعالیت های اقتصادی برحسب بخش هیا مختلف اقتصادی(بخش خدمات)***	مآب مهندسین مشاور

کد گزارش: *500212B0021300306RE101950425*	**سرگروه بخش:** میثم نصیری	**تاریخ تهیه پاسخ نامه:۹۵/۱۲/۱۴**
نامه و تاریخ ارسال گزارش به سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر:	**تاریخ دریافت نقطه نظرات:۹۵/۰۷/۱۴**	**شماره نامه دریافت نقطه نظرات ناظر محترم:۱۲۶۸۰۲**

۱	نقطه نظر	از آنجا که اسم گزارش تحلیل زمینه‌های فعالیتهای اقتصادی(بخش خدمات) است، انتظار می‌رود تاثیر هر یک از بخش‌های خدماتی از جمله بخش حمل و نقل، بازرگانی، آموزش و بهداشت و ... را بر فعالیت‌های اقتصادی استان از قبیل تولید ناخالص، اشتغال، پس انداز، سرمایه‌گذاری وسایر متغیرهای اقتصادی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرارگیرد. این گزارش صرفاً کپی اطلاعات بانک‌های اطلاعاتی و داده‌های آماری مختلف است و تحلیل مناسبی از این اطلاعات صورت نگرفته و صرفاً به ارائه چند نمودار و گرفتن درصد و سهم از داده‌ها بسنده شده است.
	پاسخ	بخشی از تحلیل آتی مورد انتظار ناظر محترم در گزارش های گام سوم به بعد (چشم انداز-سناریو-راهبرد) و تحلیل ی مرتبط با آن اضافه خواهد شد
۲	نقطه نظر	گزارش وصولی مانند سایر گزارش‌های مشاور از آخرین اطلاعات آماری موجود بهره نگرفته است و معمولاً تا سال ۹۰ یا۹۱ را بیشتر پوشش نمی‌دهد در صورتیکه با روش‌های مختلف می‌توان با استفاده از اطلاعات طرح‌های آماری یا سایر روش‌های تخمینی و پرآورد دامنه زمانی بیشتری را پوشش داد.
	پاسخ	بر اساس شرح خدمات و قرارداد مشاور نسبت به استفاده از آخرین اطلاعات مصوب موجود، مشاور ملزم به رعایت این امر بوده است بر اساس استعلام های صورت گرفته از دستگاه های متولی نسبت به بهنگام سازی اقدام شده است درصورتی که ناظر محترم اطلاعات به روز و مصوب و قابل استنادی در خصوص هریک از موارد طروحه دارند اعلام تا مشاور نسبت به بهنگام سازی اقدام نماید بر اساس شرح خدمات مشاور نباید نسبت به براوردها ورود کرده و تنها باید به بررسی و تحلیلی اطلاعات مصوب اقدام نماید
۳	نقطه نظر	امسال سال ۹۵ است و در این گزارش در بسیاری از موارد حداکثر به اطلاعات سال ۹۰ بسنده شده است مثلاً نمودار ۱ در ص۳. یعنی اطلاعات پنج سال پیش مورد استفاده قرار گرفته.
	پاسخ	بر اساس شرح خدمات و قرارداد مشاور نسبت به استفاده از آخرین اطلاعات مصوب موجود، مشاور ملزم به رعایت این امر بوده است بر اساس استعلام های صورت گرفته از دستگاه های متولی نسبت به بهنگام سازی اقدام شده است درصورتی که ناظر محترم اطلاعات به روز و مصوب و قابل استنادی در خصوص هریک از موارد مطروحه دارند اعلام تا مشاور نسبت به بهنگام سازی اقدام نماید. تنها اطلاعات مرتبط با این امر اطلاعات نتایج

		آمارگیری از نیروی کار است که به صورت فصلی منتشر شده و قابل دسترس است ولی به دلیل تفاوت های محسوس آماری با سرشماری سال ۱۳۹۰ استفاده نشده است که در صورت صلاحدید ناظر محترم آماری که تنها در سطح استان وجود دارد و قابل افزودن به گزارش حاضر است را در صورت اعلام اضافه خواهد شد
۴	نقطه نظر	در ص۴ خط اخر ادعا می شود که سهم استان بوشهر از ارزش افزوده بخش خدمات کشور کمتر از سهمش از اشتغال بخش خدمات است. این مساله بیانگر چیست تحلیل شود.
	پاسخ	به دلیل اینکه سهم اصلی و کلان استان از ارزش افزوده مرتبط به نفت و گاز و. پتروشیمی بوده و از طرفی سهم اشتغال بخش صنعت تنها حدود ۱۱ درصد بوده و سهم اشتغال خدمات بیش از ۴۵ درصد بوده عملا توازن اشتغال و ارزش افزوده در آن وجود ندارد.
۵	نقطه نظر	فایل داده ها و نحوه محاسبه شاخص ضریب مکانی بایستی ضمیمه گزارش شود و برای ناظر ارسال شود.
	پاسخ	شاخص ضریب مکانی از فرمول متداول آن به دست آمده است در صورت نیاز در انتهای گزارش در ویرایش آتی اضافه خواهد شد.
۶	نقطه نظر	در ص۸ به شاخص ضریب مکانی اشاره شده و محقق سعی نموده است فقط با استفاده از همین اطلاعات، وضعیت بخش خدمات را حتی در شهرستانها نیز تحلیل نماید در صورتی که بر اساس اطلاعات و محاسبات انجام شده در جدول شماره ۷ در ص۱۲ در بسیاری از بخش‌ها نتایج ارائه شده با واقعیت‌های موجود در تضاد می‌باشد، به طور مثال در بخش هتل و رستوران ضریب کنگان ۰/۵۹ بدست آمده و این ضریب برای دشتی و دیلم که از حداقل مراکز اقامتی و رستورانی برخوردارند ۱/۰۵ و۱/۴۴ بدست آمده است.
	پاسخ	به دلیل اینکه در این تحلیل تنها شاخص ضریب مکانی مورد استفاده قرار گرفته است که از تقسیم شاغلان خرد بر کل در شهرستان و استان و کشور بوده است خروجی نهایی بر اساس داده ها بوده است که الزاما ارتباطی با کیفیت آن شاخص ندارد.
۷	نقطه نظر	در این گزارش به وضعیت شهرستان عسلویه هیچ توجهی نشده است در صورتی که مشاور رسالت دارد برای این شهرستان نیز علیرغم اینکه مدت زمان کمی از شکل‌گیری آن می‌گذرد ولی با توجه به ساختار پیچیده فعالیت‌های اقتصادی در آن، مورد مطالعه را به صورت خاص در این شهرستان نیز مورد توجه قرار می‌داد.
	پاسخ	با توجه به اطلاعات قابل دسترس و مصوب مشاور کلیه اطلاعات موجود مرتبط با شهرستان عسلویه ادغام در شهرستان کنگان است لازم به ذکر است که در گزارش برش شهرستانی کلیه اطلاعات قابل دسترس در هریک از شهرستان ها به طور تفکیک شده تدوین و جهت اظهار نظر به کارفرما داده شده است.

۸	نقطه نظر	در تمامی بخش‌های این گزارش صرفاً مروری برآمار و اطلاعات صورت گرفته و هیچ تحلیلی از نوسانات و تغییرات و ریشه‌یابی دلایل مؤثر بر این تغییرات ارائه نشده است. لذا بدون توجه به این موارد مهم و بدون توجه به عوامل اثرگذار این گزارش نمی‌تواند کمک کننده ما، در ارائه و ترسیمی دقیق از وضعیت پیش رو و برنامه‌ریزی برای آینده باشد.
	پاسخ	این گزارش صرفا بخشی از مطالعات را دربر می گیرد و بدیهی است در بخش های آتی شرح خدمات تحلیل روندها، عوامل اصلی و آینده نگری بخش های مرتبط انجام خواهد شد
۹	نقطه نظر	در خصوص بخش خدمات، بانکداری و بیمه نیز علیرغم تصویر دقیقی که توسط مشاور از این بخش ترسیم شده، لیکن همچنان فاقد تحلیل‌های لازم می‌باشد. مثلا چرا استان بوشهر بخشی از خدمات واسطه‌گری مالی مورد نیاز خود را از خارج از استان تأمین می‌کند؟ در صورتی که نسبت مصارف به منابع بخش بانکی استان حدود ۰/۷ می‌باشد.
	پاسخ	تحلیل های بخشی و بین بخشی در قالب روندها و عوامل اصلی در گام سوم شرح خدمات انجام خواهند گرفت و الزاما همه موارد تحلیل را در بر نمی گیرد.
۱۰	نقطه نظر	در خصوص بند ۱-۲-۳-۲-۳-۴-۲-۱- خدمات بانکداری :عدم استفاده از اطلاعات مربوط به تمامی بانک‌ها و مؤسسات پولی فعال در استان از ضعف‌های اساسی این گزارش است. به طور مثال منابع برخی از این مؤسسات نظیر مهر اقتصاد از بسیاری از بانک‌های دولتی نیز بیشتر است لیکن در این گزارش عملاً به مؤسساتی از این قبیل توجهی نشده است.
	پاسخ	ملاک مشاور اطلاعات قابل دسترس بوده است که بر اساس پیگیری های بسیار زیاد و نامه های چندباره به دستگاه ها و سازمان ها ارسال شده است و خروجی آن در گزارش لحاظ شده است لازم به ذکر است که اصولا بانک هایغیردولتیالزامی به ارائه اطلاعات ندارند.
۱۱	نقطه نظر	شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در شهرهای استان چه کمکی به مسیر تحلیل می‌کند. برای چه اهدافی در ادامه پژوهش از آن استفاده می کنید؟
	پاسخ	شاخص تخصصی شدن فعالیت بخشی از شاخص های مد نظر مشاور در بند تحلیل شاخص های اصلی ر بخش خدمات استان بوده است که بررسی تخصص فعالیت های خدماتی شهرستان های استان پرداخته است.
۱۲	نقطه نظر	شاخص سنجش سطح تمرکز فعالیتهای مختلف به تفکیک هم ارائه شود.مثلا در حوزه آموزش، مدارس، دانشگاهها ... و واسطه گری های مالی شامل چه بخشهایی هستند و هریک به تفکیک ارائه شود.
	پاسخ	این امر بر اساس داده های موجود در بخش های اصلی خدمات محاسبه گردیده است و عملا اطلاعاتی خرد تر در اختیار مشاور قرار نداشته و در شرح خدمات نیز اشاره به بررسی این موارد در سطح خرد تر نشده است.
۱۳	نقطه نظر	روابط و معادلات شماره گذاری نشده اند.

	پاسخ	در ویرایش بعدی اصلاح می شود
۱۴	نقطه نظر	در رابطه مربوط به تکنیک ضریب توزیع اگر در مخرج کسر منظور مساحت کل شهرستان باشد این شاخص دارای مشکل است. ممکن است یک شهرستانی از مساحت زیادی برخوردار باشد اما تمرکز فعالیتها در یک منطقه کوچکی که در آنجا جمعیت متمرکز است توزیع شده باشد. لذا این شاخص عدد پایینی را نشان می دهد و این معیار درستی نیست.
	پاسخ	در هر صورت این شاخص ها با استناد به منابع معتبر استخراج شده است و بر این مبنی مورد تحلیل قرار گرفته است در هر صورت تمامی معادلات و فرمول ها ممکن است به تنهایی دارای خطای آماری باشد ولی در خصوص توزیع متناسب بیانگر این امر است که با توجه به فضای قبل دسترسی توزیع چگونه صورت گرفته شده است.
۱۵	نقطه نظر	در مورد جدول ۱۶ و ایتم های مختلف ان توضیح داده شود؟مثلا منظور از کابوتاژ، قضایی و ...چیست؟ولحاظ این امارها چه کمکی به تحلیل و نهایتا اهداف این پروژه خواهد کرد؟
	پاسخ	بر اطلاعات اخذ شده گمرک در این بخش به بررسی نوع خدمات ارائه شده در هریک از گمرکات اخذ شده است که برای سطح بندی بنادر مورد استفاده قرارگرفته است که در این بخش جهت بررسی سطح هریک از بنادر مورد استفاده قرار گرفته است.
۱۶	نقطه نظر	در ص۴۲ به بعد در خصوص خدمات بیمه اشاره‌ای به برخی خدمات از جمله صندوق بیمه محصولات کشاورزی در زیر مجموعه بانک کشاورزی نشده است. یا صندوق ضمانت صادرات و ...
	پاسخ	در این خصوص اطلاعاتی برخلاف پیگیری های متعدد داده نشده است در صورتی وجود اطلاعات در ویرایش بعدی اصلاح خواهد شد
۱۷	نقطه نظر	در جدول ۲۴ واحد ارقام چیست؟مشخص نشده است.
	پاسخ	میلیون ریال بوده است که در ویرایش آتی اضافه خواهد شد
۱۸	نقطه نظر	خدمات بیمه‌ای به تفکیک هریک از شرکت‌های بیمه‌ای ارائه شود.مثلا بیمه ایران، پاسارگاد و ...
	پاسخ	بر اساس اطلاعات قابل دسترس و اعلام شده به مشاور گزارش ها نگارش شده است و در صورت که اطلاعاتی موجود باشد امکان اضافه شدن در ویرایش آتی وجود دارد
۱۹	نقطه نظر	خدمات گردشگری از جمله رستوران، هتل،خوابگاه و کل خدمات گردشگری به تفکیک شهرستان‌های استان مورد بررسی قرار گیرد

	پاسخ	این امر در گزارش گردشگری با عنوان بررسی و تحلیلی بخش گردشگری در فصل ۷ از مرحله اول گام دوم بر اساس اطلاعات قابل دسترس تحولی به طور کامل مورد بررسی قرار گرفته شده است.
۲۰	نقطه نظر	آمار مسافران داخلی و خارجی برای سایر سال‌ها هم ارائه شود و روند آنها مورد بررسی قرار گیرد.
	پاسخ	این امر در گزارش گردشگری با عنوان بررسی و تحلیلی بخش گردشگری در فصل ۷ از مرحله اول گام دوم بر اساس اطلاعات قابل دسترس تحولی به طور کامل مورد بررسی قرار گرفته شده است.
۲۱	نقطه نظر	در نمودار ۲۹ دلیل کاهش این شاخص(ضریب مکانی)پس از سال‌های ۷۹ چیست؟احتمالا این مساله به خاطر این است که ارزش افزوده به قیمت‌های ثابت در نظر گرفته نشده و این مساله باعث تغییرات شدید شده است. لذا توصیه می شود ارقام به قیمت‌های ثابت در نظر گرفته شود و اگر دلیل دیگری دارد ذکر شود.
	پاسخ	در این قسمت سهم مورد بررسی قرار گرفته شده است و در حالیکه قیمت ثابت و یا جاری باشد به دلیل سهم باید از قیمت جاری استفاده شود که نسبت ها به طور مشخص معلوم شود
۲۲	نقطه نظر	در جدول ۷۱عدد ۲ مقابل دانشگاه خلیج فارس مربوط به چیست؟یا چه چیزی را توضیح می دهد؟آیا برای سال ۹۲ است؟متوسط است؟
	پاسخ	براساس ۳۳-۱۵- کارکنان آموزشی تمام وقت و حق التدریس دانشگاه های استان بوشهر در سالنامه اماری سال ۱۳۹۲ تعداد استاد تمام دانشگاه خلیج فارس ۲ نفر ذکرشده است که منبع مورد استفاده سال ۱۳۹۲ ذکر شده است که در ویرایش بعدی سال ۱۳۹۲ به عنوان نیز اضافه می شود
۲۳	نقطه نظر	در ص۷۵ بخش زیر ساخت‌های حمل‌ونقل استان بوشهر با توجه به صدور انواع بارنامه‌های الکترونیکی، بانک اطلاعات کاملی در این حوزه وجود دارد که با مراجعه به سازمان حمل‌ونقل و پایانه های استان می‌توان از آنها بهره‌برداری لازم نمود. اما این گزارش چون به استناد گزارش‌های مرکز آمار ایران و نشریات آن تنظیم شده است انتهای محدوده زمانی مورد بررسی سال ۹۲ است که پس از این سال تحولات بسیاری در این بخش رخ داده است که در گزارش پوشش داده نشده است.
	پاسخ	این بخش از گزارش در بخش بررسی و تحلیلی پیوندهای اصلی سکونتگاهی های استان در فصل ۹ گام دوم مرحله اول بر اساس اطلاعات دریافتی به طور کامل در آن بخش مورد بررسی قرار گرفته شده است.
۲۴	نقطه نظر	در بخش وضعیت امکانات و تأسیسات ورزشی فقط به وضعیت ورزشکاران سازمان یافته یا به اصطلاح ورزشکارانی که تحت مدیریت هیأت‌های ورزشی یا بیمه شده هستند اشاره شده و سایر فعالیت‌های ورزشی خارج از این حوزه را پوشش نمی‌دهد.

	پاسخ	اطلاعات قابل دسترس در این بخش بر اساس سالنامه آماری و اطلاعات سازمان ورزش و جوانان مورد بررسی قرار گرفته شده است که به بررسی ورزشکاران سازمان یافته و تحت پوشش اشاره دارد در این صورت اگر اطلاعات قابل استنادی باشد به مشاور اعلام تا در ویرایش آتی تکمیل شود
۲۵	نقطه نظر	در سالهای اخیر بحث واگذاری سالن‌های ورزشی مطرح بود که تأثیر بسیار زیادی بر وضع موجود این بخش دارد که در این گزارش به آن اشاره نشده است.
	پاسخ	موضوع پروژه های قابل واگذاری در بخش پروژه های مشارکتی به طور مجزا تعریف و شناسایی شده اند.
۲۶	نقطه نظر	ص۹۲. پاراگراف سوم نیاز به بازنگری و اصلاح دارد. نتیجه‌گیری منطقی ارائه نشده است.
	پاسخ	درویرایش بعدی به آن توجه خواهدشد
۲۷	نقطه نظر	از ص۹۲ به بعد هیچگونه مقایسه کشوری یا ارائه استانداردی یا میانگین کشوری صورت نگرفته است که بر مبنای آن بتوان تشخیص داد استان از وضعیت مناسب و خوبی برخوردار است یا خیر؟
	پاسخ	اطلاعات موجود نیست، براساس شرح خدمات چنین موضوعی بررسی نمیشود
۲۸	نقطه نظر	اشکال تایپی انتهای صفحه ۱۲۱ اصلاح شود.
	پاسخ	اصلاح میگردد
۲۹	نقطه نظر	با توجه به نمودار ۵۴صفحه ۱۲۳ دلیل کاهش این شاخص چیست؟
	پاسخ	از سال ۱۳۸۲ به بعد کاهش و افزایش قابل توجهی در استان دیده نمی شود که با توجه به نسبت شاغل در این بخش به کل این نوسانات صورت گرفته است.
۳۰	نقطه نظر	ص۱۳۱ در خصوص خانه‌های بهداشت، هیچ اشاره‌ای به خدمات ارائه شده توسط این مراکز در شهرستانها نشده است و فقط پراکندگی آنها مورد بحث قرار گرفته است.
	پاسخ	بررسی خدمات ارائه شده در این بخش در فصل ۸ از گام ۲ مرحله اول و در قسمت تحلیل پراکندگی و توزیع مراکز اصلی ارائه خدمات و کارکرد سکونتگاههای روستایی به طور مفصل بیان شده است.
۳۱	نقطه نظر	جدول۹۰ ،هدف از ارائه این جدول چیست؟تحلیل این جدول چگونه است؟ جدولی بدون مقدمه در صفحه ۴۷اورده شده، نه توضیحی و نه تحلیلی؟

	پاسخ	مقایسه بهره وری در سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ در استان و کشور بوده است که در قبل از جدول ۸۹ توضیح و تحلیل آن بیان شده است که بیشتر جنبه مقایسه ای و تحلیلی بهر وری در استان و کشور مد نظر مشاور بوده است
۳۲	نقطه نظر	انتهای گزارش در بخش جمع‌بندی موضوعات، پس از اصلاح موارد فوق، بازنگری مورد تأکید است.
	پاسخ	جمع بندی مطالعات اقتصادی در بند ۱-۲-۳-۷ به طور کامل مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

پیشگفتار

برنامه مطالعات آمایش استان بوشهر در فروردین سال از طرف استانداری بوشهر (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان بوشهر) به شرکت مهندسین مشاور مآب ابلاغ شد.

شرح خدمات موضوع قرارداد برنامه آمایش استان بوشهر با توجه به ویژگی‌های خاص این استان و نقش‌آفرینی آن در مقیاس ملی از مراحل مختلفی تشکیل شده است که در قیاس با شرح خدمات سایر استان‌ها متفاوت است، از آن جمله تدوین برنامه آمایش در دو سطح راهبردی و عملیانی است. سطح راهبردی با الگوی آینده پژوهی به تدوین چشم‌انداز اهداف و اقدامات کلیدی در استان می‌پردازد و جایگاه این استان را در سطح ملی و بین‌المللی مشخص می‌کند و سطح عملیاتی به ارائه طرح‌ها و پروژه‌های مورد نیاز در سطح شهرستان‌های مختلف استان می‌پردازد.

علاوه بر این به‌منظور تداوم اقدامات مورد نیاز در برنامه تدوین شده آمایش مرحله سوم این مطالعات به طور مشخص به پایش و ارزیابی اقدامات و تحولات ناشی از برنامه‌ها و سیاست‌های پیش بینی شده می‌پردازد. مراحل و ارکان اصلی شرح خدمات به شرح زیر است :

مرحله اول: تدوین سند آمایش

گام اول این مرحله که به تدوین سند اولیه آمایش می‌پردازد، مشتمل بر هشت فصل می‌باشد. در فصل اول این گام، اسناد فرادست مرتبط با استان بوشهر، بررسی و ارزیابی می‌شود.فصل دوم، به مطالعه و بررسی مفاهیم، روش‌ها و تجربیات جهانی اختصاص دارد. فصل سوم، شامل مدیریت پیش‌نیازها و تشکیل بانک اطلاعاتی پایه و پایگاه داده‌های مکانی آمایش است. فصل چهارم، شناسایی گروه‌های ذینفع، تدوین ساختار، سازماندهی همکاری و اجماع سازی عمومی را به انجام می‌رساند. فصل پنجم به مسئله شناسی و طبقه‌بندی مسائل استان به‌منظور اولویت‌بندی اقدامات موردنیاز اختصاص دارد. در فصل ششم، تحلیل مسائل و مزیت‌های اصلی و استراتژیک استان صورت خواهد گرفت. در فصل هفتم، تدوین الگوی اولیه آمایش بر اساس ارزیابی سریع انجام خواهد شد و فصل هشتم نیز به معرفی و هدایت طرح‌های مطالعاتی لازم برای تهیه اسناد توسعه راهبردی و عملیاتی استان اختصاص دارد.

گام دوم تحت عنوان بررسی و تحلیل وضعیت، شامل یازده فصل تحت عناوین: بررسی و تحلیل وضعیت منابع طبیعی و محیط زیست، بررسی و تحلیل اجتماعی و فرهنگی، بررسی و تحلیل اقتصادی، بررسی و تحلیل سیاسی- اداری و سازمانی، بررسی و تحلیل مشارکت شهروندی، بررسی و تحلیل حوزه علم و فناوری، بررسی و تحلیل بخش گردشگری، بررسی و تحلیل نظام سکونتگاهی استان و ساختار فضایی آن، بررسی و تحلیل پیوندهای اصلی بین سکونتگاه‌ها، بررسی و تحلیل ملاحظات ایمنی، دفاعی – امنیتی در آمایش استان و جمع‌بندی و نتیجه‌گیری از مطالعات وضع موجود بوده و وضعیت موجود استان را مورد بررسی قرار می‌دهد.

گام سوم به تبیین چشم‌انداز و طراحی سناریوهای توسعه فضایی اختصاص داشته و شامل چهار فصل با عناوین: شناسایی و تحلیل اهداف بنیادین، تبیین چشم‌انداز کلان و مأموریت‌های استان، شناسایی سناریوهای توسعه فضایی استان و تدوین راهبردهای توسعه استان می‌باشد.

گام چهارم به تهیه طرح راهبردی آمایش اختصاص دارد. این گام چهار فصل سازمان فضایی توسعه، معرفی طرح‌ها و پروژه‌های ویژه موضعی و موضوعی توسعه، ارائه نقشه سیاست‌ها (Policy Map)، شامل توزیع مکانی سیاست‌های کلان توسعه و ضوابط و مقررات عمومی توسعه را شامل می‌شود.

در گام پنجم برنامه راهبردی آمایش تهیه می‌گردد و شامل چهار فصل شناسایی و برآورد منابع مالی سرمایه‌گذاری در توسعه استان، کلیات بودجه‌ریزی مشارکتی، برنامه شراکت و برنامه راهبردی توسعه می‌باشد.

گام ششم تحت عنوان مدیریت توسعه، شامل چهار فصل با عناوین: کلیات نظام مدیریت توسعه استان، نظام ارزیابی و پایش آمایش استان، پیشنهاد ارکان و تشکیلات مدیریت آمایش سرزمین و طراحی و تهیه نرم‌افزار پایش و ارزیابی برنامه آمایش است.

مرحله دوم: تهیه طرح عملیاتی آمایش

در این مرحله طی پنج گام، طرح عملیاتی آمایش استان تهیه و نظام پایش، ارزیابی و بازنگری برنامه طراحی می‌گردد.

گام اول این مرحله به انجام مطالعات تفصیلی آمایش می‌پردازد و شامل پنج فصل با عناوین تلفیق نتایج مطالعات تفصیلی موضوعی و موضعی در برنامه آمایش، بررسی تفصیلی قابلیت اراضی بر اساس مطالعات انجام‌شده و مدارک جدید، بررسی طرح‌ها، برنامه‌ها و منابع مالی دستگاه‌های اجرایی استان، بررسی تجربه مشارکت شهروندی (مشتمل بر کلیه ذی مدخلان)، کمبودها و نواقص آن و جمع‌بندی از مطالعات تفصیلی و تعیین محورهای تغییر در سند آمایش استان در صورت لزوم می‌باشد.

گام دوم به بازنگری و کنترل اهداف اختصاص داشته و دارای پنج فصل بازنگری و کنترل اهداف کلان، بازنگری و کنترل اهداف خرد، بازنگری و کنترل راهبردهای دستیابی به اهداف، بازنگری و کنترل سیاست‌های کلان و تدوین سیاست‌های اجرایی توسعه است.

در گام سوم سازمان فضایی توسعه استان ارائه خواهد شد و شامل چهار فصل با عناوین ارائه سازمان فضایی تفصیلی، معرفی طرح‌های ویژه موضوعی و موضعی توسعه، نقشه سیاست‌ها و ضوابط و مقررات عملیاتی توسعه می‌باشد.

در گام چهارم برنامه عملیاتی توسعه تهیه می‌گردد و دارای چهار فصل با عناوین تهیه فهرست و مشخصات اصلی طرح‌ها و پروژه‌های توسعه به تفکیک شهرستان (شامل نوع، مکان، عملکرد طرح، مشخصات کلی، برآورد کلی هزینه اجرا، روش پیشنهادی تأمین مالی)، بررسی تأمین منابع مالی و سازمانی برای اجرای پروژه‌های توسعه، اولویت‌بندی زمانی و مالی پروژه‌ها،

طرح‌ها و برنامه‌های توسعه بلندمدت استان و پیشنهادات اصلاحی برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان است.

گام پنجم نیز که به طراحی نظام پایش، ارزیابی و بازنگری برنامه اختصاص دارد، شامل چهار فصل سازمان و ساختار پایش، ارزیابی و بازنگری برنامه، فرایند پایش، ارزیابی و بازنگری برنامه، معیارها و شاخص‌های ارزیابی برنامه و سیاست‌های اجرایی پایش، ارزیابی و بازنگری مستمر برنامه می‌باشد.

مرحله سوم: پایش و ارزیابی برنامه آمایش

در این مرحله طی دو گام، پایش و ارزیابی برنامه آمایش استان انجام می‌شود.

گام اول با عنوان پایش توسعه، دارای هفت فصل با عناوین تدارک استقرار سازمان و تجهیزات مورد نیاز پایش توسعه و ارزشیابی برنامه، تهیه نرم‌افزار پایش توسعه و ارزشیابی برنامه، تهیه و ابلاغ دستورالعمل پایش توسعه و ارزشیابی برنامه، بررسی برنامه آمایش، کنترل برنامه‌های توسعه یک‌ساله دستگاه‌های اجرایی استان با برنامه عملیاتی آمایش، بررسی تحولات و تغییرات در محیط‌های تصمیم‌گیری و تعیین اثرات آن بر برنامه آمایش استان و ارائه گزارش‌های میان‌دوره‌ای آمایش استان می‌باشد.

گام دوم با عنوان ارزیابی برنامه دارای پنج فصل: بررسی پیشرفت برنامه پنج‌ساله آمایش بر اساس معیارها و شاخص‌های تعیین‌شده، بررسی تحقق‌پذیری برنامه آمایش، بررسی کمبودها و نواقص برنامه، پیشنهاد بازنگری‌های موضعی و کوچک مقیاس در برنامه و پیشنهاد بازنگری‌های اساسی در برنامه آمایش است.

گزارش حاضر از مجموعه مطالعات برنامه آمایش استان است که دربرگیرنده بخشی از مطالعات گروه تحلیل اقتصادی با عنوان گزارش تحلیل زمینه های فعالیت های اقتصادی (بخش خدمات) و بند ۱-۲-۳-۲-۳ شرح خدمات است.

مقدمه

بخش خدمات از بخش‌های اساسی اقتصاد کشورهاست و سیستم خدماتی کارا، زمینه را برای فعالیت‌های تولیدی و صنعتی رقابت‌پذیر فراهم می‌نماید. بهره‌مندی از سیستم خدماتی کارا و مرتبط با بازارهای جهانی، به تولیدکنندگان و صادرکنندگان در ارائه محصولات به بازارهای جهانی کمک کرده و زمینه را برای رقابت جهانی فراهم می‌آورد. آنچه در بخش خدمات اهمیت محوری دارد توان این بخش در پشتیبانی از بخش‌های صنعت، معدن و کشاورزی است. خواه این پشتیبانی در جذب سرریز شاغلان، سرمایه و ... باشد، خواه در تأمین نیازهای تولیدی آن‌ها متبلور شود.

در این قسمت از گزارش، بخش خدمات استان بوشهر از دیدگاه اقتصادی مورد بررسی قرار می‌گیرد. این بررسی در چارچوب مطالعات آمایش استان صورت می‌گیرد، از این رو در مطالعه حاضر مزیت مکانی استان در زیربخش‌های خدمات و تمرکز مکانی فعالیت‌ها در شهرستان‌های مختلف استان در مرکز توجه قرار دارد.

بخش خدمات از فعالیت‌های متنوع و نامتجانس تشکیل شده است. در این مطالعه زیر بخش‌های خدماتی شامل بازرگانی، فرهنگی و گردشگری، هتل و رستوران، بانکداری و بیمه، مستغلات، امور عمومی دفاع و تأمین اجتماعی، خدمات آموزشی و خدمات بهداشتی و درمانی مورد بررسی قرار می‌گیرند.

نظر به اهمیت بخش خدمات و در راستای مطالعات آمایش استان بوشهر، در این گزارش به بررسی بخش خدمات استان از دیدگاه اقتصادی پرداخته خواهد شد. به‌منظور مطالعه بخش‌های خدماتی بر اساس تقسیم‌بندی ISIC بخش‌ها در رده چ تا س[1] بررسی می‌شود.

در این ارتباط، به‌منظور دستیابی به نقش استان در ارائه خدمات و ساختار بخش خدمات این استان، ابتدا به بررسی اهمیت بخش خدمات پرداخته شده است. در این ارتباط، اشتغال و ارزش افزوده بخش خدمات در استان بوشهر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. پس از آن، تحلیل تخصص‌های خدماتی با استفاده از شاخص‌های مختلف شامل ضریب مکانی، تخصصی شدن، سنجش سطح تمرکز و ضریب توزیع صورت پذیرفته است و در آخرین مرحله از بررسی ساختار بخش خدمات استان بوشهر، قلمرو حوزه نفوذ فعالیت‌های عمده خدماتی شامل بازرگانی، بانک و بیمه، گردشگری، فرهنگی و ورزشی، آموزش و بهداشت مورد بررسی قرار گرفته است. درنهایت، پس از بررسی ساختار بخش خدمات استان بوشهر از جنبه‌های مختلف، جمع بندی مطالعات بخش خدمات استان بوشهر، ارائه شده است.

در ادامه هر یک از سرفصل‌های مطرح‌شده به تفصیل مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

---

[1] چ- عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها، ح- هتل و رستوران، خ- حمل ونقل، انبارداری و ارتباطات، د- واسطه‌گری‌های مالی، ذ- مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار، ر- اداره امور عمومی، و دفاع و تأمین اجتماعی، ز- آموزش، ژ- بهداشت و مددکاری اجتماعی و س- سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی

۱-۲-۳-۲-۳- ساختار بخش خدمات در استان بوشهر

بخش خدمات از بخش‌های اساسی اقتصادهای نوین است و نظام خدماتی کارآمد، بستر لازم برای رقابت‌پذیری در فعالیت‌های تولیدی و صنعتی را فراهم می‌سازد. بهره‌گیری از سیستم کارآمد خدماتی و مرتبط با بازارهای جهانی می‌تواند به تولیدکنندگان و صادرکنندگان در دستیابی به بازارهای جهانی کمک کند.

به همین دلیل در ادامه به بررسی درجه اهمیت و جایگاه بخش خدمات در اقتصاد استان بوشهر پرداخته می‌شود و سپس در بخش‌های دیگر ابعاد مختلف فعالیت‌های خدماتی در استان به‌صورت تفصیلی مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

اهمیت بخش خدمات در اقتصاد استان بوشهر

در این بخش و در راستای بررسی فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر، به ارائه تصویری کلی پرداخته می‌شود و وضعیت بخش خدمات استان از منظر ایجاد اشتغال و تولید ارزش افزوده بررسی و با مقادیر کل کشور مقایسه می‌شود.

در جدول ۱ به مقایسه شاغلان بخش خدمات استان بوشهر و کل کشور پرداخته شده است. داده‌های آماری موجود بیانگر آن است که سهم استان بوشهر از اشتغال بخش خدمات کشور در دوره مورد بررسی افزایش یافته و از ۱,۴۲ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۱,۵۲ درصد در سال ۱۳۸۵ و ۱,۶۳ درصد در سال ۱۳۹۰ رسیده است.

شایان ذکر است در سال‌های مورد بررسی سهم استان بوشهر از اشتغال بخش خدمات کشور از سهم این استان از کل اشتغال کشور، بیشتر بوده است. به عنوان مثال استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ در حالی ۱,۶۳ درصد از اشتغال بخش خدمات کشور را به خود اختصاص داده که سهمش از کل جمعیت شاغل کشور،۱,۶۲ درصد بوده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که درجه اهمیت بخش خدمات در استان بوشهر در مقایسه با کشور از نظر اشتغال، بیشتر است.

لازم به ذکر است که اطلاعات جدول زیر مربوط به سرشماری های نفوس و مسکن سالهای مختلف است. پس از سال ۱۳۹۰، سرشماری نفوس و مسکن بعدی در سال ۱۳۹۵ تهیه شده است که در زمان در تهیه این گزارش اطلاعات آن هنوز منتشر نشده است. اطلاعات اشتغال، علاوه بر سرشماری های نفوس و مسکن، در گزارش های «نتایج آمارگیری نیروی کار» که توسط مرکز آمار ایران به صورت فصلی تهیه می شود نیز، قابل رد گیری است. لذا در این گزارش در حالتی که به اطلاعات سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ درسترسی وجود ندارد، از اطلاعات گزارش نتایج آمار گیری نیروی کار سال ۱۳۹۴، برای بررسی تحولات سالهای ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ در استان بوشهر استفاده شده است. باز هم لازم به ذکر است که اطلاعات طرحهای آمارگیری از نیروی کار، به صورت استانی بوده و لذا اطلاعات شهرستانی در آن وجود ندارد و بنابراین آخرین اطلاعات اشتغال شهرستان های در استان بوشهر، مربوط به سال ۱۳۹۰ و سرشماری نفوس و مسکن این سال است.

بررسی نتایج طرح آمارگیری نیروی کار سال ۱۳۹۴ نشان می دهد که در این سال اشتغال کل استان بوشهر با کاهش بسیار شدید نسبت به سال ۱۳۹۰ به رقم ۲۶۴۶۲۷ نفر رسیده است و بنابراین سهم استان بوشهر از اشتغال ۲۱۹۷۲۰۸۴ نفری کشور در این سال به ۱,۲۰ درصد رسیده است (در حالی که سهم استان از اشتغال سال ۱۳۹۰ کشور ۱,۶۲ درصد بود). همچنین در سال مورد بررسی ۱,۴۵ درصد از اشتغال بخش خدمات کشور به استان بوشهر اختصاص داشته است. در این سال اشتغال بخش خدمات در استان بوشهر ۱۵۶۹۲۴ نفر و در کل کشور ۱۰۸۵۴۲۰۹ نفر بوده است.

از آنجا که روش جمع آوری اطلاعات در طرح آمارگیری نیروی کار، به صورت نمونه گیری و سپس برآورد میزان اشتغال و شاخصهای مربوط به نیروی کار است و با روش جمع آوری اطلاعات طرحهای سرشماری نفوس و مسکن به صورت تمام شماری انجام می شود، بسیار متفاوت است، لذا مشاور ترجیح داده به دلیل تفاوت مبنای جمع آوری این دو منبع اطلاعاتی، اطلاعات این طرح را با نتایج سرشماری مقایسه نکند و فقط به ذکر آن اکتفا نماید.

جدول ۱: مقایسه اشتغال بخش خدمات استان بوشهر و کشور

سال	کل شاغلان			شاغلان بخش خدمات		
	کشور	استان بوشهر	سهم استان از کشور	کشور	استان بوشهر	سهم استان از کشور
۱۳۷۵	۱۴۵۷۲۰۰۰	۱۵۶۶۰۷	٪۱,۰۷	۶،۴۸۴،۰۰۰	۹۲،۱۸۴	٪۱,۴۲
۱۳۸۵	۲۰۴۷۶۰۰۰	۲۶۹۴۹۰	٪۱,۳۲	۹،۸۰۸،۰۰۰	۱۴۹۳۵۱	٪۱,۵۲
۱۳۹۰	۲۰۵۴۷۰۰۰	۳۳۲۹۴۹	٪۱,۶۲	۹،۴۳۶،۰۰۰	۱۵۳۱۹۸	٪۱,۶۳

منبع: سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

در نمودار ۱ نیز افزایش سهم استان از اشتغال خدماتی کشور به‌خوبی قابل مشاهده است.

نمودار ۱: روند تحولات سهم استان بوشهر از اشتغال بخش خدمات کشور (درصد)

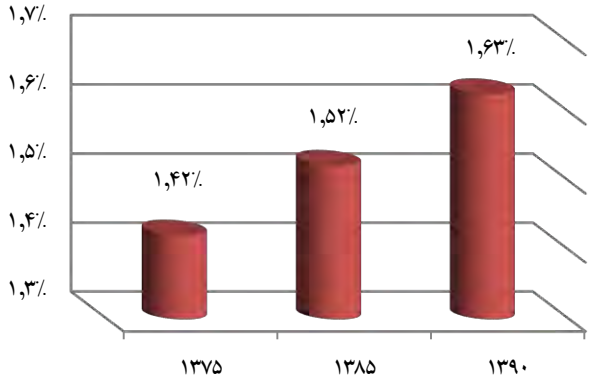

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

بررسی سهم شاغلان استان بوشهر به تفکیک بخش‌های اقتصادی (کشاورزی، صنعت و معدن و خدمات) نشانگر آن است که سهم شاغلان بخش خدمات استان از کل اشتغال استان بسیار زیاد بوده اما در سال‌های اخیر با کاهش نسبی همراه

بوده است. با این حال هنوز می‌توان گفت در استان بوشهر، حجم بالایی از نیروی کار در بخش خدمات مشغول فعالیت هستند و لذا از نظر اشتغال نیروی کار این بخش مهم‌ترین بخش اقتصاد استان است.

ساختار اشتغال و سهم بخش‌های اصلی اقتصادی از اشتغال در استان بوشهر تقریباً مشابه وضعیت این بخش‌ها در کشور است. به‌گونه‌ای که در استان بوشهر و کل کشور، پس از بخش خدمات، بیشترین سهم از اشتغال، به بخش صنعت و معدن اختصاص یافته است و بخش کشاورزی در رتبه سوم جای گرفته است.

در طرح آمارگیری نیروی کار سال ۱۳۹۴ سهم به بخش کشاورزی، صنعت و معدن و خدمات از اشتغال کل کشور به ترتیب ۱۸,۱ درصد، ۳۲,۵ درصد و ۴۹,۴ درصد و در استان بوشهر معادل ۱۳,۲ درصد، ۲۷,۵ درصد و ۵۹,۳ در صد بوده است. البته لازم به ذکر است که در طرح آمارگیری از نیروی کار همانند سرشماریهای نفوس و مسکن، اشتغالی که بخش فعالیت آن مشخص نشده باشد (در جدول زیر در ستون اظهار نشده آمده) وجود ندارد.

جدول ۲: سهم بخش های اصلی اقتصاد استان و کشور از اشتغال (درصد)

کشور و استان	سال	کشاورزی	صنعت و معدن	خدمات	اظهار نشده
استان بوشهر	۱۳۷۵	٪۱۹,۴	٪۲۰,۴	٪۵۸,۹	٪۱,۴
	۱۳۸۵	٪۱۲,۲	٪۳۰,۷	٪۵۵,۴	٪۱,۷
	۱۳۹۰	٪۱۱,۱	٪۳۲,۶	٪۴۶,۱	٪۱۰,۳
کشور	۱۳۷۵	٪۲۳,۰	٪۳۰,۷	٪۴۴,۵	٪۱,۸
	۱۳۸۵	٪۱۸,۰	٪۳۱,۷	٪۴۷,۹	٪۲,۴
	۱۳۹۰	٪۱۹,۰	٪۲۹,۲	٪۴۵,۹	٪۵,۹

منبع: سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

در نمودار ۲ روند تحولات سهم بخش خدمات از اشتغال استان بوشهر و کل کشور، ارائه شده است.

نمودار ۲: روند تحولات سهم بخش خدمات از اشتغال استان بوشهر و کشور- درصد

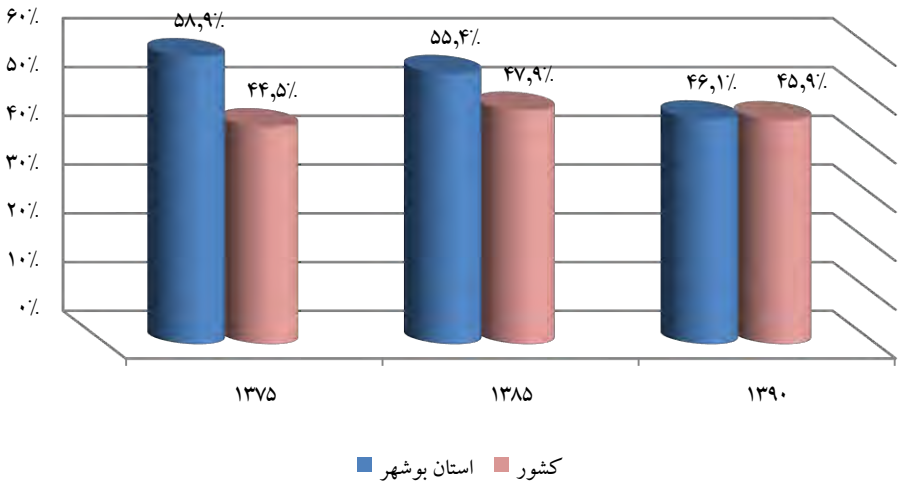

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

تا اینجا به بررسی بخش خدمات استان بوشهر، ازنظر تعداد شاغلان پرداخته شد. با توجه به اهمیت بخش خدمات در میان سایر فعالیت‌های اقتصادی، بررسی دقیق‌تر فعالیت‌های خدماتی از طریق سایر شاخص‌های اقتصادی ضروری است. در این قسمت به منظور دستیابی به تصویری بهتر از وضعیت بخش خدمات در استان، به بررسی ارزش افزوده پرداخته می‌شود.

«در سال‌های اخیر رشد نسبی بخش خدمات به عنوان عامل مهمی در مدل‌های رشد جهانی مطرح و افزایش قابل توجه سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی به عنوان مدل‌های رشد جهانی بیان شده است. در اقتصادهای غربی روند حاکم بر بخش خدمات منجر به کاهش سهم بخش‌های کشاورزی و صنعت از تولید ناخالص داخلی شده است. در حالی‌که در کشورهای توسعه یافته هر دو بخش ثانویه و اولیه با کاهش مواجه شده‌اند، در کشورهای در حال توسعه در مرحله اول پیشرفت، سهم بخش‌های کشاورزی و صنعت از تولید ناخالص داخلی افزایش مستمر داشته است. در نتیجه می‌توان گفت رشد بخش خدمات منجر به کاهش نسبی بخش‌های صنعت و کشاورزی در بسیاری از کشورهای توسعه یافته شده است، در حالی‌که کشورهای در حال توسعه، در حال سازمان‌دهی افزایش و رشد قابل توجه بخش‌های صنعت و کشاورزی هستند.

تفاوت مهم دیگری که بین تجارب کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه وجود دارد این است که کشورهای توسعه یافته، افزایش نسبی در سهم بخش خدمات از تولید ناخالص داخلی را در مرحله سوم پیشرفت خود تجربه کرده‌اند در حالی‌که در کشورهای در حال توسعه بخش خدمات در مرحله دوم پیشرفت، سهم اساسی در تولید ناخالص داخلی داشته است».

در جدول ۴ به بررسی ارزش افزوده استان بوشهر و کشور در بخش خدمات پرداخته شده است. منظور از بخش خدمات مجموع همان رده‌های فعالیتی فوق الذکر ISIC (چ تا س) است. اطلاعات جدول ۴ نشان می‌دهد که در دوره مورد بررسی، سهم استان بوشهر از ارزش‌افزوده بخش خدمات کشور کمتر از سهمش از اشتغال بخش خدمات است. به عبارت دیگر به عنوان مثال در سال ۱۳۹۰ که سهم استان بوشهر از اشتغال خدماتی کشور ۱,۶۳ درصد بوده، سهم استان از ارزش افزوده خدماتی کشور تنها ۱,۱۲ درصد بوده است. یا همین طور در سال ۱۳۸۵ استان بوشهر با در اختیار داشتن ۱,۵۲ درصد از اشتغال خدماتی کشور، ۱,۱۴ درصد از ارزش افزوده خدماتی کشور را تولید کرده است.

جدول ۳: مقایسه ارزش افزوده بخش خدمات (رده‌های چ تا س ISIC) استان بوشهر و کشور (میلیارد ریال)

سال	کشور	استان بوشهر	سهم استان از کشور (درصد)
۱۳۷۹	۳۰۸،۶۷۰	۳،۴۲۰	٪۱,۱۱
۱۳۸۰	۳۸۰،۵۴۹	۴،۶۰۰	٪۱,۲۱
۱۳۸۱	۴۷۷،۵۹۰	۵،۳۶۹	٪۱,۱۲
۱۳۸۲	۵۹۹،۶۸۴	۷،۲۸۲	٪۱,۲۱
۱۳۸۳	۷۸۴،۹۹۴	۸،۹۴۲	٪۱,۱۴
۱۳۸۴	۹۵۴،۵۰۴	۱۰،۹۷۰	٪۱,۱۵
۱۳۸۵	۱،۱۷۹،۷۵۸	۱۳،۴۸۷	٪۱,۱۴

سال	کشور	استان بوشهر	سهم استان از کشور (درصد)
۱۳۸۶	۱،۴۶۶،۲۹۰	۱۵،۴۲۴	٪۱,۰۵
۱۳۸۷	۱،۸۴۷،۸۵۶	۱۹،۹۱۵	٪۱,۰۸
۱۳۸۸	۲،۰۷۶،۲۳۸	۲۳،۴۵۰	٪۱,۱۳
۱۳۸۹	۲،۴۵۱،۰۶۵	۲۶،۹۳۶	٪۱,۱۰
۱۳۹۰	۳،۰۶۰،۱۰۹	۳۴،۳۰۳	٪۱,۱۲
۱۳۹۱	۳،۸۰۶،۶۵۱	۴۱،۰۸۷	٪۱,۰۸
۱۳۹۲	۴،۹۲۷،۸۰۵	۵۵،۸۵۶	٪۱,۱۳

منبع: حساب‌های ملی و منطقه‌ای مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور

همچنین روند کلی سهم استان بوشهر از ارزش افزوده بخش خدمات کشور طی سال‌های ۹۲- ۱۳۷۹، با وجود فراز و فرود نسبی طی سال‌های مختلف، بین ۱,۰۵ درصد (مربوط به سال ۱۳۸۶) تا ۱,۲۱ درصد (مربوط به سال ۱۳۸۲) در نوسان بوده و نهایتاً در سال پایانی دوره مورد بررسی، تغییر چندانی نسبت به سال آغازین نداشته است. به طوری‌که سهم استان از ارزش افزوده بخش خدمات کشور از ۱,۱۱ درصد در سال ۱۳۷۹ به ۱,۱۳ درصد در سال ۱۳۹۲ رسیده است. این روند به‌خوبی در نمودار ۳ مشخص شده است.

نمودار ۳: روند تحولات سهم بخش خدمات استان بوشهر از ارزش افزوده بخش خدمات کل کشور (درصد)

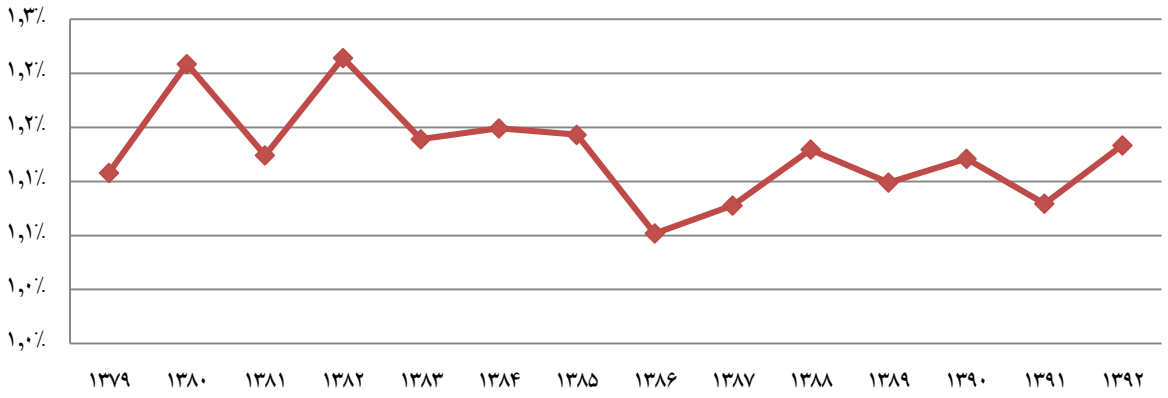

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های ملی و منطقه‌ای مرکز آمار ایران

به منظور بررسی دقیق‌تر بخش خدمات، دستیابی به تصویری روشن از تغییرات ساختاری ضروری است. بدین منظور سهم ارزش افزوده بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات از کل ارزش افزوده در سطح کشور و استان بوشهر در سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۲ محاسبه و در نمودار ۴ ارائه شده است.

جدول ٤: مقایسه سهم بخش‌های اصلی اقتصاد از ارزش افزوده کشور و استان بوشهر (درصد)

سال	کشاورزی		صنعت و معدن		خدمات	
	کشور	استان بوشهر	کشور	استان بوشهر	کشور	استان بوشهر
۱۳۷۹	٪۱۱,۹	٪۱۲,۶	٪۳۹,۱	٪۳۵,۲	٪۴۹,۰	٪۵۲,۳

سال	کشاورزی		صنعت و معدن		خدمات	
	کشور	استان بوشهر	کشور	استان بوشهر	کشور	استان بوشهر
۱۳۸۰	٪۱۱,۳	٪۱۰,۳	٪۳۶,۷	٪۳۹,۰	٪۵۲,۰	٪۵۰,۶
۱۳۸۱	٪۱۱,۲	٪۱۰,۹	٪۳۸,۶	٪۴۷,۸	٪۵۰,۳	٪۴۱,۳
۱۳۸۲	٪۱۰,۹	٪۳,۹	٪۳۸,۵	٪۷۶,۷	٪۵۰,۶	٪۱۹,۴
۱۳۸۳	٪۹,۵	٪۳,۶	٪۳۹,۷	٪۷۷,۹	٪۵۰,۸	٪۱۸,۵
۱۳۸۴	٪۸,۹	٪۵,۲	٪۴۲,۱	٪۶۸,۵	٪۴۹,۱	٪۲۶,۴
۱۳۸۵	٪۸,۸	٪۵,۹	٪۴۱,۸	٪۶۶,۱	٪۴۹,۴	٪۲۸,۰
۱۳۸۶	٪۸,۶	٪۴,۶	٪۴۳,۲	٪۷۴,۸	٪۴۸,۲	٪۲۰,۶
۱۳۸۷	٪۷,۹	٪۴,۵	٪۴۱,۳	٪۷۲,۰	٪۵۰,۸	٪۲۳,۵
۱۳۸۸	٪۹,۱	٪۵,۲	٪۳۷,۲	٪۶۶,۸	٪۵۳,۷	٪۲۷,۹
۱۳۸۹	٪۸,۶	٪۴,۳	٪۴۰,۳	٪۷۶,۶	٪۵۱,۱	٪۱۹,۲
۱۳۹۰	٪۸,۱	٪۴,۵	٪۴۳,۱	٪۷۹,۱	٪۴۸,۸	٪۱۶,۴
۱۳۹۱	٪۱۰,۶	٪۵,۶	٪۳۷,۶	٪۷۸,۷	٪۵۱,۸	٪۱۵,۷
۱۳۹۲	٪۱۲,۶	٪۵,۷	٪۳۸,۱	٪۸۰,۶	٪۴۹,۳	٪۱۳,۷

منبع: حساب‌های ملی و منطقه‌ای مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور

در کل کشور، ارزش افزوده بخش خدمات سهم بالایی از کل ارزش افزوده را به خود اختصاص داده است. نرخ‌های به دست آمده حاکی از آن است که بخش خدمات در دوره مورد بررسی همواره در حدود ۵۰ درصد از کل ارزش‌افزوده کشور را تأمین کرده است.

در مقابل، بررسی ارزش افزوده بخش خدمات نسبت به کل ارزش افزوده تولید شده در استان بوشهر طی سال‌های ۹۲-۱۳۷۹ نشان می‌دهد ساختار اقتصادی این استان، تغییرات قابل ملاحظه‌ای را تجربه کرده است و باوجود آنکه در سال‌های آغازین دوره مورد بررسی، تأمین بخش عمده ارزش افزوده استان بر عهده بخش خدمات بوده است، اما در سال‌های بعدی، سهم این بخش از کل ارزش افزوده استان، به شدت کاهش یافته است.

نمودار ٤: روند تحولات سهم بخش خدمات از کل ارزش افزوده کشور و استان بوشهر (درصد)

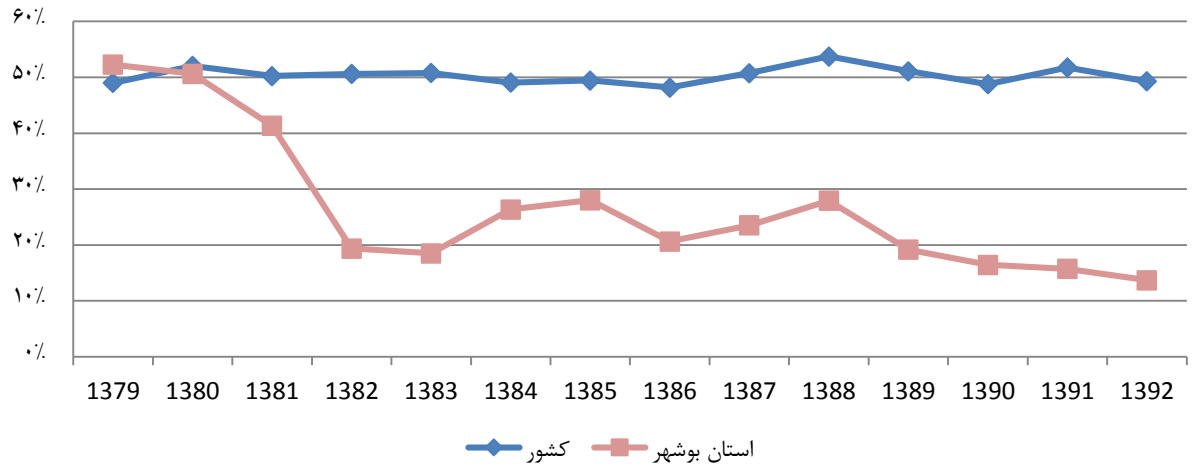

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های ملی و منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در سال‌های اخیر، بخش صنعت با رشد قابل توجه، نقش اساسی در تولید ارزش افزوده استان ایفا می‌کند. علت این امر را می‌توان در توسعه بخش‌های پتروشیمی استان بوشهر و افزایش فراوان تولید مواد و محصولات شیمیایی در استان بوشهر جستجو کرد.

قطعاً از مهمترین دلایل کاهش سهم بخش خدمات از ارزش افزوده تولید شده در استان بوشهر در سالهای ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۲، رشد و توسعه صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز در این سالها در استان است. بنابراین با وجود آنکه ارزش افزوده بخش خدمات در استان بوشهر در این سالها رشد خوبی داشته، اما به دلیل رشد بیشتر ارزش افزوده صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز، سهم بخش خدمات از کل ارزش افزوده تولید شده در استان کاهش یافته است. محاسبات نشان می دهد که با حذف صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز از ارزش افزوده استان بوشهر، سهم بخش خدمات از ارزش افزوده تولید شده در استان در سال ۱۳۷۹ برابر ۶۳٫۳ درصد، در سال ۱۳۹۲ برابر ۵۹٫۸ درصد و در کل دوره ۹۲-۱۳۷۹ نیز به طور متوسط در هر سال ۶۳٫۱ درصد بوده است.

نمودار ۵: روند تحولات سهم بخش‌های اصلی اقتصاد از کل ارزش افزوده تولید شده در استان بوشهر (درصد)

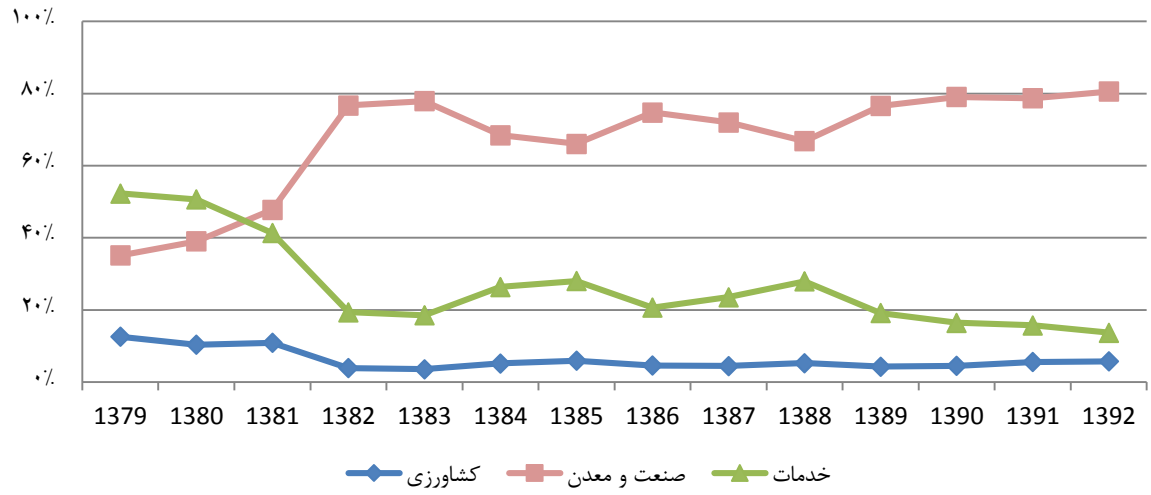

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های ملی و منطقه‌ای مرکز آمار ایران

نمودار ۵، به روشنی غلبه بخش صنعت بر خدمات را در استان بوشهر نشان می‌دهد. این در حالی است که بر اساس بررسی‌های صورت گرفته، عمده شاغلان استان بوشهر، در بخش خدمات مشغول به فعالیت هستند. این موضوع حکایت از آن دارد که بخش خدمات در استان بوشهر، همپای بخش صنعت، توسعه نیافته است و ارزش افزوده قابل قبولی نصیب تعداد قابل توجه شاغلان این بخش نمی‌شود.

این در حالی است که در کشورهای توسعه یافته، بخش‌های خدماتی خصوصاً خدماتی که در ارتباط تنگاتنگ با بخش صنعت قرار دارند نظیر خدمات مالی، حمل و نقل، آموزش و خدمات کسب و کار، در سطح بالایی توسعه یافته‌اند و سهم قابل توجهی از اشتغال و ارزش‌افزوده را به خود اختصاص می‌دهند.

البته باز هم تأکید می شود که ارزش افزوده بسیار زیاد بخش صنعت در استان بوشهر و تولید سرانه بسیار زیاد شاغلان صنعتی در استان بوشهر در مقایسه با سرانه تولید (تولید تقسیم بر اشتغال) بخشهای کشاورزی و خدمات، فقط به دلیل وجود صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و فعالیتهای انتقال گاز است که به دلیل ماهیتشان ارزش افزوده بسیار زیادی را در مقایسه با تعداد اشتغال شان تولید می کنند. بنابراین با حذف صنایع مذکور، در استان بوشهر نیز همانند کل کشور بخش خدمات هم از نظر اشتغال و هم از نظر تولید ارزش افزوده در میان سه بخش اصلی اقتصادی (کشاورزی، صنعت و خدمات) مهمترین بخش اقتصادی خواهد بود.

۱-۲-۳-۲-۳-۳- تحلیل تخصص‌های خدماتی استان

در قسمت پیشین، وضعیت بخش خدمات از منظر تولید ارزش افزوده و ایجاد اشتغال در استان بوشهر بررسی شد. در این قسمت، بخش خدمات با جزئیات بیشتری مطالعه و به بررسی تخصص‌های خدماتی استان پرداخته می‌شود و با استفاده از شاخص‌های مختلف، درجه تخصصی شدن و میزان تمرکز فعالیت‌های خدماتی محاسبه می‌شود.

بدین منظور از شاخص‌های ضریب مکانی، تخصصی شدن، سنجش سطح تمرکز و ضریب توزیع استفاده می‌شود. شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده و اشتغال، میزان تمرکز نسبی یک کارکرد را در یک منطقه یا ناحیه نشان می‌دهد. شاخص تخصصی شدن درجه تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی را در یک منطقه محاسبه می‌کند.

شاخص دیگری که مورد استفاده قرار می‌گیرد، شاخص سنجش سطح تمرکز است. شاخص مذکور نشان می‌دهد که یک فعالیت تا چه حد به‌صورت یکسان در نقاط مختلف یک منطقه یا در پهنه سرزمین توزیع شده است و یا تا چه حد گرایش به تمرکز دارد. شاخص دیگری که مورد استفاده قرار می‌گیرد تکنیک ضریب توزیع است. این تکنیک نیز میزان تمرکز واحدهای خدماتی را محاسبه می‌کند. در ادامه هر یک از موارد به‌تفصیل بررسی‌شده است.

۱-۲-۳-۲-۳-۳-۱- شاخص ضریب مکانی (LQ)

روش ضریب مکانی، میزان اشتغال و تولید پایه در هر یک از رشته فعالیت‌ها را با نسبت سهم محلی اشتغال آن به سهم ملی اشتغال آن تخمین می‌زند.

برنامه ریزان با تکیه بر مقایسه بین یک ناحیه کوچک‌تر مانند شهر یا شهرستان با یک ناحیه بزرگ‌تر مانند استان یا کشور، وضعیت ناحیه کوچک‌تر را بهتر می‌شناسند. این روش به دلیل آنکه به برنامه ریزان امکان می‌دهد که تفاوت‌های موجود بین یک شهرستان و استان یا کشور را بشناسند و آنرا مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند، بسیار مفید است. برای نشان دادن تفاوت میان یک شهرستان با ناحیه مرجع آن یک نسبت ساده محاسبه می‌شود. این روش خصوصیات ناحیه محلی را نسبت به ناحیه مرجع به سرعت مشخص می‌سازد.

روش ضریب مکانی یا نسبت محلی LQ یکی از روش‌های متداول در تحلیل‌های اقتصادی است. این روش برای ارائه در مدل‌های پیچیده‌تر به عنوان ابزار تحلیلی برای تحلیل گران اقتصادی توسعه یافته است. در این روش اقتصاد محلی با یک اقتصاد مرجع مقایسه می‌شود تا طی این فرآیند ویژگی‌های اقتصاد محلی شناسایی شود. روش LQ مبتنی بر محاسبه نسبت برخی از متغیرهای یک اقتصاد محلی به اقتصاد مرجع (پایه) می‌باشد. به این نسبت، LQ یک فعالیت گفته می‌شود.

روش LQ برای اینکه اشتغال یا میزان تولید پایه فعالیت‌ها را تعیین نماید، سهم اشتغال (یا ارزش افزوده) هر یک از فعالیت‌ها در اقتصاد محلی را محاسبه و با اقتصاد مرجع مقایسه می‌کند. هر یک از فعالیت‌ها که سهم بزرگ‌تری نسبت به اقتصاد مرجع داشته باشد اشتغال (ارزش افزوده) اضافی آن فعالیت، اشتغال (تولید) پایه محسوب می‌شود، چرا که این میزان اشتغال (یا تولید) بیش از نیاز اقتصاد محلی است.

برای مثال فرض کنید که ۱۰ درصد نیروی کار اقتصاد محلی در یک صنعت خاص مشغول هستند، در حالیکه تنها ۱ درصد اقتصاد ملی در این صنعت فعالیت می‌کنند. روش LQ فرض می‌کند در اقتصاد محلی برای تأمین نیازهای محلی، سهم اشتغال معادل سهم اشتغال ملی کافی است و مازاد بر سهم انتظاری (۱ درصد سطح ملی) اشتغال پایه محسوب می‌شود، چرا که خدمات و کالاهای تولیدی آن‌ها برای صدور به خارج از اقتصاد محلی تولید می‌شود. اگر سهم اشتغال صنعت مورد نظر در اقتصاد محلی مساوی و کمتر از اقتصاد ملی باشد تحلیلگران اقتصادی نتیجه می‌گیرند که حوزه محلی در این صنعت اشتغال پایه ندارند و اشتغال موجود در بهترین حالت تنها می‌تواند به اقتصاد محلی خدمات ارائه داده و تقاضای آن‌ها را برآورده سازد، لذا کالا یا خدمتی برای صدور به سایر مناطق باقی نخواهد ماند.

برای محاسبه نسبت LQ در هر فعالیتی فرمول زیر پیشنهاد می‌شود:

$$LQ_i = \frac{\left(\frac{RE_i}{RE}\right)}{\left(\frac{NE_i}{NE}\right)} \quad \text{رابطه ۱}$$

در رابطه فوق

REi: شاغلین (یا ارزش افزوده) صنعت i ام در اقتصاد محلی

RE: کل شاغلین (یا ارزش افزوده) اقتصاد محلی

NEi: شاغلین (یا ارزش افزوده) صنعت i ام در اقتصاد ملی

NE: کل شاغلین (یا ارزش افزوده) اقتصاد ملی

است.

فرمول LQ را به صورت ساده‌تر می‌توان اینگونه نوشت:

$$LQ = \frac{\frac{\text{اشتغال در یک صنعت خاص در منطقه}}{\text{کل اشتغال در منطقه}}}{\frac{\text{اشتغال در آن صنعت در کشور}}{\text{کل اشتغال در کشور}}}$$

در استفاده از روش LQ برای تقسیم اشتغال(یا ارزش افزوده) بین اشتغال (یا ارزش افزوده) پایه و تبعی باید LQ برای همه فعالیت‌ها به دقت محاسبه شود. به عبارت ساده‌تر روش LQ اشتغال (یا ارزش افزوده) در اقتصاد محلی را با اشتغال (یا ارزش افزوده) در اقتصاد ملی مقایسه می کند.

تفسیر نتایج بدست آمده از روش LQ بسیار ساده است. عموماً سه نتیجه برای LQ ممکن است. این نتایج به شرح زیر است:

LQ کمتر از یک نشان می‌دهد که اشتغال (یا ارزش افزوده) محلی در صنعت i ام کمتر از حد مورد انتظار است. لذا صنعت محلی یاد شده نخواهد توانست نیاز اقتصاد محلی به خدمات یا کالاهای آن صنعت را برطرف سازد. بنابراین طبق تعریف این اشتغال (یا ارزش افزوده)، اشتغال (فعالیت) تبعی محسوب می‌شود.

LQ برابر با یک بیانگر آنست که اشتغال (یا ارزش افزوده) موجود در صنعت i ام دقیقاً معادل اشتغالی (یا ارزش افزوده) است که برای ارائه خدمت یا کالا به اقتصاد محلی کافی است. بنابراین به دلیل آنکه تولید کالا و خدمات در اقتصاد محلی برای صدور به خارج از منطقه نیست، اشتغال (فعالیت) تبعی محسوب می‌شود.

LQ بزرگ‌تر از یک شواهدی از وجود اشتغال (یا ارزش افزوده) پایه در صنعت i ام دارد. وقتی LQ بزرگ‌تر از یک باشد تحلیلگر نتیجه خواهد گرفت که اشتغال (فعالیت) محلی بیش از اشتغال (فعالیت) مورد انتظار است و بنابراین اشتغال (تولید) مازاد بر مقدار مورد انتظار اشتغال (فعالیت) پایه است. این مشاغل (تولید) مازاد موجب تولید کالا و خدماتی می‌شود که مازاد بر نیاز محلی بوده و به سایر نقاط نیز صادر خواهد شد. لذا طبق تعریف این اشتغال (تولید) مازاد، اشتغال (تولید) پایه است.

شاخص ضریب مکانی شاخصی است که میزان تمرکز نسبی یک کارکرد را در منطقه یا ناحیه نشان می‌دهد. این تکنیک به‌ویژه برای تعیین سطح تمرکز تولید یا اشتغال مورد استفاده قرار می‌گیرد که در این صورت می‌توان شاخص اشتغال را جایگزین شاخص تولید کرد. ضریب مکانی در واقع نسبت نسبت‌ها است.

۱-۲-۳-۲-۳-۳-۱-۱- شاخص ضریب مکانی اشتغال

در جدول ۵ شاخص ضریب مکانی اشتغال برای رده‌های فعالیت بخش خدمات (چ تا س) در سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ محاسبه شده و میزان تغییرات آن در فاصله زمانی ۸۵-۱۳۷۵، ۹۰-۱۳۸۵ و ۹۰-۱۳۷۵ برای استان بوشهر محاسبه شده است. محاسبه شاخص ضریب مکانی اشتغال نشان می‌دهد که در سال ۱۳۷۵، بخش‌های «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات»،

«واسطه‌گری‌های مالی»، «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار»، «اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی»، «آموزش» و «بهداشت و مددکاری اجتماعی» ضریبی بیشتر از یک دارند.

در سال ۱۳۸۵ نیز، این ضریب برای بخش‌های «هتل و رستوران»، «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات»، «واسطه‌گری‌های مالی»، «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار»، «اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی» و «آموزش» بیش از یک بوده است.

در سال ۱۳۹۰ شاخص ضریب مکانی برای سه بخش«حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات»، «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار» و «اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی» بیش از یک است که حکایت از تمرکز نیروی کار در بخش‌های نامبرده دارد.

در دوره‌های بررسی‌شده، بیش‌ترین شاخص به دست آمده مربوط به بخش «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار» در سال ۱۳۹۰ است. کمترین شاخص ضریب مکانی در سال ۱۳۷۵ به بخش «هتل و رستوران»، در سال ۱۳۸۵ به بخش «سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی» و در سال ۱۳۹۰ نیز به بخش‌های«سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی»، «هتل و رستوران» و «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها» تعلق داشته است.

اعداد به دست آمده نشان می‌دهد در استان بوشهر در بخش‌های «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات»، «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار» و «اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی» بیش‌ترین تمرکز مکانی نیروی کار وجود دارد به طوری‌که شاخص ضریب مکانی برای بخش‌های مذکور در هر سه مقطع زمانی، بزرگ‌تر از یک است.

همچنین در بخش‌های «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها»، «هتل و رستوران»، «بهداشت و مددکاری اجتماعی» و «سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی» تمرکز مکانی نیروی کار کمتری وجود دارد.

بررسی میزان تغییر شاخص ضریب مکانی اشتغال فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر در دوره ۸۵-۱۳۷۵ نشان می‌دهد که در فاصله این دوره ده ساله، شاخص ضریب مکانی اشتغال برای کلیه بخش‌های خدماتی به غیر از «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها» و «هتل و رستوران» کاهش یافته است. بیش‌ترین کاهش را نیز بخش «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» داشته است که معادل ۰,۵ بوده است.

در دوره ۹۰-۱۳۸۵ نیز تغییر شاخص ضریب مکانی اشتغال برای اکثر بخش‌ها منفی بوده و شاخص ضریب مکانی آن‌ها در طول این دوره کاهش یافته است. در این دوره تنها بخش «مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار» افزایش قابل توجهی معادل ۰,۶۲ را در شاخص ضریب مکانی تجربه کرده است. شاخص ضریب مکانی بخش «سایر خدمات عمومی، اجتماعی

شخصی و خانگی» تقریباً بدون تغییر بوده است و بیشترین کاهش این شاخص، مربوط به بخش «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» و برابر با ۰,۳۹ بوده است.

میزان تغییر شاخص ضریب مکانی اشتغال برای دوره ۹۰-۱۳۷۵ نیز محاسبه شده که نشان می‌دهد شاخص ضریب مکانی اشتغال برای کلیه بخش‌های خدمات به غیر از بخش‌های «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار» و «هتل و رستوران» کاهش داشته است. در طول این دوره بیش‌ترین کاهش را بخش «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» با ۰,۸۹ کاهش به خود اختصاص داده است.

نتایج به دست آمده از محاسبات جدول ۵ به خوبی توضیح دهنده جایگاه بخش خدمات استان بوشهر در کشور از نظر تعداد شاغلان است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود در سه دوره مورد بررسی اکثریت فعالیت‌های خدماتی استان دارای ضریب مکانی اشتغال بیشتر از یک بوده‌اند. بیشتر از یک بودن این شاخص به این معنی است که بخش عمده‌ای از اشتغال بخش خدمات در استان بوشهر، جزء اشتغال پایه محسوب شده و این استان بخشی از خدمات مورد نیاز سایر استان‌ها را نیز تأمین می‌کند. به‌عبارت‌دیگر در استان بوشهر، بخش خدمات بخش عمده‌ای از اشتغال پایه را تشکیل می‌دهد.

شایان ذکر است بخشی از کاهش شاخص ضریب مکانی بخش‌های خدماتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ را می‌توان به افزایش قابل توجه سهم فعالیت‌های نامشخص و اظهارنشده در آمارهای مربوط به این سال، نسبت داد.

با مرور مجدد شاخصهای ضریب مکانی اشتغال فعالیتهای خدماتی مختلف در استان بوشهر در سالهای مورد بررسی می توان رد پای صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و نیز موقعیت ساحلی استان را در این ضرایب دید. با ورود صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز به استان بوشهر که به دلیل بالادستی بودن آنها، عمدتاً در مالکیت دولت هستند، مشاغل مربوط به گروه فعالیتی اداره امور عمومی، دفاع و تأمین اجتماعی در استان در مقایسه با متوسط کشور بیشتر است و سبب شده تا این استان در گروه فعالیتی مذکور دارای تمرکز مکانی باشد.

همچنین با ورود صنایع نفت و گاز و پتروشیمی به استان از یک طرف با آغاز فعالیتهای مربوط به ساخت این صنایع در استان و از طرف دیگر با ورود نیروی کار مهاجر به استان جهت کار در این پروژه ها، خدمات مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار در استان بوشهر با رشد بسیار مناسبی رو به رو شد و این رشد را می توان در شاخص ضریب مکانی اشتغال این گروه فعالیتی در دوره مورد بررسی ملاحظه نمود.

بخش حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات نیز به عنوان یکی از مهمترین خدمات پشتیبان تولید در استان بوشهر، از یک طرف همراستا با توسعه صنایع نفت و گاز و از طرف دیگر به واسطه موضعیت ساحلی استان بوشهر و وجود بنادر مختلف در

استان، در این دوره رشد داشته و بر اساس شاخص ضریب مکانی اشتغال دارای تمرکز در استان در مقایسه با متوسط کشور است.

جدول ۵: شاخص ضریب مکانی اشتغال فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

شرح فعالیت	۷۵LQ	۸۵LQ	۹۰LQ	تغییر ۷۵-۸۵	تغییر ۸۵-۹۰	تغییر ۷۵-۹۰
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	۰,۸	۰,۸	۰,۷	۰,۰۷	-۰,۱۱	-۰,۰۴
هتل و رستوران	۰,۶	۱,۱	۰,۷	۰,۵۱	-۰,۳۶	۰,۱۵
حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	۱,۹	۱,۴	۱,۰	-۰,۵۰	-۰,۳۹	-۰,۸۹
واسطه‌گری‌های مالی	۱,۲	۱,۱	۰,۸	-۰,۱۱	-۰,۲۶	-۰,۳۷
مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار	۱,۷	۱,۵	۲,۱	-۰,۲۲	۰,۶۲	۰,۴۰
اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی	۱,۸	۱,۶	۱,۴	-۰,۲۵	-۰,۲۳	-۰,۴۸
آموزش	۱,۲	۱,۰	۰,۹	-۰,۱۷	-۰,۱۵	-۰,۳۳
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۱,۱	۰,۹	۰,۸	-۰,۱۱	-۰,۱۲	-۰,۲۳
سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	۰,۸	۰,۷	۰,۷	-۰,۱۲	۰,۰۰	-۰,۱۲

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

در نمودار ۶، شاخص ضریب مکانی اشتغال در بخش‌های خدماتی استان بوشهر، در سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰، به تصویر کشیده شده است:

نمودار ٦: مقایسه شاخص ضریب مکانی اشتغال در بخش‌های خدماتی استان بوشهر در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

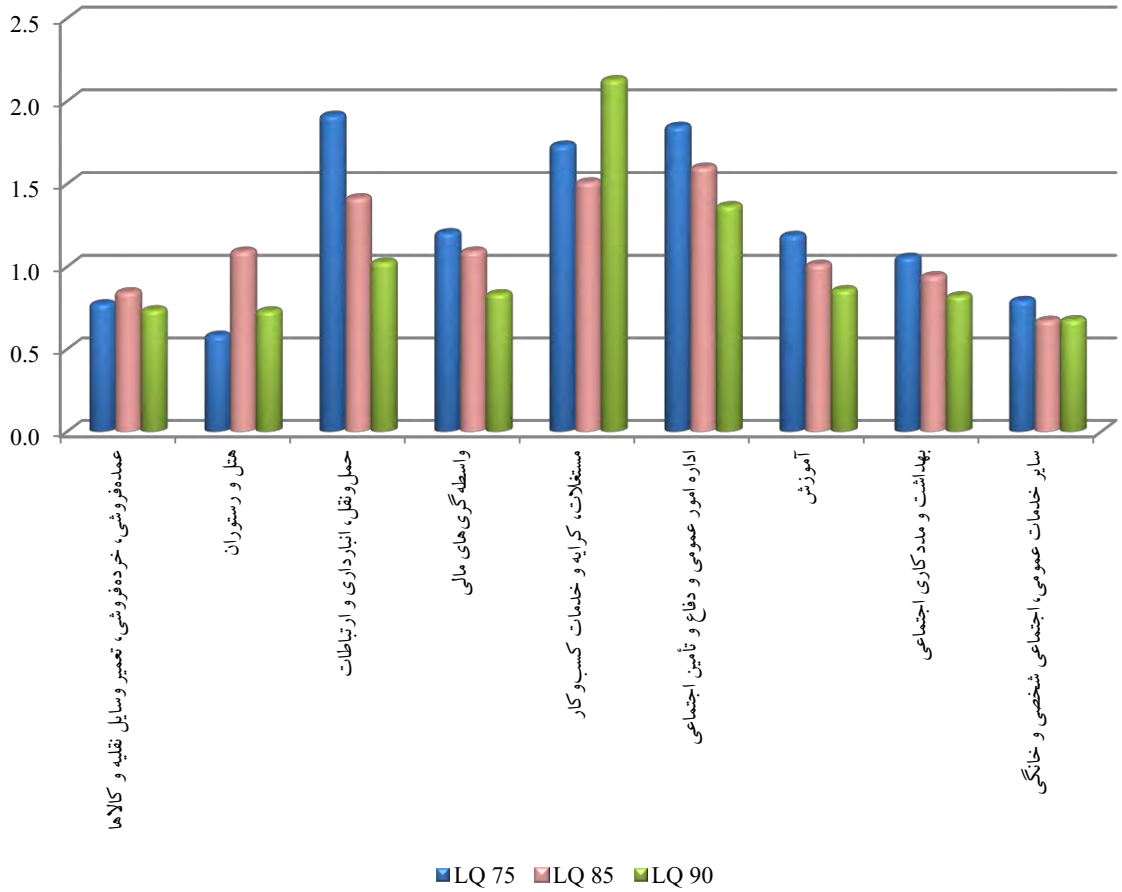

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

در جدول ۶ شاخص ضریب مکانی اشتغال در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰، به تفکیک شهرستان‌های استان با احتساب استان به عنوان اقتصاد مرجع محاسبه شده است. همان‌طور که گفته شد این شاخص، تمرکز نیروی کار در بخش خدمات را نشان می‌دهد.

بر اساس محاسبات انجام شده در سال ۱۳۸۵، شهرستان بوشهر با شاخص ضریب مکانی بالاتر از یک در ۷ گروه فعالیت از میان ۹ گروه فعالیت خدماتی، مهم‌ترین شهرستان استان از نظر اشتغال پایه در بخش خدمات است. از این منظر، شهرستان گناوه پس از شهرستان بوشهر با برخورداری از ضریب مکانی بالاتر از یک برای ۵ فعالیت خدماتی، در رتبه دوم قرار می‌گیرد. همچنین سایر شهرستان‌های استان نیز، در سال ۱۳۸۵، حداقل در دو فعالیت خدماتی، دارای شاخص ضریب مکانی بالاتر از یک بوده‌اند.

جدول ٦: شاخص ضریب مکانی اشتغال در شهرستان‌های استان بوشهر به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت بخش خدمات در سال ۱۳۸۵

شهرستان	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	هتل و رستوران	حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	واسطه‌گری‌های مالی	مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار	اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی	آموزش	بهداشت و مددکاری اجتماعی	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی
بوشهر	۰,۹۳	۱,۴۷	۰,۷۲	۱,۷۴	۱,۰۲	۲,۱۳	۱,۱۷	۱,۱۶	۱,۱۲
تنگستان	۰,۷۸	۰,۴۱	۱,۳۴	۰,۷۷	۰,۵۸	۰,۹۸	۱,۰۰	۰,۹۶	۰,۹۱
جم	۰,۶۸	۱,۰۹	۰,۸۳	۰,۴۸	۱,۸۳	۰,۴۰	۰,۹۴	۱,۳۵	۱,۰۲
دشتستان	۱,۱۷	۰,۵۲	۰,۷۶	۰,۹۱	۰,۷۰	۰,۸۷	۱,۲۳	۱,۲۳	۰,۹۲
دشتی	۰,۸۹	۰,۶۰	۰,۶۶	۰,۹۱	۰,۴۷	۰,۶۷	۱,۱۸	۱,۰۶	۱,۱۰
دیر	۰,۸۱	۰,۲۰	۰,۹۲	۰,۷۳	۰,۴۵	۰,۵۱	۱,۰۸	۰,۴۷	۱,۰۲
دیلم	۱,۴۹	۰,۸۹	۲,۰۵	۰,۶۲	۰,۵۱	۰,۳۹	۰,۸۹	۰,۸۷	۰,۹۲
کنگان	۰,۶۳	۱,۵۵	۱,۲۰	۰,۴۰	۱,۹۶	۰,۲۲	۰,۳۲	۰,۴۷	۰,۸۳
گناوه	۱,۸۵	۰,۸۲	۱,۸۸	۰,۸۷	۰,۶۰	۰,۳۹	۱,۱۱	۱,۱۳	۱,۱۵

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

محاسبه شاخص ضریب مکانی اشتغال در شهرستان‌های استان در بخش خدمات برای سال **۱۳۹۰** نیز نشان دهنده تمرکز فعالیت‌های پایه خدمات در شهرستان بوشهر است. در این سال شهرستان بوشهر به غیر از فعالیت «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار» در سایر فعالیت‌های خدماتی دارای ضریب مکانی بالاتر از یک بوده و لذا دارای تمرکز و تخصص است. شهرستان‌های گناوه و تنگستان نیز به ترتیب در ۷ و ۶ گروه فعالیت خدماتی از ضریب مکانی بالاتر از یک برخوردارند و در رتبه‌های دوم و سوم قرار می گیرند.

لازم به ذکر است که به عنوان مثال در جدول زیر وقتی که شاخص ضریب مکانی اشتغال در گروه فعالیتی عمده فروشی، خرده فروشی و تعمیر وسایل نقلیه و کالاها، در شهرستان دیلم (۱,۸۹) بسیار بیشتر از شهرستان بوشهر (۱,۱۳) است، به معنی آن نسبت که شهرستان دیلم و بیشتر از شهرستان بوشهر در این گروه فعالیتی دارای شاغل است. از آنجا که شاخص ضریب مکانی، نسبت نسبتها است، این نتایج کاملا دارای توجیه فنی است. در واقع این شاخص نشان می دهد که سهم اشتغال گروه فعالیتی عمده فروشی، خرده فروشی و تعمیر وسایل نقلیه و کالاها از اشتغال کل در شهرستان دیلم، بیشتر از سهم این گروه فعالیتی از کل اشتغال شهرستان بوشهر است.

جدول ۷: شاخص ضریب مکانی اشتغال در شهرستان‌های استان بوشهر به تفکیک گروه‌های عمده فعالیت بخش خدمات در سال ۱۳۹۰

شهرستان	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	هتل و رستوران	حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	واسطه‌گری‌های مالی	مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار	اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی	آموزش	بهداشت و مددکاری اجتماعی	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی
بوشهر	۱,۱۳	۱,۴۳	۱,۲۱	۲,۰۴	۰,۷۱	۲,۲۴	۱,۴۴	۱,۴۷	۱,۵۲
تنگستان	۰,۸۶	۰,۵۸	۱,۶۰	۱,۱۲	۰,۲۸	۱,۲۵	۱,۲۶	۱,۱۴	۱,۰۴
جم	۰,۷۹	۱,۱۹	۰,۵۶	۰,۶۳	۱,۸۸	۰,۵۸	۱,۲۲	۱,۲۸	۱,۱۰
دشتستان	۱,۱۹	۰,۹۹	۰,۹۲	۰,۹۸	۰,۳۲	۱,۰۸	۱,۳۲	۱,۲۴	۱,۰۴
دشتی	۰,۹۸	۱,۰۵	۰,۸۱	۰,۹۰	۰,۲۹	۰,۸۹	۱,۴۶	۱,۲۶	۱,۲۴
دیر	۱,۰۵	۰,۷۶	۱,۰۶	۰,۹۷	۰,۳۰	۰,۶۷	۱,۱۵	۰,۷۳	۱,۰۰
دیلم	۱,۸۹	۱,۴۴	۱,۸۹	۰,۹۲	۰,۷۰	۰,۵۸	۱,۰۲	۱,۳۸	۱,۲۷
کنگان	۰,۴۴	۰,۵۹	۰,۶۰	۰,۲۹	۲,۰۶	۰,۲۴	۰,۲۴	۰,۳۰	۰,۳۱
گناوه	۲,۳۴	۱,۴۵	۱,۸۲	۱,۰۰	۰,۲۶	۰,۵۸	۱,۱۴	۱,۳۶	۱,۷۲

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

در جدول ۸ چگونگی تغییر شاخص ضریب مکانی اشتغال در شهرستان‌های استان در دو سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ مشخص شده است. در جدول ۸ از چهار کد برای نشان دادن تغییرات استفاده شده است. کد یک نشان می‌دهد که آن گروه فعالیتی خاص در شهرستان مربوطه هم در سال ۱۳۸۵ و هم در سال ۱۳۹۰ دارای شاخص ضریب مکانی بزرگ‌تر از یک بوده است. کد دو نشان می‌دهد که آن فعالیت خاص در شهرستان مربوطه در دو سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ شاخص ضریب مکانی کمتر از یک داشته است. کد سه نشان می‌دهد که آن فعالیت در سال ۱۳۸۵ شاخص ضریب مکانی پایین‌تر از یک و در سال ۱۳۹۰ شاخص ضریب مکانی بالاتر از یک دارد و کد چهار نیز بر عکس کد سه است.

بر این اساس می‌توان گفت در سال ۱۳۹۰ به نسبت سال ۱۳۸۵، شهرستان‌های مختلف استان، در بخش‌های خدماتی بیشتری، از ضریب مکانی بزرگ‌تر از یک برخوردار گشته‌اند که این موضوع حکایت از پررنگ‌تر شدن نقش بخش‌های خدماتی، در اشتغال پایه استان بوشهر دارد.

همچنین شهرستان بوشهر، بهترین وضعیت را در میان دیگر شهرستان‌های استان دارد. در این شهرستان شش فعالیت خدماتی، همواره دارای ضریب مکانی بالاتر از یک بوده‌اند و دو فعالیت نیز کد سه دریافت کرده‌اند که به معنای ارتقاء شاخص ضریب مکانی از کمتر از یک در سال ۱۳۸۵ به بیشتر از یک در سال ۱۳۹۰ است. البته در مقابل، یک فعالیت نیز شاخص ضریب مکانی آن، در سال ۱۳۹۰، به پایین‌تر از یک کاهش یافته و کد چهار دریافت کرده است.

جدول ۸: چگونگی تغییر شاخص ضریب مکانی اشتغال در شهرستان‌های استان بوشهر در فعالیت‌های خدماتی در دوره ۹۰-۱۳۸۵

شهرستان	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	هتل و رستوران	حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	واسطه‌گری‌های مالی	مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار	اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی	آموزش	بهداشت و مددکاری اجتماعی	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی
بوشهر	۳	۱	۳	۱	۴	۱	۱	۱	۱
تنگستان	۲	۲	۱	۳	۲	۳	۱	۳	۳
جم	۲	۱	۲	۲	۱	۲	۳	۱	۱
دشتستان	۱	۲	۲	۲	۲	۳	۱	۱	۳
دشتی	۲	۳	۲	۲	۲	۲	۱	۱	۱
دیر	۳	۲	۳	۲	۲	۲	۱	۲	۴
دیلم	۱	۳	۱	۲	۲	۲	۳	۳	۳
کنگان	۲	۴	۴	۲	۱	۲	۲	۲	۲
گناوه	۱	۳	۱	۳	۲	۲	۱	۱	۱

* کد ۱: ۱<۹۰LQ&۱<۸۵LQ، کد ۲: ۱<۹۰LQ&۱<۸۵LQ، کد ۳: ۱<۹۰LQ&۱<۸۵LQ، کد ۴: ۱<۹۰LQ&۱<۸۵LQ

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

البته به منظور بررسی میزان تمرکز فعالیت‌ها در سطوح جغرافیایی، از شاخص‌های ضریب توزیع، سنجش سطح تمرکز و تخصصی شدن استفاده می‌شود و این شاخص‌ها بهتر می‌توانند میزان تمرکز فعالیت‌ها را در سطح مناطق جغرافیایی نشان دهند و با استفاده از این شاخص‌ها میزان تمرکز فعالیت‌ها به تفکیک شهرستان محاسبه می‌شود. در بخش‌های بعدی به بررسی این شاخص‌ها پرداخته می‌شود.

۱-۲-۳-۲-۳-۳-۱-۲- شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده

به منظور بررسی تخصص‌های خدماتی استان بوشهر در این بخش شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده به تفکیک رده‌های فعالیت چ تا س در دوره زمانی ۹۲-۱۳۷۹ محاسبه و در جدول ۹ ارائه شده است. همان‌طور که پیش‌تر گفته شد، مقدار LQ بزرگ‌تر از یک نشان دهنده این است که بخش خدماتی مورد نظر در ناحیه فوق از تمرکز برخوردار است. مقدار LQ کمتر از یک نیز بیانگر این است که ناحیه فوق در فعالیت مورد نظر نسبت به‌کل منطقه از سطح تمرکز پایینی برخوردار است.

جدول ۹: شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در دوره ۹۲-۱۳۷۹

سال	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	هتل و رستوران	حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	واسطه‌گری‌های مالی	مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار	اداره امور عمومی، و خدمات شهری	آموزش	بهداشت و مددکاری اجتماعی	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی
۱۳۷۹	۰,۹۸	۰,۷۸	۱,۴۷	۰,۸۲	۰,۶۱	۱,۶۸	۱,۳۷	۱,۱۶	۰,۷۱
۱۳۸۰	۰,۸۳	۰,۶۶	۱,۶۹	۰,۶۴	۰,۵۵	۱,۴۵	۱,۱۰	۱,۰۰	۰,۵۳
۱۳۸۱	۰,۷۴	۰,۶۱	۱,۲۶	۰,۵۳	۰,۴۷	۱,۲۰	۱,۰۷	۰,۹۱	۰,۴۸

سال	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	هتل و رستوران	حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	واسطه‌گری‌های مالی	مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار	اداره امور عمومی، و خدمات شهری	آموزش	بهداشت و مددکاری اجتماعی	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی
۱۳۸۲	۰,۳۱	۰,۲۶	۰,۶۵	۰,۱۷	۰,۳۱	۰,۵۳	۰,۴۳	۰,۳۹	۰,۱۷
۱۳۸۳	۰,۳۳	۰,۲۷	۰,۵۴	۰,۱۸	۰,۲۸	۰,۵۴	۰,۴۳	۰,۳۷	۰,۱۸
۱۳۸۴	۰,۴۸	۰,۴۰	۰,۷۹	۰,۳۴	۰,۴۲	۰,۷۶	۰,۶۳	۰,۵۲	۰,۲۶
۱۳۸۵	۰,۵۱	۰,۴۲	۰,۸۰	۰,۳۵	۰,۴۴	۰,۷۶	۰,۷۰	۰,۶۱	۰,۲۹
۱۳۸۶	۰,۴۳	۰,۳۵	۰,۵۷	۰,۳۱	۰,۲۷	۰,۶۴	۰,۵۴	۰,۴۸	۰,۲۸
۱۳۸۷	۰,۴۵	۰,۳۳	۰,۶۴	۰,۲۸	۰,۲۹	۰,۷۲	۰,۶۲	۰,۵۳	۰,۳۱
۱۳۸۸	۰,۴۸	۰,۳۶	۰,۸۳	۰,۳۲	۰,۲۶	۰,۸۲	۰,۷۱	۰,۶۰	۰,۳۱
۱۳۸۹	۰,۲۷	۰,۲۷	۰,۶۰	۰,۲۳	۰,۲۵	۰,۶۳	۰,۵۲	۰,۴۸	۰,۲۵
۱۳۹۰	۰,۲۴	۰,۲۴	۰,۵۲	۰,۲۰	۰,۲۵	۰,۵۷	۰,۴۱	۰,۴۱	۰,۱۸
۱۳۹۱	۰,۲۳	۰,۲۲	۰,۴۹	۰,۲۰	۰,۲۰	۰,۵۳	۰,۳۸	۰,۴۰	۰,۱۴
۱۳۹۲	۰,۲۰	۰,۱۹	۰,۴۵	۰,۱۷	۰,۲۰	۰,۴۵	۰,۳۷	۰,۳۷	۰,۱۵

منبع: حساب‌های ملی و منطقه‌ای مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور

محاسبات نشان می‌دهد تنها در سال‌های ابتدایی دوره مورد بررسی، بخش‌های «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات»، «اداره امور عمومی، و خدمات شهری»، «آموزش» و «بهداشت و مددکاری اجتماعی» شاخص ضریب مکانی بزرگ‌تر از یک داشته‌اند و به عبارت دیگر، بخش‌های مذکور در میان سایر بخش‌های اقتصاد، از تمرکز بالاتری نسبت به‌کل کشور برخوردار بوده‌اند.

اما از سال ۱۳۸۲ به بعد، با افزایش سهم بخش صنعت از کل ارزش افزوده استان بوشهر و به تبع آن کاهش سهم بخش‌های خدماتی، شاخص ضریب مکانی این بخش‌ها به شدت کاهش یافته و هیچ یک از آن‌ها در استان بوشهر نتوانسته‌اند در مقایسه با کشور، دارای شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده بزرگ‌تر از یک باشند و بنابراین فاقد تمرکز مکانی به لحاظ تولید ارزش افزوده بوده‌اند.

نمودار ۷، شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده بخش‌های خدماتی استان بوشهر را در سال ۱۳۹۲ در مقایسه با سال ۱۳۷۹ نشان می‌دهد. در نمودار ۷ کاهش این شاخص در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۷۹ برای تمامی بخش‌های خدماتی، کاملاً مشهود است:

نمودار ۷: مقایسه شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۹۰

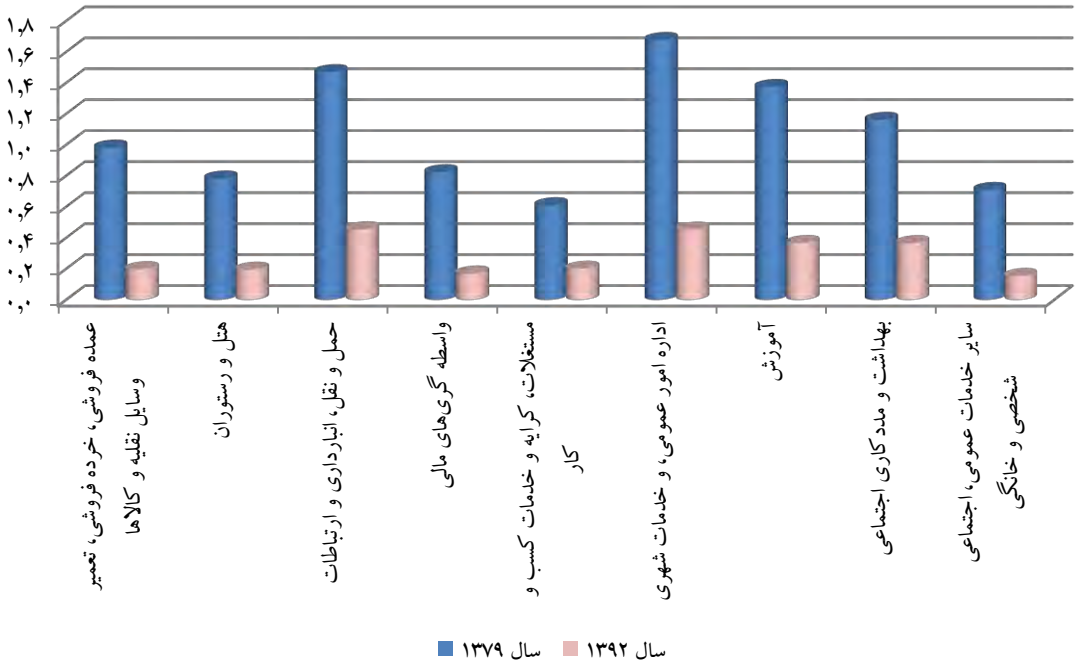

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های ملی و منطقه‌ای مرکز آمار ایران

همانطور که اشاره شد شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده بخش خدمات در استان بوشهر به واسطه حضور صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز، در مقایسه با کل کشور وضعیت نامناسبی داشته است. در این بخش به منظور نشان دادن جایگاه واقعی فعالیتهای خدماتی استان در کشور، شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده استان، بدون در نظر گرفتن صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز محاسبه می شود.

در جدول 10 : شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در دوره ۹۲-۱۳۷۹ بدون در نظر گرفتن صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز زیر شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیتهای خدماتی استان بدون در نظر گرفتن صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز در دوره ۹۲-۱۳۷۹ محاسبه شده است. همانطور که ملاحظه می شود، استان بوشهر در این دوره در فعالیتهای خدماتی حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات، اداره امور عمومی، و خدمات شهری، آموزش و بهداشت و مددکاری اجتماعی در مقایسه با کل کشور دارای تمرکز مکانی تولید است.

جدول 10 : شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در دوره ۹۲-۱۳۷۹ بدون در نظر گرفتن صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز

سال	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	هتل و رستوران	حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	واسطه‌گری‌های مالی	مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار	اداره امور عمومی، و خدمات شهری	آموزش	بهداشت و مددکاری اجتماعی	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی
۱۳۷۹	۰,۹۵	۰,۷۶	۱,۴۲	۰,۷۹	۰,۵۹	۱,۶۲	۱,۳۳	۱,۱۲	۰,۶۹
۱۳۸۰	۰,۸۱	۰,۶۵	۱,۶۶	۰,۶۳	۰,۵۴	۱,۴۲	۱,۰۸	۰,۹۸	۰,۵۲
۱۳۸۱	۰,۹۲	۰,۷۶	۱,۵۵	۰,۶۶	۰,۵۹	۱,۴۸	۱,۳۲	۱,۱۲	۰,۵۹
۱۳۸۲	۰,۷۳	۰,۶۲	۱,۵۳	۰,۴۰	۰,۷۲	۱,۲۷	۱,۰۳	۰,۹۱	۰,۴۱
۱۳۸۳	۰,۸۳	۰,۶۶	۱,۳۲	۰,۴۵	۰,۶۸	۱,۳۳	۱,۰۸	۰,۹۲	۰,۴۴
۱۳۸۴	۰,۸۹	۰,۷۵	۱,۴۸	۰,۶۴	۰,۷۸	۱,۴۲	۱,۱۷	۰,۹۷	۰,۴۹
۱۳۸۵	۰,۹۵	۰,۷۹	۱,۴۹	۰,۶۵	۰,۸۳	۱,۴۱	۱,۳۰	۱,۱۳	۰,۵۴
۱۳۸۶	۱,۰۰	۰,۸۱	۱,۳۲	۰,۷۲	۰,۶۲	۱,۴۸	۱,۲۶	۱,۱۰	۰,۶۵
۱۳۸۷	۱,۰۰	۰,۷۴	۱,۴۱	۰,۶۲	۰,۶۳	۱,۵۹	۱,۳۷	۱,۱۷	۰,۶۷
۱۳۸۸	۰,۹۶	۰,۷۲	۱,۶۷	۰,۶۴	۰,۵۱	۱,۶۴	۱,۴۳	۱,۲۰	۰,۶۳
۱۳۸۹	۰,۷۶	۰,۷۴	۱,۶۶	۰,۶۴	۰,۶۸	۱,۷۴	۱,۴۲	۱,۳۳	۰,۶۹
۱۳۹۰	۰,۷۱	۰,۷۱	۱,۵۳	۰,۵۸	۰,۸۶	۱,۶۶	۱,۲۲	۱,۲۲	۰,۵۲
۱۳۹۱	۰,۶۹	۰,۶۸	۱,۴۹	۰,۶۰	۰,۷۳	۱,۶۲	۱,۱۶	۱,۲۱	۰,۴۱
۱۳۹۲	۰,۶۸	۰,۶۶	۱,۵۸	۰,۵۸	۰,۸۲	۱,۵۴	۱,۲۶	۱,۲۹	۰,۵۲

منبع: حساب‌های ملی و منطقه‌ای مرکز آمار ایران و محاسبات مشاور

۱-۲-۳-۲-۳-۳-۲- شاخص تخصصی شدن

با استفاده از شاخص تخصصی شدن می‌توان درجه تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی را در یک منطقه محاسبه کرد. برای محاسبه این شاخص از فرمول ذیل استفاده می‌شود:

$$I = \sqrt{P_1^2 + P_2^2 + P_3^2 + \ldots + P_n^2}$$ **رابطه ۲**

که در آن I شاخص تخصصی و P1 و P2 و ... Pn، سهم درصدی هر یک از فعالیت‌های بخش خدمات از کل شاغلان بخش خدمات در یک محدوده جغرافیایی مشخص است. مقدار شاخص I همواره بین صفر تا صد است.

در جدول ۱۱ شاخص تخصصی شدن برای شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ محاسبه شده است. اعداد به دست آمده در تمامی شهرستان‌ها کمتر از ۵۰ درصد بوده که نشان می‌دهد شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در این استان پایین است. شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی برای کل استان نیز در این سال برابر ۴۱,۵ درصد بوده است.

در این زمینه، هر چه شاخص تخصصی شدن کمتر باشد به معنای برخورداری آن منطقه از تنوع بیشتر فعالیت‌های خدماتی است و برعکس هر چه این شاخص بیشتر باشد به معنای تمرکز و تخصص بیشتر فعالیت‌های خدماتی منطقه بر روی یک یا چند فعالیت‌های خاص خدماتی است. به عبارت دیگر در استان بوشهر و شهرستانهای هیچ فعالیتی وجود ندارد که آن شهرستان در آن دارای تخصص و تمرکز خاصی باشد. به عنوان مثال در استان بوشهر شهرستان کنگان در صنایع پتروشیمی دارای تمرکز و تخصص است و این فعالیت اقتصادی تأثیر خاصی بر ساختار اقتصادی این شهرستان دارد. اما در زمینه فعالیتهای خدمات، هیچ فعالیت خدماتی ای، در هیچ یک از شهرستانهای استان چنین خصلتی ندارد.

به عنوان مثال شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در شهرستان‌های کنگان (۴۹,۷ درصد)، گناوه (۴۸,۳ درصد)، دیلم (۴۶,۵ درصد) و بوشهر (۴۶,۱ درصد) از سایر شهرستان‌ها بیشتر است. این بدان معناست که در این شهرستان‌ها، تنوع فعالیتی کمتری در مقایسه با سایر شهرستان‌ها در بخش خدمات وجود دارد و در یک یا چند فعالیت خاص، تخصصی شده‌اند.

این نتیجه حاصل سهم بالای فعالیت «مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار» (۴۰ درصد) در شهرستان کنگان، سهم بالای فعالیت‌های «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها» (۳۵ درصد) و «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» (۲۹ درصد) در شهرستان گناوه، سهم بالای فعالیت‌های «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» (۳۲ درصد)و «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها» (۲۹ درصد) در شهرستان دیلم و سهم بالای فعالیت «اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی» (۳۷ درصد) در شهرستان بوشهر از کل اشتغال خدماتی شهرستان‌های مذکور است.

جدول ۱۱: شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰

ردیف	شهرستان	شاخص تخصصی شدن
۱	بوشهر	٪۴۶,۱
۲	تنگستان	٪۴۵,۹
۳	جم	٪۳۹,۶
۴	دشتستان	٪۴۳,۱
۵	دشتی	٪۴۱,۷
۶	دیر	٪۴۳,۴
۷	دیلم	٪۴۶,۵
۸	کنگان	٪۴۹,۷
۹	گناوه	٪۴۸,۳
کل استان		٪۴۱,۵

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال ۱۳۹۰

در نمودار ۸، شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در کل استان بوشهر و شهرستان‌های استان، نمایش داده شده است:

نمودار ۸: شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰

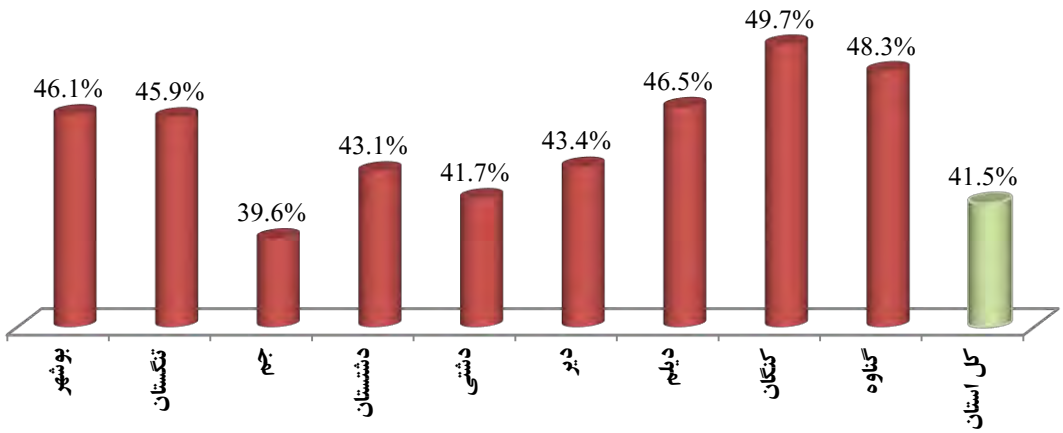

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال ۱۳۹۰

۱-۲-۳-۲-۳-۳- تکنیک سنجش سطح تمرکز

تکنیک سنجش سطح تمرکز نشان می‌دهد یک فعالیت تا چه حد به صورت یکسان در نقاط مختلف یک منطقه یا در پهنه سرزمین توزیع شده است و یا تا چه حد گرایش به تمرکز دارد. سنجش میزان توزیع فضایی یک فعالیت یا کارکرد از طریق معادله زیر انجام می گیرد:

$$C = \frac{\sum|(X-Y)|}{2}$$ **رابطه ۳**

در این معادله:

C = میزان تمرکز یک فعالیت یا کارکرد

X = سهم درصدی مساحت هر منطقه یا زیرمنطقه

Y = سهم درصدی شاغلان یک فعالیت یا کارکرد در هر منطقه یا زیرمنطقه

میزان C در این تکنیک همواره بین صفر و صد در نوسان است. هر چه میزان C محاسبه شده بالاتر باشد نشان دهنده توزیع نامناسب یا تمرکز شدید آن فعالیت یا کارکرد در نقاط خاصی است.

درجدول ۱۲: شاخص سنجش سطح تمرکز فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ شاخص سنجش سطح تمرکز برای فعالیت‌های خدماتی استان در سال ۱۳۹۰ محاسبه شده است. این شاخص برای تمامی فعالیت‌های خدماتی استان به جز «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار»، کمتر از ۵۰ است که نشان می‌دهد تمرکز این فعالیت‌ها در استان بوشهر، چندان بالا نیست.

جدول ۱۲: شاخص سنجش سطح تمرکز فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰

رده فعالیت	شرح فعالیت	شاخص سنجش سطح تمرکز
چ	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	٪۳۶,۵
ح	هتل و رستوران	٪۴۱,۵
خ	حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	٪۳۹,۵
د	واسطه‌گری‌های مالی	٪۴۳,۶
ذ	مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار	٪۶۸,۹
ر	اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی	٪۴۶,۸
ز	آموزش	٪۲۸,۹
ژ	بهداشت و مددکاری اجتماعی	٪۳۲,۹
س	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	٪۳۶,۸

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال ۱۳۹۰

در نمودار ۹، شاخص سطح تمرکز فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر، نمایش داده شده است:

نمودار ۹: شاخص سنجش سطح تمرکز فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر در سال ۱۳۹۰

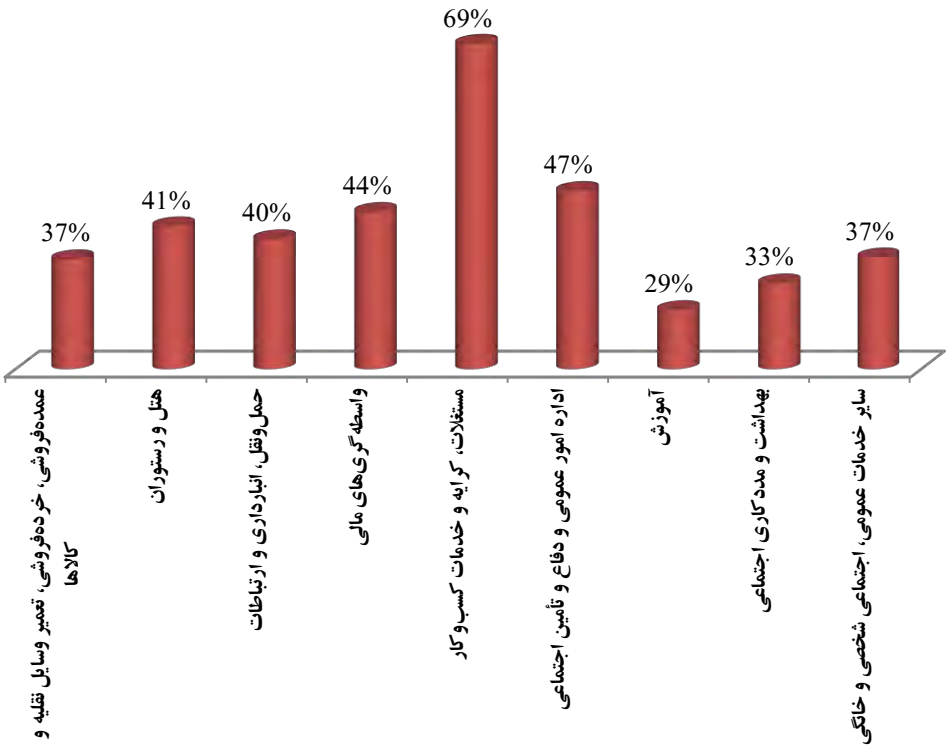

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال ۱۳۹۰

۱-۲-۳-۲-۳-۳-٤- تکنیک ضریب توزیع

ضریب توزیع واحدهای تولیدی، خدماتی یا کارکردی، میزان تمرکز واحدها را محاسبه می‌کند. این شاخص با استفاده از فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{رابطه } ٤ \quad DQ = \frac{Y}{X}$$

که در این معادله:

DQ = ضریب توزیع

Y = سهم درصدی شاغلان واحد تولیدی هر ناحیه

X = سهم درصدی مساحت هر ناحیه

با محاسبه ضریب توزیع می‌توان مطرح کرد، تراکم واحدهای تولیدی یا فعالیت‌های خدماتی در آن نواحی وجود دارد که میزان ضریب آن‌ها بیشتر از یک است. در جدول ۱۳: شاخص ضریب توزیع فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰شاخص مورد نظر برای کلیه فعالیت‌های خدماتی به تفکیک شهرستان‌های استان محاسبه شده است. شاخص ضریب توزیع برای کلیه فعالیت‌های خدماتی در شهرستان‌های بوشهر و کنگان، بزرگ‌تر از یک است که نشان دهنده تمرکز کلیه

فعالیت‌های خدماتی در این شهرستان‌ها است. همان‌طور که مشاهده می‌شود شاخص ضریب توزیع کلیه فعالیت‌های خدماتی در اغلب شهرستان‌ها کمتر از یک بوده که نشان از عدم تمرکز فعالیت‌های خدماتی در این شهرستان‌ها است.

البته لازم به ذکر است که استفاده از مساحت در مخرج کسر در معادله محاسبه ضرب توزیع یکی از نقاط ضعف این شاخص است. چرا که ممکن در یک شهرستان پهناور یک فعالیت خاص در محدوده خاصی متمرکز شده باشد و سهم بسیار بالایی نیز از آن فعالیت در کل استان باشد، اما به دلیل مساحت زیاد شهرستان، ضریب توزیع کم نشان داده شود. به عنوان مثال از فرض کنیم یک شهرستان ۳۰ درصد مساحت استان را دارد و سهم آن از یک فعالیت خدماتی خاص ۶۰ درصد باشد، شاخص ضریب توزیع ۲ بدست می آید. در طرف مقابل شهرستانی که ۱۰ درصد از مساحت استان و ۲۵ درصد از آن فعالیت خاص را در اختیار داشته باشد، ضریب توزیع ۲,۵ خواهد داشت. در صورتی که واقعاً در شهرستان اول تمرکز مکانی بالاتر است. بنابراین از ضریب توزیع باید با احتیاط و با توجه به این نقطه ضعف استفاده نمود.

جدول ۱۳: شاخص ضریب توزیع فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰

شهرستان	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	هتل و رستوران	حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	واسطه‌گری‌های مالی	مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار	اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی	آموزش	بهداشت و مددکاری اجتماعی	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی
بوشهر	۴,۳۵	۵,۵۱	۴,۶۶	۷,۸۴	۲,۷۵	۸,۶۲	۵,۵۴	۵,۶۴	۵,۸۳
تنگستان	۰,۵۵	۰,۳۷	۱,۰۲	۰,۷۲	۰,۱۸	۰,۸۰	۰,۸۱	۰,۷۳	۰,۶۷
جم	۰,۶۱	۰,۹۲	۰,۴۳	۰,۴۹	۱,۴۵	۰,۴۴	۰,۹۴	۰,۹۸	۰,۸۵
دشتستان	۰,۷۴	۰,۶۲	۰,۵۷	۰,۶۱	۰,۲۰	۰,۶۸	۰,۸۳	۰,۷۷	۰,۶۵
دشتی	۰,۲۸	۰,۳۰	۰,۲۳	۰,۲۵	۰,۰۸	۰,۲۵	۰,۴۱	۰,۳۵	۰,۳۵
دیر	۰,۴۸	۰,۳۴	۰,۴۸	۰,۴۴	۰,۱۳	۰,۳۰	۰,۵۲	۰,۳۳	۰,۴۵
دیلم	۰,۶۶	۰,۵۰	۰,۶۶	۰,۳۲	۰,۲۴	۰,۲۰	۰,۳۶	۰,۴۸	۰,۴۴
کنگان	۲,۴۹	۳,۳۸	۳,۴۲	۱,۶۳	۱۱,۷۱	۱,۳۶	۱,۳۷	۱,۷۲	۱,۷۵
گناوه	۲,۱۰	۱,۳۰	۱,۶۳	۰,۹۰	۰,۲۴	۰,۵۲	۱,۰۲	۱,۲۲	۱,۵۵

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال ۱۳۹۰

۱-۲-۳-۲-۳-٤- تعیین قلمروها و حوزه نفوذ ارائه خدمات در استان

با تغییر سلیقه مردم، آن‌ها خواستار کالاهایی جدید و ارائه خدمات متنوع‌تری هستند که این شرایط موجب تقسیم بازارها به اجزای کوچک‌تر شده است. بازارهای کوچک کارگاه‌هایی با ابعاد کوچک و متوسط را طلب می‌کند. در این خصوص

می‌توان اشاره نمود که در جوامع امروزی، بازارهای موجود در مناطق نمی‌توانند تمامی نیازهای مردم را پوشش دهند و با گسترش خواسته‌ها و سلایق مردم، لزوم تبادل کالا و خدمات بیشتر نمایان می‌شود.

با در نظر گرفتن ابعاد و قابلیت کارگاه‌ها، فعالیت‌های خدماتی می‌توانند در سطوح محلی، منطقه‌ای، ملی و فراملی ارائه و تبادل شوند. برای مثال خدمات شهرداری‌ها، درمانگاه‌ها، مدارس ابتدایی و خرده‌فروشی در سطح محلی ارائه می‌شوند، اما خدمات بیمارستان‌های عمومی، مدارس فنی و حرفه‌ای، راهنمایی و رانندگی، ادارات کل استانی در سطح منطقه‌ای ارائه می‌شوند. خدمات بانک‌های بزرگ، مؤسسات بیمه‌ای، دانشگاه‌ها و بیمارستان‌های تخصصی در سطح ملی ارائه می‌شوند و برخی مؤسسات نیز در سطح بین‌المللی فعالیت دارند مانند بانک‌های بزرگ.

در این مطالعه به ارائه تعریف از خدمات محلی، منطقه‌ای، ملی و فراملی پرداخته می‌شود:

- خدمات محلی: خدماتی است که در سطوح شهر یا روستا و برای بازار شهری یا روستایی عرضه می‌شود.
- خدمات منطقه‌ای: خدماتی است که ساکنان استان یا چند شهرستان استان از آن بهره‌مند می‌شوند، بنابراین سطحی فراتر از بازارهای محلی داشته و بازارهای استان را نیز در برمی‌گیرد.
- خدمات ملی: خدماتی است که علاوه بر ساکنان استان، ساکنان سایر استان‌ها نیز از آن بهره‌مند شوند. بنابراین این خدمات در بازارهای گسترده‌تر و در سطح ملی قابلیت عرضه دارند.
- خدمات فراملی: خدماتی است که به اتباع یا بنگاه‌های سایر کشورها عرضه می‌گردد. این خدمات توسط بنگاه‌های کارآمدتر عرضه می‌شوند و قابلیت نفوذ به بازارهای بین‌المللی را دارند.

در ادامه به بررسی وضعیت فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر ازنظر قلمرو و حوزه نفوذ و همچنین میزان و کیفیت تولید پرداخته شده است.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۱- خدمات بازرگانی

از نظر اقتصاد ملی بازرگانی به مفهوم وساطت حرفه‌ای برای مبادله کالاها و خدمات به کار برده می‌شود و از نظر اقتصاد خصوصی، بازرگانی را جریان خرید حرفه‌ای کالا به منظور فروش سودآور تعریف کرده‌اند[1]. به عبارت دیگر بازرگانی در یک نگرش ابتدایی به فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که اولاً جریان تولید را تسهیل کنند و ثانیاً محصولات تولید شده را به مصرف‌کنندگان منتقل سازند. در واقع با این امر امکان تداوم و گسترش تولید نیز فراهم می‌شود.

بر این اساس، وظایف بازرگانی را در موارد زیرمی‌توان خلاصه کرد:

۱عزیز اسلامی (د) عباس تکیه، کلیات بازرگانی، تهران، مدرسه عالی بازرگانی، ۱۳۵۱.

- از میان بردن فاصله زمانی و مکانی موجود بین عرضه و تقاضا.
- پوشاندن فاصله زمانی بین خرید کالا و پرداخت بها و ارزش آن.
- برقراری موازنه بین اختلاف قیمت زمانی و مکانی.
- افزایش سطح تولید و مطمئن کردن تولیدکننده از نظر دارا بودن بازار فروش.

همچنان که گفته شد ارتباط بین تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان از طریق یک رشته فعالیت‌های اقتصادی که به عنوان بازرگانی از آن‌ها یاد می‌شود برقرار می‌گردد. این ارتباط از نظر جغرافیایی به بازرگانی در داخل مرزهای ملی (بازرگانی داخلی) و یا خارج از مرزها (بازرگانی خارجی) تقسیم می‌شود. بازرگانی را از جنبه نوع کالاهای مورد داد و ستد نیز می‌توان در طبقه‌های مختلف طبقه‌بندی کرد. مانند بازرگانی مواد اولیه، بازرگانی کالاهای واسطه‌ای و یا سرمایه‌ای، بازرگانی کالاهای مصرفی، کشاورزی، صنعتی و ...

منظور از فعالیت‌های بازرگانی در این بخش کلیه فعالیت‌های مربوط به خرید و فروش کالا و خدمات پشتیبان آن مانند خدمات نگهداری کالا است. به منظور بررسی خدمات بازرگانی استان بوشهر، در این بخش فعالیت‌های عمده فروشی، خرده فروشی و فعالیت‌های مربوط به نگهداری کالا و ورود و خروج کالا بررسی می‌شوند.

خدمات عمده فروشی عبارت است از فروش مجدد (فروش بدون تغییر شکل) کالاهای نو یا مستعمل به خرده فروشان، مصرف‌کنندگان صنعتی یا تجاری، ادارات و سایر عمده فروشان یا کسانی است که به عنوان عاملان یا دلالان خرید و فروش مال التجاره برای این‌گونه اشخاص یا شرکت‌ها عمل می‌کنند.

خدمات خرده فروشی نیز عبارت است از فروش مجدد (بدون تغییر شکل) کالاهای نو یا مستعمل به عموم مردم برای مصرف شخصی یا استفاده خانگی، که از طریق مغازه‌ها، فروشگاه‌های زنجیره‌ای، دکه‌ها، دست‌فروشان و دوره‌گردها، تعاونی‌های مصرف، سالن‌های حراج و غیره انجام می‌شود.

خدمات عمده فروشی در استان بوشهر عمدتاً دارای مقیاس عملکردی منطقه‌ای است. فعالیت‌های خرده فروشی نیز عمدتاً دارای سطح عملکرد منطقه‌ای است و همان‌طور که در تعریف نیز ارائه شد محصولات این بخش از طریق مغازه‌ها، فروشگاه‌های زنجیره‌ای، دکه‌ها، دست فروشان، دوره‌گردها و تعاونی‌ها برای مصرف شخصی یا استفاده خانگی در اختیار مردم قرار می‌گیرد. بنابراین این فعالیت‌ها قلمروی محدودی را در برگرفته و محصولات خود را صرفاً به بازارهای منطقه‌ای عرضه می‌کنند.

در ادامه جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات بازرگانی (شامل فعالیت‌های عمده فروشی و خرده فروشی و فعالیت‌های انبارداری و نگهداری کالا) از نظر ارزش افزوده تولید شده، بررسی و با کشور مقایسه می‌شود.

درجدول ۱۴: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات بازرگانی کشور جایگاه خدمات بازرگانی در استان بوشهر و کل کشور و همچنین جایگاه استان بوشهر در خدمات بازرگانی کشور در دوره ۹۲-۱۳۷۹ بررسی شده است. همان‌طور که اشاره شد خدمات بازرگانی را می‌توان به دو بخش عمده تقسیم نمود که شامل فعالیت‌های عمده‌فروشی و خرده‌فروشی و خدمات پشتیبانی و انبارداری می‌شود.

استان بوشهر در بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی جایگاه مناسبی در کشور ندارد. در حالی که فعالیت‌های عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در دوره مورد بررسی در هر سال به طور متوسط ۶,۵ درصد از ارزش‌افزوده استان بوشهر را ایجاد کرده، سهم این فعالیت‌ها از ارزش افزوده کشور در هر سال به طور متوسط ۱۳,۹ درصد بوده است. در دوره زمانی ۹۲- ۱۳۷۹، استان بوشهر به‌طور متوسط تنها ۱ درصد از ارزش افزوده بخش عمده فروشی و خرده فروشی را به خود اختصاص داده و در هیچ یک از سال‌های مورد بررسی، شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده این بخش در استان بوشهر، بزرگ‌تر از یک نبوده است.

در این ارتباط متوسط ضریب مکانی ارزش‌افزوده برای بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی استان بوشهر طی سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۲، معادل ۰,۴۶ محاسبه شده است. این عدد به معنای آن است که استان بوشهر، بخشی از خدمات عمده‌فروشی و خرده‌فروشی مورد نیاز خود را از خارج استان، تأمین می کند و در نتیجه این فعالیت‌ها جزء فعالیت‌های پایه‌ای استان محسوب نمی‌شوند. همچنین به دلیل آنکه در کل دوره، شاخص ضریب مکانی کمتر از یک است، حوزه نفوذ فعالیت‌های عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در استان بوشهر محلی یا منطقه‌ای است در گروه فعالیت‌های «غیرتخصصی» قرار می گیرند.

همه این موارد نشان می‌دهند که درجه اهمیت فعالیت‌های عمده‌فروشی و خرده‌فروشی در استان بوشهر، نسبت به‌کل کشور کمتر است.

این شرایط برای فعالیت‌های خدمات پشتیبانی و انبارداری استان بوشهر،کاملاً متفاوت است. در دوره ۹۲-۱۳۷۹، متوسط سهم این بخش از ارزش‌افزوده استان بوشهر، ۲,۵ درصد بوده است. این در حالی است که متوسط سهم بخش مذکور از کل ارزش افزوده کشور، ۰,۶ درصد بوده است. شایان ذکر است متوسط سهم استان بوشهر از کل ارزش افزوده بخش خدمات پشتیبانی و انبارداری کشور طی سال‌های ۹۲-۱۳۷۹، معادل ۸,۸ درصد بوده است.

از همین روی، بخش خدمات پشتیبانی و انبارداری با برخورداری از شاخص ضریب مکانی بزرگ‌تر از یک طی تمامی سال‌های مورد بررسی و متوسط ضریب مکانی ۴,۱۵، جزء فعالیت‌های پایه‌ای استان محسوب می‌شود و در گروه فعالیت‌های «تخصصی» طبقه‌بندی می گردد. بدین ترتیب حوزه نفوذ این بخش، ملی و حتی فراملی ارزیابی می‌شود.

با شرایطی که برای دو زیرمجموعه خدمات بازرگانی به وجود آمده است، شاخص ضریب مکانی برای کل خدمات بازرگانی با توجه به سهم بزرگ‌تر بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی از ارزش‌افزوده، تقریباً معادل شاخص ضریب مکانی

این بخش است با این تفاوت که در سال‌های ابتدایی دوره، به علت بالا بودن شاخص ضریب مکانی خدمات پشتیبانی و انبارداری، بزرگ‌تر از یک است اما به مرور و با کاهش نسبی ضریب مکانی این بخش، شاخص ضریب مکانی برای کل خدمات بازرگانی، به عددی کوچک‌تر از یک کاهش می‌یابد و متوسط دوره معادل ۰٫۶ حاصل می‌شود. بر این اساس، کل خدمات بازرگانی را می‌توان در گروه بخش‌های«تخصصی رو به افول» طبقه‌بندی کرد.

جدول ۱۴: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات بازرگانی کشور

شرح فعالیت	شاخص	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	متوسط دوره
کل خدمات بازرگانی	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۱۸٫۷	۱۹٫۴	۱۴٫۹	۶٫۵	۵٫۷	۷٫۹	۸٫۳	۶٫۴	۷٫۱	۹٫۵	۵٫۷	۵٫۰	۵٫۳	۴٫۵	۸٫۹
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۱۴٫۹	۱۵٫۶	۱۴٫۶	۱۴٫۷	۱۴٫۹	۱۴٫۳	۱۳٫۹	۱۳٫۵	۱۳٫۶	۱۴٫۱	۱۳٫۷	۱۴٫۰	۱۵٫۳	۱۵٫۲	۱۴٫۵
	سهم استان از کشور (درصد)	۱٫۳	۱٫۵	۱٫۴	۱٫۴	۱٫۲	۱٫۲	۱٫۲	۱٫۲	۱٫۲	۱٫۵	۱٫۲	۱٫۲	۱٫۲	۱٫۲	۱٫۳
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱٫۳	۱٫۲	۱٫۰	۰٫۴	۰٫۴	۰٫۵	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۷	۰٫۴	۰٫۴	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۶
عمده‌فروشی، خرده‌فروشی و...	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۱۴٫۰	۱۲٫۵	۱۰٫۳	۴٫۳	۴٫۸	۶٫۵	۶٫۸	۵٫۶	۶٫۰	۶٫۵	۳٫۶	۳٫۳	۳٫۳	۲٫۹	۶٫۵
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۱۴٫۳	۱۵٫۰	۱۳٫۹	۱۴٫۱	۱۴٫۳	۱۳٫۷	۱۳٫۳	۱۳٫۰	۱۳٫۱	۱۳٫۵	۱۳٫۱	۱۳٫۵	۱۴٫۷	۱۴٫۶	۱۳٫۹
	سهم استان از کشور (درصد)	۱٫۰	۱٫۰	۱٫۰	۱٫۰	۱٫۰	۱٫۰	۱٫۰	۱٫۱	۱٫۱	۱٫۰	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸	۱٫۰
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱٫۰	۰٫۸	۰٫۷	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۴	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۳	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۵
خدمات پشتیبانی و انبارداری	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۴٫۶	۷٫۰	۴٫۶	۲٫۲	۰٫۹	۱٫۳	۱٫۵	۰٫۸	۱٫۲	۳٫۰	۲٫۱	۱٫۷	۲٫۰	۱٫۷	۲٫۵
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰٫۶	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۵	۰٫۶	۰٫۶	۰٫۶
	سهم استان از کشور (درصد)	۸٫۶	۱۳٫۲	۹٫۳	۱۱٫۳	۴٫۸	۴٫۸	۵٫۶	۴٫۰	۶٫۰	۱۰٫۹	۱۰٫۸	۱۰٫۸	۱۱٫۹	۱۱٫۵	۸٫۸
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۸٫۳	۱۰٫۶	۶٫۸	۳٫۵	۱٫۵	۲٫۲	۲٫۸	۱٫۶	۲٫۶	۵٫۰	۳٫۷	۳٫۳	۳٫۳	۲٫۸	۴٫۲

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در نمودار ۱۰، روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده فعالیت‌های زیرمجموعه خدمات بازرگانی استان بوشهر، نشان داده شده است.

نمودار ۱۰: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های زیر مجموعه خدمات بازرگانی استان بوشهر

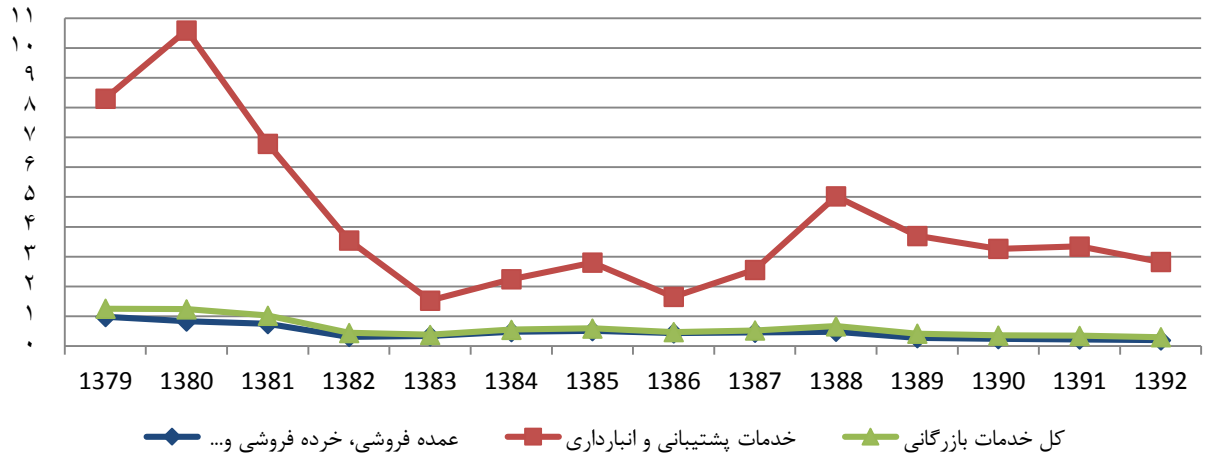

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در ادامه سعی شده تا وضعیت استان در خصوص فعالیت‌های مرتبط با خدمات بازرگانی و توزیع فضایی آن‌ها در سطح استان مورد بررسی قرار گیرد.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۱-۱- تأسیسات ذخیره و نگهداری کالا

تأسیسات نگهداری کالا شامل سیلوها، انبارها و سردخانه‌ها در هر استان همواره به‌عنوان زیرساخت‌های مهم خدمات بازرگانی شناخته می‌شوند. وجود این تأسیسات هم ازنظر کمی و هم از نظر کیفی، نقش تعیین کننده‌ای در تکمیل زنجیره‌های تولید و نیز تنظیم بازار مصرف دارند. در جدول ۱۵، وضعیت این زیرساخت‌ها در استان بوشهر بررسی شده است. بر اساس اطلاعات جدول ۱۵: تعداد و ظرفیت سردخانه‌ها، سیلوها و انبارهای استان بوشهر در سال ۱۳۹۲، استان بوشهر در مجموع دارای ۲۶ سردخانه، ۱ سیلوی مکانیزه گندم و ۴۰ انبار چند منظوره است. ظرفیت این تأسیسات به ترتیب ۱۳۸۲۰ تن، ۸۰۰۰ تن و ۱۰۰۰۰۰ تن است که به نظر می‌رسد با توجه به پتانسیل‌های استان در بخش خدمات پشتیبانی و انبارداری به‌عنوان یک فعالیت پایه‌ای و تخصصی در استان، این زیرساخت‌ها چندان قابل‌توجه نیست و نیاز شدید به توسعه آن‌ها احساس می‌شود.

جدول ۱۵: تعداد و ظرفیت سردخانه‌ها، سیلوها و انبارهای استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

شرح	تعداد	ظرفیت (تن)
سردخانه‌های عمومی(زیر صفر و بالای صفر)	۲۶	۱۳۸۲۰
سیلوهای مکانیزه گندم	۱	۸،۰۰۰
انبارهای چندمنظوره(عمومی و اختصاصی)	۴۰	۱۰۰،۰۰۰

منبع: گزیده شاخص‌ها و نماگرهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان بوشهر سال ۱۳۹۲

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۱-۲- واحدهای گمرکی

در این بخش عملکرد گمرکات استان بوشهر مورد بررسی قرار گرفته است. درجدول ۱۶: عملکرد گمرکات استان بوشهر بر حسب صادرات و واردات در دوره ۹۲-۱۳۸۸روند تحولات صادرات و واردات استان بوشهر در دوره ۹۲-۱۳۸۸ مورد بررسی قرار گرفته است. بر اساس اطلاعات اخذ شده از اداره کل گمرکات استان بوشهر، صادرات استان از نظر وزنی در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ روند افزایشی و در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ روند کاهشی داشته است. از نظر ارزشی نیز تنها در سال ۱۳۹۰ میزان رشد صادرات این استان منفی بوده است. نکته قابل توجه در ارتباط با صادرات استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ این است که اگرچه ازنظر وزنی ۱۳,۵ درصد کاهش یافته، اما از نظر ارزشی نسبت به سال ۱۳۹۱ نزدیک به ۷۰ درصد رشد داشته است.

بر اساس اطلاعات آماری ارائه شده از واردات استان بوشهر، میزان واردات وزنی این استان در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۱ نسبت به سال‌های قبل کاهش یافته و این در حالی است که ازنظر ارزشی میزان واردات استان همواره روند افزایشی داشته

است. لازم به توجه است که میزان واردات استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ چه به لحاظ وزنی (۳۰,۷ درصد) و چه به لحاظ ارزشی (۱۱۴,۴ درصد) نسبت به سال ۱۳۹۱ افزایش قابل ملاحظه‌ای را تجربه کرده است.

جدول ۱۶: عملکرد گمرکات استان بوشهر بر حسب صادرات و واردات در دوره ۹۲-۱۳۸۸

سال	صادرات		واردات		رشد صادرات نسبت به سال قبل		رشد واردات نسبت به سال قبل (درصد)	
	وزن (تن)	ارزش (میلیون ریال)	وزن (تن)	ارزش (میلیون ریال)	وزنی (درصد)	ارزشی (درصد)	وزنی (درصد)	ارزشی (درصد)
۱۳۸۸	۷۳۷،۵۱۰	۴،۶۰۷،۱۵۲	۱،۲۸۳،۴۰۳	۱۶،۳۵۶،۶۴۵	---	---	---	---
۱۳۸۹	۱،۰۲۸،۰۱۲	۷،۲۶۰،۰۴۹	۱،۱۶۰،۹۱۴	۱۷،۶۸۰،۲۱۲	۳۹,۴	۵۷,۶	۹,۵-	۸,۱
۱۳۹۰	۱،۳۹۳،۴۰۷	۶،۳۷۳،۲۹۴	۱،۲۹۱،۲۱۵	۲۶،۲۹۸،۷۲۳	۳۵,۵	۱۲,۲-	۱۱,۲	۴۸,۷
۱۳۹۱	۱،۳۶۲،۴۲۸	۹،۰۹۱،۴۶۳	۱،۲۱۹،۵۸۵	۴۳،۷۳۷،۱۸۷	۲,۲-	۴۲,۶	۵,۵-	۶۶,۳
۱۳۹۲	۱،۱۷۷،۹۱۱	۱۵،۳۵۸،۰۸۲	۱،۶۵۴،۷۷۶	۹۳،۷۹۱،۸۳۵	۱۳,۵-	۶۸,۹	۳۵,۷	۱۱۴,۴

منبع: اداره کل گمرکات استان بوشهر

نمودار ۱۱، روند تحولات ارزش صادرات و واردات استان بوشهر را طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲ نشان می‌دهد:

نمودار ۱۱: روند تحولات ارزش صادرات و واردات استان بوشهر در دوره ۹۲-۱۳۸۸ (میلیون ریال)

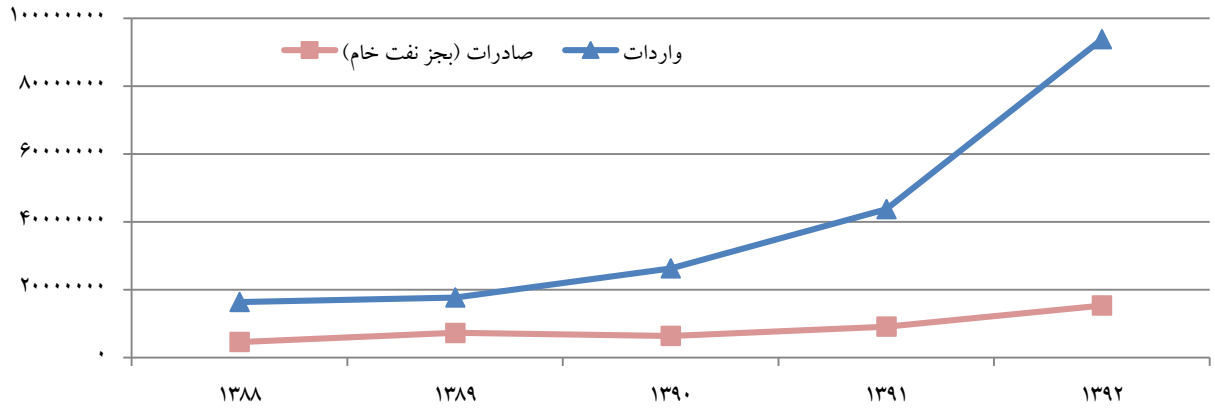

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات آماری اداره کل گمرکات استان بوشهر

بر اساس اطلاعات اخذ شده از ستاد نظارت بر گمرکات بوشهر، در حال حاضر تعداد گمرکات استان بوشهر ۱۵ گمرک است که عبارت‌اند از:

- گمرک منطقه ویژه اقتصادی یک بوشهر
- گمرک منطقه ویژه اقتصادی دو بوشهر
- گمرک گناوه
- گمرک دیلم
- گمرک ریگ
- گمرک بوالخیر

- گمرک دلوار
- گمرک کنگان
- گمرک دیر
- گمرک عسلویه
- گمرک منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس جنوبی
- گمرکنخل تقی
- گمرک خارگ
- گمرک لاور ساحلی
- گمرک امام حسن

در این میان، در حال حاضر، مراحل احداث گمرک لاور ساحلی و امام حسن که از مصوبات سفر ریاست جمهوری به استان بوشهر هستند، پایان یافته اما به دلیل نبود زیرساخت‌های لازم توسط ارگان‌های ذی ربط، فعلاً غیرفعال است. در ادامه فعال‌ترین گمرکات استان بوشهر، اجمالاً تشریح می‌شوند:

گمرک بندر گناوه

گمرک گناوه به‌عنوان یکی از فعال‌ترین گمرکات استان بوشهر در زمینه صادرات و واردات است. بندر گناوه در ساحل خلیج فارس و در شمال استان بوشهر و در کنار خور موسوم به «خور دخیل» و بین بندر بوشهر و دیلم واقع شده است. گناوه روبروی جزیره خارک قراردارد. شهر گناوه کنونی در جنوب گناوه قدیم بنا شده است. از گناوه قدیم نقاطی باقی‌مانده که امروزه به نام‌های تیرسول «شن فشرده»،«تل گنبد»، «تل گوری»، «تل مناره» و بالاخره «تل امامزاده» خوانده می‌شود.

گمرک منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس

گمرک منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در صادرات میعانات گازی رتبه اول را در میان گمرکات کشور برخوردار است. منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس بر اساس مصوبه هیأت دولت و شورای عالی مناطق آزاد تجاری صنعتی در سال ۱۳۷۷ و به منظور استفاده از نفت و گاز پارس جنوبی و انجام فعالیت در زمینه‌های نفت و گاز و پتروشیمی تأسیس شده است.

این منطقه در شرق استان بوشهر در حاشیه خلیج فارس در۳۰۰ کیلومتری شرق بندر بوشهر و ۵۷۰ کیلومتری غرب بندرعباس واقع شده و حدود ۱۰۰ کیلومتر با حوزه گاز پارس جنوبی واقع در خلیج فارس فاصله دارد.

حوزه پارس جنوبی، ۴۵۰ تریلیون فوت مکعب گاز و حدود ۶٫۸ درصد از کل منابع گازی جهان را در اختیار دارد. منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، احداث ۱۲ فاز فرآوری گاز (در مرحله اول) ۱۵ مجتمع پتروشیمی و همچنین توسعه صنایع پایین‌دستی پتروشیمی و صنایع مختلط و نیمه سنگین برای استفاده از این حوزه را برنامه‌ریزی کرده است.

این منطقه ازنظر جایگاه و موقعیت، بسیار حائز اهمیت است. فاصله کم آن از میدان گاز پارس جنوبی، دسترسی مستقیم به دریا، عمق مناسب، سواحل مناسب، برخورداری از شبکه‌های تأسیسات زیرساختی و شریان‌های ارتباطی فرا منطقه‌ای، وجود نیروهای کار بالقوه در شهرها و روستاهای اطراف، طبیعت سرسبز و چشم‌اندازهای طبیعی زیبا، موقعیت مناسبی را جهت سرمایه‌گذاری پدید آورده است.

محدوده منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به وسعت ۱۰ هزار هکتار، بر اساس مصوبه هیأت دولت از غرب به روستای شیرین و از جنوب به خلیج فارس، از شمال به دامنه ادامه سلسله جبال زاگرس و از شرق به روستای چاه مبارک محدود می‌شود. گمرک مزبور از سال ۱۳۷۷ راه اندازی شده است. از بدو شروع عملیات اجرایی پروژه مزبور و بنا به وظایف قانونی و در راستای تسهیل در امور، گمرک منطقه ویژه اقدام به انجام فعالیت‌های مختلف گمرکی در منطقه کرده است.

گمرک دیلم

گمرک دیلم روزگاری یکی از فعال‌ترین و قدیمی‌ترین گمرکات منطقه جنوب ایران بود. به طوری‌که گمرک گناوه به عنوان مجموعه گمرک دیلم محسوب می‌شد. خرابه‌های تجارت خانه‌های کنار گمرک قدیمی، خود گواهی بر این ادعا می‌باشد. امروزه با ایجاد اسکله‌های جدید و پهلوگیری کشتی‌های عظیم و همچنین ایجاد مناطق آزاد و تجاری جدید از رونق این بندر کاسته شده و حجم فعالیت گمرکی در آن کاهش یافته است. ضمن اینکه به علت عدم لایروبی دهانه خور نیز امکان پهلوگیری و تردد لنج‌ها کمتر شده است.

گمرک دلوار

بندر دلوار در ۴۵ کیلومتری بوشهر و در منطقه‌ای بنام «محمد عامری» قراردارد. پیشینه گمرک این بندر به بیش از نیم قرن می‌رسد. ساختمان سابق گمرک دلوار در کنار خور «بزرگی» و در ساحل قرار داشته است.

گمرک بوالخیر

بندر بوالخیر در ۷۰ کیلومتری شرق بندر بوشهر قراردارد. این بندر در زمان بلژیکی‌ها یکی از بنادر فعال منطقه بوده است. بوالخیر فاقد حوضچه و اسکله و امکانات تخلیه و بارگیری مناسب است و به علت وضعیت منطقه در هنگام طوفانی شدن دریا، لنج‌های منطقه اقدام به پهلوگیری در اسکله بندر عامری می‌کنند.ساختمان فعلی گمرک بوالخیر تا محل تخلیه کالا ۵۰۰

متر فاصله دارد. ساختمان قدیمی بوالخیر که شامل محوطه و یک باب ساختمان دو طبقه نیمه مخروبه است، بیش از ۴۰ سال احداث گردیده ودرساحل دریا و بافت مسکونی آبادی، واقع شده است.

گمرک بندر کنگان

شهر کنگان در منتهی‌الیه جنوب شرق استان در نوار ساحلی خلیج فارس قرار دارد و از نقاط دیدنی استان بوشهر محسوب می‌شود. بندر طاهری از توابع این شهرستان در قرن چهارم هجری از اهمیت بازرگانی زیادی برخوردار بوده است. خرابه‌های بندر سیراف در غرب این ناحیه، بنا به نوشته تاریخ‌نویسان، بزرگ‌ترین بندر ایران در خلیج فارس بود و تمام کالاهایی که از طریق دریا به ایران وارد می‌شد، در آن بندر توزیع می‌شد.گمرک کنگان در زمینه کالاهای ملوانی و مرزنشینی فعالیت می‌کند. گمرک مزبور در یک ساختمان اداری دو طبقه که متجاوز از چهل سال پیش احداث شده، مستقر می‌باشد. اسکله کنگان در فاصله ۶۵۰ متری گمرک واقع شده که خیابان ساحلی در حد فاصل ساختمان گمرک و اسکله واقع شده است.

گمرک بندر دیر

بندر دیر یکی از بنادر قدیمی سواحل خلیج فارس است که درگذشته‌های دور، مرکز تجاری و بازرگانی مهمی بوده است. عمده فعالیت گمرک دیر در بخش ملوانی و صادرات و واردات است. سه اسکله اصلی معروف آن، علاوه بر تخلیه و بارگیری کالا، صادرکننده و تأمین‌کننده ماهی و میگو به داخل و خارج کشور است.

گمرک نخل تقی

نخل تقی در یک کیلومتری عسلویه قرار دارد. گمرک نخل تقی پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۹ و به علت شرایط خاص منطقه شروع به کار نموده است. در حال حاضر گمرک مزبور در بخش‌های ملوانی و مرزنشینی فعالیت می‌کند. با شروع به کار منطقه ویژه و استقرار گمرک نخل تقی در مجموعه گمرک منطقه ویژه، حجم فعالیت‌های گمرک مذکور نیز افزایش یافته است.

گمرک بندر ریگ

گمرک بندر ریگ یکی از قدیمی‌ترین گمرکات استان بوشهر به شمار می‌رود و تأسیس آن به سال ۱۲۶۵ برمی‌گردد.

گمرک عسلویه

فعالیت گمرک عسلویه در امور ملوانی و مرزنشینی است. با شروع به کار منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس و قرارگرفتن عسلویه در محدوده منطقه ویژه و استقرار شرکت‌های خارجی و ایرانی در محدوده مذکور، حجم فعالیت گمرک مزبور نیز افزایش یافته است به طوری‌که پرسنل گمرک عسلویه با حجم وسیعی از واردات کالا از طریق اسکله عسلویه مواجه هستند.

گمرک جزیره خارک

این جزیره در فاصله ۵۷ کیلومتری شمال غربی بوشهر و ۳۸ کیلومتری بندر گناوه قرار دارد . طول تقریبی آن ۸ کیلومتر و عرض آن ۴ تا ۵ کیلومتر و جزیره‌ای مرجانی است.گمرک جزیره خارک بر امر صدور نفت و ورود تجهیزات مورد نیاز صنایع نفت در منطقه نظارت دارد.

جدول ۱۷: فهرست مبادی مجاز گمرکات بوشهر بر اساس نوع وظایف و رویه‌های گمرکیمبادی مجاز گمرکات بوشهر را بر اساس انواع وظایف و رویه‌های گمرکی نمایش می‌دهد:

جدول ۱۷: فهرست مبادی مجاز گمرکات بوشهر بر اساس نوع وظایف و رویه‌های گمرکی

ردیف	نام گمرک	واردات قطعی	صادرات قطعی	ورود موقت	خروج موقت	ترانزیت خارجی		کارنه			امور مسافری	کابوتاژ[1]	ملوانی	مرزنشینان	امانات پستی	قضایی
						مبدأ	مقصد	مبدأ	مقصد	عبوری						
۱	بوشهر	*	*	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*
۲	بازارچه بوشهر	*	*													
۳	منطقه ویژه اقتصادی بوشهر ۱	*	*	*		*	*									
۴	منطقه ویژه اقتصادی بوشهر ۲	*	*													
۵	خارک		*	*	*		*					*	*	*		
۶	دلوار												*	*		
۷	بوالخیر												*	*		
۸	کنگان و بازارچه	*	*								*		*	*		*
۹	دیر	*	*										*	*		
۱۰	منطقه ویژه انرژی پارس	*	*	*	*	*	*	*	*		*					*
۱۱	عسلویه												*	*		
۱۲	نخل تقی												*	*		
۱۳	گناوه و بازارچه	*	*	*									*	*		*
۱۴	ریگ											*	*	*		
۱۵	دیلم	*	*										*	*		*

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

[1] کابوتاژ عبارت از حمل کالا از یک نقطه به نقطه دیگر کشور از راه دریا یا رودخانه های مرزی است. کالائی که از لحاظ نزدیکی راه یا رعایت صرفه تجاری از یک نقطه به نقطه دیگر کشور با عبور از خاک کشور خارجی حمل شود و نیز مشمول مقررات کابوتاژ می شود.

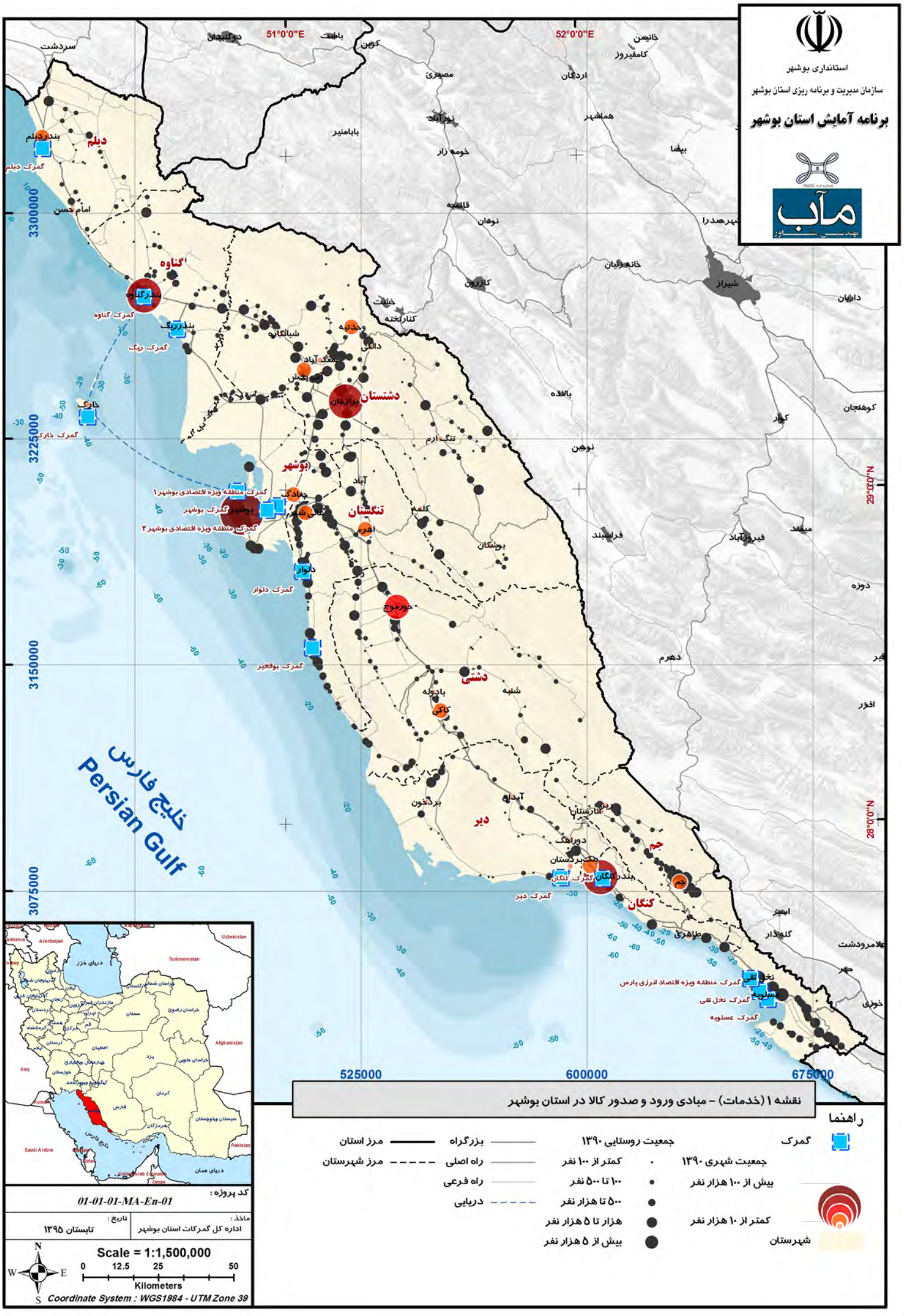

نقشه ۱ (خدمات) - مبادی ورود و صدور کالا در استان بوشهر

راهنما

گمرک

جمعیت شهری ۱۳۹۰

بیش از ۱۰۰ هزار نفر

کمتر از ۱۰ هزار نفر

شهرستان

جمعیت روستایی ۱۳۹۰

کمتر از ۱۰۰ نفر

۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر

۵۰۰ تا هزار نفر

هزار تا ۵ هزار نفر

بیش از ۵ هزار نفر

بزرگراه

راه اصلی

راه فرعی

دریایی

مرز استان

مرز شهرستان

کد پروژه : 01-01-01-MA-En-01

ماخذ : اداره کل گمرکات استان بوشهر

تاریخ : تابستان ۱۳۹۵

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50

Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

بر اساس اطلاعات ارائه شده در سالنامه آماری تجارت خارجی کشور در سال **۱۳۹۲**، وضعیت صادرات در حوزه نظارت بوشهر به‌صورت زیر بوده است:

جدول ۱۸: آمار مقایسه‌ای صادرات گمرکات حوزه نظارت بوشهر در سال ۱۳۹۲

ردیف	نام گمرک	وزن (تن)	ارزش (هزار ریال)	ارزش دلاری	ارزش یورو	سهم		درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۹۱	
						وزن	ارزش	وزن	ارزش
۱	منطقه ویژه بوشهر ۱	۱،۲۲۶،۳۶۵٫۶	۲۰،۷۶۹،۴۴۲،۵۲۲٫۵	۸۳۸،۳۵۰،۹۱۰	۶۲۸،۲۴۸،۱۷۱	۱٫۵۱	۲٫۶۵	۱۲٫۳۸-	۱۰٫۷۱
۲	خارک	۹۹۴،۶۵۲٫۳	۱۰،۱۸۴،۴۳۴،۴۴۴٫۵	۴۰۹،۸۲۶،۸۲۹	۳۰۸،۴۴۹،۰۳۸	۱٫۲۳	۱٫۲۹	۲۰٫۸۲	۱۳
۳	دیر	۰٫۰	۰٫۰	۰٫۰	۰٫۰	۰٫۰۰	۰٫۰۰	۱۰۰-	۱۰۰-
۴	منطقه ویژه اقتصادی بوشهر ۲	۱۹۳٫۱	۴،۸۲۹،۵۲۸٫۴	۱۹۵،۷۳۰	۱۴۴،۳۶۱	۰٫۰۰	۰٫۰۰	۸۹٫۷۲-	۹۵٫۱۱-
۵	گناوه	۱۰،۹۹۹٫۲	۷۳،۳۴۵،۰۷۴٫۰	۲،۹۵۷،۶۵۱	۲،۲۲۳،۲۲۳	۰٫۰۱	۰٫۰۱	۹۲٫۷۷	۲۸٫۷۷-
۶	دیلم	۵۵۶٫۰	۸،۷۵۱،۸۹۵٫۳	۳۵۰،۷۳۴	۲۵۸،۹۴۲	۰٫۰۰	۰٫۰۰	۲۹۸٫۵۹	۱۵۲٫۷۸
۷	ریگ	۱۷٫۰	۲۵۰،۷۸۷٫۴	۱۰،۲۰۰	۷،۹۴۰	۰٫۰۰	۰٫۰۰	۸۸٫۵۵-	۸۵٫۰۵-
۸	انرژی پارس	۷،۷۹۳،۵۵۹٫۶	۱۴۶،۶۴۷،۵۰۰،۹۷۵٫۷	۵،۹۰۰،۶۳۱،۳۷۸	۴،۴۳۲،۲۳۰،۹۲۶	۹٫۶۱	۱۸٫۶۴	۴٫۲۵-	۱٫۲۲

منبع: سالنامه آماری تجارت خارجی کشور در سال ۱۳۹۲

بر اساس جدول ۱۸: آمار مقایسه‌ای صادرات گمرکات حوزه نظارت بوشهر در سال **۱۳۹۲**، گمرکات حوزه نظارت بوشهر به لحاظ وزنی **۱۳٫۳۶** درصد و به لحاظ ارزشی **۲۲٫۶** درصد از کل صادرات را به خود اختصاص می‌دهند. جدول **۱۹** آمار واردات گمرکات حوزه نظارت بوشهر در سال **۱۳۹۲** را به همراه درصد تغییرات نسبت به سال **۱۳۹۱** نشان می‌دهد:

جدول ۱۹: آمار مقایسه‌ای واردات گمرکات حوزه نظارت بوشهر در سال ۱۳۹۲

ردیف	نام گمرک	وزن (تن)	ارزش (هزار ریال)	ارزش دلاری	ارزش یورو	سهم		درصد تغییر نسبت به سال ۱۳۹۱	
						وزن	ارزش	وزن	ارزش
۱	منطقه ویژه بوشهر ۱	۱،۳۳۲٫۸۷۳	۷۹،۱۳۳،۶۰۷،۷۶۱	۳،۱۸۰،۰۵۸،۱۳۶	۲،۳۷۱،۳۲۶،۰۷۰	۴٫۰	۶٫۴	۹٫۴	۱۸٫۹
۲	بوالخیر	۰	۰	۰	۰	۰٫۰	۰٫۰	۱۰۰٫۰-	۱۰۰٫۰-
۳	کنگان	۳۴۰	۲۶،۶۲۹،۳۷۹	۱،۰۷۵،۱۴۲	۸۱۸،۴۶۰	۰٫۰	۰٫۰	۱۳۱۵۰٫۹	۱۳۶٫۳
۴	دیر	۲۸۸	۷،۱۹۲،۲۳۸	۲۹۰،۱۵۰	۲۱۹،۶۶۴	۰٫۰	۰٫۰	۹۲٫۳	۹۵٫۵-
۵	منطقه ویژه اقتصادی بوشهر ۲	۲۹۳٫۲۷۸	۱۴،۸۵۱،۱۳۵،۳۸۷	۵۹۶،۶۳۱،۷۴۴	۴۴۲،۷۴۲،۴۶۹	۰٫۹	۱٫۲	۷۲٫۱	۱۵۷٫۶
۶	گناوه	۴۳٫۴۰۰	۳۷۲،۰۵۹،۷۶۴	۱۴۹،۴۷۴،۱۹۸	۱۱۱،۱۵۷،۸۱۱	۰٫۱	۰٫۳	۵٫۶	۲۷٫۸
۷	دیلم	۳۹۸	۴۵،۴۴۶،۳۷۳	۱،۸۳۴،۲۰۶	۱،۳۸۰،۵۵۵	۰٫۰	۰٫۰	۶۲٫۵-	۳۷٫۴-
۸	ریگ	۱،۶۳۹	۱۲۴،۷۳۰،۸۹۱	۵،۰۱۶،۸۳۰	۳،۷۳۸،۳۶۸	۰٫۰	۰٫۰	۷٫۷-	۱٫۲
۹	انرژی پارس	۶،۱۲۵	۸۴۸،۵۵۶،۵۶۷	۶۹،۱۳۱،۵۸۲	۵۰،۵۳۸،۷۸۷	۰٫۰	۰٫۱	۷۰٫۲-	۲۱۶٫۲

منبع: سالنامه آماری تجارت خارجی کشور در سال ۱۳۹۲.

بر اساس اطلاعات ارائه شده در جدول **۱۹**: آمار مقایسه‌ای واردات گمرکات حوزه نظارت بوشهر در سال **۱۳۹۲** سهم گمرکات حوزه نظارت بوشهر از کل واردات ازنظر وزنی تقریباً معادل ۵ درصد و به لحاظ ارزشی معادل **۸٫۱** درصد بوده است. از سوی دیگر مشاهده می‌شود گمرکات کنگان، منطقه ویژه اقتصادی بوشهر ۲ و انرژی پارس درصد تغییر قابل ملاحظه‌ای نسبت به سال **۱۳۹۱** داشته‌اند.

در سال ۱۳۹۳ کشورهای جمهوری کره، امارات متحده عربی و چین با اختلاف زیادی از کشورهای هند، فیلیپین و کویت مهم‌ترین کشورهای صادرکننده کالا به استان بوشهر بوده‌اند. در جدول ۲۰: عمده کشورهای صادرکننده کالا به استان بوشهر در سال ۱۳۹۳لیست ۱۵ کشور عمده صادر کننده کالا به استان بوشهر ارائه شده است.

جدول ۲۰: عمده کشورهای صادرکننده کالا به استان بوشهر در سال ۱۳۹۳

کشور طرف معامله	وزن(کیلوگرم)	ارزش دلاری	سهم از کل
جمهوری کره	۶۱۸،۰۷۴،۵۳۷	۱،۳۲۷،۱۴۴،۸۱۸	٪۳۸,۴۰
امارات متحده عربی	۲۰۴،۰۷۷،۳۰۳	۸۰۰،۵۷۷،۹۰۵	٪۲۳,۱۷
چین	۴۲۵،۳۱۶،۵۷۰	۷۸۱،۲۹۲،۱۶۸	٪۲۲,۶۱
هند	۱۷۵،۷۹۳،۶۲۴	۲۳۳،۵۷۸،۵۵۵	٪۶,۷۶
فیلیپین	۸۷،۸۳۷،۱۷۲	۷۳،۰۱۸،۶۹۱	٪۲,۱۱
کویت	۲،۸۷۴،۱۹۶	۴۱،۴۹۳،۶۵۱	٪۱,۲۰
ایالات‌متحده آمریکا	۲۶،۵۱۱،۷۲۱	۳۵،۰۳۵،۰۸۷	٪۱,۰۱
سری لانکا	۴،۶۹۳،۷۴۳	۲۴،۴۴۶،۲۴۶	٪۰,۷۱
ایتالیا	۳،۶۶۹،۴۵۰	۲۲،۰۵۱،۷۹۸	٪۰,۶۴
ترکیه	۴،۸۹۸،۳۵۲	۱۸،۶۲۹،۵۸۳	٪۰,۵۴
ژاپن	۲،۳۸۶،۱۴۸	۱۷،۲۰۲،۰۴۲	٪۰,۵۰
نیوزیلند	۳،۷۸۷،۰۲۵	۱۶،۹۶۶،۷۸۵	٪۰,۴۹
تایلند	۱۷،۵۶۱،۹۹۵	۸،۸۳۶،۳۵۷	٪۰,۲۶
تایوان	۲،۴۸۳،۹۹۷	۷،۷۷۱،۳۴۳	٪۰,۲۲
فرانسه	۱،۱۶۸،۳۰۶	۶،۶۹۸،۳۴۴	٪۰,۱۹

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات آماری گمرک جمهوری اسلامی ایران

همان‌طور که مشاهده می‌شود، چهار کشور جمهوری کره، امارات متحده عربی، چین و هند در مجموع بیش از ۹۰ درصد از واردات استان بوشهر را در سال ۱۳۹۳ به خود اختصاص داده‌اند.

درجدول ۲۱: اقلام عمده صادراتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲مهم‌ترین کالاهای صادراتی استان بوشهر به تفکیک وزن و ارزش صادراتی در سال ۱۳۹۲ نشان داده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود مواد شیمیایی، لاستیکی و پلاستیکی، زغال سنگ و مواد حاصل از تقطیر آن و ماشین‌آلات، مهم‌ترین کالاهای صادراتی استان از نظر ارزش بوده‌اند.

جدول ۲۱: اقلام عمده صادراتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

اقلام عمده صادراتی	وزن(کیلوگرم)	ارزش ریالی	سهم از کل
مواد شیمیایی، لاستیکی و پلاستیکی	۶۱۵۸۸۸۹۷۲۴	۱۰۸۲۹۹۷۹۰۴۶۷۱۱۶	٪۶۱
مواد حاصل از تقطیر نفت و زغال‌سنگ	۲۶۰۰۱۲۹۶۳۷	۶۱۰۴۲۷۸۰۶۲۶۴۱۹	٪۳۴
ماشین‌آلات	۱۲۵۵۱۹۱۷	۳۰۷۴۹۴۷۴۹۹۹۲۲	٪۲
محصولات فلزی	۳۴۴۹۳۰۰۶	۲۵۶۸۹۲۸۱۳۹۴۷۸	٪۱
مواد معدنی	۱۱۶۵۶۹۰۲۲۳	۱۸۸۰۶۴۹۸۶۷۲۳۹	٪۱
مواد خوراکی	۳۹۹۷۴۸۱۱	۱۰۵۸۸۲۴۶۷۹۸۸۷	٪۱

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات آماری گمرک جمهوری اسلامی ایران

همچنین مهم‌ترین بازارهای صادراتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ در جدول ۲۲: بازارهای اصلی صادرات استان بوشهر در سال ۱۳۹۲معرفی شده‌اند. همان طور که ملاحظه می‌شود کشورهای چین، امارات متحده عربی و هند مهم‌ترین بازارهای صادراتی استان را تشکیل داده‌اند.

جدول ۲۲: بازارهای اصلی صادرات استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

ردیف	کشور	ارزش ریالی صادرات	سهم از کل
۱	چین	۱۳۸۷۶۶۷۷۳۹۷۳۸۹۴	٪۵۸,۲۶
۲	امارات متحده عربی	۳۵۶۲۳۹۵۳۷۷۸۹۳۱	٪۱۴,۹۶
۳	هند	۱۷۴۶۱۲۶۱۴۸۷۵۱۸	٪۷,۳۳
۴	عراق	۷۴۲۵۰۷۳۰۳۰۴۱۸	٪۳,۱۲
۵	جمهوری کره	۷۳۷۴۷۴۷۹۳۹۷۵۲	٪۳,۱۰
۶	ترکیه	۶۴۵۷۰۵۷۸۵۶۹۴۳	٪۲,۷۱
۷	مصر	۶۲۱۵۳۳۷۳۰۰۷۱۰	٪۲,۶۱
۸	پاکستان	۲۹۳۷۴۶۷۲۶۹۷۴۲	٪۱,۲۳
۹	ایتالیا	۲۱۱۵۹۰۳۴۷۴۰۲۲	٪۰,۸۹
۱۰	برزیل	۱۹۰۱۳۵۵۸۷۰۸۴۹	٪۰,۸۰
۱۱	ویتنام	۱۳۶۸۱۶۴۷۵۹۳۹۱	٪۰,۵۷
۱۲	تایلند	۱۳۴۲۵۳۷۶۲۳۳۶۹	٪۰,۵۶
۱۳	فیلیپین	۱۱۱۱۴۵۹۹۳۰۳۳۴	٪۰,۴۷
۱۴	منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس (عسلویه)	۹۶۱۵۱۶۲۷۸۹۱۶	٪۰,۴۰
۱۵	کویت	۸۹۷۶۸۷۷۰۴۸۵۵	٪۰,۳۸
۱۶	عمان	۸۶۲۲۹۷۶۵۳۷۲۰	٪۰,۳۶
۱۷	قطر	۸۲۷۱۷۸۳۴۴۱۳۴	٪۰,۳۵
۱۸	بلژیک	۷۷۹۳۸۱۰۶۳۳۳۲	٪۰,۳۳
۱۹	سری لانکا	۵۸۲۰۸۵۳۹۵۵۴۳	٪۰,۲۴
۲۰	بلغارستان	۵۶۹۸۹۸۹۳۶۵۴۵	٪۰,۲۴
۲۱	اندونزی	۴۵۹۳۹۲۶۸۹۴۸۱	٪۰,۱۹
۲۲	فرانسه	۳۰۴۵۴۵۳۵۷۷۶۲	٪۰,۱۳
۲۳	آذربایجان	۲۸۸۱۴۲۳۷۶۴۶۴	٪۰,۱۲
۲۴	آلمان	۲۵۵۵۳۱۷۶۵۳۸۴	٪۰,۱۱
۲۵	فدراسیون روسیه	۲۲۳۳۰۲۰۶۰۳۲۷	٪۰,۰۹
۲۶	اروگوئه	۲۱۷۶۵۳۸۶۶۸۸۰	٪۰,۰۹
۲۷	آرژانتین	۱۹۹۷۳۸۱۰۱۷۵۹	٪۰,۰۸
۲۸	ارمنستان	۱۰۲۱۱۹۳۴۹۴۵۴	٪۰,۰۴
۲۹	ازبکستان	۹۲۰۷۳۰۹۵۱۱۱	٪۰,۰۴
۳۰	افغانستان	۷۸۱۵۰۳۹۳۹۵۵	٪۰,۰۳
۳۱	قزاقستان	۶۲۶۳۱۷۹۷۹۶۵	٪۰,۰۳
۳۲	استرالیا	۵۲۵۸۲۸۹۷۷۰۱	٪۰,۰۲
۳۳	گرجستان	۳۹۶۴۵۱۵۸۴۴۶	٪۰,۰۲
۳۴	بحرین	۳۶۳۸۴۷۲۵۵۴۵	٪۰,۰۲
۳۵	عربستان سعودی	۳۵۴۹۹۴۶۳۳۹۷	٪۰,۰۱
۳۶	ترکمنستان	۳۱۵۸۰۳۱۰۹۱۰	٪۰,۰۱
۳۷	ژاپن	۳۰۳۴۸۴۲۵۵۳۸	٪۰,۰۱
۳۸	هنگ کنگ	۲۵۰۸۲۷۷۵۱۱۰	٪۰,۰۱
۳۹	اسپانیا	۱۹۴۹۲۷۹۸۲۵۹	٪۰,۰۱

ردیف	کشور	ارزش ریالی صادرات	سهم از کل
۴۰	لبنان	۱۸۱۳۴۸۷۷۶۰۰	٪۰,۰۱
۴۱	تاجیکستان	۱۵۹۷۳۰۳۳۵۶۶	٪۰,۰۱
۴۲	شیلی	۶۸۴۵۱۶۷۲۰۰	٪۰,۰۰۲۹
۴۳	جمهوری عربی سوریه	۳۰۹۸۲۵۳۰۰۰	٪۰,۰۰۱۳
۴۴	اوکراین	۲۵۹۰۲۱۴۰۰۰	٪۰,۰۰۱۱
۴۵	مالزی	۱۴۴۸۲۷۲۸۲۳	٪۰,۰۰۰۶
۴۶	سورینام	۸۹۷۱۲۳۷۷۴	٪۰,۰۰۰۴
۴۷	سنگاپور	۴۲۸۲۴۹۵۰۰	٪۰,۰۰۰۲
۴۸	استونی	۲۵۵۹۵۰۰۰۰	٪۰,۰۰۰۱
۴۹	سایر کشورهای خارجی	۱۱۲۰۱۴۳۴۷۰۰۰۰	٪۰,۴۷

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات آماری گمرک جمهوری اسلامی ایران

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۲- خدمات بانکداری و بیمه

مجموعه نهادهایی که در یک کشور نقش تأمین مالی بنگاه‌ها را بر عهده دارند و عرضه و تقاضای اعتبار را تنظیم می کنند، بازارهای مالی آن کشور را تشکیل می‌دهند. بازارهای مالی جزء بسیار مهمی از نهادهای یک اقتصاد مولد کارآمد را تشکیل می‌دهند و کارایی بازار مالی سبب دستیابی به موقع بنگاه‌ها به منابع اعتباری، در شرایط رقابتی و با قیمت مناسب می‌شود.

بازارهای مالی برای کاهش هزینه‌های کسب اطلاعات در مورد استقراض و پرداخت وام و کاهش هزینه‌های مبادله ایجاد شده‌اند. در انجام این کار، نظام‌های مالی مجموعه وظایفی را بر عهده دارند که در اقتصاد مدرن بسیار ضروری است. این نظام‌ها، خدمات پرداخت‌ها را فراهم می کنند که باعث تسهیل مبادله کالا و خدمات می‌شود. پس‌اندازها را تجهیز می کنند، اعتبارات را تخصیص می‌دهند و بر وام گیرندگان نظارت می کنند. با ارزیابی گزینه‌های مختلف سرمایه‌گذاری و نظارت بر فعالیت وام گیرندگان، واسطه‌های مالی مشکلات اطلاعات را از میان برمی‌دارند و کارایی استفاده از منابع را افزایش می‌دهند. در این بخش، با توجه به اهمیت نهادهای مالی به مطالعه فعالیت‌های واسطه‌گری مالی پرداخته می‌شود.

قلمرو نفوذ بانک‌ها گسترده بوده و می‌تواند در سطوح منطقه‌ای، ملی و حتی بین‌المللی به ارائه خدمت بپردازد. مؤسسات بیمه‌ای نیز می‌توان دارای همین سطح عملکرد باشند.

در ادامه جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات واسطه‌گری‌های مالی (شامل فعالیت‌های بانکداری و بیمه) ازنظر ارزش افزوده تولید شده، بررسی و با کشور مقایسه می‌شود.

در جدول ۲۳ جایگاه خدمات واسطه‌گری‌های مالی در استان بوشهر و نیز جایگاه استان بوشهر در خدمات واسطه‌گری‌های مالی کشور در دوره ۹۲-۱۳۷۹ بررسی شده است. همان‌طور که اشاره شد خدمات واسطه‌گری‌های مالی دارای سه فعالیت زیرمجموعه است که شامل فعالیت‌های بانکداری، سایر واسطه‌گری‌های مالی و خدمات بیمه می‌شود.

همان‌گونه که در جدول ۲۳ مشخص است استان بوشهر در هیچ یک از سه بخش مذکور جایگاه مناسبی در کشور ندارد. در حالی‌که فعالیت‌های واسطه‌گری‌های مالی در دوره مورد بررسی در هرسال به‌طور متوسط ۰,۸۴ درصد از ارزش‌افزوده استان بوشهر را ایجاد کرده، سهم این فعالیت‌ها از ارزش‌افزوده کشور در هرسال به‌طور متوسط ۲,۶۵ درصد بوده است. همچنین سهم استان از ارزش‌افزوده بخش واسطه‌گری‌های مالی به‌طور متوسط در هرسال ۰,۷ درصد بوده است. همه این اعداد و ارقام، به‌طورکلی نشان می‌دهند که درجه اهمیت فعالیت‌های واسطه‌گری‌های مالی در استان بوشهر در مقایسه با کل کشور کمتر است.

یکی دیگر از شاخص‌هایی که به خوبی این موضوع را تأیید می‌کند، شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده است. شاخص مذکور برای فعالیت‌های واسطه‌گری‌های مالی استان در طول این دوره به‌طور متوسط ۰,۳۴ بوده است. این عدد به معنای آن است که استان بوشهر بخشی از خدمات واسطه‌گری‌های مالی مورد نیاز خود را از خارج استان تأمین می‌کند و درنتیجه این فعالیت‌ها جزء فعالیت‌های غیر پایه استان محسوب می‌شوند. به عبارت دیگر استان بوشهر به اندازه سهمش از ارزش افزوده تولیدی کشور، از ارزش افزوده فعالیتهای واسطه گری مالی سهم ندارد و فعالیتهای واسطه گری مالی موجود در استان توانایی پاسخگویی به نیازهای اقتصاد استان، مانند تأمین منابع مالی را ندارند. با توجه به سهم بالای ارزش افزوده صنایع نفت و گاز و پتروشیمی از ارزش افزوده تولیدی استان بوشهر و نیاز عظیم این صنایع به منابع مالی که عمدتاً به صورت ملی تأمین می شود، طبیعی است که شاخص ضریب مکانی فعالیتهای واسطه گری مالی استان چنین عددی بدست آید. همچنین با توجه به آنکه شاخص ضریب مکانی در تمامی سال‌های مورد بررسی، کوچک‌تر از یک است، فعالیت‌های واسطه‌گری‌های مالی در استان بوشهر، در گروه فعالیت‌های غیرتخصصی قرار می‌گیرند.

اگر بحث تأمین مالی صنایع نفت و گاز و پتروشیمی را که عمدتاً به صورت ملی تأمین می شود و نه استانی، از استان بوشهر جدا کنیم، این استان با خروج سرمایه مواجه است. این امر به معنای آن است که فعالیتهای اقتصادی استان بوشهر (بجز نفت و گاز و پتروشیمی) جذابیت لازم را برای جذب منابع مالی موجود در بانکهای استان را ندارد و لذا این منابع به خارج از استان منتقل می شود. به عبارت دیگر سرمایه گذاری در استان بوشهر را می توان به دو بخش تقسیم نمود که شامل بخش دولتی و خصوصی می شود. بخش دولتی به واسطه حضور صنایع نفت و گاز و پتروشیمی، سرمایه گذاری های عظیمی را در استان بوشهر انجام داده و می دهد، اما اقتصاد بخش خصوصی استان که شامل سایر فعالیتهای اقتصادی استان بجز نفت و گاز و پتروشیمی می شود، در مقایسه با فعالیتهای اقتصادی سایر استانها، قدرت جذب سرمایه را نداشته و لذا منابع مالی استان بوشهر، به خارج از استان منتقل می شوند.

با شاخص ضریب مکانی نیز می‌توان به‌نوعی حوزه نفوذ فعالیت‌ها را مشخص کرد. بر اساس شاخص ضریب مکانی حوزه نفوذ فعالیت‌های واسطه‌گری‌های مالی در استان بوشهر نهایتاً منطقه‌ای است، زیرا بخشی از نیاز استان در این حوزه از خارج از استان تأمین می‌شود.

همین مطالب برای فعالیت‌های زیرمجموعه فعالیت‌های واسطه‌گری مالی نیز صادق است. در دوره ۹۲-۱۳۷۹ متوسط شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده خدمات بانکی در استان ۰,۳۹، سایر فعالیت‌های واسطه‌گری مالی ۰,۱۶ و خدمات بیمه ۰,۲۸ بوده است. همچنین با توجه به آنکه شاخص ضریب مکانی تقریباً در تمامی سال‌ها برای تمامی زیربخش‌های واسطه‌گری مالی (به‌جز شاخص ضریب مکانی سال ۱۳۷۹ برای فعالیت‌های بانکی) کوچک‌تر از ۱ بوده است،کلیه فعالیت‌های مذکور جزء فعالیت‌های غیرتخصصی طبقه‌بندی می‌شوند.

بنابراین درمجموع می‌توان چنین نتیجه گرفت که خدمات واسطه‌گری مالی در استان بوشهر، جزء فعالیت‌های پایه نبوده و در گروه فعالیت‌های غیرتخصصی طبقه‌بندی می‌شوند و به دلیل آنکه بخشی از نیاز استان در این زمینه از خارج از استان تأمین می‌شود، قلمرو و حوزه نفوذ این فعالیت‌ها در استان، محلی و منطقه‌ای است. »

جدول ۲۳: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات واسطه‌گری‌های مالی

شرح فعالیت	شاخص	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	متوسط دوره
کل فعالیت‌هایواسطه‌گری مالی	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۱,۴۷	۱,۲۷	۱,۰۱	۰,۴۱	۰,۶۰	۱,۰۲	۰,۹۶	۰,۸۸	۰,۸۷	۱,۰۸	۰,۶۹	۰,۵۵	۰,۵۴	۰,۳۶	۰,۸۴
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۱,۷۹	۱,۹۸	۱,۹۱	۲,۴۳	۳,۲۸	۲,۹۸	۲,۷۷	۲,۸۲	۳,۱۰	۳,۳۹	۲,۹۸	۲,۷۷	۲,۷۶	۲,۱۵	۲,۶۵
	سهم استان از کشور (درصد)	۰,۸۵	۰,۷۹	۰,۷۳	۰,۵۴	۰,۵۷	۰,۷۳	۰,۷۰	۰,۷۷	۰,۶۵	۰,۶۹	۰,۶۸	۰,۶۶	۰,۷۰	۰,۶۹	۰,۷۰
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۰,۸۲	۰,۶۴	۰,۵۳	۰,۱۷	۰,۱۸	۰,۳۴	۰,۳۵	۰,۳۱	۰,۲۸	۰,۳۲	۰,۲۳	۰,۲۰	۰,۲۰	۰,۱۷	۰,۳۴
بانک	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۱,۳۷	۱,۱۶	۰,۹۲	۰,۳۶	۰,۵۴	۰,۸۱	۰,۶۸	۰,۶۸	۰,۶۵	۰,۸۲	۰,۵۲	۰,۴۱	۰,۳۴	۰,۱۹	۰,۶۸
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۱,۳۴	۱,۴۵	۱,۴۲	۱,۷۱	۲,۲۰	۲,۲۶	۲,۰۲	۲,۱۳	۲,۲۹	۲,۴۳	۲,۰۶	۱,۸۵	۱,۶۶	۱,۱۶	۱,۸۶
	سهم استان از کشور (درصد)	۱,۰۶	۱,۰۰	۰,۸۹	۰,۶۶	۰,۷۷	۰,۷۷	۰,۶۸	۰,۷۸	۰,۶۶	۰,۷۴	۰,۷۳	۰,۷۴	۰,۷۲	۰,۶۸	۰,۷۸
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱,۰۲	۰,۸۰	۰,۶۵	۰,۲۱	۰,۲۵	۰,۳۶	۰,۳۴	۰,۳۲	۰,۲۸	۰,۳۴	۰,۲۵	۰,۲۲	۰,۲۰	۰,۱۷	۰,۳۹
سایر واسطه‌گری‌های مالی	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۰۲	۰,۰۲	۰,۰۱	۰,۰۱	۰,۰۱	۰,۰۹	۰,۱۱	۰,۰۹	۰,۱۰	۰,۱۳	۰,۱۰	۰,۰۲	۰,۰۴	۰,۰۴	۰,۰۶
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۲۶	۰,۳۲	۰,۳۰	۰,۴۴	۰,۷۵	۰,۳۲	۰,۲۸	۰,۲۷	۰,۳۹	۰,۵۳	۰,۶۱	۰,۴۳	۰,۳۹	۰,۳۸	۰,۴۰
	سهم استان از کشور (درصد)	۰,۰۸	۰,۰۷	۰,۰۶	۰,۰۷	۰,۰۵	۰,۶۲	۰,۸۲	۰,۸۴	۰,۶۰	۰,۵۳	۰,۵۰	۰,۱۴	۰,۳۶	۰,۴۴	۰,۳۷
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۰,۰۸	۰,۰۶	۰,۰۵	۰,۰۲	۰,۰۲	۰,۲۹	۰,۴۱	۰,۳۴	۰,۲۶	۰,۲۴	۰,۱۷	۰,۰۴	۰,۱۰	۰,۱۱	۰,۱۶
بیمه	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۰۸	۰,۰۸	۰,۰۸	۰,۰۴	۰,۰۵	۰,۱۱	۰,۱۷	۰,۱۱	۰,۱۲	۰,۱۳	۰,۰۷	۰,۱۱	۰,۱۷	۰,۱۳	۰,۱۰
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۲۰	۰,۲۰	۰,۱۹	۰,۲۸	۰,۳۲	۰,۴۱	۰,۴۸	۰,۴۲	۰,۴۲	۰,۴۳	۰,۳۱	۰,۴۸	۰,۷۱	۰,۶۰	۰,۳۹
	سهم استان از کشور (درصد)	۰,۴۳	۰,۵۱	۰,۵۷	۰,۴۹	۰,۴۵	۰,۵۸	۰,۷۲	۰,۶۲	۰,۶۵	۰,۶۴	۰,۶۶	۰,۸۰	۰,۸۲	۰,۸۶	۰,۶۳
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۰,۴۱	۰,۴۱	۰,۴۱	۰,۱۵	۰,۱۴	۰,۲۷	۰,۳۵	۰,۲۵	۰,۲۸	۰,۳۰	۰,۲۲	۰,۲۴	۰,۲۳	۰,۲۱	۰,۲۸

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در نمودار ۱۲ ، روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های واسطه‌گری مالی و زیربخش‌های آن، به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۲: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیت‌های واسطه‌گری‌های مالی و فعالیت‌های زیر مجموعه آن در استان بوشهر

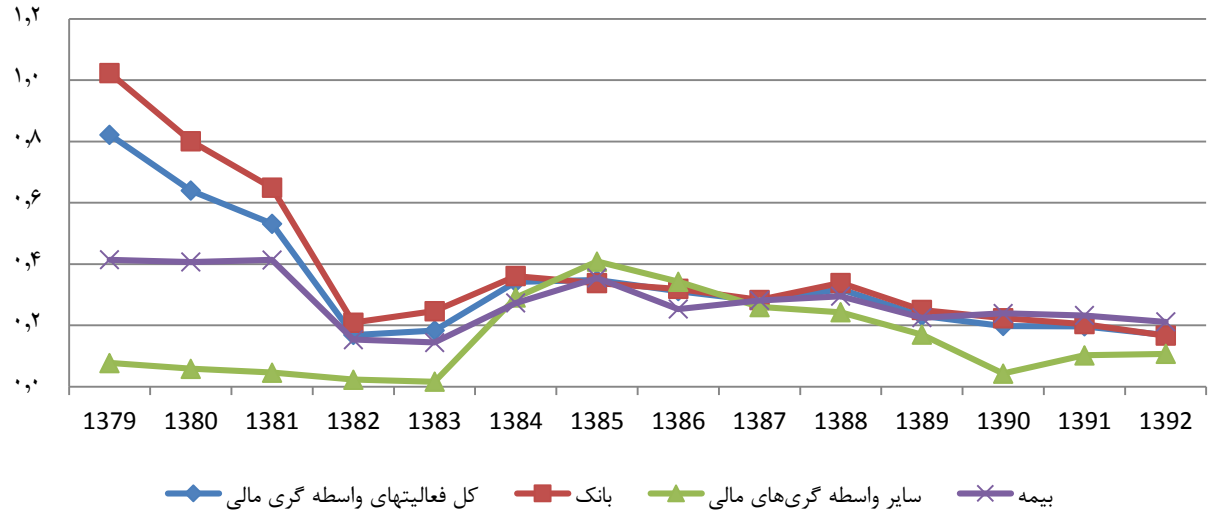

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در ادامه سعی شده تا وضعیت استان در خصوص فعالیت‌های مرتبط با خدمات واسطه‌گری مالی و توزیع فضایی آن‌ها در سطح استان مورد بررسی قرار گیرد.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۲-۱- خدمات بانکداری

در جدول ۲۴ وضعیت توزیع تعداد واحدهای بانکی، تعداد و مبلغ سپرده‌های بانکی در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ بررسی شده است. لازم به توجه است که اطلاعات آماری مربوط به خدمات بانکی در سالنامه‌های آماری استان بوشهر در برخی موارد ناقص بوده و بنابراین تمامی تحلیل‌های ارائه شده در این بخش مبتنی بر آمارهای در دسترس است.

بر اساس اطلاعات ارائه شده در سالنامه‌های آماری سال ۱۳۹۲ استان بوشهر ، در مجموع ۱۵۵ واحد بانکی وجود داشته است. نمودار ۱۳ سهم هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر را از واحدهای بانکی مذکور نمایش می‌دهد:

نمودار ۱۳: سهم هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر از واحدهای بانکی فعال در سال ۱۳۹۲

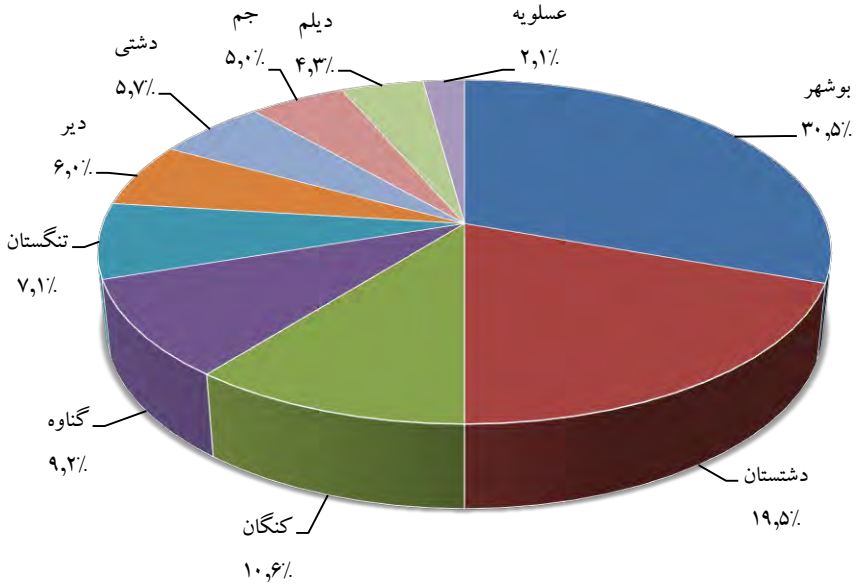

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری ۱۳۹۲

بررسی سهم‌های ارائه شده در نمودار ۱۳ حاکی از تمرکز واحدهای ارائه دهنده خدمات بانکداری در شهرستان‌های بوشهر و دشتستان است؛ به طوری‌که این دو شهرستان در مجموع نیمی از واحدهای بانکی را به خود اختصاص داده‌اند.

استانداری بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

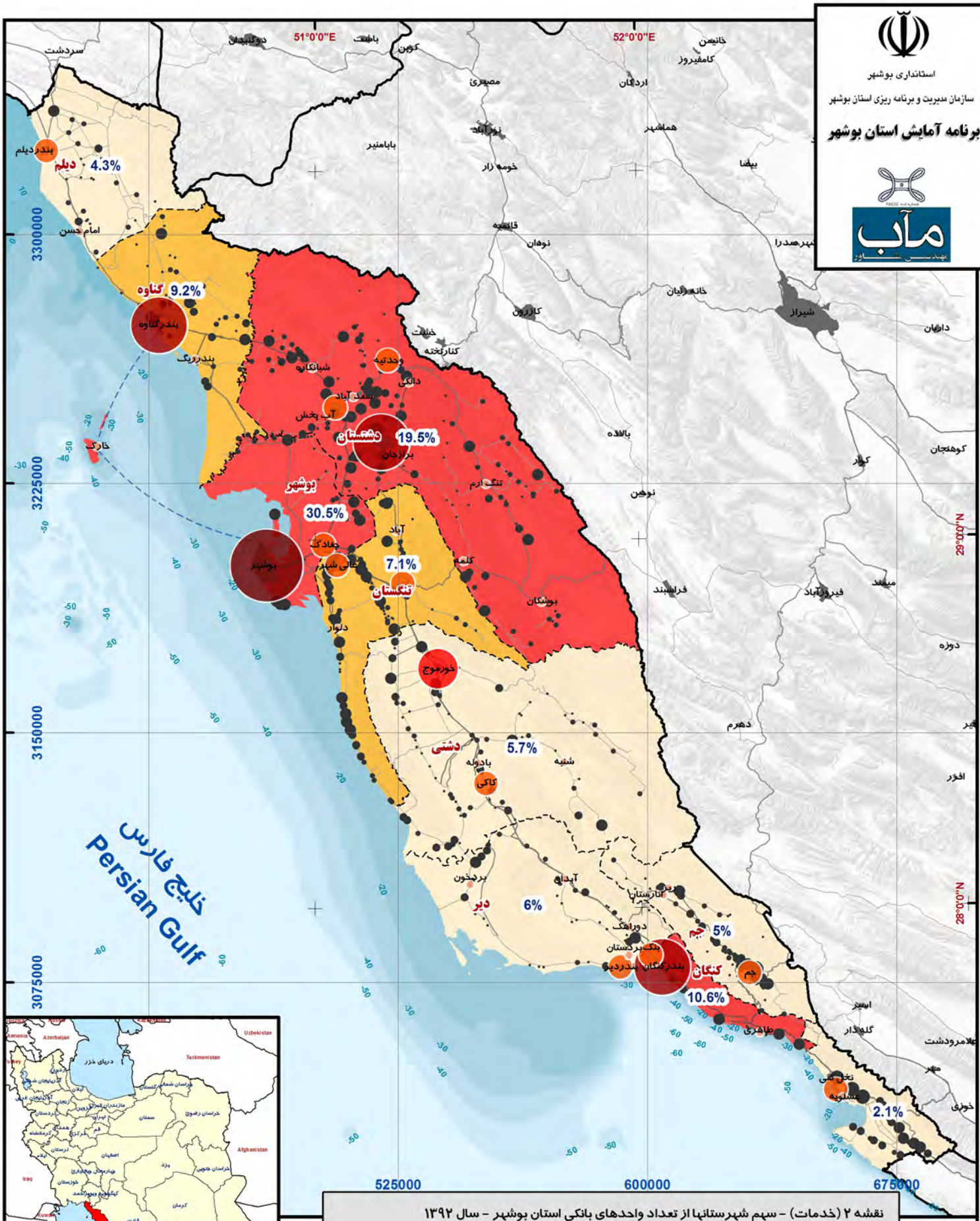

نقشه ۲ (خدمات) - سهم شهرستانها از تعداد واحدهای بانکی استان بوشهر - سال ۱۳۹۲

راهنما

سهم شهرستان ها از تعداد واحد بانکی

- ۲.۱٪ - ۷٪
- ۷.۱٪ - ۱۰٪
- ۱۰.۱٪ - ۳۰.۵٪

جمعیت روستایی ۱۳۹۰

- کمتر از ۱۰۰ نفر
- ۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
- ۵۰۰ تا هزار نفر
- هزار تا ۵ هزار نفر
- بیش از ۵ هزار نفر

- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- دریایی

- مرز استان
- مرز شهرستان

جمعیت شهری ۱۳۹۰

- بیش از ۱۰۰ هزار نفر
- ۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
- ۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
- ۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
- کمتر از ۱۰ هزار نفر

کد پروژه : 01-01-01-MA-En-01

ماخذ : سالنامه آماری - محاسبات مشاور

تاریخ : تابستان ۱۳۹۵

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

جدول ۲۴: توزیع واحدهای بانکی در شهرستان‌های استان بوشهر به تفکیک بانک‌ها درسال ۱۳۹۲توزیع واحدهای بانکی در شهرستان‌های استان بوشهر را به تفکیک بانک‌ها برای سال ۱۳۹۲ نمایش می‌دهد. همان طور که قبلاً نیز اشاره شد سالنامه آماری مورد استفاده در زمینه واحدهای بانکی در برخی موارد تکمیل نشده‌اند و بنابراین تحلیل‌های ارائه شده بر اساس آمارهای در دسترس می‌باشد.

جدول ۲٤: توزیع واحدهای بانکی در شهرستان‌های استان بوشهر به تفکیک بانک‌ها درسال ۱۳۹۲

شهرستان	تجارت	سپه	رفاه کارگران	صادرات	پست‌بانک	پاسارگاد	پارسیان	صنعت و معدن	کارآفرین	سامان	اقتصاد نوین	انصار	سرمایه	کشاورزی	مسکن	ملت	ملی	توسعه صادرات	توسعه تعاون
۱۳۷۵	۲۷	۲۰	۱	۷۸	*	*	*	۰	*	*	*	*	*	۲۶	۰	۳۰	۴۶	*	*
۱۳۸۰	۴۲	۲۹	۱۶	۷۸	*	*	*	۱	*	*	*	*	*	۲۵	۱۴	۳۴	۵۰	۱	*
۱۳۸۵	۴۲	۳۱	۲۰	۷۸	*	*	*	۰	*	*	*	*	*	۳۶	۱۸	۳۶	۵۲	۱	*
۱۳۸۸	۴۰	۳۳	۱۸	۷۸	۱۰	*	*	۰	*	*	*	*	*	۳۵	۲۱	۳۳	۵۴	۱	*
۱۳۸۹	۳۹	۳۴	۱۸	۷۲	۱۱	*	*	۱	*	۱	*	۲۰	*	۳۵	۲۲	۳۲	۵۴	۱	*
۱۳۹۰	*	۳۲	۱۸	۷۲	۱۱	*	*	۱	*	۱	*	۲۰	۱	۳۵	۲۲	*	۵۵	۱	۱۱
۱۳۹۱	*	*	*	*	۱۴	*	*	۱	*	*	*	*	*	۳۵	۲۲	*		۱	۱۱
۱۳۹۲	*	*	۱۸	*	۱۳	*	*	۱	*	*	*	*	*	۳۵	۲۲	*	۵۵	*	۱۱
بوشهر	*	۱۳	۶	۱۹	۲	*	*	۱	*	۱	*	۷	۱	۶	۸	*	۱۹	۱	۲
تنگستان	*	۲	۱	۶	۱	*	*	*	*	*	*	۲	*	۴	۱	*	۲	*	۱
جم	*	۱	۱	۴	۱	*	*	*	*	*	*	۱	*	۱	۲	*	۲	*	۱
دشتستان	*	۵	۳	۱۴	۳	*	*	*	*	*	*	۲	*	۱۰	۵	*	۱۲	*	۱
دشتی	*	۱	۱	۳	۱	*	*	*	*	*	*	۲	*	۳	۱	*	۳	*	۱
دیر	*	۱	۱	۶	۱	*	*	*	*	*	*	۲	*	۳	۱	*	۱	*	۱
دیلم	*	۱	۱	۳	۱	*	*	*	*	*	*	۱	*	۱	۱	*	۲	*	۱
عسلویه	*		۲		۲	*	*	*	*	*	*		*	۱	۰	*	۰	*	۱
کنگان	*	۴	۱	۱۰	۱	*	*	*	*	*	*	۲	*	۳	۱	*	۷	*	۱
گناوه	*	۴	۱	۷	۰	*	*	*	*	*	*	۱	*	۳	۲	*	۷	*	۱

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر - ۱۳۹۲

بر اساس آمارنامه سال ۱۳۹۲ قسمت‌هایی که با * نشان داده شده مربوط به اطلاعات تکمیل نشده است.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود اغلب واحدهای بانکی فعال در استان بوشهر مربوط به بانک‌های دولتی هستند که سهم بانک‌های خصوصی در این استان بسیار ناچیز است. با توجه به اینکه بانک‌های خصوصی شعبه‌های خود را با در نظر گرفتن ویژگی‌های بازار مالی و انجام مطالعات امکان سنجی جهت حضور سودآور در مناطق مختلف تأسیس می‌کنند، حضور کمرنگ بانک‌های خصوصی در شهرستان‌های مختلف استان بوشهر می‌تواند به‌صورت غیرمستقیم، حکایت از ضعیف بودن بازارهای مالی استان داشته باشد.

در ادامه شاخص مبلغ سپرده‌ها نزد بانک‌های استان بوشهر مورد بررسی قرار گرفته است. با توجه به نقص زیاد داده‌های سالنامه آماری سال ۱۳۹۲ در این بخش، به منظور ارائه تصویری کامل‌تر از وضعیت سپرده‌ها نزد بانک‌ها از اطلاعات سالنامه

آماری سال ۱۳۹۰ استان بوشهر بهره‌گرفته شده است. جدول ۲۵: مبلغ سپرده‌ها نزد بانک‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰- میلیون ریال مبلغ سپرده نزد بانک‌های استان بوشهر را به تفکیک شهرستان و بانک‌ها نمایش می‌دهد

جدول ۲۵: مبلغ سپرده‌ها نزد بانک‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰- میلیون ریال

شهرستان	تجارت	سپه	رفاه	پاسارگاد	پارسیان	صنعت و معدن	صادرات	کشاورزی	پست‌بانک	کارآفرین
کل استان	*	۲۶۶۶۶۶۱	۱۱۱۰۶۶۶	*	*	۴۲۰۸۱	۵۹۴۶۵۳۵	۲۱۲۹۰۸۹	۴۶۹۵۰۷	*
بوشهر	*	۱۳۴۴۶۹۹	۴۱۹۱۷۱	*	*	۴۲۰۸۱	۱۷۰۳۰۴۸	۷۱۴۴۱۷	۶۸۹۵۶	*
تنگستان	*	۷۱۵۹۰	۲۸۸۴۰	*	*	*	۳۲۹۵۸۴	۱۳۹۷۵۷	۵۹۳۶۲	*
جم	*	۳۹۸۳۹	۳۷۱۱۶	*	*	*	۷۶۰۶۹۰	۹۰۴۷۱	۵۵۰۰۶	*
دشتستان	*	۳۱۰۵۳۹	۱۸۴۶۸۲	*	*	*	۸۰۱۷۷۶	۵۰۵۹۴۷	۶۶۳۷۴	*
دشتی	*	۵۴۶۱۳	۴۳۴۰۲	*	*	*	۲۶۵۴۷۲	۱۳۶۸۰۸	۶۰۱۵۸	*
دیر	*	۴۴۲۸۹	۳۸۹۶۸	*	*	*	۴۴۳۳۳۷	۱۴۰۳۵۲	۳۸۵۵۲	*
دیلم	*	۵۲۰۵۳	۳۰۵۴۹	*	*	*	۱۴۸۱۹۹	۸۳۴۰۴	۳۱۰۵۷	*
کنگان	*	۴۵۷۵۶۱	۲۲۴۳۶۸	*	*	*	۹۳۷۲۸۹	۱۴۴۵۶۴	۵۰۱۴۳	*
گناوه	*	۲۹۱۴۷۸	۱۰۳۵۷۰	۲۹۱۴۷۸	۱۰۳۵۷۰	*	۵۵۷۱۴۰	۱۷۳۳۶۹	۳۹۸۹۹	*
شهرستان	سامان	اقتصاد نوین	مسکن	ملت	ملی	توسعه صادرات	انصار	سرمایه	توسعه تعاون	
کل استان	۱۰۶۵۹۸	*	۲۲۰۵۰۹۵	*	۶۱۱۶۳۷۸	۹۴۵۳۲	۲۰۹۲۷۷۲	۱۹۸۵۱	۱۸۳۵۴۵	
بوشهر	۱۰۶۵۹۸	*	۱۲۵۰۲۹۸	*	۲۸۱۹۷۵۳	۹۴۵۳۲	۷۱۳۲۲۹	۱۹۸۵۱	۴۸۰۲۸	
تنگستان	*	*	۳۸۱۵۸	*	۱۰۹۳۳۵	*	۱۳۸۰۶۳	*	۹۳۲۳	
جم	*	*	۹۷۸۲۰	*	۲۲۸۳۳۳	*	۱۷۱۲۵۶	*	۱۰۲۲۶	
دشتستان	*	*	۳۹۳۳۳۲	*	۹۰۱۶۵۹	*	۲۶۰۱۸۶	*	۱۵۵۱۳	
دشتی	*	*	۷۷۸۷۳	*	۳۶۳۰۲۱	*	۳۱۴۴۲۹	*	۱۶۵۰۶	
دیر	*	*	۴۹۹۷۰	*	۱۱۱۳۵۱	*	۱۸۸۰۳۴	*	۱۲۷۷۵	
دیلم	*	*	۴۰۸۰۷	*	۱۲۰۸۸۷	*	۴۳۹۸۷	*	۸۷۶۱	
کنگان	*	*	۱۰۰۰۲۹	*	۷۶۸۲۹۱	*	۱۶۰۶۶۳	*	۳۸۷۴۱	
گناوه	*	*	۱۵۶۸۰۸	*	۶۹۳۷۴۸	*	۱۰۲۹۲۵	*	۲۳۶۷۲	

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۰

بر اساس آمارنامه سال ۱۳۹۰ قسمت‌هایی که با * نشان داده شده مربوط به اطلاعات تکمیل نشده است.

مشاهده می‌شود در ارتباط با اطلاعات آماری بانک‌ها در استان بوشهر، خلأهای بسیار جدی وجود دارد. در ادامه با استناد به اطلاعات آماری ارائه شده درجدول ۲۵: مبلغ سپرده‌ها نزد بانک‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰- میلیون ریال، سهم هر یک از شهرستان‌های استان از کل سپرده‌ها در نمودار ۱۴ نشان داده شده است:

نمودار ١٤: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از سپرده‌های نزد بانک‌ها در سال ١٣٩٠

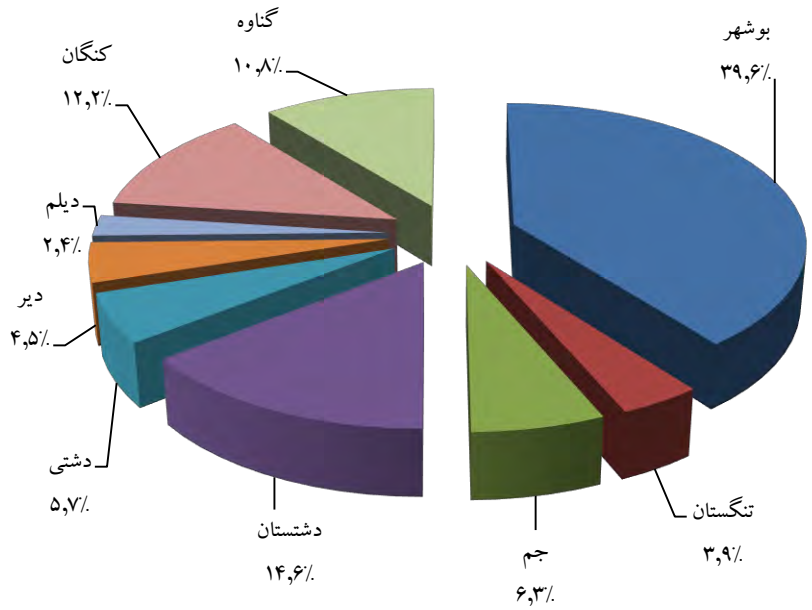

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ١٣٩٠

بر اساس نمودار ١۴ بیش از ۵۵ درصد از سپرده‌ها نزد بانک‌ها در دو شهرستان بوشهر و دشتستان بوده است و شهرستان‌های جم، دشتی، دیر، تنگستان و دیلم به‌صورت مجموع کمتر از ۲۵ درصد از کل سپرده‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. این مسئله می‌توان نمایانگر عدم تقارن در بازار مالی استان بوشهر باشد.

١-٢-٣-٢-٣-٤-٢-٢- خدمات بیمه

در این بخش ابتدا با استفاده از اعداد و ارقام رسمی منتشر شده در سطح کشور، جایگاه استان بوشهر در صنعت بیمه کشور بررسی شده و سپس در حد اطلاعات موجود به بررسی وضعیت توزیع خدمات بیمه در سطح شهرستان‌های استان پرداخته می‌شود. در جدول ۲۶: جایگاه استان بوشهر از نظر مراکز فروش بیمه کشورجایگاه استان بوشهر از نظر مراکز فروش بیمه در کشور در سال۱۳۹۳ بررسی شده است:

جدول ٢٦: جایگاه استان بوشهر از نظر مراکز فروش بیمه کشور

منطقه جغرافیایی	تعداد شعب شرکت‌های بیمه	تعداد نمایندگان شرکت‌های بیمه
استان بوشهر	۱۶	۲۸۴
کشور	۱۰۳۷	۳۸۹۲۶
سهم استان از کشور (درصد)	٪۱,۵	٪۰,۷۳

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری صنعت بیمه کشور سال ١٣٩٣

درجدول ۲۷: وضعیت شاخص‌های بیمه‌ای استان بوشهر در سال ۱۳۹۳ نیز برخی شاخص‌های مالی صنعت بیمه در استان بوشهر محاسبه شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود در شاخص‌های مالی صنعت بیمه نیز، مانند سهم استان از کل حق بیمه تولیدی کشور و یا سهم استان از کل خسارت پرداختی کشور، استان از سهم جمعیتی خود از کشور عقب‌تر است. این وضعیت سبب شده شاخص حق بیمه سرانه استان، به نسبت کل کشور، بسیار پایین‌تر باشد. از نظر شاخص ضریب نفوذ بیمه نیز، استان بوشهر در مقایسه با متوسط کشور از وضعیت نامناسبی برخوردار است. ضریب نفوذ بیمه در استان بوشهر در سال ۱۳۹۳، معادل ۰,۵۴ بوده این در حالی است که ضریب نفوذ بیمه در کل کشور برابر ۱,۹ است.

جدول ۲۷: وضعیت شاخص‌های بیمه‌ای استان بوشهر در سال ۱۳۹۳

منطقه جغرافیایی	سهم از کل حق بیمه تولیدی کشور (٪)	سهم از کل خسارت پرداختی کشور(٪)	سهم از جمعیت کل کشور(٪)	سهم از تولید ناخالص داخلی کشور(٪)	حق بیمه سرانه (میلیون ریال)	ضریب نفوذ بیمه
استان بوشهر	۱	۱	۱,۴	۳,۴	۱,۸	۰,۵۴
کل کشور	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲,۶	۱,۹

منبع: سالنامه آماری صنعت بیمه کشور سال ۱۳۹۳

در ادامه وضعیت استان ازنظر حق بیمه دریافتی و خسارت پرداختی در سال ۱۳۹۳ در قالب چند نمودار با سایر استان‌های کشور مقایسه شده است:

نمودار ۱۵: مقایسه حق بیمه تولیدی در استان بوشهر و سایر استان‌های کشور در سال ۱۳۹۳- میلیارد ریال

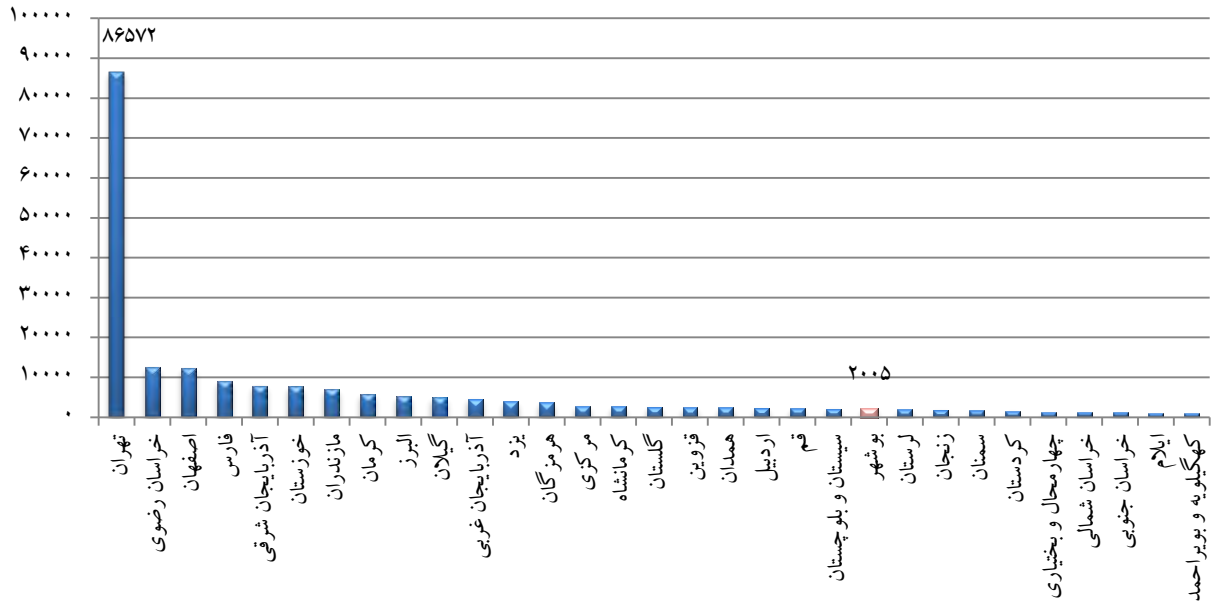

منبع: سالنامه آماری سال ۱۳۹۳ صنعت بیمه کشور- بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران

همان‌طور که در نمودار ۱۵ مشاهده می‌شود، استان بوشهر از منظر حق بیمه تولیدی در مقایسه با سایر استان‌های کشور در جایگاه بیست و دوم قرار گرفته است و تنها نسبت به ۹ استان، وضعیت بهتری دارد.

نمودار ۱۶: مقایسه خسارت پرداختی در استان بوشهر و سایر استان‌های کشور در سال ۱۳۹۳- میلیارد ریال

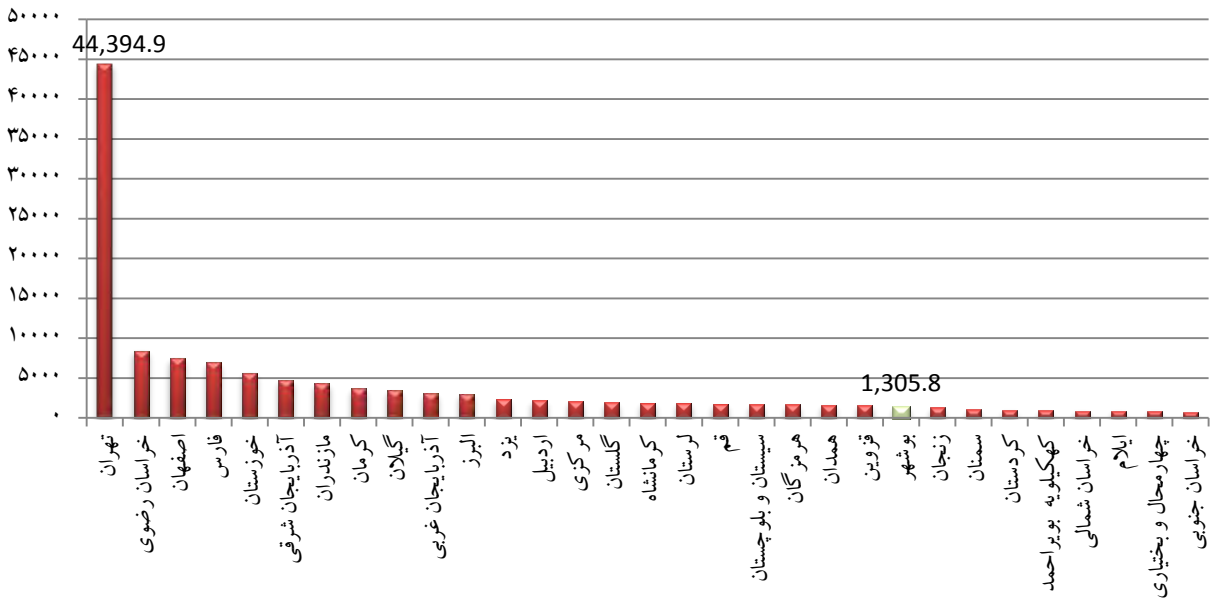

منبع: سالنامه آماری سال ۱۳۹۱ صنعت بیمه کشور- بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بر اساس آمار مقایسه‌ای ارائه شده در نمودار ۱۶، استان بوشهر از منظر خسارت پرداختی در جایگاه بیست و سوم قرار گرفته است.

نمودار ۱۷: مقایسه سهم از حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی استان بوشهر و سایراستان‌ها از کل حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی کشور در سال ۱۳۹۳- درصد

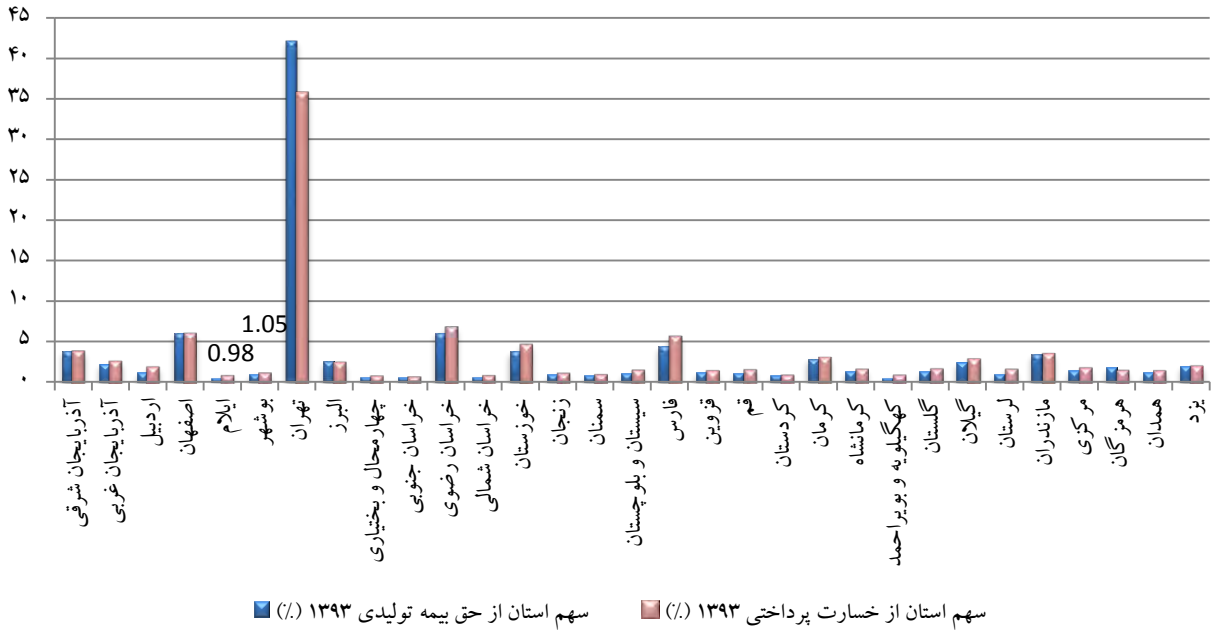

منبع: سالنامه آماری سال ۱۳۹۳ صنعت بیمه کشور- بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران

همان طور که مشاهده می‌شود سهم استان بوشهر از کل حق بیمه تولیدی و خسارت پرداختی در کشور به ترتیب معادل ۰,۹۸ و ۱,۰۵ درصد بوده است.

در جدول ۲۸: تعداد بیمه نامه صادره، حق بیمه دریافتی و خسارت پرداختی توسط شرکت‌های بیمه استان بوشهر به تفکیک نوع بیمه در سال ۱۳۹۲وضعیت صنعت بیمه استان برحسب درجه اهمیت انواع بیمه بررسی شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود تعداد بیمه نامه صادر شده، حق بیمه عاید شده و مبلغ خسارت واقع شده، بیمه شخص ثالث و مازاد بیشترین مقدار را به خود اختصاص داده است؛ این در حالی است که بیشترین تعداد خسارت واقع شده مربوط به بیمه درمانی بوده است.

جدول ۲۸: تعداد بیمه نامه صادره، حق بیمه دریافتی و خسارت پرداختی توسط شرکت‌های بیمه استان بوشهر به تفکیک نوع بیمه در سال ۱۳۹۲

نوع بیمه	تعداد بیمه‌نامه صادرشده	حق‌بیمه عاید شده (میلیون ریال)	تعداد خسارت واقع شده	مبلغ خسارت واقع شده (میلیون ریال)
آتش‌سوزی	۹،۲۶۵	۱۱،۵۴۷،۴۲۹	۴۳۳	۱۶،۵۶۷،۹۵۶
اتومبیل (بدنه)	۱۸،۸۳۵	۷۱،۶۶۵،۵۴۳	۲،۷۲۵	۴۵،۲۷۲،۳۷۴
باربری	۸۱۹	۵،۰۶۹،۸۶۸	۱۴	۱،۵۹۱،۲۵۰
حوادث (انفرادی)	۳،۲۰۰	۵،۱۳۱،۴۰۲	۵۸۰	۲،۸۴۸،۲۶۲
درمانی	۸۰	۱۳۵،۷۰۳،۳۴۹	۷۶،۵۳۹	۱۷۶،۵۷۴،۶۹۶
زندگی (عمر)	۱۰،۳۲۹	۲۴،۲۶۲،۴۷۷	۵۰۹	۹،۳۶۹،۶۷۱
شخص ثالث و مازاد	۹۳،۷۲۱	۴۳۴،۷۳۳،۹۲۴	۵،۰۶۲	۳۰۸،۷۳۶،۹۴۱
کشتی (بدنه)	۱۵۶	۹،۶۸۰،۶۷۸	۷	۲،۶۴۸،۶۳۴
مهندسی مسئولیت	۴،۱۶۹	۳۷،۸۱۶،۸۵۷	۲۲۸	۲۵،۸۵۶،۷۳۰
سایر، عمر و حوادث گروهی	۹۲،۰۴۳	۴۸،۵۰۸،۳۷۸	۲۱۷	۳۹،۳۵۶،۰۹۶
جمع	۲۳۲،۶۱۷	۷۸۴،۱۱۹،۹۰۵	۸۶،۳۱۴	۶۲۸،۸۲۲،۶۱۰

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

نمودار ۱۸ سهم انواع بیمه از میزان حق‌بیمه دریافتی و خسارت پرداختی در استان بوشهر را در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد:

نمودار ۱۸: سهم انواع بیمه از میزان حق بیمه دریافتی و خسارت پرداختی در استان بوشهر در سال ۱۳۹۱- درصد

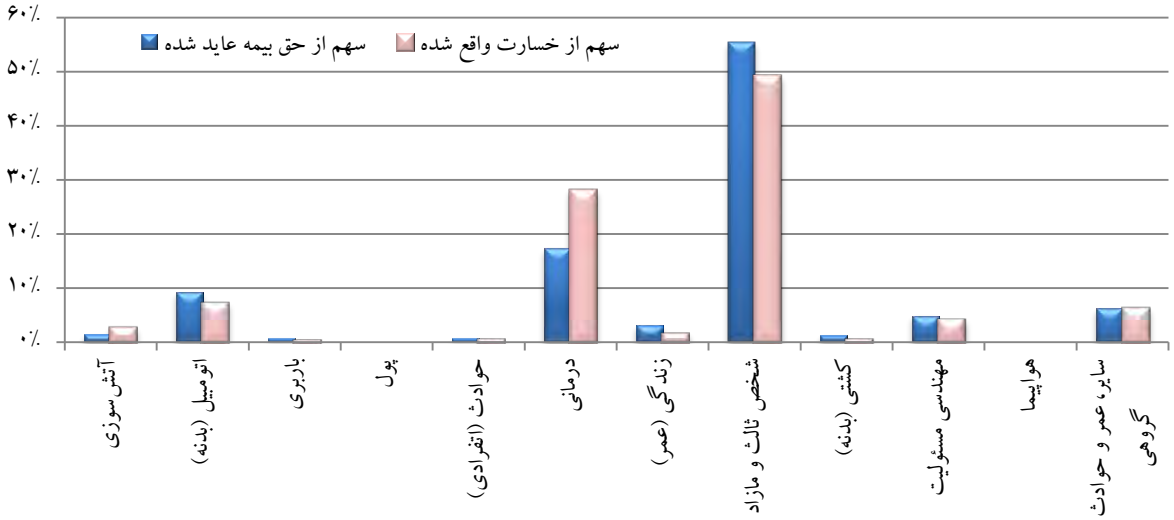

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

همان طور که مشاهده می‌شود، بیمه شخص ثالث و مازاد بیشترین سهم از حق بیمه عاید شده (۵۵٪) و خسارت واقع شده (۴۹٪) را دارد. از منظر سهم از حق بیمه دریافتی و خسارت پرداختی بیمه‌های درمانی و اتومبیل با اختلاف قابل ملاحظه‌ای در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳- خدمات گردشگری

خدمات گردشگری به طور کلی شامل مجموعه‌ای از تشکیلات و تسهیلاتی می‌شود که جهت رفاه حال گردشگران و کسب رضایت خاطر آنان از سفر به یک منطقه، ایجاد شده است. موجودی و کیفیت این مجموعه در حقیقت نشانگر درجه پویایی صنعت گردشگری منطقه مورد نظر است. این مجموعه به‌طور عمده شامل سه گونه تسهیلات است که عبارت‌اند از:

- تسهیلات تهیه اقامتگاه که به آن صنعت هتلداری گفته می‌شود.
- تسهیلات تأمین غذا که تحت عنوان صنعت پذیرایی معروف است.
- آژانس‌های مسافرتی و مؤسسات برگزارکننده تورهای گردشگری.

وجود این تسهیلات در کنار زیرساخت‌های حمل و نقلی، مهم‌ترین عوامل توسعه صنعت گردشگری در یک منطقه به شمار می‌روند. بنابراین در ابتدای این بخش، جایگاه خدمات گردشگری در استان بوشهر از نظر ارزش افزوده تولید شده،

بررسی و با کشور مقایسه می‌شود. سپس به بررسی وضعیت خدمات و زیرساخت‌های گردشگری در سطح استان بوشهر و شهرستان‌های آن پرداخته می‌شود.

در این ارتباط، درجدول ۲۹: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات گردشگری کشور، وضعیت ارزش افزوده بخش‌های مرتبط با خدمات گردشگری در استان بوشهر در مقایسه با کل کشور در دوره زمانی ۹۲-۱۳۷۹ بررسی شده است. البته همان‌گونه که قبلاً اشاره شد، خدمات گردشگری دارای اجزاء مختلفی است اما می‌توان مهم‌ترین زیر بخش‌های آن را فعالیت‌های مربوط به خدمات اقامتی و خدمات پذیرایی دانست.

اطلاعات جدول ۲۹: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات گردشگری کشور حکایت از آن دارد که استان بوشهر در هر دو زیر بخش خدمات گردشگری یعنی خدمات اقامتی (هتل و خوابگاه) و خدمات پذیرایی (رستوران) جایگاه مناسبی در کشور ندارد. در این ارتباط درحالی‌که فعالیت‌های کل هتل و رستوران در دوره مورد بررسی در هر سال به طور متوسط ۰,۳۶ درصد از ارزش افزوده استان بوشهر را ایجاد کرده‌اند، سهم این فعالیت‌ها از ارزش افزوده کل کشور در هر سال به طور متوسط ۰,۹۳ درصد بوده است. همچنین سهم استان از کل ارزش افزوده فعالیت‌های هتل و رستوران در کشور، به طور متوسط در هر سال، ۰,۸۲ درصد بوده است. این نتایج نشان می‌دهند که درجه اهمیت فعالیت‌های مربوط به خدمات گردشگری در استان بوشهر از کشور کمتر است.

یکی دیگر از شاخص‌هایی که به خوبی این موضوع را تأیید می‌کند، شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده است. شاخص مذکور برای خدمات گردشگری استان در طول این دوره به طور متوسط ۰,۳۸ بوده است. این عدد به معنای آن است که استان بوشهر بخشی از خدمات گردشگری مورد نیاز خود را از خارج استان تأمین می‌کند و در نتیجه این فعالیت‌ها جزء فعالیت‌های پایه استان محسوب نمی‌شوند. همچنین به دلیل آنکه در کل دوره مورد بررسی، شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده این بخش کمتر از یک است، فعالیت‌های گردشگری در استان بوشهر، در گروه فعالیت‌های غیرتخصصی قرار می‌گیرند. بر این اساس، حوزه نفوذ خدمات گردشگری در استان بوشهر، محلی و منطقه‌ای است.

همین مطالب برای فعالیت‌های زیرمجموعه خدمات گردشگری نیز صادق است. در دوره ۹۲-۱۳۷۹ متوسط شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات اقامتی (هتل و خوابگاه) در استان ۰,۸۷ و خدمات پذیرایی ۰,۳۸ بوده است. شاخص ضریب مکانی خدمات اقامتی و خدمات پذیرایی، در تمامی سال‌ها، کمتر از یک بوده و در نتیجه فعالیت‌های مذکور جزء فعالیت‌های غیرتخصصی خواهند بود.

جدول ۲۹: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات گردشگری کشور

شرح فعالیت	شاخص	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	متوسط دوره
کل خدمات گردشگری	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۷۵	۰,۶۹	۰,۶۲	۰,۲۸	۰,۲۵	۰,۳۳	۰,۳۴	۰,۲۷	۰,۲۸	۰,۳۵	۰,۲۵	۰,۲۱	۰,۲۲	۰,۲۰	۰,۳۶
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۹۶	۱,۰۳	۱,۰۱	۱,۰۶	۰,۹۳	۰,۸۲	۰,۸۱	۰,۷۷	۰,۸۵	۰,۹۷	۰,۹۳	۰,۸۶	۰,۹۸	۱,۰۱	۰,۹۳
	سهم استان از کشور (درصد)	۰,۸۱	۰,۸۲	۰,۸۴	۰,۸۳	۰,۸۳	۰,۸۶	۰,۸۵	۰,۸۶	۰,۷۸	۰,۷۸	۰,۷۸	۰,۸۰	۰,۷۹	۰,۷۹	۰,۸۲
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۰,۷۸	۰,۶۶	۰,۶۱	۰,۲۶	۰,۲۷	۰,۴۰	۰,۴۲	۰,۳۵	۰,۳۳	۰,۳۶	۰,۲۷	۰,۲۴	۰,۲۲	۰,۱۹	۰,۳۸
هتل و خوابگاه	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۰۷	۰,۰۷	۰,۰۶	۰,۰۳	۰,۰۳	۰,۰۶	۰,۰۷	۰,۰۶	۰,۰۶	۰,۰۹	۰,۰۶	۰,۰۶	۰,۰۵	۰,۰۴	۰,۰۶
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۱۴	۰,۱۵	۰,۱۲	۰,۱۳	۰,۱۲	۰,۱۲	۰,۱۳	۰,۱۳	۰,۱۶	۰,۲۱	۰,۲۱	۰,۲۰	۰,۱۸	۰,۱۸	۰,۱۶
	سهم استان از کشور (درصد)	۰,۵۲	۰,۵۹	۰,۷۰	۰,۸۰	۰,۸۲	۱,۰۶	۱,۰۵	۱,۰۵	۰,۸۸	۰,۸۸	۰,۸۹	۰,۹۸	۰,۹۸	۰,۹۸	۰,۸۷
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۰,۵۰	۰,۴۷	۰,۵۱	۰,۲۵	۰,۲۶	۰,۵۰	۰,۵۲	۰,۴۳	۰,۳۸	۰,۴۱	۰,۳۰	۰,۳۰	۰,۲۸	۰,۲۴	۰,۳۸
رستوران	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۶۸	۰,۶۲	۰,۵۵	۰,۲۴	۰,۲۱	۰,۲۷	۰,۲۸	۰,۲۱	۰,۲۲	۰,۲۶	۰,۱۸	۰,۱۵	۰,۱۷	۰,۱۵	۰,۳۰
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۸۲	۰,۸۹	۰,۸۸	۰,۹۳	۰,۸۱	۰,۷۰	۰,۶۹	۰,۶۴	۰,۶۹	۰,۷۶	۰,۷۲	۰,۶۶	۰,۷۹	۰,۸۳	۰,۷۷
	سهم استان از کشور (درصد)	۰,۸۶	۰,۸۶	۰,۸۶	۰,۸۴	۰,۸۳	۰,۸۳	۰,۸۲	۰,۸۲	۰,۷۵	۰,۷۵	۰,۷۵	۰,۷۵	۰,۷۵	۰,۷۵	۰,۸۰
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۰,۸۳	۰,۷۰	۰,۶۳	۰,۲۶	۰,۲۷	۰,۳۹	۰,۴۱	۰,۳۳	۰,۳۲	۰,۳۵	۰,۲۶	۰,۲۳	۰,۲۱	۰,۱۸	۰,۳۸

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در نمودار ۱۹، روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات گردشگری و فعالیت‌های زیرمجموعه آن در استان بوشهر، به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۹: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات گردشگری و فعالیت‌های زیرمجموعه آن در استان بوشهر

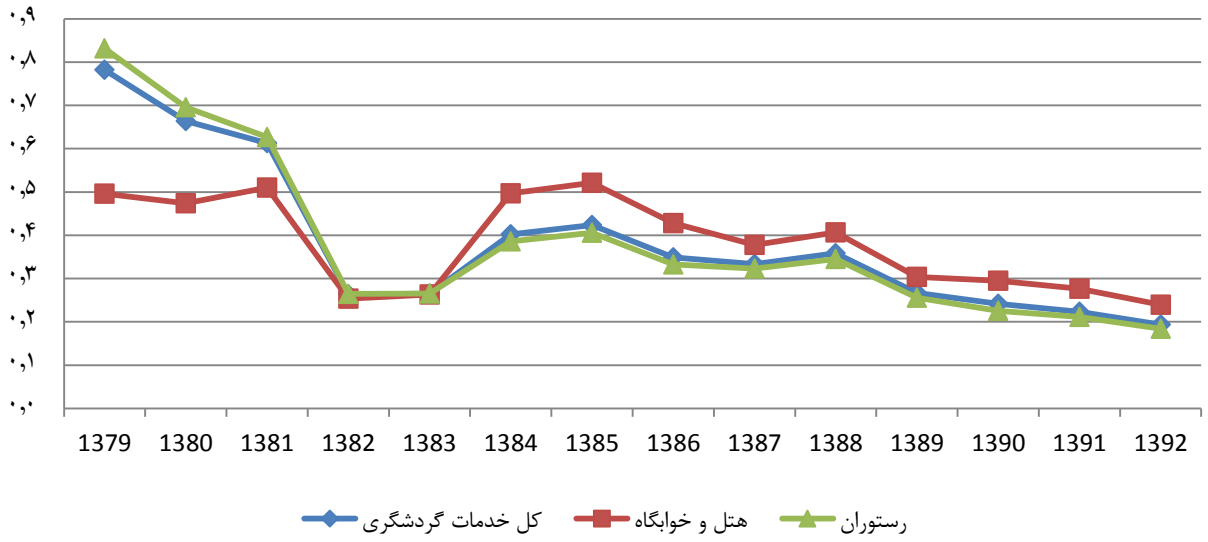

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

پس از بررسی وضعیت ارزش‌افزوده بخش‌های زیرمجموعه خدمات گردشگری، در ادامه سعی شده تا وضعیت استان در خصوص فعالیت‌های مرتبط با خدمات گردشگری و توزیع فضایی آن‌ها در سطح استان، مورد بررسی قرار گیرد.

در این زمینه به این نکته توجه شده است که صنعت گردشگری به مثابه بازاری بوده که دارای دو سمت عرضه و تقاضا است. بخش عرضه ی گردشگری نیز خود شامل منابع و جاذبه های گردشگری (به عنوان رکن اصلی و اساسی این صنعت)، زیرساختهای گردشگری، خدمات گردشگری و نهادهای اطلاعرسانی می‌شود.

در ادامه سعی شده تا وضعیت استان در خصوص فعالیتهای مرتبط با خدمات گردشگری و توزیع فضایی آنها در سطح استان مورد بررسی قرار گیرد.

بدین ترتیب در ادامه این بخش از گزارش، به بررسی سایر موارد مطرح شده از جمله منابع و جاذبه های گردشگری، خدمات گردشگری شامل هتلها، مهمان‌پذیرها و سایر اقامتگاهها، خدمات پذیرایی و خدمات آژانس‌های مسافرتی به عنوان نهادهای اطلاع رسانی صنعت گردشگری، به تفکیک شهرستان‌های استان، پرداخته شده است. همچنین زیرساخت‌های گردشگری نیز که از عناصر مهم و در واقع حلقه ی اتصال دهنده ی گردشگران به منابع گردشگری بوده و شامل مسیرهای ارتباطی، جادهها، راه‌آهن، فرودگاهها، بنادر و غیره می‌شود، مورد بررسی و تحلیل قرار می گیرند.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-۱- معرفی جاذبه های گردشگری استان بوشهر

در این بخش جاذبه های گردشگری استان به تفکیک جاذبه های طبیعی، آثار تاریخی و فرهنگی، جاذبه های انسان ساخت، مناطق حفاظت شده محیط زیستی، آثار و بناهای تاریخی مورد بررسی قرار می گیرد.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-۱-۱- جاذبه های طبیعی

درجدول ۳۰: فهرست مهمترین جاذبه های طبیعی استان بوشهر فهرستی از مهمترین جاذبه های طبیعی استان به تفکیک هر شهرستان ارایه شده است همانطور که ملاحظه میشود از میان۶۶ جاذبه طبیعی مهم ،۱۳ مورد آن در شهرستان دشتستان و ۱۲ مورد آن در شهرستان گناوه و ۱۰ مورد آن در شهرستان بوشهر قرار دارد. این سه شهرستان در مجموع در حدود ۴۹ درصد از مهمترین جاذبه های طبیعی استان را به خود اختصاص داده اند .

جدول ۳۰: فهرست مهمترین جاذبه های طبیعی استان بوشهر

ردیف	نام اثر	شهرستان	ردیف	نام اثر	شهرستان
۱	جزیره خارگ	بوشهر	۳۵	کوه نمک جاشک	دشتی
۲	جزیره خارگو		۳۶	نوار ساحلی	
۳	سواحل نیلگون خلیج فارس		۳۷	گنبد نمک دشتی	
۴	جزیره شیف		۳۸	پارک جنگلی چاه چاهو	
۵	جزیره عباسک		۳۹	رودخانه دشت پلنگ	
۶	پارک جنگلی چاه کوتاه		۴۰	چشمه های آب گرم	
۷	رودخانه دره کره		۴۱	نوار ساحلی	دیلم
۸	سواحل بخش ساحلی	تنگستان	۴۲	پارک جنگلی عامری	
۹	چشمه آبگرم میر احمد		۴۳	جنگل بیدو	
۱۰	آبگرم غوچرک		۴۴	رودخانه زهره	
۱۱	جنگل کنارکلنگون		۴۵	کوه پردیس	جم
۱۲	رودخانه اهرم		۴۶	جنگل گلوبردکان	
۱۳	چشمه های آب گرم متعدد در ناحیه اهرم		۴۷	تپه چگاسه	
۱۴	نخلستان آبپخش	دشتستان	۴۸	روستای انارستان بخش ریز	
۱۵	آبشار رودفاریاب		۴۹	نوار ساحلی	گناوه
۱۶	آبشار زیراه		۵۰	غار تودیر	
۱۷	پارک جنگلی دو کوه		۵۱	پناهگاه صخره ای مال قائد	
۱۸	چشمه آبگرم دالکی		۵۲	جزیره جنوبی و شمالی(میر مهنا)	
۱۹	روستای فاریاب		۵۳	بندر ریگ	
۲۰	غار تاریخی چهل خانه		۵۴	رودخانه دره آبداری	
۲۱	غار گوریک		۵۵	رودخانه دره گپ	
۲۲	رودخانه دشت پلنگ		۵۶	رودخانه دره گچی	
۲۳	رودخانه دره آبداری		۵۷	رودخانه دره گیجک	
۲۴	رودخانه سوراخ بدر		۵۸	رودخانه چم ره ملک	
۲۵	آبشار تلخ آب		۵۹	رودخانه دره بون	
۲۶	چشمه های آب گرم		۶۰	رودخانه شور	
۲۷	نوار ساحلی	دیر	۶۱	نوار ساحلی	کنگان
۲۸	کوه نمک		۶۲	چشمه های طبیعی	
۲۹	سواحل رودخانه مند		۶۳	جنگل بنک	
۳۰	مزارع گوجه فرنگی آبدان		۶۴	رودخانه باغان	
۳۱	نوار ساحلی	عسلویه	۶۵	رودخانه جم	
۳۲	جنگل های حرا(مانگرو)		۶۶	سرچشمه کنگان	
۳۳	چشمه بیدخون(کلات)				
۳۴	خلیج نایبند				

منبع : اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر-۱۳۹۳

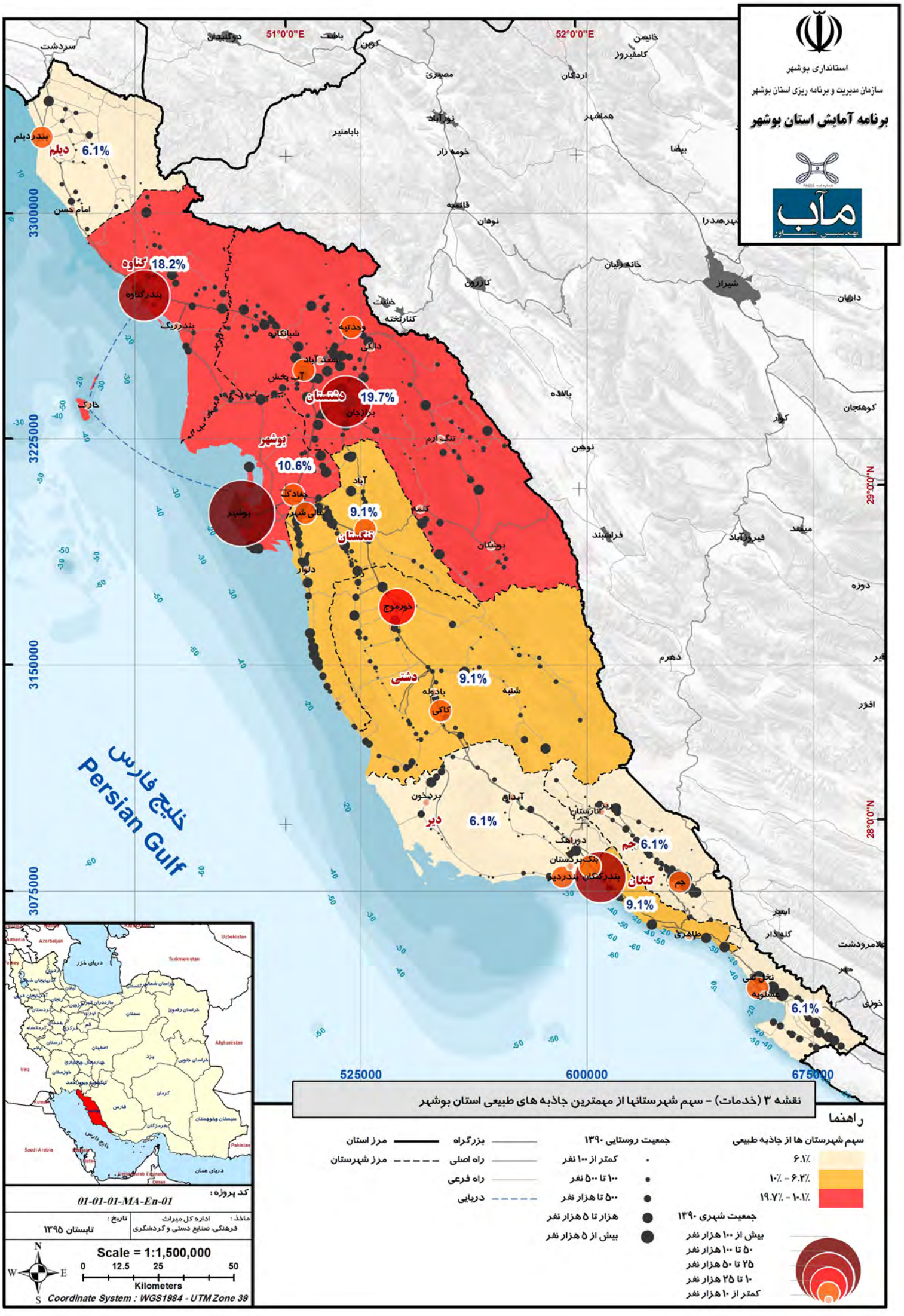
استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر
مآب
51°0'0"E
52°0'0"E
3300000
3225000
3150000
3075000
525000
600000
675000
29°0'0"N
28°0'0"N
بندردیلم
دیلم 6.1%
امام حسن
گناوه 18.2%
بندرگناوه
بندرریگ
شبانکاره
وحدتیه
دالکی
سعد آباد
آب پخش
دشتستان 19.7%
برازجان
خارک
بوشهر 10.6%
جفادک
شنبی شهر
آباد
9.1%
تنگستان
دلوار
خورموج
کلمه
بوشکان
تنگ ارم
نوبندر
دشتی 9.1%
بادوله
کاکی
شنبه
دیر 6.1%
برذخون
آبدان
دوراهک
بنک برکستان
بندرکنگان
کنگان 9.1%
جم 6.1%
طاهری
عسلویه 6.1%
خلیج فارس
Persian Gulf
بندرکنگان
بوشهر
برازجان
کازرون
شیراز
فراشبند
فیروزآباد
دوزه
دهرم
لارستان
لامرد
مهر
خوزی
گله دار
بالاده
خانه زیان
نهرصدرا
بیضا
همایشهر
کامفیروز
اردکان
مصیری
زورآباد
بابامنیر
خومه زار
قائمیه
نوبندان
کنارتخته
خلیلی
دالکی
آب پخش
سعد آباد
شبانکاره
بندرریگ
سردشت
دوگنبدان
بافت
کوهنجان
کوار
داراب
میمند
افزر
اسیر
گله دار
تلامرودشت
مهر
خوزی
نخل تقی
نقشه ۳ (خدمات) - سهم شهرستانها از مهمترین جاذبه های طبیعی استان بوشهر
راهنما
سهم شهرستان ها از جاذبه طبیعی
۶.۱٪
۶.۳٪ - ۱۰٪
۱۰.۱٪ - ۱۹.۷٪
جمعیت شهری ۱۳۹۰
بیش از ۱۰۰ هزار نفر
۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
کمتر از ۱۰ هزار نفر
جمعیت روستایی ۱۳۹۰
کمتر از ۱۰۰ نفر
۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
۵۰۰ تا هزار نفر
هزار تا ۵ هزار نفر
بیش از ۵ هزار نفر
بزرگراه
راه اصلی
راه فرعی
دریایی
مرز استان
مرز شهرستان
کد پروژه :
01-01-01-MA-En-01
ماخذ : اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
تاریخ : تابستان ۱۳۹۵
N
W
E
S
Scale = 1:1,500,000
0 12.5 25 50
Kilometers
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-۱-۲- جاذبه های فرهنگی - تاریخی

در جدول ۳۱: فهرست مهمترین جاذبه های فرهنگی - تاریخی فهرست مهمترین جاذبه های فرهنگی -تاریخی استان بوشهر به تفکیک هر شهرستان ارایه شده است. از بین ۲۷۷ جاذبه فرهنگی -تاریخی استان، شهرستان بوشهر با ۱۱۰ جاذبه بیش از ۳۹ درصد از جاذبه های فرهنگی و تاریخی را به خود اختصاص داده است. در رتبه بعدی شهرستان دشتستان با ۶۷ اثربیش از۲۴درصد و شهرستان گناوه با ۳۴اثر بیش از۱۲ درصد از جاذبه های فرهنگی-تاریخی را به خود اختصاص داده ند.

جدول ۳۱: فهرست مهمترین جاذبه های فرهنگی - تاریخی

ردیف	نام اثر	شهرستان	ردیف	نام اثر	شهرستان	ردیف	نام اثر	شهرستان
۱	حسینیه روانان		۳۶	خانه رفیعی		۷۱	حسینیه حاج مریم	
۲	حسینیه آل عصفور		۳۷	خانه طایی		۷۲	خانه حاج ابراهیم چاپی	
۳	امامزاده محمدباقر		۳۸	خانه محمدکاظم بناریان		۷۳	خانه مهربان	
۴	بقعه بی بی زلیخا		۳۹	عمارت هفته		۷۴	خانه عبدالرسول جمالی	
۵	حسینیه حاج واسلی		۴۰	خانه نوذری		۷۵	ساختمان اداره امور اتباع خارجی	
۶	عمارت کلاه فرنگی بوشهر		۴۱	خانه آذین		۷۶	عمارت کمندی	
۷	عمارت بانک شاهی		۴۲	حسینیه الشهدا		۷۷	خانه فرح بخش	
۸	بقعه سید عبدالجبار		۴۳	منزل دشتی		۷۸	عمارت آسیایی	
۹	چاه یا کره انگوری		۴۴	قبر ژنرال		۷۹	خانه نجفی	
۱۰	کتیبه هخامنشی جزیره خارک		۴۵	خانه حیدرپور		۸۰	خانه ابراهیم امیری	
۱۱	خانه خاتمی فرد		۴۶	خانه محمدعلی		۸۱	مسجد المهدی	
۱۲	قبرستان هلیله		۴۷	منزل مهندسی		۸۲	قلعه زندان	
۱۳	تپه قبرستان گلنگون		۴۸	منزل رفیعی		۸۳	خانه رجب پور	
۱۴	قنات های جزیره خارک		۴۹	منزل مشهد پور		۸۴	خانه سید مهدی بلادی	
۱۵	خانه محمودیه		۵۰	خانه علم الهدی (مشروطیت)		۸۵	ری شهر قدیم	
۱۶	خانه جهانفرد		۵۱	بازار قدیم		۸۶	خانه قاضی	
۱۷	خانه و ساباط شیرازی		۵۲	خانه شناگر		۸۷	تپه گورستان شغاب	
۱۸	خانه علوی	بوشهر	۵۳	خانه یهودا	بوشهر	۸۸	امامزاده عبدالمهیمن	بوشهر
۱۹	مسجد ملک		۵۴	مسجد کوفه		۸۹	عمارت ملک بوشهر	
۲۰	خانه جعفری		۵۵	خانه نعمتی		۹۰	بنای کلیسا	
۲۱	خانه سیاکی		۵۶	خانه رستمی		۹۱	بقعه میر محمد	
۲۲	خانه علم بلادی		۵۷	عمارت کوتی		۹۲	مسجد و قبور پالمیریان	
۲۳	تجارتخانه ایرانی		۵۸	تجارتخانه ایرانی - عمارت ایرانی		۹۳	عمارت گلشن	
۲۴	سازه های آبی سیمیدون		۵۹	عمارت کازرونی		۹۴	عمارت طبیب	
۲۵	مسجد شنبدی		۶۰	مسجد جمعه		۹۵	مجموعه حاج رئیس	
۲۶	عمارت رشیدی		۶۱	حسینیه حاج سید محمد کازرونی		۹۶	عمارت امیریه	
۲۷	خانه شهربانو رحیم پور		۶۲	عمارت طاهری		۹۷	بافت تاریخی شهر بوشهر	
۲۸	عمارت گمرک -هفت بنگله		۶۳	عمارت علوی		۹۸	عمارت دهدشتی	
۲۹	عمارت تنگستانی		۶۴	محوطه تاریخی دستک		۹۹	مدرسه سعادت	
۳۰	خانه صمیمی		۶۵	محوطه تاریخی فرهنگی ماه میرو		۱۰۰	مدرسه گلستان	
۳۱	خانه اداره اوقاف		۶۶	آثار قبور سر تل		۱۰۱	تل پی تل	
۳۲	خانه حاج رئیس		۶۷	گورستان تاریخی امامزاده		۱۰۲	حمام ملک	
۳۳	خانه حاج ابراهیم صالحی مطلق		۶۸	محوطه تاریخی - فرهنگی چه باغ		۱۰۳	مقبره شیخ حسین چاهکوتاهی	
۳۴	خانه حسین کرمی		۶۹	کلیسای ارامنه گریگوری		۱۰۴	گورستان مهاجمین انگلیسی	
۳۵	خانه سید حسام موسوی		۷۰	مسجد غریب		۱۰۵	خانه مرادی	

ردیف	نام اثر	شهرستان
۱۰۶	عمارت سبز آباد -کنسولگری انگلیس	بوشهر
۱۰۷	عمارت مصلحیان - کتابخانه ارشاد	
۱۰۸	ساختمان قند و شکر	
۱۰۹	آب انبار قوام	
۱۱۰	خانه جان نثار	
۱۱۱	تپه باغ میرزا	دشتستان
۱۱۲	حمام حاج رضا	
۱۱۳	محوطه امامزاده شاه صادق	
۱۱۴	تل خشتی	
۱۱۵	تل پهن	
۱۱۶	تپه سه تلو	
۱۱۷	تپه امامزاده شاه نورالدین	
۱۱۸	مقبره قطب الدین	
۱۱۹	امامزاده شیخ بهرست	
۱۲۰	تپه نصرک	
۱۲۱	امامزاده شاهزاده ابراهیم	
۱۲۲	آسیاب آبی مورد خیر	
۱۲۳	تپه قلعه جن	
۱۲۴	آب انبار خان	
۱۲۵	آب انبار چم تنگ	
۱۲۶	تپه چاوک	
۱۲۷	زندان پرچونک	
۱۲۸	تل خندق بزپر	
۱۲۹	تپه کر	
۱۳۰	تپه قله سوزو	
۱۳۱	آب انبار عیسوند	
۱۳۲	کاخ بردک سیاه	
۱۳۳	تل اسپید	
۱۳۴	کاخ سنگ سیاه	
۱۳۵	محوطه باستانی محمدآباد	
۱۳۶	زندان سلیمان	
۱۳۷	تل خندق (چهار طاق)	
۱۳۸	بقعه میر شاه فتحعلی	
۱۳۹	آسیاب آبی دوقلو	
۱۴۰	کوشک ساسانی خیرک	
۱۴۱	قبرستان چم کوشک	
۱۴۲	کوشک حسین آباد	
۱۴۳	تپه دو تلون	
۱۴۴	محوطه تنگ ارم	
۱۴۵	سد انارستان	
۱۴۶	کاروانسرای بزپر	
۱۴۷	دو تپه اسماعیل آباد	
۱۴۸	تل بزرگ	
۱۴۹	تپه کمه زرد	
۱۵۰	تپه قلعه کهنه بوشکان	
۱۵۱	آسیاب آبی خیرک	
۱۵۲	تل سوزو	
۱۵۳	تل قاشی	
۱۵۴	تل مر	
۱۵۵	معدن سنگ تنگ گیر	
۱۵۶	کاخ کوروش	
۱۵۷	تپه تل تاریخی شهید	
۱۵۸	آثار سد و بند دو دره	
۱۵۹	قلعه حسن علی بیگ	
۱۶۰	قصر دختر تنگ ارم	
۱۶۱	آتشکده چم نرگسی	
۱۶۲	آب انبارهای تنگ ارم	
۱۶۳	قلعه ملک منصور خان شبانکاره ای	
۱۶۴	قنات کت خاش	
۱۶۵	بناهای تنگ شهداء	
۱۶۶	آسیاب آبی تنگ فاریاب	
۱۶۷	تل برج	
۱۶۸	تپه امامزاده	
۱۶۹	تپه خمینگه	
۱۷۰	پناهگاه خیرک	
۱۷۱	قبرستان رودفاریاب	
۱۷۲	تل خندق کوچک	
۱۷۳	تل خندق بزرگ	
۱۷۴	قلعه فتح الله بیگ	
۱۷۵	آرامگاه میر احمد	
۱۷۶	کاروانسرای حسین آباد	
۱۷۷	قلعه محمدخان دشتی	
۱۷۸	منطقه باستانی سیراف	
۱۷۹	حمام جم	
۱۸۰	تپه قلعه نصوری (قلعه شیخ)	
۱۸۱	گور سیبویه	
۱۸۲	آرامگاه قبور صخره ای سیراف	کنگان
۱۸۳	مسجد جامع سیراف	
۱۸۴	بقایای آبگیر ساسانی بندو	
۱۸۵	محوطه نایبند	
۱۸۶	آسیاب آبی برکه چوپان	
۱۸۷	آسیاب آبی بندو ۲	
۱۸۸	آسیاب آبی اختر	
۱۸۹	آب انبار بندو	
۱۹۰	سد بندو	
۱۹۱	آسیاب آبی بندو ۱	
۱۹۲	قلعه شیخ کنعانی	
۱۹۳	کانال های آبی اختر	
۱۹۴	خانه وایت هوس	
۱۹۵	آب انبار اختر	
۱۹۶	تپه کوتی	کنگان
۱۹۷	آرامگاه های گروهی سیراف	
۱۹۸	آسیاب آبی سیراف	
۱۹۹	قورخانه شهر طاهری	
۲۰۰	آب انبار تل گنبد سیراف	
۲۰۱	کاخ دره لیر	
۲۰۲	خانه های اعیانی سیراف	
۲۰۳	آبگیر دره لیر سیراف	
۲۰۴	کوره سفال	
۲۰۵	بقعه قطب الدین سیراف	
۲۰۶	تل گنبد سیراف	
۲۰۷	مسجد امام حسن بصری	
۲۰۸	آب انبار درلیر سیراف	
۲۰۹	چاه های صخره ای شیلاو سیراف	
۲۱۰	چاه های صخره ای لیر سیراف	
۲۱۱	چاه های صخره ای دره کنارک سیراف	
۲۱۲	خانه رئیس علی دلواری	تنگستان
۲۱۳	قلعه زائر خضر خان - کلات اهرم	
۲۱۴	تپه گل پختی	
۲۱۵	بقعه میر محمد اهرم	
۲۱۶	امامزاده سلیمان بن علی	گناوه
۲۱۷	حسینیه خان	
۲۱۸	تپه تاریخی تل تل	
۲۱۹	تپه تاریخی تل مهد حیدر	
۲۲۰	تل برافتو	
۲۲۱	تل چیتو	
۲۲۲	تل گوری	
۲۲۳	پناهگاه مال قائد	
۲۲۴	محوطه تاریخی فرهنگی جابرج	
۲۲۵	مسجد چهار روستایی	
۲۲۶	قلعه آقاخان لیراوی	دیلم
۲۲۷	محوطه بندر تاریخی مه رویان	
۲۲۸	تپه تاریخی تل کم	
۲۲۹	امامزاده بی بی حلیمه	
۲۳۰	امامزاده امام حسن	
۲۳۱	مسجد بردستان	دیر
۲۳۳	قلعه بردستان	
۲۳۴	چاه سنگی جبرانی ۱	
۲۳۵	چاه سنگی جبرانی ۲	
۲۳۶	آثار سنگی شاهزاده ابوالقاسم	
۲۳۷	چاه رمیله	
۲۳۸	بقایای قلعه گنوی	
۲۴۰	چاه های آب بردستان	
۲۴۱	تل سوزو دیر	
۲۴۲	آسیاب آبی گنوی	

ردیف	نام اثر	شهرستان	ردیف	نام اثر	شهرستان
۲۴۳	محوطه بردو	دیر	۲۶۱	آسیاب آبی دایو	جم
۲۴۴	آب انبار سرمستان		۲۶۲	قلعه شاه جمشید گیر کلات	
۲۴۵	بقعه بی بی دولت		۲۶۳	برکه میر معما	
۲۴۶	قلعه داراب خان	دشتی	۲۶۴	قلعه سی سواران	
۲۴۷	امامزاده زین العابدین		۲۶۵	سد دایو	
۲۴۸	حسینیه درازی		۲۶۶	قنات های کتو تشان	
۲۴۹	مسجد درازی		۲۶۷	سد میر معما	
۲۵۰	بقعه صفا انگیز		۲۶۸	مسجد جامع ریز	
۲۵۱	بقعه شاه اسماعیل		۲۶۹	غار تل ۳	
۲۵۲	مسجد جامع کاکی		۲۷۰	برکه نیشترو	
۲۵۳	نیایشگاه مند		۲۷۱	برکه تل قلعه	
۲۵۴	عمارت شیرینه		۲۷۲	سیل بند چم چشمه	
۲۵۵	قلعه محمدخان دشتی		۲۷۳	بند گلو کلات	
۲۵۶	امامزاده پیر چهل گزو		۲۷۴	قنات پدری	
۲۵۷	قلعه دختر لاور ساحلی		۲۷۵	سیل بند کوری	
۲۵۸	آسیاب آبی گزکی		۲۷۶	قنات پدری	
۲۵۹	سد چه بند	جم	۲۷۷	آسیاب آبی بنگو	
۲۶۰	آسیاب آبی میر معما				

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر-۱۳۹۳

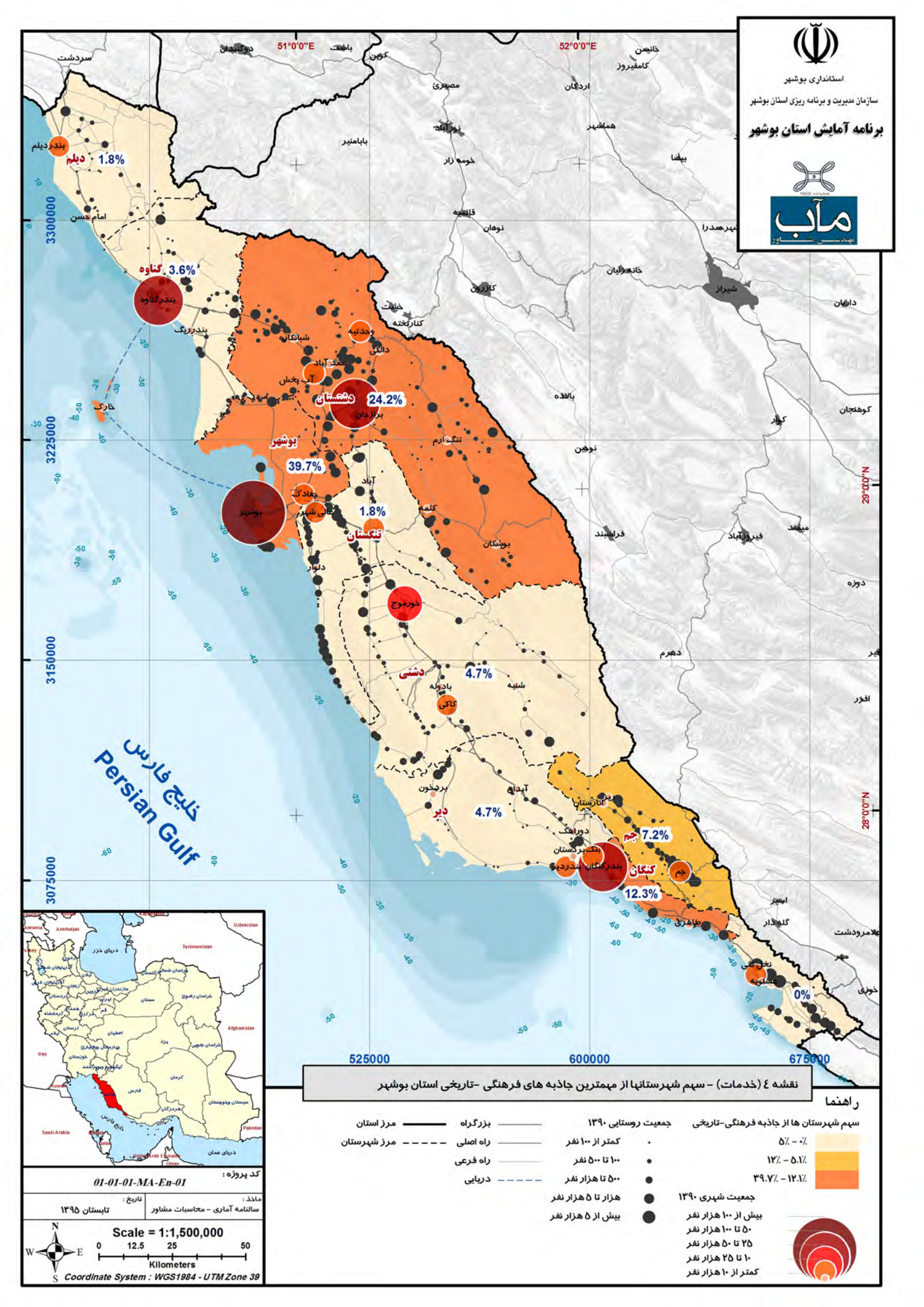
استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر
مآب
بهداشت بشاور
51°0'0"E
52°0'0"E
3300000
3225000
3150000
3075000
525000
600000
675000
29°0'0"N
28°0'0"N
خلیج فارس
Persian Gulf
بندردیلم
دیلم 1.8%
گناوه 3.6%
بندرگناوه
بندرریگ
شبانکاره
وحدتیه
دالکی
سعد آباد
آب پخش
دشتستان 24.2%
برازجان
خارک
بوشهر 39.7%
جفادک
شنبه
1.8%
تنگستان
دلوار
خورموج
دشتی 4.7%
بادوله
کاکی
دیر 4.7%
برديخون
آبدان
دوراهک
بنک برکستان
بندردیر
کنگان 12.3%
جم 7.2%
طاهری
نخل تقی
عسلویه 0%
کلمه
بوشکان
تنگ ارم
نوبندر
فراشبند
فیروزآباد
دهرم
شیراز
کازرون
خانه زیان
بالاده
کوار
دارمان
کوهنجان
میمند
دوزه
افزر
لامرد
گله دار
مهر
خونی
بندرديلم
امام حسن
سردشت
دوگنبدان
بابامنیر
مصیری
زورآباد
خومه زار
قلعه
نوبندر
همایشهر
اردکان
کامفیروز
خانیمن
بیضا
نهرصدرا
خنامت
کنارتخته
راهنما
سهم شهرستان ها از جاذبه فرهنگی-تاریخی
۰٪ - ۵٪
۵.۱٪ - ۱۲٪
۱۲.۱٪ - ۳۹.۷٪
جمعیت شهری ۱۳۹۰
بیش از ۱۰۰ هزار نفر
۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
کمتر از ۱۰ هزار نفر
جمعیت روستایی ۱۳۹۰
کمتر از ۱۰۰ نفر
۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
۵۰۰ تا هزار نفر
هزار تا ۵ هزار نفر
بیش از ۵ هزار نفر
بزرگراه
راه اصلی
راه فرعی
دریایی
مرز استان
مرز شهرستان
نقشه ٤ (خدمات) - سهم شهرستانها از مهمترین جاذبه های فرهنگی -تاریخی استان بوشهر
کد پروژه :
01-01-01-MA-En-01
ماخذ :
سالنامه آماری - محاسبات مشاور
تاریخ :
تابستان ۱۳۹۵
N
W
E
S
Scale = 1:1,500,000
0 12.5 25 50
Kilometers
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-۱-۳- جاذبه های انسان ساخت

در جدول ۳۲: فهرست مهمترین جاذبه های انسان ساخت در استان بوشهرفهرستی از جاذبه های انسان ساخت استان بوشهر ارایه شده است. همانطور که در جدول ۳۲: فهرست مهمترین جاذبه های انسان ساخت در استان بوشهرملاحظه می شود از ۱۵ مورد جاذبه انسان ساخت در استان بوشهر، بیش از ۲۶ درصد از آن در شهرستان بوشهر قرار گرفته است در رتبه دوم شهرستانهای تنگستان، دشتستان وگناوه قرار دارند.

جدول ۳۲: فهرست مهمترین جاذبه های انسان ساخت در استان بوشهر

ردیف	نام اثر	شهرستان
۱	ساحل سازی	بوشهر
۲	کمپینگ ها	
۳	مجتمع های اقامتی رفاهی	
۴	پلاژها	
۵	پارک جنگلی بنه گز	تنگستان
۶	سد اهرم	
۷	دژ برازجان	دشتستان
۸	سد شهید رئیس علی دلواری	
۹	اسکله صیادی	دیر
۱۰	منطقه گردشگری بنگله	دشتی
۱۱	منطقه نمونه گردشگری حماد	دیلم
۱۲	پارک جام جم	جم
۱۳	پارک گردشگری ساحلی	گناوه
۱۴	برج خان	
۱۵	سد بستان	عسلویه

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر-۱۳۹۳

جدول ۳۳: جاذبه های گردشگری استان بوشهر

	جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی	جاذبه‌های انسان ساخت	مناطق حفاظت شده محیط زیستی	صنایع دستی	کل آثار و بناهای تاریخی	آثار و بناهای تاریخی ثبت شده
بوشهر	۷	۱۱۰	۴	۲	۴	۱۴۶	۱۰۶
تنگستان	۶	۵	۲	۱	۲	۶۰	۵
دشتستان	۱۳	۶۷	۲	۱	۳	۸۴	۷۴
دیر	۴	۱۳	۱	۰	۱	۴۵	۱۴
دشتی	۶	۱۳	۱	۱	۳	۳۷	۱۲
دیلم	۴	۵	۱	۰	۲	۱۷	۵
جم	۴	۲۰	۱	۰	۲	۶۴	۲۰
گناوه	۱۲	۱۰	۲	۰	۲	۴۱	۱۰
کنگان	۶	۳۴	۰	۰	۳	۲۲	۱۲
عسلویه	۴	۰	۱	۱	۲	۲۲	۷

	جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی	جاذبه‌های انسان ساخت	مناطق حفاظت شده محیط زیستی	صنایع دستی	کل آثار و بناهای تاریخی	آثار و بناهای تاریخی ثبت شده
استان	۶۶	۲۷۷	۱۵	۶	۲۴	۵۳۸	۲۶۵

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر-۱۳۹۳

جدول ۳۴ : سهم شهرستان های استان بوشهر از جاذبه های گردشگری

	جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های فرهنگی - تاریخی	جاذبه‌های انسان ساخت	مناطق حفاظت شده محیط زیستی	صنایع دستی	کل آثار و بناهای تاریخی	آثار و بناهای تاریخی ثبت شده
بوشهر	۱۰,۶	۳۹,۷	۲۶,۷	۳۳,۳	۱۶,۷	۲۷,۱	۴۰,۰
تنگستان	۹,۱	۱,۸	۱۳,۳	۱۶,۷	۸,۳	۱۱,۲	۱,۹
دشتستان	۱۹,۷	۲۴,۲	۱۳,۳	۱۶,۷	۱۲,۵	۱۵,۶	۲۷,۹
دیر	۶,۱	۴,۷	۶,۷	۰,۰	۴,۲	۸,۴	۵,۳
دشتی	۹,۱	۴,۷	۶,۷	۱۶,۷	۱۲,۵	۶,۹	۴,۵
دیلم	۶,۱	۱,۸	۶,۷	۰,۰	۸,۳	۳,۲	۱,۹
جم	۶,۱	۷,۲	۶,۷	۰,۰	۸,۳	۱۱,۹	۷,۵
گناوه	۱۸,۲	۳,۶	۱۳,۳	۰,۰	۸,۳	۷,۶	۳,۸
کنگان	۹,۱	۱۲,۳	۰,۰	۰,۰	۱۲,۵	۴,۱	۴,۵
عسلویه	۶,۱	۰,۰	۶,۷	۱۶,۷	۸,۳	۴,۱	۲,۶
استان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر-۱۳۹۳

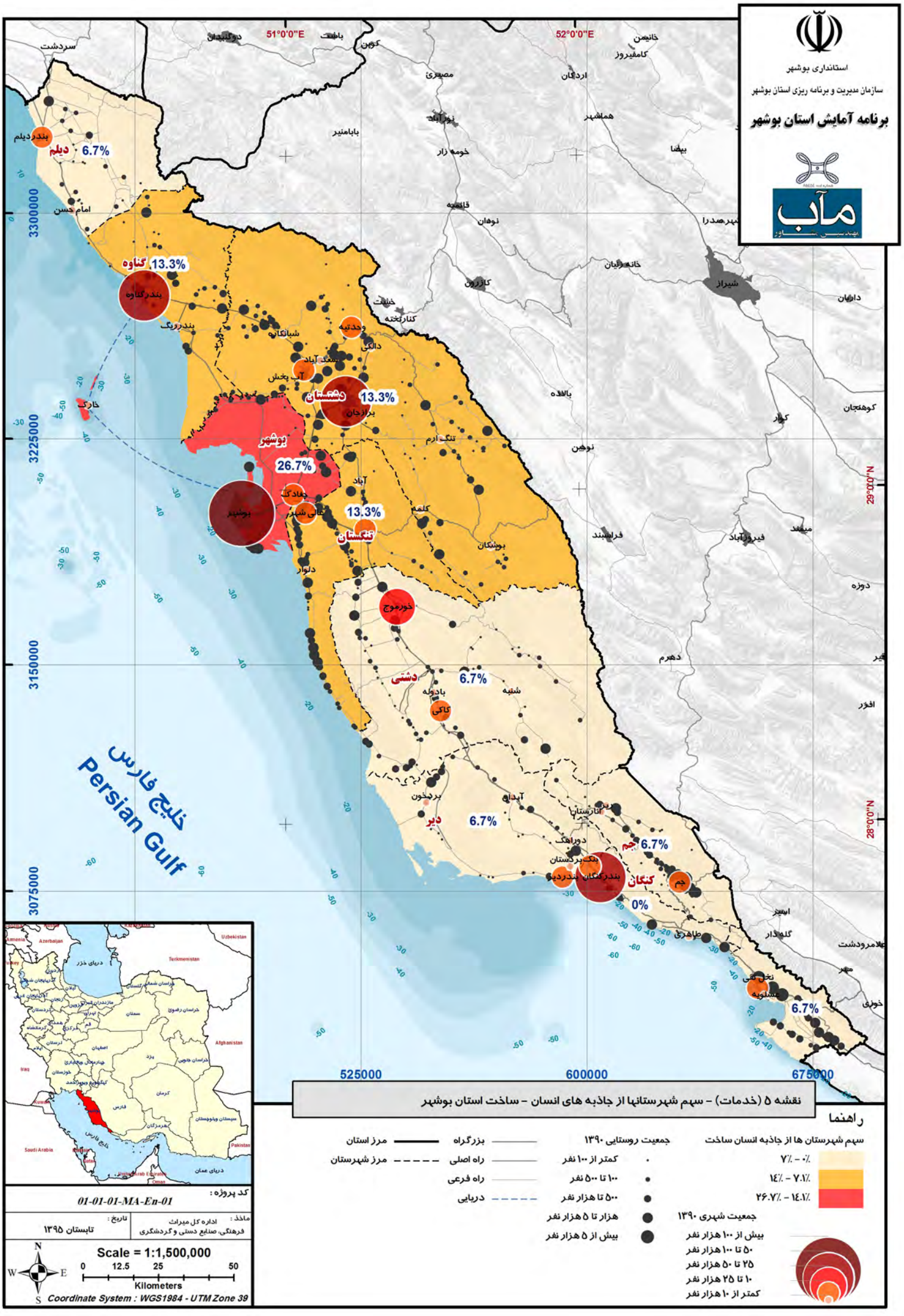
استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر
مآب
51°0'0"E
52°0'0"E
3300000
3225000
3150000
3075000
525000
600000
675000
29°0'0"N
28°0'0"N
بندردیلم
دیلم
6.7%
گناوه
13.3%
بندرگناوه
بندرریگ
شبانکاره
وحدتیه
دالکی
آب پخش
دشتستان
13.3%
برازجان
خارک
بوشهر
26.7%
جفادک
خلیج فارس
Persian Gulf
تنگستان
13.3%
دلوار
خورموج
دشتی
6.7%
بادوله
کاکی
دیر
6.7%
برذخون
آبدان
دوراهک
جم
6.7%
بندرکنگان
کنگان
0%
عسلویه
6.7%
نقشه ۵ (خدمات) - سهم شهرستانها از جاذبه های انسان - ساخت استان بوشهر
راهنما
سهم شهرستان ها از جاذبه انسان ساخت
۷٪ - ۰٪
۱۴٪ - ۷.۷٪
۲۶.۷٪ - ۱۴.۱٪
جمعیت شهری ۱۳۹۰
بیش از ۱۰۰ هزار نفر
۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
کمتر از ۱۰ هزار نفر
جمعیت روستایی ۱۳۹۰
کمتر از ۱۰۰ نفر
۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
۵۰۰ تا هزار نفر
هزار تا ۵ هزار نفر
بیش از ۵ هزار نفر
بزرگراه
راه اصلی
راه فرعی
دریایی
مرز استان
مرز شهرستان
کد پروژه :
01-01-01-MA-En-01
ماخذ : اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
تاریخ : تابستان ۱۳۹۵
N
W
E
S
Scale = 1:1,500,000
0 12.5 25 50
Kilometers
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-۲- مراکز اقامتی استان بوشهر

در این قسمت، وضعیت انواع مراکز اقامتی نظیر هتل‌ها، هتل آپارتمان‌ها و مهمان سراها و مسافر خانه‌های استان بوشهر مورد بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت ضمن مقایسه مراکز اقامتی استان با استان‌های ساحلی کشور، وضعیت این مراکز از منظر شاخص‌هایی نظیر سطح اشغال و سهم از مسافران ورودی استان مورد ارزیابی قرار می‌گیرد:

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-۳- بررسی وضعیت هتل‌های استان بوشهر

طبق اطلاعات به دست آمده از اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان، استان بوشهر در سال ۱۳۹۳ مجموعاً تنها دارای ۷ هتل بوده است. در درجه بندی هتل‌ها، یک هتل در دسته هتل‌های سه ستاره (هتل دلوار شهر بوشهر)، سه هتل در دسته هتل‌های دو ستاره و سه هتل در دسته هتل‌های یک ستاره جای گرفته‌اند. درجدول ۳۵: تعداد هتل‌های استان به تفکیک شهرستان طی سال‌های مختلف نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، طی سال‌های مختلف، رشد تعداد هتل‌ها بسیار کم بوده است و هیچ هتل سه ستاره‌ای نیز به استان اضافه نشده است. هم چنین هتل‌های استان تنها در سه شهرستان بوشهر، گناوه و کنگان واقع شده و سایر شهرستان‌ها از داشتن هتل محروم هستند.

جدول ۳۵: تعداد هتل‌های استان به تفکیک شهرستان طی سال‌های مختلف

سال	عسلویه	جم	کنگان	دیر	دشتی	تنگستان	دشتستان	بوشهر	گناوه	دیلم
۱۳۷۵	-	-	-	-	-	-	-	۳	-	-
۱۳۸۰	-	-	-	-	-	-	-	۳	-	-
۱۳۸۵	-	-	۱	-	-	-	-	۳	۱	-
۱۳۹۰	-	-	۱	-	-	-	-	۴	۲	-
۱۳۹۳	-	-	۱	-	-	-	-	۳	۳	-

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۳

جدول۳۶: هتل‌های استان بر اساس درجه بندی آن‌ها طی سال‌های مختلف

سال	درجه هتل	عسلویه	جم	کنگان	دیر	دشتی	تنگستان	دشتستان	بوشهر	گناوه	دیلم
۱۳۷۵	جمع								۳		
	۵ ستاره										
	۴ ستاره										
	۳ ستاره								۱		
	۲ ستاره								۱		
	۱ ستاره								۱		
۱۳۸۰	جمع								۳		
	۵ ستاره										
	۴ ستاره										
	۳ ستاره								۱		
	۲ ستاره								۱		
	۱ ستاره								۱		
۱۳۸۵	جمع								۳	۱	
	۵ ستاره										
	۴ ستاره										
	۳ ستاره								۱		
	۲ ستاره								۱	۱	
	۱ ستاره								۱		
۱۳۹۰	جمع			۱					۴	۲	
	۵ ستاره										
	۴ ستاره										
	۳ ستاره								۱		
	۲ ستاره								۱	۲	
	۱ ستاره			۱					۲		
۱۳۹۳	جمع			۱					۳	۳	
	۵ ستاره										
	۴ ستاره										
	۳ ستاره								۱		
	۲ ستاره								۱	۲	
	۱ ستاره			۱					۱	۱	

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۳

درجدول ۳۷: تعداد اقامتگاه‌های کشور، آمار تعداد اقامتگاه های کشور برحسب درجه آن‌ها در سال‌های مختلف آورده شده است. همان طور که مشخص است، هتل‌های یک ستاره بیشترین تعداد هتل‌ها را در سطح کشور به خود اختصاص داده‌اند و پس از آن، هتل‌های دو و سه ستاره با اختلاف نه‌چندان زیاد قرار دارند. نکته قابل توجه کاهش تعداد هتل‌های یک

و دو ستاره و افزایش قابل توجه هتل‌های سه ستاره طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۲ است. هتل‌های چهار و پنج ستاره نیز که همواره کم‌ترین تعداد را به واسطه کیفیت بالای ارائه خدمات و داشتن شرایط خاص برای ارتقاء درجه، دارا می‌باشند، طی سال‌های اخیر تا حدودی افزایش یافته‌اند.

جدول ۳۷: تعداد اقامتگاه‌های کشور

سال	جمع	پنج ستاره	چهار ستاره	سه ستاره	دوستاره	یک ستاره	ممتاز	درجه‌بندی نشده
۱۳۷۵	۵۲۱	۹	۱۶	۵۵	۱۸۳	۱۸۸	×	۷۰
۱۳۸۰	۷۱۸	۱۱	۳۸	۸۰	۲۲۸	۲۱۹	×	۱۴۲
۱۳۸۵	...	...	...	...	...	...	×	...
۱۳۸۸	۲۷۲۱	۱۷	۶۹	۵۹۶	۷۶۹	۱۱۶۵	۱۵	۹۰
۱۳۸۹	...	...	...	...	...	...	...	...
۱۳۹۰	۳۲۸۲	۲۱	۷۸	۷۰۸	۸۶۷	۱۳۶۰	۱۳	۲۳۵
۱۳۹۱	۳۰۵۸	۲۳	۷۷	۷۳۵	۸۶۸	۱۲۹۳	۶۱	۱
۱۳۹۲	۳۰۸۸	۲۳	۸۷	۸۲۵	۸۵۲	۱۱۶۲	۱۳۰	۹

منبع: مرکز آمار ایران ۱۳۹۲

در نمودار۲۰، سهم هتل‌های استان بوشهر از هتل‌های کشور برحسب درجه آن‌ها نشان داده شده است و به دلیل آنکه استان بوشهر هیچ هتل چهار یا پنج ستاره‌ای ندارد، تنها سهم هتل‌های یک تا سه ستاره ارائه شده است.

نمودار۲۰: سهم اقامتگاه‌های استان بوشهر از اقامتگاه‌های کشور طی سال‌های ۹۲-۱۳۷۵

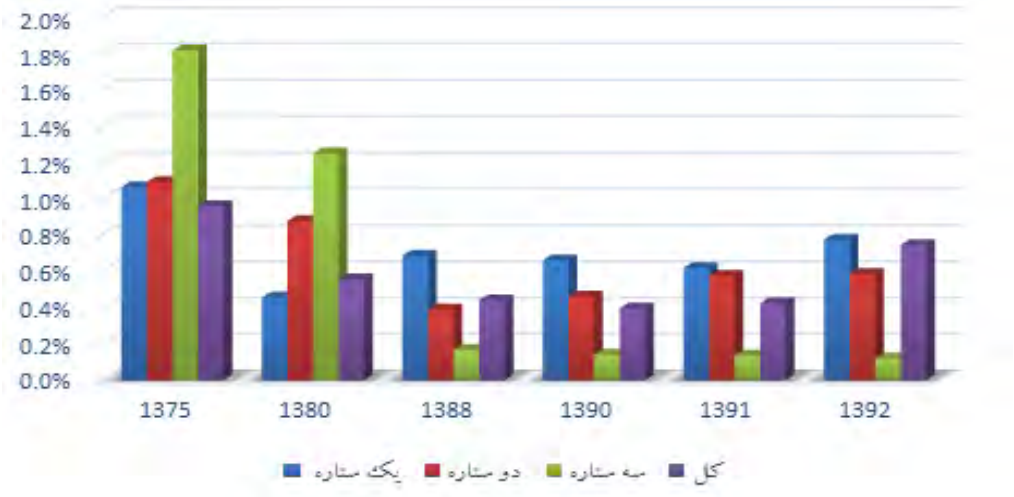

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران ۱۳۹۲

همان‌طور که مشخص است، از سال ۱۳۷۵ تا سال ۱۳۹۲ به‌طورکلی سهم هتل‌های استان از کشور به طور قابل توجهی کاهش داشته است و در آمارگیری سال ۱۳۹۳، این سهم رو به افزایش گذاشته است، گرچه هنوز نیز به سهم اولیه خود در

سال ۱۳۷۵ نرسیده است. به طوری‌که در سال ۱۳۷۵ سهم کلی استان از هتل‌های کشور عدد ۱٪ و طی سال‌های ۹۲-۱۳۸۰ به‌طور میانگین ۰,۴٪ و در سال ۱۳۹۲ این سهم با اندکی رشد، به عدد ۰,۷٪ رسیده است.

در بررسی سهم هتل‌های یک ستاره استان مشاهده می‌شود که این سهم علاوه بر اینکه قاعده کلی سهم هتل‌های استان از کشور را رعایت کرده است، طی سال‌های گذشته با نوساناتی روبرو بوده است و در آمارگیری سال ۱۳۹۲، روند افزایشی سهم را نشان داده است (سهم سال ۱۳۷۵، ۱,۱٪ و سهم سال ۱۳۹۲ معادل ۰,۸٪).

در بررسی سهم هتل‌های دو ستاره استان نیز، روندی مشابه را شاهد هستیم. اما سهم هتل‌های سه ستاره استان به دلیل ثابت ماندن تعداد آن (یک هتل سه ستاره به نام دلوار)، و افزایش هتل‌های سه ستاره کشور، همواره با روند کاهشی روبرو بوده است. به طوری‌که سهم هتل‌های سه ستاره استان از ۱,۸٪ در سال ۱۳۷۵، به ۰,۱۲٪ در سال ۱۳۹۲ رسیده است. هم‌چنین استان هیچ هتل چهار و پنج ستاره‌ای جهت انجام مقایسه‌های آماری ندارد و این امر گویای ضعف شدید صنعت هتلداری استان در حوزه گردشگری و جذب توریسم است.

جدول ۳۸: اسامی و آدرس هتل‌های استان بوشهر

نام هتل	ستاره	آدرس
هتل دلوار	۳	بوشهر- میدان دلیران تنگستان
هتل سیراف	۲	بوشهر- خیابان امام خمینی- میدان قدس
هتل ستاره خلیج‌فارس	۲	گناوه- خیابان خلیج‌فارس
هتل خور گناوه	۲	گناوه- بلوار بسیج
هتل آسمان ۲	۱	بوشهر- خیابان صفوی
هتل پرواز	۱	بوشهر- خیابان ساحلی- روبروی پارک مرجان
هتل یاس	۱	بوشهر- جنب بانک حکمت ایرانیان
هتل ماهان	۱	کنگان- شهر بنک- بعد از پلیس‌راه

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-٤- بررسی وضعیت هتل‌آپارتمان‌های استان بوشهر

طبق داده‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان بوشهر در سال ۱۳۹۴، در این استان در مجموع تعداد ۹ هتل‌آپارتمان وجود دارد که از این تعداد، ۶ عدد در شهر بوشهر، ۱ عدد در شهرستان عسلویه، ۱ عدد در شهرستان کنگان و ۱ عدد نیز در شهرستان گناوه موجود است. در جدول ۳۹، اطلاعات مربوط به هتل‌آپارتمان‌های استان مشخص شده است. همان‌طور که درجدول ۳۹: هتل‌آپارتمان های استان نیز آمده است، در مجموع هتل آپارتمان‌های استان دارای ۵۱۹ تخت، ۲۳۹ اتاق و همچنین ۹۷ نفر شاغل می‌باشند.

جدول ۳۹: هتل‌آپارتمان های استان

نام هتل‌آپارتمان	درجه (ستاره)	شهرستان-آدرس	تعداد پرسنل	مجموع اتاق‌ها	مجموع تخت‌ها	سال تأسیس
هتل‌آپارتمان آسمان	۱	بوشهر-خیابان حافظ جنوبی	۲۱	۲۷	۹۸	۱۳۸۷
هتل‌آپارتمان هیرون	۱	بوشهر	۱۵	۳۰	۷۰	۱۳۹۰
هتل‌آپارتمان پاسارگاد	۲	بوشهر-خیابان امام- بعد از بانک مرکزی	-	۳۴	۶۸	۱۳۸۸
هتل‌آپارتمان رمیله	۲	عسلویه	۱۲	۱۶	۳۲	۱۳۹۰
هتل‌آپارتمان جزیره	-	بوشهر- بلوار رئیس‌علی دلواری	۱۰	۲۳	۴۴	۱۳۹۰
هتل‌آپارتمان یاس	۱	بوشهر	۱۲	۲۸	۵۶	۱۳۹۰
هتل‌آپارتمان خلیج‌فارس یگانه	۱	کنگان- روستای اخند	۱۴	۴۹	۸۴	۱۳۸۸
هتل‌آپارتمان دهدشتی	۱	گناوه- خیابان بسیج	۳	۱۲	۲۷	۱۳۸۸
هتل‌آپارتمان صدرا	۱	عسلویه- بعد از بیدخون- شهرک صنعتی عسلویه	۱۰	۲۰	۴۰	۱۳۸۸
مجموع	-	-	۹۷	۲۳۹	۵۱۹	-

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-۵- بررسی وضعیت مسافرخانه‌ها و مهمان‌پذیرهای استان بوشهر

مسافرخانه یا مهمان‌پذیر نوعی مکان اقامتی اجاره‌ای است که معمولاً هر اتاق دارای یک یا دو تخت است. امکانات بهداشتی (حمام و توالت) و آشپزخانه در بسیاری موارد در بیرون از اتاق‌ها قرار دارند و به صورت اشتراکی مورد استفاده قرار می گیرند.

Error! Unknown switch argument.جدول ۴۰: مهمان پذیرهای استان بوشهر، به بررسی آمار مهمان‌پذیرهای استان بوشهر پرداخته است. همان‌طور که دیده می‌شود، استان بوشهر دارای ۱۳ مهمان‌پذیر می‌باشد که از این تعداد، ۶ عدد در شهرستان بوشهر و شهر بوشهر، ۱ عدد در شهرستان دشتستان و در شهر برازجان، ۲ عدد در شهرستان گناوه، ۳ عدد در دیلم و در نهایت ۱ مهمان‌پذیر در کنگان قرار دارند و نکته قابل توجه آنکه اکثر آن‌ها در مراکز شهرستان‌ها می‌باشند و سایر شهرها از ارائه این خدمات رفاهی به مسافران، بی نصیب مانده‌اند.

همچنین تعداد کل اتاق‌های این مهمان‌پذیرها ۲۱۲ عدد و با ظرفیت کل ۶۷۶ تخت می‌باشد. ظرفیت مجموع تخت‌های مهمان‌پذیرهای شهرستان بوشهر ۳۱۷ عدد، شهرستان گناوه، ۱۱۷ عدد، شهرستان دیلم ۷۴ عدد و شهرستان کنگان ۵۹ و دشتستان ۱۰۰ عدد است.

با نگاهی به سال تأسیس مهمان‌پذیرهای استان، مشخص می‌شود که اکثر آن‌ها بسیار قدیمی و عمدتاً با امکانات محدود هستند و تنها دو مهمان‌پذیر در بوشهر و دیلم نوساز و قابل قبول برای اقامت مسافرین می‌باشند.

جدول ٤٠: مهمان پذیرهای استان بوشهر

نام مهمان‌پذیر	شهرستان	تعداد اتاق	تعداد تخت	سال تأسیس
پارس	بوشهر	۱۵	۴۴	۱۳۴۵
شکوفه بهار	بوشهر	۸	۳۷	۱۳۵۹
حافظ	بوشهر	۱۴	۵۰	۱۳۲۹
ایران	بوشهر	۲۲	۷۸	۱۳۴۱
رجبی و پسران	بوشهر	۱۷	۴۸	۱۳۹۰
سعدی	بوشهر	۳۰	۶۰	۱۳۵۰
توحید	دشتستان	۲۳	۱۰۰	۱۳۶۵
پارس	گناوه	۱۷	۵۹	۱۳۵۷
توحید	گناوه	۲۴	۵۸	۱۳۷۹
هاشمی	دیلم	۱۲	۳۲	۱۳۵۵
۲۲ بهمن	دیلم	۸	۲۷	۱۳۹۰
صابری	دیلم	۷	۱۵	۱۳۷۹
انقلاب اسلامی	کنگان	۱۵	۵۹	۱۳۵۴
جمع	-	۲۱۲	۶۶۷	-

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

جدول ۴۱: خانه‌های مسافر استان بوشهرنیز آمار خانه های مسافر استان را نشان می‌دهد. همان طور که دیده می‌شود، شهرستان‌های بوشهر، دشتی، کنگان، گناوه و عسلویه هرکدام دارای یک خانه مسافر و سایر شهرستان‌ها نیز فاقد آن هستند. مجموع تعداد اتاق‌های خانه‌های مسافر استان ۹۹ عدد ، تعداد تخت‌ها ۲۶۴ عدد و هم‌چنین پرسنل و شاغلین در این بخش ۴۴ نفر می‌باشد.

جدول ٤١: خانه‌های مسافر استان بوشهر

نام خانه مسافر	شهرستان	تعداد اتاق	تعداد تخت	تعداد پرسنل
مجتمع اقامتی تفریحی و توریستی ساحلی پرواز	بوشهر	۳۰	۱۰۰	۲۰
خانه مسافر پردیس	دشتی	۴	۱۲	۲
خانه مسافر ساحل	کنگان	۲۷	۸۰	۱۰
خانه مسافر محبی	گناوه	۲۴	۴۸	۷
خانه مسافر نای‌بند	عسلویه	۱۴	۲۴	۵
جمع	-	۹۹	۲۶۴	۴۴

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

جدول۴۲: وضعیت اقامتگاه‌های شهرستان‌های استان

شهرستان	هتل			هتل آپارتمان			خانه مسافر			مهمان‌پذیر		
	تعداد	اتاق	تخت	تعداد	اتاق	تخت	تعداد	اتاق	تخت	تعداد	اتاق	تخت
بوشهر	۳	۱۳۷	۲۷۸	۵	۱۴۲	۳۳۶	۱	۳۰	۱۰۰	۶	۱۰۶	۳۱۷
دشتی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۴	۱۲	۰	۰	۰
کنگان	۱	۱۶	۳۸	۰	۰	۰	۱	۲۷	۸۰	۱	۱۵	۵۹
گناوه	۳	۹۱	۲۳۵	۱	۱۲	۲۷	۱	۲۴	۴۸	۲	۴۱	۱۱۷
عسلویه	۰	۰	۰	۳	۸۵	۱۵۶	۱	۱۲	۲۴	۰	۰	۰
جم	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
دیلم	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳	۲۷	۷۴
تنگستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
دشتستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۲۳	۱۰۰
دیر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کل استان	۷	۲۴۴	۵۵۱	۹	۲۳۹	۵۱۹	۵	۹۷	۲۶۴	۱۳	۲۱۲	۶۶۷

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-٦- مقایسه تعداد اقامتگاه‌های استان بوشهر با اقامتگاه‌های استان‌های ساحلی کشور

مقایسه تعداد اقامتگاه‌های استان بوشهر با سایر استان‌های ساحلی کشور نشان می‌دهد که این استان، از لحاظ تعداد تخت و اقامتگاه از تمامی استان‌های ساحلی وضعیت نامساعدتری داشته و کم‌ترین تعداد اقامتگاه و تخت را به خود اختصاص داده است. جدول۴۳: مقایسه تعداد اقامتگاه و تخت در استان‌های ساحلی کشورو نمودار۲۱ گویای وضع موجود است:

جدول۴۳: مقایسه تعداد اقامتگاه و تخت در استان‌های ساحلی کشور

استان	تعداد اقامتگاه	تعداد تخت
بوشهر	۳۴	۱۶۴۲
خوزستان	۱۱۳	۴۴۹۰
سیستان و بلوچستان	۵۹	۳۲۹۷
گلستان	۶۶	۲۸۹۳
گیلان	۳۷۵	۱۳۰۳۹
مازندران	۲۵۹	۱۳۴۹۴
هرمزگان	۸۴	۴۵۷۴
جمع	۹۸۸	۴۳۴۲۹

منبع: آمارنامه دریایی ایران ۱۳۹۳

اطلاعات جدول۴۳، در نمودار۲۱ به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۲۱: مقایسه تعداد اقامتگاه و تخت در استان‌های ساحلی کشور

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات آمارنامه دریایی ایران ۱۳۹۳

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-۷- بررسی شاخص ضریب اشغال مراکز اقامتی استان بوشهر در فصول مختلف سال

بررسی ضریب اشغال هتل‌های استان در فصول مختلف، مبین پرطرفدارترین فصل‌ها و ماه‌های سال برای مسافران است. در جدول ۴۴: ضریب اشغال اقامتگاه‌های استان (درصد)ضریب اشغال اقامتگاه‌های استان به تفکیک فصول در سال ۱۳۹۲ آورده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در بررسی میانگین ضریب اشغال اقامتگاه‌های استان، بیشترین رقم مربوط به ماه‌های دی، بهمن، اسفند و فروردین است. ماه‌هایی که به اصطلاح، استان در راحتی و آسایش اقلیمی قرار دارد و در نتیجه، بسیاری از گردشگران این ماه‌ها را برای سفر برگزیده‌اند. همچنین این استان در ماه‌های خرداد، تیر، مرداد و شهریور، کم‌ترین میزان اقامت را داشته است. ماه‌هایی که استان اوج گرما همراه با رطوبت را تجربه می‌کند.

هتل ستاره خلیج فارس واقع در شهرستان گناوه با درجه ۲ ستاره، در تمامی فصول سال ضریب اشغالی ۱۰۰ درصدی داشته است. پس از آن هتل آپارتمان صدرا در ماه‌های فروردین و اردیبهشت با ضریب اشغال ۱۰۰ درصدی مشغول به خدمات رسانی بوده است. این ضریب در ماه‌های بعدی سال به شدت افت پیدا کرده است. هتل‌های دلوار، سیراف و پاسارگاد (هتل‌آپارتمان) نیز در ماه‌های فروردین و اردیبهشت، ضریب اشغالی بالای ۷۰ درصد داشته‌اند. پس از طی این ماه‌ها و با رسیدن فصول گرم سال، ضریب اشغال هتل‌ها با افت چشمگیری مواجه شده است. شایان ذکر است که در ماه‌های بسیار گرم سال مانند خرداد، تیر و مرداد، هتل‌های شهرستان بوشهر ضریب اشغال بیشتری نسبت به هتل‌های سایر شهرستان‌های استان داشته‌اند. در این بین مهمان‌پذیر سعدی واقع در شهر بوشهر، ضعیف‌ترین عملکرد را در میان سایر اقامتگاه‌های استان داشته است و همواره ضریب اشغالی بسیار پائین را به خود اختصاص داده است. هم چنین متل پرواز بوشهر، با ظرفیتی بالاتر از ظرفیت اسمی خود، همواره مشغول خدمت رسانی به مسافران بوده و ضریب اشغالی گاهاً بالای ۱۰۰ را به خود اختصاص داده است.

جدول ٤٤: ضریب اشغال اقامتگاه‌های استان (درصد)

ماه	شرح	دلوار	سیراف	پاسارگاد	آسمان۱	آسمان۲	سعدی	هیرون	یاس	ماهان	صدرا	خلیج‌فارس یگانه	رمیله	آرامیس	ساحل کنگان	ستاره خلیج‌فارس	خور	دهدشتی	مثل پرواز	میانگین
فروردین	تخت	۷۵	۷۴	۷۳	۴۰	۹۸	۳۱	۲۰	۷۲	۵۲	۱۰۰	۱۰۰	۳۴	۴۰	۲۰	۶۷	۳۰	۳۲	۴۸	۵۶
	اتاق	۷۸	۷۶	۷۵	۴۱	۹۸	۳۲	۲۱	۷۳	۵۲	۱۰۰	۱۰۰	۳۵	۴۵	۲۱	۷۰	۳۲	۳۳	۵۰	۵۷
اردیبهشت	تخت	۷۵	۶۲	۵۱	۳۰	۶۰	۲۷	۱۳	۱۵	۳۲	۱۰۰	۱۰۰	۱۷	۱۴	۱۳	۲۰	۱۴	۱۶	۶۱	۴۰
	اتاق	۷۸	۶۵	۵۶	۳۱	۶۱	۲۸	۱۵	۱۷	۳۶	۱۰۰	۱۰۰	۱۹	۱۵	۱۴	۲۲	۱۷	۱۷	۶۲	۴۲
خرداد	تخت	۳۵	۴۸	۴۲	۲۴	۷۱	۲۰	۱۴	۱۹	۳۴	۴۶	۱۰۰	۱۰۰	۲۰	۲۰	۱۴	۱۴	۲۰	۱۵	۳۶
	اتاق	۳۶	۵۲	۴۷	۲۵	۷۲	۲۱	۱۵	۲۰	۳۵	۴۷	۱۰۰	۱۰۰	۲۲	۲۱	۱۵	۱۵	۲۲	۱۷	۳۸
تیر	تخت	۲۳	۱۴	۶۷	۲۲	۷۲	۹	۲۳	۲۵	۳۸	۱۶	۱۰۰	۸	۸	۱۳	۱۲	۴۰	۱۶	۲۴	۲۹
	اتاق	۳۷	۲۲	۶۷	۲۶	۳۵	۵	۳۸	۲۹	۳۲	۲۰	۱۰۰	۱۴	۲۲	–	۱۱	۸۸	۲۰	۷۹	۳۶
مرداد	تخت	۲۶	۱۵	۳۷	۲۲	۳۱	۱۰	۴۳	۲۶	۴۷	۱۸	۱۰۰	۲۳	۴۰	۴	۱۴	۲۰	–	۲۷	۳۶
	اتاق	۴۲	۳۱	۵۲	۳۶	۶۶	۵	۵۱	۲۷	۵۸	۲۴	۱۰۰	۲۴	۴۳	۱۸	۱۶	۲۱	۱۰	۱۰۶	۴۱
شهریور	تخت	۵۲	۲۷	۴۰	۳۰	۳۰	۱۲	۵۰	۱۶	۳۹	۱۸	۱۰۰	۱۷	۲۰	۹	۲۵	۲۰	–	۵۰	۳۳
	اتاق	۵۷	۳۶	۵۰	۳۱	۳۱	۷	۴۷	۲۲	۴۵	۲۴	۱۰۰	۳۰	۳۵	۱۵	۱۷	۲۵	۱۸	۱۰۳	۳۹
مهر	تخت	۴۹	۴۰	۴۰	۱۲	۲۱	۱۴	۴۵	۱۷	۳۷	۱۷	۱۰۰	۳۳	–	۲۱	۲۳	۳۰	–	۷۵	۳۴
	اتاق	۷۹	۵۱	۵۲	۱۳	۲۷	۸	۹	۲۱	۴۸	۲۲	۱۰۰	۳۸	۲۷	۲۲	۳۷	۴۸	۲۷	۱۵۳	۴۳
آبان	تخت	۵۲	۵۱	۵۴	۳۵	۵۴	۱۱	۴۱	۲۷	–	۲۳	۱۰۰	۴۹	–	۲۵	۲۳	۳۸	–	۸۵	۳۹
	اتاق	۸۴	۵۹	۶۶	۳۰	۷۰	۷	۵۲	۳۳	۲۶	۳۲	۱۰۰	۵۳	۲۷	۱۶	۴۴	۵۷	۱۸	۱۷۲	۵۳
آذر	تخت	۵۲	۴۹	۵۰	۴۱	۱۶	۱۴	۸۰	۲۱	۲۳	۹	۱۰۰	۴۸	۲۷	۲۱	۳۸	۳۰	–	۷۴	۴۳
	اتاق	۹۳	۶۸	۶۸	۳۳	۶۲	۸	۴۹	۲۵	۳۰	۱۳	۱۰۰	۵۷	۲۴	۱۳	۳۵	۴۸	۱۸	۱۸۵	۵۲
دی	تخت	۵۵	۴۲	۵۰	۵۵	۵۵	–	۳۷	۱۴	۳۴	۱۳	۱۰۰	۳۵	–	۲۱	۴۹	۶۰	–	۷۸	۴۳
	اتاق	۸۳	۵۸	۶۲	۳۳	۷۶	–	۵۳	۱۸	۴۱	۱۳	۱۰۰	۷۹	۲۷	–	۵۵	۴۱	۳۸۱	۱۴۱	۷۱
بهمن	تخت	۵۸	۵۳	۵۶	۳۹	۱۰۸	–	۲۵	۳۰	۴۲	۵۲	۱۰۰	۵۲	–	۱۰	۳۶	۲۵	–	۹۴	۵۲
	اتاق	۹۵	۸۰	۷۰	۳۹	۳۴	–	۵۱	۳۳	۵۴	۸۲	۱۰۰	۸۲	۳۰	۱۴	۳۷	۵۸	۳۰	۲۰۰	۶۴
اسفند	تخت	۴۶	۵۲	۴۱	۹۶	–	۴۲	۳۲	۳۳	۳۶	۴۵	۱۰۰	–	۲۰	۳۵	۲۳	–	۷۹		۴۵
	اتاق	۸۴	۵۸	۶۶	۴۱	۸۱	–	۴۹	۳۲	۴۸	۳۲	۱۰۰	۸۲	۳۳	۲۱	۳۵	۴۴	۲۵	۲۱۰	۶۱

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

در نمودار ۲۲، متوسط ضریب اشغال اقامتگاه‌های استان در ماه‌های مختلف سال نشان داده شده است. همان‌طور که در نمودار ۲۲ ملاحظه می‌شود، ماه‌های دی، بهمن، اسفند و فروردین دارای بیشترین ضریب اشغال و ماه‌های خرداد، تیر، مرداد و شهریور، دارای کمترین ضریب اشغال در میان ماه‌های سال هستند. این موضوع نشان از افت و خیز تقاضای خدمات گردشگری استان در فصول و ماه‌های مختلف از سوی گردشگران دارد.

نمودار ۲۲: متوسط ضریب اشغال اقامتگاه‌های استان در فصول مختلف سال ۱۳۹۲ (درصد)

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۳-۸- بررسی وضعیت مراکز اقامتی استان بوشهر از منظر میزان جذب مسافران استان

جدول ۴۵: آمار مسافران داخلی و خارجی وارد شده به اقامتگاه‌های استان بوشهر برحسب ماه‌های سال ۱۳۹۲آمار مسافرین وارد شده به هتل‌ها را به تفکیک مسافرین داخلی و خارجی در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، به طور کلی، حدود ۹۸٪ مسافران را در ماه‌های مختلف مسافران ایرانی تشکیل داده‌اند. در ماه مهر میزان بسیار محدودی به مسافران خارجی افزوده و در ماه فروردین نیز به میزان بسیار کم کاسته شده است. همچنین اکثر مسافران خارجی از هتل‌های شهر بوشهر استفاده کرده‌اند.

جدول ٤٥: آمار مسافران داخلی و خارجی وارد شده به اقامتگاه‌های استان بوشهر برحسب ماه‌های سال ۱۳۹۲

ماه	انواع مسافر	دلوار	سیراف	پاسارگاد	آسمان۱	آسمان۲	سعدی	هیرون	یاس	ستاره خلیج	خور	دهدشتی	ماهان	صدرا	یگانه	رمیله	آرامیس	ساحل	پرواز	پردیس	جمع
فروردین	ایرانی	۱۴۵۹	۷۸۶	۷۳۹	۵۵۵	۷۵۸	۳۹۸	۵۴۲	۳۵۵	۹۴۷	۱۳۵	۳۰۰	۲۲۵	۱۲۴۰	۱۵۱۹	۱۴۰	۱۰۰	۱۹۰	۲۲۵	–	۱۰۵۸۰
	خارجی	۴۰	۱۰	۶	۵	۳	۴	۷	۲	۱۸	۳	–	–	–	–	۴	–	–	۶	–	۱۰۸
اردیبهشت	ایرانی	۱۴۵۹	۶۶۱	۴۷۳	۲۱۷	۲۴۹	۲۴۱	۲۳۱	۱۵۷	۲۸۷	۱۵۲	۸۰	۲۸۵	۲۳۱	۱۵۱۹	۱۳۴	۱۰۰	۱۶۲	۲۰۰	–	۶۸۳۸
	خارجی	۴۱	۱۰	۴۴	۴۲	۱۴	۲	۵	۴	۳	۲	–	–	–	–	۳	–	–	۷	–	۱۷۷
خرداد	ایرانی	۸۶۰	۳۴۰	۳۵۶	۲۸۵	۴۴۲	۱۴۸	۲۳۷	۱۵۵	۲۶۹	۱۴۴	۱۱۵	۱۴۲	۱۲۴	۱۵۱۹	۱۳۰	۱۰۰	۱۷۱	۲۱۰	–	۵۷۴۵
	خارجی	۱۳۰	۲۴	۴۰	–	۲۰	۴	–	–	۴	–	–	–	–	–	۵	–	–	۵	–	۲۳۲
تیر	ایرانی	۷۶۶	۲۸۴	۶۸۴	۲۶۵	۲۵۷	۱۳۸	۲۴۰	۱۹۶	۲۲۳	۱۵۶	۱۰۰	۱۸۱	۹۲	۱۵۱۹	۱۵۱	۱۰۲	۱۵۸	۲۳۹	–	۵۷۵۱
	خارجی	۶۳	۲۸	۳۹	–	۴	۵	۲	۱۱	۵	–	–	–	–	–	۱	–	–	۴	–	۱۶۲
مرداد	ایرانی	۸۰۳	۳۷۲	۳۲۹	۲۳۵	۲۴۱	۱۱۲	۲۱۲	۱۴۸	۲۶۰	۱۶۱	۸۸	۱۹۸	۱۳۰	۱۵۱۹	۱۷۶	۱۰۰	۱۶۰	۱۹۲	–	۵۴۳۶
	خارجی	۲۳	۸۸	۲۷	–	–	۴	۱۰	۱	۱۰	–	–	–	–	–	۲	–	–	۳	–	۱۶۸
شهریور	ایرانی	۱۰۵۰	۴۹۳	۳۷۷	۲۰۵	۱۹۱	۱۵۸	۲۶۲	۱۴۴	۴۷۳	۳۲۵	۱۱۴	۲۰۰	۱۳۰	۱۵۱۹	۳۲۵	۱۰۵	۱۳۳	۳۴۹	–	۶۵۵۳
	خارجی	۲۷	۲	۲۹	–	–	۶	۱۳	۴	–	–	–	–	–	–	–	–	–	۵	–	۸۶
مهر	ایرانی	۱۱۱۶	۶۷۷	۴۴۰	۱۵۳	۱۵۳	۱۵۷	۲۹۶	۱۵۹	۴۲۵	۴۲۵	۱۳۹	۲۱۵	۹۴	۲۰۰	۴۷۶	۱۰۷	۲۰۱	۳۳۰	–	۵۷۶۳
	خارجی	۱۱۴	۱۷	۳۳	–	–	۱۰	۵	–	۱	–	–	–	–	۲۷	–	–	–	۵	–	۲۱۲
آبان	ایرانی	۱۲۶۶	۷۷۵	۵۷۷	۲۷۸	۴۸۱	۱۲۵	۲۸۷	۴۳۳	۴۶۰	۳۶۳	۱۲۷	۱۸۹	۱۵۴	۱۵۱۹	۳۱۸	۱۱۰	۲۹۰	۲۴۷	۵۳	۸۰۵۲
	خارجی	۱۴۱	۶	۱۶	۱۲	۱	۴	۲	۲	–	۱	–	–	–	–	۲۸	۲	۲	۶	۴	۲۲۵
آذر	ایرانی	۱۱۸۸	۷۴۵	۴۴۸	۳۱۰	۴۴۶	۱۳۹	۲۴۶	۱۸۸	۲۴۸	۳۸۶	۹۰	۱۶۹	۱۴۸	۱۵۱۹	۳۳۰	۹۴	۲۳۳	۴۲۳	۷۸	۷۴۲۸
	خارجی	۱۱۵	۱۳	۱۹	۶	۱	۲	۳	–	–	۲	–	–	–	–	۸	–	–	۱۶	–	۱۸۵

ماه	انواع مسافر	دلوار	سیراف	پاسارگاد	آسمان۱	آسمان۲	سعدی	هیرون	یاس	ستاره خلیج	خور	دهدشتی	ملان	صدرا	پگاله	رمیله	آرامیس	ساحل	پرواز	پردیس	جمع
دی	ایرانی	۱۲۹۵	۷۳۲	۵۳۷	۳۱۰	۳۴۷	-	۲۸۳	۱۴۳	۵۰۸	۴۰۳	۱۴۸	۱۷۹	۱۴۷	۱۵۱۹	۷۲۶	۱۰۸	۲۳۳	۳۹۸	۱۰۲	۸۱۱۷
	خارجی	۹۶	۳	۱۹	۶	۱	-	۲	-	۴	۲	۲	-	-	-	۴	-	-	-	۱	۱۴۰
بهمن	ایرانی	۱۵۴۱	۹۵۳	۵۸۰	۴۲۵	۴۲۳	-	۱۴۳	۲۶۵	۵۰۸	۴۱۵	۱۴۸	۱۹۶	۷۱	۱۵۱۹	۸۲۵	۱۲۵	۱۸۰	۵۳۴	۹۹	۸۹۵۰
	خارجی	۴۲	۱۱	۲۱	۱	۱۱۲	-	-	۴	۴	۳	۲	-	-	-	۷	-	-	۱۳	۱	۲۲۱
اسفند	ایرانی	۱۴۳۹	۷۳۷	۵۱۲	۴۵۵	۳۸۲	-	۲۸۶	۱۲۱	۷۱۲	۷۰۵	۱۹۳	۲۰۲	۱۷۶	۱۵۱۹	۸۲۷	۲۲۳	۱۸۵	۳۶۹	۷۴	۹۲۰۹
	خارجی	۵۱	۹	۲۸	-	۴۸	-	۳	۶	۲	۳	-	-	-	-	۶	-	-	-	۱	۱۵۷

منبع : اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

در نمودار۲۳ کل مسافران داخلی و خارجی واردشده به مراکز اقامتی استان بوشهر، به تصویر کشیده شده است:

نمودار۲۳: آمار مسافرین داخلی و خارجی وارد شده به اقامتگاه‌های استان بوشهر

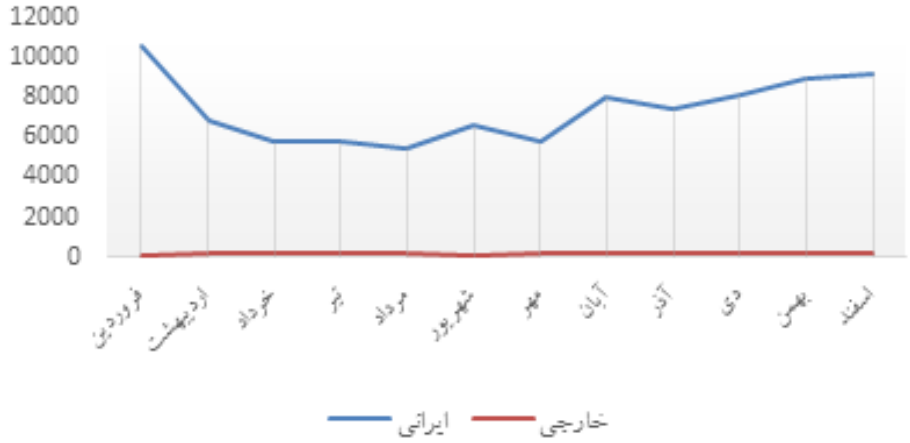

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران

در جدول۴۶: سهم هر یک از اقامتگاه‌های استان از مسافران ایرانی و خارجی وارد شده به‌کل اقامتگاه‌های استان، به بررسی سهم هر یک از اقامتگاه‌های استان از کل مسافران ایرانی و خارجی وارد شده به اقامتگاه‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ پرداخته است. شایان ذکر است که به جز هتل دلوار که اطلاعات کاملی از آن در سال ۱۳۹۲ به‌دست آمده، در مورد سایر هتل‌ها به دلیل ضعف اطلاعاتی در بعضی از ماه‌های سال، آمار دقیقی به دست نیامده است و اعداد ارائه شده با خطایی جزئی روبرو است.

جدول٤٦: سهم هر یک از اقامتگاه‌های استان از مسافران ایرانی و خارجی وارد شده به‌کل اقامتگاه‌های استان

نام اقامتگاه	سهم از کل مسافران	سهم از مسافران ایرانی	سهم از مسافران خارجی
دلوار	٪۱۶٫۷	٪۱۶٫۱	٪۴۲٫۶
سیراف	٪۸٫۶	٪۸٫۵	٪۱۰٫۷
پاسارگاد	٪۷٫۰	٪۶٫۸	٪۱۵٫۵
آسمان۱	٪۴٫۲	٪۴٫۲	٪۳٫۵
آسمان۲	٪۵٫۱	٪۴٫۹	٪۱٫۶
سعدی	٪۱٫۸	٪۱٫۸	٪۲٫۰
هیرون	٪۳٫۷	٪۳٫۷	٪۲٫۵
یاس	٪۲٫۸	٪۲٫۸	٪۱٫۶

نام اقامتگاه	سهم از کل مسافران	سهم از مسافران ایرانی	سهم از مسافران خارجی
ستاره خلیج‌فارس	٪۵,۹	٪۶,۰	٪۲,۵
خور	٪۴,۲	٪۴,۳	-
دهدشتی	-	-	-
ماهان	٪۲,۶	٪۲,۷	-
صدرا	٪۳,۰	٪۳,۱	-
یگانه	-	-	-
رمیله	٪۵,۱	٪۵,۲	٪۳,۳
آرامیس	٪۱,۶	-	-
ساحل	-	-	-
پرواز	٪۴,۲	٪۴,۲	٪۳,۴

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر۱۳۹۴

نمودار ۲۴ به بررسی سهم تعدادی از اقامتگاه‌های استان از مسافرین داخلی و خارجی پرداخته است. همان‌طور که دیده می‌شود، هتل دلوار بوشهر بالاترین سهم را در جذب گردشگران ایرانی (۱۶,۱ درصد) و خارجی (۴۲,۶ درصد) و کل گردشگران (۱۶,۷ درصد) وارد شده به اقامتگاه‌های استان داشته است. پس از آن نیز هتل-آپارتمان پاسارگاد واقع در شهر بوشهر نسبت به هتل دلوار، با سهم ۱۵,۵ درصدی، در رتبه دوم جذب گردشگران خارجی استان قرار گرفته است.

هتل سیراف نیز با سهم ۱۰,۷ درصدی، رتبه سوم را در جذب گردشگران خارجی به خود اختصاص داده است. در میان هتل‌های واقع در شهرستان‌ها، هتل- آپارتمان رمیله واقع در عسلویه و هتل ستاره خلیج فارس واقع در گناوه با سهمی به ترتیب ۳,۳ درصدی و ۲,۵ درصدی در سال ۱۳۹۲، اقدام به خدمت‌رسانی گردشگران خارجی کرده‌اند.

همان طور که مشاهده می‌شود، سهم سایر هتل‌ها و اقامتگاه‌های استان بوشهر از جذب مسافران خارجی بسیار اندک و قابل چشم پوشی است و این امر شهرستان‌ها را از درآمدهای قابل حصول از آمدوشد گردشگران خارجی، مزیت‌های فرهنگی- اجتماعی و سایر موارد محروم می‌سازد.

شایان ذکر است که تا زمانی که در وضعیت زیرساخت‌ها و خدمات رسانی شهرستان‌های استان تغییر قابل توجهی پیش نیاید و همچنین در خصوص آگاهی رسانی و اطلاع‌رسانی به گردشگران با اهداف خاص، اقدامی صورت نگیرد، این محرومیت پا بر جا خواهد ماند. موارد گفته شده تنها بخشی از ضروریات جهت جذب گردشگران به شهرستان‌های استان و مهم‌تر از آن، اقامت آن‌ها در هتل‌ها و استفاده از سایر خدمات شهرستان‌ها است. بسیاری موارد دیگر نیز در بهبود این امر دخیل هستند که به توجهی همه جانبه نیاز دارند.

نمودار ٢٤: سهم اقامتگاه‌های استان بوشهر از مسافران ایرانی و خارجی وارد شده به هتل‌های استان در سال ١٣٩٢

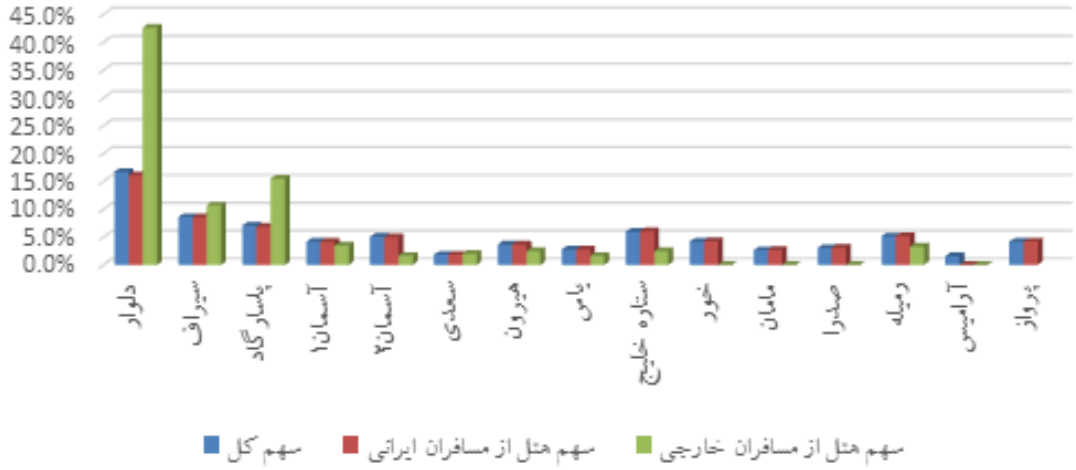

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران

١-٢-٣-٢-٣-٤- خدمات پذیرایی

خدمات پذیرایی یا خدمات تأمین غذا و نوشیدنی، شامل دو گونه خدمات پذیرایی درون شهری و خدمات پذیرایی بین راهی می‌شود که در این قسمت، مورد بررسی قرار می گیرند:

١-٢-٣-٢-٣-٤-١- خدمات پذیرایی درون شهری

خدمات پذیرایی از مسافران و گردشگران، از خدمات بسیار مهم و حیاتی بخش گردشگری محسوب می‌شود. کیفیت و کمیت خدمات پذیرایی از فاکتورهای مؤثر در جذب گردشگران است و لزوم توجه به ارتقاء آن، از مسائل مهم در توسعه بخش گردشگری است.

در جدول ۴۷: تعداد و ظرفیت مراکز پذیرایی درون شهری شهرستان‌های استان اطلاعات مربوط به وضعیت خدمات پذیرایی استان مشخص شده است. البته به نظر می‌رسد تعداد واقعی مراکز پذیرایی از این مقدار بیشتر بوده اما بر اساس آمارهای موجود، تعداد و ظرفیت مراکز پذیرایی استان، نسبتاً محدود است و در راستای رسیدن به اهداف بخش گردشگری در برنامه آمایش، خدمات پذیرایی حتماً نیازمند تقویت کیفی و کمی هستند.

جدول ٤٧: تعداد و ظرفیت مراکز پذیرایی درون شهری شهرستان‌های استان

شهرستان	تعداد مراکز پذیرایی	ظرفیت (نفر)
بوشهر	۵	۵۰۰
دیلم	۳	۶۵۰
دشتستان	۲	۲۰۰
تنگستان	۱	۸۰
دشتی	۱	۱۵۰

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

۱-۲-۳-۲-۳-٤-٤-۲- خدمات پذیرایی بین راهی

علاوه بر واحدهای پذیرایی درون‌شهری، واحدهای پذیرایی بین راهی واقع در مسیرها و محورهای ارتباطی از جمله ملزومات مکمل حلقه خدمات گردشگری به شمار می‌روند. استان بوشهر دارای ۲۵ واحد پذیرایی بین شهری است که بسیاری از آن‌ها در داخل شهرها واقع شده‌اند و تنها به دلیل موقعیت قرارگیری شان در لبه ساحلی در زمره خدمات پذیرایی بین شهری به حساب آمده‌اند. در واقع تعداد واحدهای پذیرایی بین شهری واقع در مسیرهای استان، تعداد ۱۳ عدد بوده است که اکثر آن‌ها نیز در مسیر بوشهر-شیراز و واقع در حوزه شهرستان دشتستان و بوشهر قرار گرفته اند.

در این ارتباط، ۴ واحد پذیرایی در مسیر بوشهر-شیراز، ۴ واحد در مسیر بوشهر- خوزستان، یک واحد در مسیر بوشهر- هرمزگان و دو واحد در مسیرهای بوشهر-برازجان و برازجان-شیراز قرار گرفته‌اند. همچنین اکثر رستوران‌های ساحلی در لبه ساحلی شهر بوشهر واقع شده‌اند و سایر شهرستان‌ها با ضعف شدیدی در این حوزه خدماتی روبرو هستند.

در مصاحبه صورت گرفته با مسئول مرتبط در اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان، در سال‌های اخیر بسیاری از واحدهای پذیرایی بین شهری به دلیل عدم بازدهی اقتصادی به تعطیلی کشیده شده‌اند. جدول۴۸: مراکز پذیرایی بین راهی استانبه وضعیت کلی واحدهای پذیرایی بین راهی موجود در استان اشاره می کند:

جدول٤٨: مراکز پذیرایی بین راهی استان

نام واحد پذیرایی	نوع واحد پذیرایی	درجه	شهرستان	موقعیت دقیق مکانی
چغادک	چلوکبابی	۲	بوشهر	مسیر بوشهر- شیراز- سه راهی چغادک
ولیعصر	چایخانه	۳	دشتستان	مسیر بوشهر-شیراز-دالکی-قلعه سفید
مروارید	رستوران	۱	دشتستان	مسیر بوشهر -شیراز- دالکی- سه‌راه وحدتیه
ریحانه گستر جنوب	رستوران	-	بوشهر	بزرگراه بوشهر- برازجان- جایگاه بنزین بعد از چغادک رسیده به احمدی- مجتمع ریحانه گستر
لیان	رستوران		بوشهر	مسیر بوشهر-شیراز- روستای دویره احمدی
گلستان	چلوکبابی	۳	تنگستان	مسیر بوشهر- هرمزگان- سه‌راهی اهرم
وحدت	چلوکبابی	۱	گناوه	مسیر بوشهر-خوزستان-چهارراه روستایی
خلیج‌فارس	چلوکبابی	۲	گناوه	مسیر بوشهر- خوزستان-کمربندی گناوه- میدان بسیج
حجت	چلوکبابی	۱	دیلم	مسیر بوشهر-خوزستان-دیلم
سید	چلوکبابی	۲	دیلم	مسیر بوشهر-خوزستان
جمشیدی	متل رستوران	-	دشتستان	مسیر برازجان-شیراز- ۵ کیلومتری کنارتخته

نام واحد پذیرایی	نوع واحد پذیرایی	درجه	شهرستان	موقعیت دقیق مکانی
آنتوش	رستوران ساحلی	-	گناوه	خ خلیج‌فارس
قوام	رستوران سنتی	۲	بوشهر	خ خلیج‌فارس- جنب بیمارستان فاطمه زهرا
رافائل	رستوران ساحلی	۱	بوشهر	خ خلیج‌فارس- روبرو دیوار پایگاه هوایی
تیو	رستوران ساحلی	۱	بوشهر	خ خلیج‌فارس- جنب مهمانسرای صدرا
ستاره ردیا	رستوران	-	دیلم	خ ساحلی- جنب فرمانداری دیلم
قوی سفید	متل رستروان	-	تنگستان	دلوار- جنب پارک ساحلی
مند	رستوران	-	دشتی	۲۰ کیلومتری جاده خورموج-کنگان- نرسیده به روستای حسین زائری
آفتاب شبانکاره	رستوران	-	دشتستان	شهر شبانکاره
مزان	سفره‌خانه سنتی	-	بوشهر	بوشهر- محله بهمنی- خ دکتر حمیدی
شب‌های صدف گناوه	رستوران ساحلی	-	گناوه	بوشهر- خ ساحلی
دوئل	رستوران	-	بوشهر	بوشهر- خ خلیج‌فارس
توحید	رستوران	-	دشتستان	خ جمهوری اسلامی
میداف	رستوران ساحلی	-	بوشهر	بوشهر- روبروی اسکله صیادی
ملل بل پاسی	رستوران ساحلی	-	بوشهر	بوشهر- خ چهار باندی

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

۱-۲-۳-۲-۳-٤-٤-۳- آژانس‌های مسافرتی و برگزارکننده تورهای گردشگری

وجود آژانس‌ها و دفاتر مسافرتی در هر استان از جمله خدمات مرتبط با بخش گردشگری است. آژانس‌های مسافرتی در استان بوشهر این فرصت را دارند که با ایجاد انواع تورهای تفریحی-گردشگری داخل استانی و راهنمایی و اطلاع‌رسانی مسافران، سهم زیادی در جذب و حمایت گردشگران داخلی و خارجی در سطح استان داشته باشند.

اگر بخش گردشگری استان را صرفاً از لحاظ مجموعه اجزای آن مورد بازبینی قرار دهیم قطعاً پی خواهیم برد که وجود و توسعه چنین واحدهایی به گستردگی این بخش در استان منجر خواهد شد و خود به خود بر روی شاخص‌های گردش درآمدها و اشتغال اثر مثبت خواهد داشت.

فعالیت آژانس‌ها در جهت ارائه تورهای خروجی هر چند برگردش عملیات در صنعت گردشگری استان تأثیر خوبی دارد و منافعی از جمله بهبود اشتغال و تسهیل در انتقال خدمات به شهروندان را فراهم می‌سازد، اما در صورتی بر درآمدهای مستقیم بخش گردشگری تأثیر داشته و باعث بهبود ظرفیت بهره‌برداری از تأسیسات صنعت مزبور در استان می‌شود که با عنایت به شرایط مناسب استان در برخی ماه‌ها، اقدام به برگزاری گشتهای سیاحتی دریایی یا زمینی جهت بازدید از آثار فرهنگی، تاریخی و طبیعی کنند.

در این صورت محصولات صنعت گردشگری استان متنوع شده و تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر جذب گردشگر داخلی و خارجی و بهبود درآمدهای مستقیم صنعت گردشگری در استان خواهد داشت. بدیهی است توفیق در این زمینه‌ها، مستلزم تلاش‌های بازاریابی استانی و فرا استانی داشته که می‌بایست در امر سیاست‌گذاری توسعه صنعت گردشگری استان به آن توجه نمود.

علاوه بر این، تعریف مسیرهای مهم گردشگری و سعی در ایجاد تفریحگاه‌های مناسب در این راستا از اهمیت بالایی برخوردار است. مجموع این شرایط جهت ایجاد تعادل خدمات ورودی و خروجی جهانگردی آژانس‌ها الزامی است.

آژانس‌های خدمات مسافرتی مذکور غالباً در شهر بوشهر متمرکز هستند. آمار فعالیت آن‌ها در زمینه تورهای خارجی نشان می‌دهد که توزیع‌کننده آن دسته از محصولات جهانگردی هستند که منشأ غیر استانی دارند یا صرفاً تورهای خروجی را ارائه می‌دهند. تنها تور مسافرتی و تفریحی آژانس‌ها در سطح استان، گشت دریایی توسط کشتیرانی والفجر است که از سال ۱۳۸۰ شروع به کار نموده است.

درجدول۴۹: دفاتر خدمات مسافرتی در استان بوشهر، آژانس‌ها و دفاتر مسافرتی تورهای گردشگری استان به تفکیک شهرستان مورد بررسی قرار گرفته است. همان طور که مشاهده می‌شود، در سطح استان بوشهر ۲۰ دفتر مسافرتی وجود دارد که اکثر آن‌ها در شهرستان بوشهر قرار دارند و بدیهی است که این تعداد دفتر مسافرتی و گردشگری پاسخگوی استانی با چنین پتانسیل‌های گردشگری نیست.

از میان دفاتر مسافرتی استان،۱۳ دفتر در شهرستان بوشهر است که ۱۲ دفتر در شهر بوشهر و یک دفتر در شهر عالی‌شهر مستقر شده‌اند. همچنین دو دفتر در شهرستان جم، دو دفتر در شهرستان گناوه، دو دفتر در شهرستان دیلم و یک دفتر در شهرستان کنگان می‌باشند. شهرستان‌های عسلویه، دیر، دشتستان، دشتی و تنگستان در آمار ارائه شده دارای هیچ دفتر مسافرتی نبوده و این نشانگر ضعف شدید این حوزه از خدمات گردشگری برای مسافران می‌باشد.

جدول۴۹: دفاتر خدمات مسافرتی در استان بوشهر

ردیف	نام دفتر	شهرستان	ردیف	نام دفتر	شهرستان
۱	منفرد	بوشهر	۱۱	سفیر بوشهر	بوشهر
۲	سیراف	بوشهر	۱۲	سیاحت پرواز دنیا	بوشهر
۳	آریا سیر غربی	بوشهر	۱۳	نگین پرواز جنوب	بوشهر- عالی‌شهر
۴	اردلان پارت شیراز	بوشهر	۱۴	سپید پرواز جم	جم
۵	گل بال سیر بوشهر	بوشهر	۱۵	عقاب سیر جم	جم
۶	سیموتا پرواز	بوشهر	۱۶	ساحل قوی سفید	گناوه
۷	کیا پرواز نیان	بوشهر	۱۷	رستم سیر گناوه	گناوه
۸	آهنگ سفر ساحل	بوشهر	۱۸	پرشیا سیر کنگان	کنگان
۹	لیان سیر بوشهر	بوشهر	۱۹	فراز سیر دیلم	دیلم
۱۰	جام جهان ساحل	بوشهر	۲۰	دیلم سفر سیر	دیلم

منبع: اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر ۱۳۹۴

وجود دفاتر مسافرتی در استان‌های جاذب گردشگر،یکی از خدمات مهم قابل ارائه به مسافرین در زمینه آگاهی‌رسانی و استفاده از تورهای گردشگری برای جذب بیشتر گردشگر است. در جدول ۵۰: مقایسه تعداد دفاتر مسافرتی استان‌های ساحلی کشورتعداد دفاتر مسافرتی استان‌های ساحلی کشور و سهم آن‌ها از کل دفاتر مسافرتی کشور آورده شده است. همان طور

که مشاهده می‌شود، بیشترین سهم در این بین مربوط به استان مازندران و کم‌ترین سهم مربوط به استان سیستان و بلوچستان است. بعد از آن نیز استان بوشهر با تعداد ۲۰ دفتر و سهمی معادل ۰,۵ درصد، در رتبه ما قبل آخر قرار گرفته است.

جدول۵۰: مقایسه تعداد دفاتر مسافرتی استان‌های ساحلی کشور

استان	تعداد دفاتر	سهم از کل کشور (درصد)
بوشهر	۲۰	۰,۵
خوزستان	۱۰۸	۲,۹
سیستان و بلوچستان	۱۱	۰,۳
گلستان	۵۸	۱,۵
گیلان	۵۷	۱,۵
مازندران	۱۹۸	۵,۲
هرمزگان	۶۰	۱,۶

منبع: آمارنامه دریایی ایران ۱۳۹۳

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۵- زیرساخت‌های حمل و نقل استان بوشهر

وجود زیربناها در زمینه‌سازی برای توسعه بخش جهانگردی یک سرزمین، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرساخت‌های مرتبط با بخش گردشگری شامل انواع زیرساخت‌های سیستم حمل و نقل نظیر جاده‌ها، فرودگاه‌ها، راه‌آهن، خطوط هوایی، پایانه‌های مسافربری، کشتی‌ها و بنادر و ... می‌شود.

در این زمینه، سیستم حمل و نقل وظیفه جابجایی مسافران و رساندن آن‌ها به مقصد و برگرداندن آن‌ها از راه هوا، دریا یا زمین را برعهده دارد. سیستم حمل و نقل، قلب صنعت جهانگردی است و میزان کارایی، راحت بودن، سلامت و امنیت، تعیین‌کننده نوع تجربه و سطح مطلوبیتی است که از سفر به دست می‌آید.

در برخی موارد هزینه حمل و نقل، تشکیل‌دهنده عمده‌ترین بخش کل هزینه سفر است. از لحاظ تاریخی نیز، جهانگردی و حمل و نقل با یکدیگرتوسعه یافته‌اند و اصلاح و بهبود سیستم حمل و نقل، محرک توسعه جهانگردی بوده و تقاضای جهانگردی نیز متقابلاً باعث توسعه حمل و نقل گشته است. در ادامه به بررسی وضعیت زیرساخت‌های حمل و نقل در استان بوشهر پرداخته می‌شود.

لازم به ذکر است که پیوند چندگانه شامل(پیوند فیزیکی، کالبدی ، مالی و جمعیتی) به تفصیل در گزارش بررسی و تحلیل پیوندهای اصلی بین سکونتگاهها (موضوع گزارش فصل نهم شرح خدمات) آمده است.

مطالبی که به طور مشخص در ارتباط با پیوند های کالایی در گزارش مذکور شامل موارد زیر است .

حجم جابجایی کالا بین استان بوشهر و سایر استان های کشور.

قدرت پیوند کالایی بین استانی بوشهر(در سال ۱۳۹۳)

مهم ترین پیوندهای کالایی برون استانی بوشهر

مهم ترین جریانهای کالایی بین استانی شهرهای بوشهر

مهم ترین پیوندهای کالایی شهر استان بوشهر

۱-۲-۳-۲-۳-٤-٥-۱- وضعیت حمل و نقل گردشگران داخلی

جدول۵۱: مدهای مختلف حمل و نقلی در سفرهای بهار و تابستان داخل کشور- ۱۳۹۲-۱۳۹۰آمار گردشگران داخلی کشور را برحسب مدهای حمل و نقلی استفاده شده، نشان می‌دهد. با توجه به دسترسی به اطلاعات سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ در فصول بهار و تابستان، تحلیل‌های این بخش از گزارش بر روی سال‌ها و فصول اشاره شده صورت گرفته است.

همان طور که نمودارها نیز نشان می‌دهند، وسایل نقلیه شخصی، بیشترین مد حمل و نقلی مسافران و گردشگران داخلی را به خود اختصاص داده است. بعد از آن نیز سواری کرایه و اتوبوس قرار گرفته است. بنابراین با توجه به آنکه بیشترین سفرهای گردشگری داخلی، مربوط به سفرهای جاده‌ای است، این امر نیازمند توجهی ویژه است. سفرهای هوایی و شناورها نیز آمار بسیار پائینی را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول۵۱: مدهای مختلف حمل و نقلی در سفرهای بهار و تابستان داخل کشور- ۱۳۹۲-۱۳۹۰

دوره زمانی	هواپیما	قطار	شناور	اتوبوس	مینی‌بوس	سواری کرایه	وسایل نقلیه شخصی	وسیله نقلیه متعلق به دیگران	سایر وسایل نقلیه
بهار و تابستان ۱۳۹۰	۶۴۴۳۳۳	۱۱۲۳۲۳۲	۳۹۱۱	۷۳۳۰۴۰۹	۲۲۹۳۰۴۸	۶۵۰۹۷۹۲	۲۹۱۹۲۰۲۸	۵۸۱۸۵۲۳	۱۸۸۲۶۶۴
بهار ۱۳۹۱	۶۵۵۲۱۱	۶۵۵۲۱۱	۶۵۵۲۱۱	۶۵۵۲۱۱	۶۵۵۲۱۱	۶۵۵۲۱۱	۶۵۵۲۱۱	۶۵۵۲۱۱	۶۵۵۲۱۱
تابستان ۱۳۹۱	۶۳۹۱۶۳	۶۳۹۱۶۳	۶۳۹۱۶۳	۶۳۹۱۶۳	۶۳۹۱۶۳	۶۳۹۱۶۳	۶۳۹۱۶۳	۶۳۹۱۶۳	۶۳۹۱۶۳
بهار ۱۳۹۲	۴۲۴۱۷۹	۸۴۸۹۹۲	۶۵۸۰۸	۵۴۳۰۵۳۱	۲۳۸۱۲۲۳	۹۷۳۲۷۱۸	۳۳۳۱۷۶۰۱	۷۶۷۱۸۲۵	۲۷۱۲۴۲۸
تابستان ۱۳۹۲	۵۹۹۴۳۱	۱۲۲۱۱۱۵	۴۲۴۲۲	۶۶۳۶۲۲۲	۲۲۴۲۸۵۸	۹۲۵۱۴۹۹	۳۴۵۸۸۹۲۲	۷۴۸۶۲۱۳	۲۳۲۷۶۹۹

منبع: مرکز آمار ایران، طرح آمارگیری از گردشگران ملی ۱۳۹۲

نمودار ۲۵، مدهای حمل و نقلی را در سفرهای داخلی کشور طی دوره بهار ۱۳۹۱ نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشخص است، استفاده از وسایل نقلیه شخصی و سایر گزینه‌های حمل‌ونقل جاده‌ای، سهم عمده سفرهای داخلی کشور را در بهار ۱۳۹۱، به خود اختصاص داده‌اند:

نمودار ۲۵: سفرهای داخل کشوری- بهار ۱۳۹۱

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران

در نمودار۲۶ نیز سهم هر یک از انواع مدهای حمل و نقل از سفرهای داخلی کشور طی تابستان **۱۳۹۲** نشان داده شده است که وضعیت این دوره نیز، تفاوت چندانی با بهار سال **۱۳۹۱** ندارد.

نمودار۲۶: سفرهای داخل کشوری- تابستان ۱۳۹۲

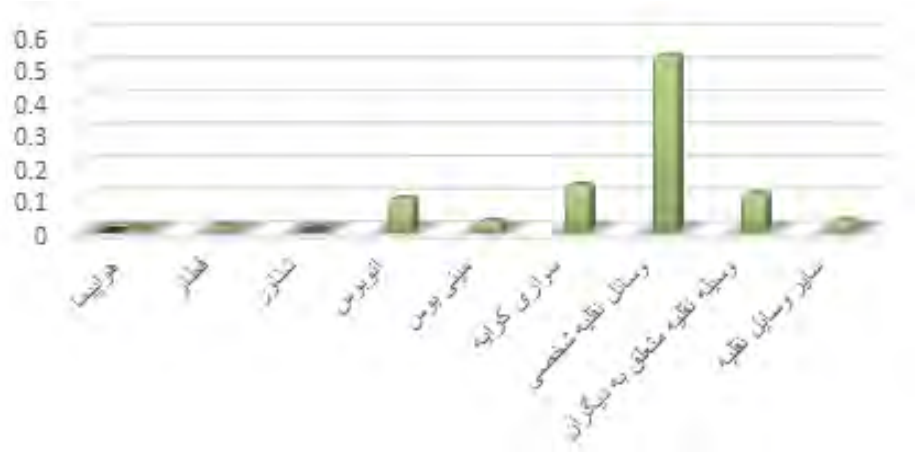

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۵-۲- وضعیت حمل و نقل گردشگران خارجی

جدول۵۲: تعداد گردشگران خارجی وارد شده به کشور برحسب مرزهای ورودی، اطلاعات مربوط به گردشگران خارجی وارد شده به کشور را برحسب مرزهای ورودی نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود ارتباطات زمینی، بیشترین سهم را در جابجایی مسافران و گردشگران خارجی به کشور داشته است.

جدول۵۲: تعداد گردشگران خارجی وارد شده به کشور برحسب مرزهای ورودی

سال	جمع	مرز هوایی	مرز زمینی	مرز دریایی
۱۳۷۵	۵۷۳۴۴۹	۱۶۸۵۷۸	۳۹۸۴۳۷	۶۴۳۴
۱۳۸۰	۱۴۰۲۱۶۰	۳۹۵۳۰۹	۹۹۱۸۳۳	۱۵۰۱۸
۱۳۸۵	۲۷۳۵۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰

سال	جمع	مرز هوایی	مرز زمینی	مرز دریایی
۱۳۸۸	۲۲۷۲۵۷۵	۶۳۴۵۲۲	۱۶۲۱۳۱۱	۱۶۷۴۲
۱۳۸۹	۳۱۲۱۲۸۳	۶۲۸۶۲۴	۲۴۷۴۱۳۵	۱۸۵۲۴
۱۳۹۰	۳۲۹۴۱۲۶	۶۳۸۵۵۷	۲۶۲۷۶۷۳	۲۷۸۹۶
۱۳۹۱	۴۰۷۰۴۱۵	۹۵۳۰۴۷	۳۰۹۷۶۴۱	۱۹۷۲۷
۱۳۹۲	۴۸۰۱۸۲۶	۱۳۳۱۱۰۹	۳۴۴۰۳۵۲	۳۰۳۶۵

منبع: مرکز آمار ایران ۱۳۹۲

جدول۵۳: گردشگران خارجی وارد شده به استان بوشهر برحسب مرزهای ورودی ، وضعیت گردشگران خارجی وارد شده به استان بوشهر را برحسب مرزهای هوایی، زمینی و دریایی نشان داده است.

جدول۵۳: گردشگران خارجی وارد شده به استان بوشهر برحسب مرزهای ورودی

سال	جمع	مرز هوایی	مرز زمینی	مرز دریایی
۱۳۸۵	۵۶۰۳	۴۲۵۰	۱۲۰۲	۱۵۱
۱۳۸۸	۳۰۰۹	۱۸۱۴	۶۹۵	۵۰۰
۱۳۸۹	۳۲۶۱	۲۷۳۲	۳۷۱	۱۵۸
۱۳۹۰	۳۲۲۷	۲۰۵۶	۲۹۸	۸۷۳

منبع: مرکز آمار ایران ۱۳۹۲

در نمودار۲۷ نیز مدهای مختلف قابل استفاده توسط گردشگران خارجی برای سفر به استان بوشهر مشخص شده است. همان طور که مشاهده می‌شود، بیشترین تعداد سفرها به استان از نوع سفرهای هوایی است (رقمی بین ۶۰ تا ۸۰ درصد در سال‌های مختلف). اما نکته قابل توجه افزایش تعداد سفرهای دریایی و کاهش سفرهای زمینی در سال ۱۳۹۰ است. به طوری‌که در سال ۱۳۹۰، سفرهای دریایی حدود ۲۷ درصد از سفرها را به خود اختصاص داده است و سفرهای زمینی به سهمی معادل ۱۰ درصد رسیده است. این نکته توجه به تجهیز و بهبود زیرساخت‌های دریایی کشور را برای سرویس دهی به گردشگران دو چندان می کند.

نمودار۲۷: سهم مدهای مختلف حمل و نقل از سفرهای گردشگران خارجی به استان بوشهر

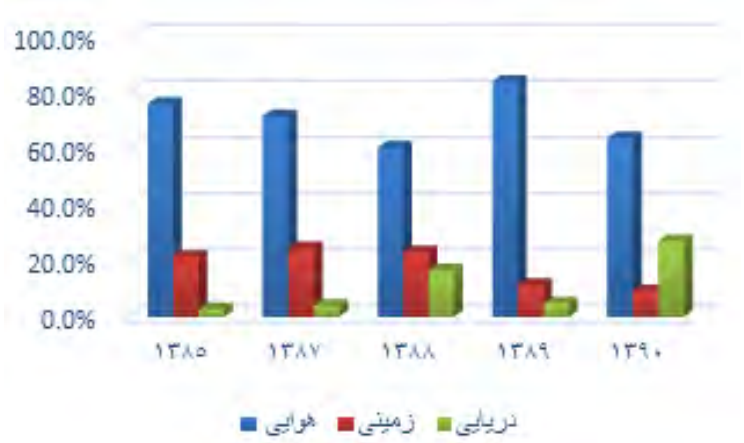

منبع: مرکز آمار ایران، جداول سالنامه آماری ۱۳۹۲

نمودار۲۸، سهم مدهای مختلف را در سفرهای گردشگران خارجی وارد شده به کشور نشان می‌دهد. تفاوت بسیار قابل توجه سهم انواع سفر در کشور و استان در نمودار۲۸ به تصویر کشیده شده است. بیشترین سهم سفرهای خارجی در سطح کشور مربوط به مرزهای زمینی است و سفرهای هوایی با اختلاف بسیار در رتبه دوم قرار دارند. همان طور که مشخص است، سفرهای دریایی در سطح کشور سهم چندان قابل توجهی ندارند.

نمودار۲۸: سهم مدهای مختلف حمل و نقل از سفرهای گردشگران خارجی به کشور

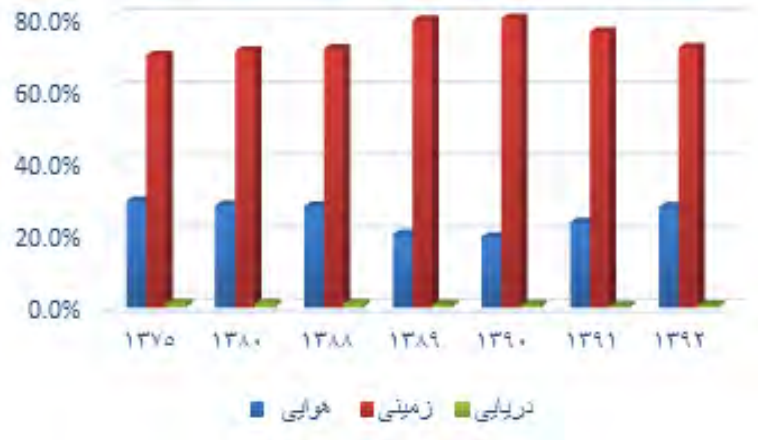

منبع: مرکز آمار ایران۱۳۹۲

۱-۲-۳-۲-۳-٤-٦- خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی

در ابتدای این بخش جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی از نظر ارزش افزوده تولید شده، بررسی و با کشور مقایسه می‌شود. در جدول ۵۴: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات فرهنگی و ورزشی کشورجایگاه خدمات فرهنگی و ورزشی در استان بوشهر و نیز جایگاه استان بوشهر در خدمات فرهنگی و ورزشی کشور در دوره ۹۲-۱۳۷۹ بررسی شده است.

استان بوشهر در بخش خدمات فرهنگی و ورزشی، جایگاه مناسبی در کشور ندارد. در حالی‌که فعالیت‌های فرهنگی و ورزشی در دوره مورد بررسی در هر سال به طور متوسط ۰,۲۱ درصد از ارزش‌افزوده استان بوشهر را ایجاد کرده‌اند، سهم این فعالیت‌ها از ارزش افزوده کشور در هر سال به طور متوسط ۰,۹ درصد بوده است. همچنین در دوره مذکور سهم استان از کل ارزش افزوده خدمات فرهنگی و ورزشی در کشور، به طور متوسط ۰,۵۲ درصد بوده است. این اطلاعات نشان می‌دهند که درجه اهمیت فعالیت‌های مربوط به خدمات فرهنگی و ورزشی در استان بوشهر از کشور کمتر است.

یکی دیگر از شاخص‌هایی که به‌خوبی این موضوع را تأیید می‌کند، شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده است. شاخص مذکور برای خدمات فرهنگی و ورزشی استان در طول این دوره به‌طور متوسط ۰,۲۶ بوده است. این عدد به معنای آن است

که استان بوشهر بخشی از خدمات فرهنگی و ورزشی مورد نیاز خود را از خارج استان تأمین می کند و در نتیجه این فعالیت‌ها جزء فعالیت‌های غیر پایه استان محسوب می‌شوند. همچنین به دلیل آنکه در تمامی سال‌های دوره مورد بررسی شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده این بخش کمتر از یک بوده است، فعالیت‌های فرهنگی و ورزشی در استان بوشهر، در گروه فعالیت‌های غیرتخصصی قرار می گیرند.

بر این اساس، حوزه نفوذ خدمات فرهنگی و ورزشی در استان بوشهر، نهایتاً منطقه‌ای است. زیرا این استان بخشی از خدمات مورد نیاز خود را در این زمینه از خارج استان تأمین می کند.

جدول ٥٤: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات فرهنگی و ورزشی کشور

شرح فعالیت	شاخص	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	متوسط
خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۴۱	۰,۳۸	۰,۳۰	۰,۰۸	۰,۱۰	۰,۱۴	۰,۱۸	۰,۲۰	۰,۲۵	۰,۲۷	۰,۲۶	۰,۱۶	۰,۱۴	۰,۱۳	۰,۲۱
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۶۲	۰,۷۳	۰,۶۴	۰,۶۲	۰,۷۷	۰,۸۴	۰,۹۴	۰,۹۲	۱,۰۳	۱,۱۹	۱,۱۷	۱,۰۳	۱,۰۴	۰,۹۷	۰,۹۰
	سهم استان از کشور (درصد)	۰,۶۹	۰,۶۵	۰,۶۴	۰,۳۸	۰,۴۰	۰,۳۵	۰,۳۹	۰,۵۴	۰,۵۶	۰,۵۰	۰,۶۷	۰,۵۱	۰,۴۶	۰,۵۷	۰,۵۲
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۰,۶۶	۰,۵۲	۰,۴۷	۰,۱۲	۰,۱۳	۰,۱۷	۰,۱۹	۰,۲۲	۰,۲۴	۰,۲۳	۰,۲۳	۰,۱۵	۰,۱۳	۰,۱۴	۰,۲۶

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در نمودار ۲۹ روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده خدمات فرهنگی و ورزشی در استان بوشهر نمایش داده شده است. همانطور که ملاحظه می شود شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده این فعالیت در کل دوره دارای نوسانات بسیار زیادی بوده و به ویژه در سال ۱۳۸۲ با افت بسیار شدید مواجه بوده است. این نوسانات به طور کلی و شکست شدید سال ۱۳۸۲ را می توان با دو دلیل توجیه نمود. اول اینکه با رشد صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز و افزایش شدید ارزش افزوده تولیدی آنهادر استان بوشهر، از سهم خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی کاسته شده و در نتیجه شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده این فعالیت خدماتی در این دوره کاهش یافته است . در نمودار زیر با حذف صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز، یک بار دیگر شاخص ضریب مکانی خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی محاسبه شده است. همانطور که ملاحظه می شود نمودار به خوبی نشان می دهد که بخشی از نوسانات این دوره مربوط به رشد بیش از حد صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و انتقال گاز در استان بوده است.

اما دلیل دیگر این نوسانات و شکست سال ۱۳۸۲ آن است که ارزش افزوده خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی در استان در این سال نسبت به سال قبل کاهش بسیار شدید را تجربه کرده است و به قیمت جاری حدود ۲۷ درصد و به قیمت ثابت حدود ۳۷ درصد رشد منفی را تجربه کرده است. اما دلیل اینکه چرا چنین کاهشی در این خدمات اتفاق افتاده معلوم نیست. خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی با کد آیسیک ۹۲، از فعالیتهای زیرمجموعه ای از قبیل «فعالیتهای تولید فیلم

سینمایی، رادیو، تلویزیون و سایر فعالیتهای سرگرمی»، «فعالیتهای کارگزاران خبری»، «کتابخانه ها، آرشیوها، موزه ها و سایر فعالیتهای فرهنگی» و «فعالیتهای ورزشی وسایر فعالیتهای تفریحی» تشکیل می شود.

نمودار ۲۹: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات فرهنگی و ورزشی در استان بوشهر

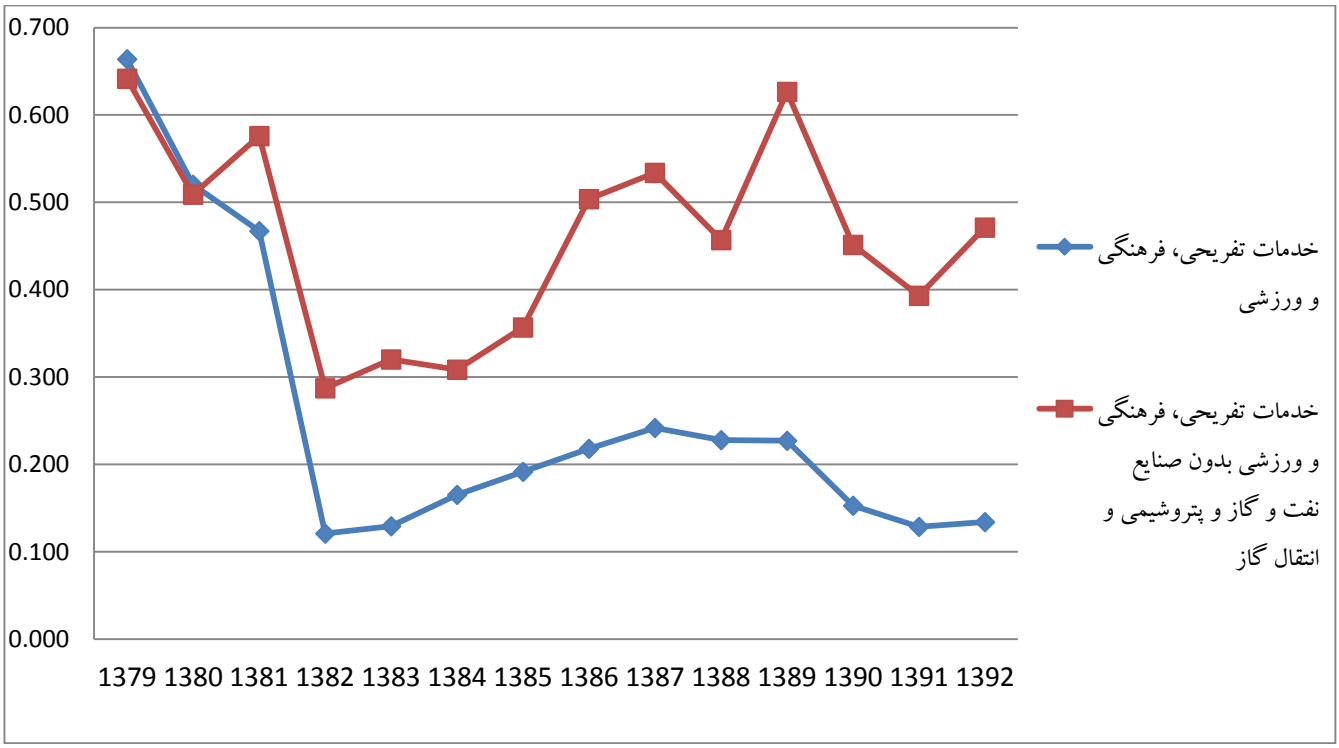

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

۱-۲-۳-۲-۳-٤-٦-۱- بررسی وضعیت امکانات فرهنگی استان بوشهر

در این بخش توزیع خدمات فرهنگی در سطح شهرستان‌های استان بوشهر بررسی شده است. نتایج به‌دست‌آمده حاکی از تمرکز این‌گونه خدمات در سطح شهرستان بوشهر است. به عنوان مثال ۸۶ درصد از تعداد سینماهای استان و ۸۷ درصد از تعداد صندلی‌های سینما در استان در شهرستان بوشهر استقرار پیدا کرده است.

جدول ۵۵: تعداد و ظرفیت سینماهای استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

سال	تعداد سینما	سهم (درصد)	گنجایش	سهم (درصد)	تعداد تماشاچی	سهم (درصد)
بوشهر	۶	٪۸۶	۱۸۰۰	٪۸۷	۲۶۷۴۰	٪۲۹
تنگستان	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰
جم	۱	٪۱۴	۲۸۰	٪۱۳	۶۴۳۰۰	٪۷۱
خارک	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰
دشتستان	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰
دشتی	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰
دیر	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰
دیلم	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰
عسلویه	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰
کنگان	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰

سال	تعداد سینما	سهم (درصد)	گنجایش	سهم (درصد)	تعداد تماشاچی	سهم (درصد)
گناوه	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

نکته قابل توجه دراین‌ارتباط عدم وجود سالن سینما در ۸ شهرستان بوشهر است. از سوی دیگر بررسی تعداد تماشاچی نشان می‌دهد اگرچه شهرستان جم تنها یک سالن سینما دارد اما سهم قابل توجهی از تماشاچی‌ها (۷۱٪) را به خود اختصاص داده است. بنابراین به نظر می‌رسد در صورت وجود زیرساخت‌های فرهنگی مناسب در سایر شهرستان‌های استان، تقاضای کافی برای خدمات فرهنگی ارائه شده وجود خواهد داشت.

جدول ۵۶: سالن‌های نمایش وابسته به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲سالن‌های نمایش وابسته به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان بوشهر را به تفکیک شهرستان‌های استان و برنامه‌های اجرا شده در آن در سال ۱۳۹۲ نمایش می‌دهد.

جدول ٥٦: سالن‌های نمایش وابسته به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

شهرستان	سالن نمایش		تعداد برنامه		تعداد تماشاگر	
	تعداد	گنجایش	تئاتر	موسیقی	تئاتر	موسیقی
بوشهر	۳	۱۲۰۰	۲۴	۱۲	۱۸۸۵۰	۴۸۰۰
تنگستان	۲	۴۲۰	۶	۲	۴۳۹۰	۷۰۰
جم	۱	۳۲۰	۴	۰	۲۹۹۰	۰
دشتستان	۳	۴۴۰	۱۰	۲	۷۵۷۵	۶۸۰
دشتی	۱	۲۶۰	۵	۱	۳۶۰۰	۳۶۰
دیر	۳	۷۰۰	۶	۲	۴۹۸۵	۷۰۰
دیلم	۱	۳۰۰	۴	۰	۲۷۹۰	۰
عسلویه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کنگان	۱	۳۰۰	۷	۱	۶۰۰۰	۳۸۰
گناوه	۲	۵۸۰	۶	۲	۴۷۸۰	۷۶۰

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

بر اساس اطلاعات ارائه شده در جدول ۵۶، توزیع سالن‌های وابسته به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان بوشهر در شهرستان‌های این استان نسبت به توزیع تعداد سینماها در استان متوازن‌تر بوده است.

نمودار ۳۰ تعداد نمایشگاه‌های کتاب و سایر نمایشگاه‌های برگزار شده در شهرستان‌های استان بوشهر را در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد:

نمودار ۳۰: تعداد نمایشگاه‌های برگزار شده در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

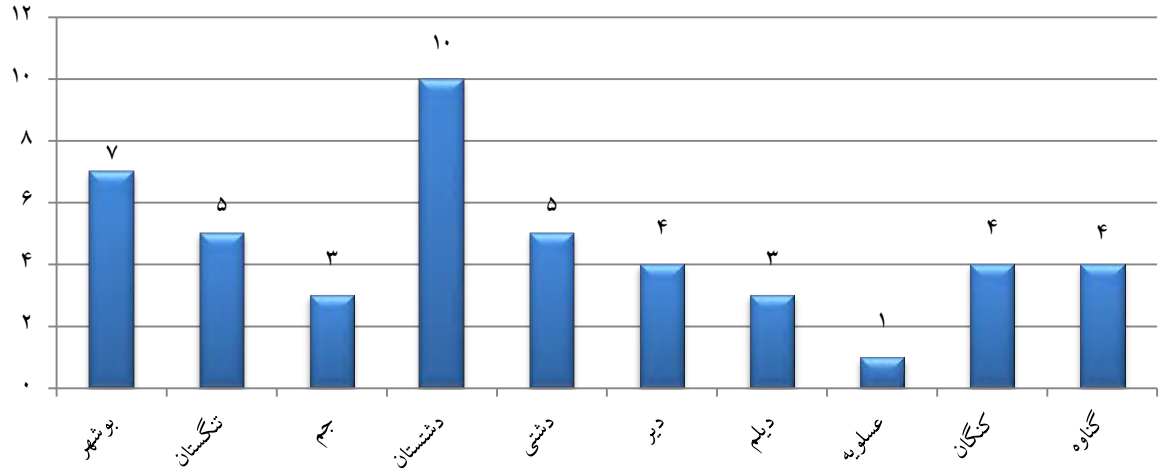

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

همان‌طور که ملاحظه می‌شود شهرستان‌های دشتستان و بوشهر به ترتیب با فراوانی ۱۰ و ۷ نمایشگاه، از منظر برگزاری نمایشگاه‌های کتاب و سایر نمایشگاه‌ها در رتبه نخست قرار دارند و شهرستان عسلویه با یک نمایشگاه در رتبه پایانی قرار دارد.

جدول ۵۷: تعداد کتابخانه‌های استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲تعداد کتابخانه‌های موجود در استان بوشهر را به تفکیک شهرستان‌های استان و سهم هر یک از شهرستان‌ها به نمایش می‌گذارد.

جدول ۵۷: تعداد کتابخانه‌های استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲

شهرستان	کتابخانه‌های عمومی	سهم از کل (درصد)	کتاب‌های موجود	سهم از کل (درصد)	تعداد اعضا	سهم از کل (درصد)
بوشهر	۱۷	٪۲۳	۱۶۵۴۹۱	٪۲۱	۷۱۷۰	٪۲۲
تنگستان	۱۱	٪۱۵	۱۰۸۶۹۹	٪۱۴	۲۸۶۱	٪۹
جم	۵	٪۷	۵۱۱۵۶	٪۶	۳۷۸۹	٪۱۲
دشتستان	۱۵	٪۲۰	۱۶۶۵۵۷	٪۲۱	۶۸۵۶	٪۲۱
دشتی	۷	٪۹	۸۴۹۸۱	٪۱۱	۲۴۹۴	٪۸
دیر	۴	٪۵	۶۷۵۱۲	٪۹	۲۵۶۳	٪۸
دیلم	۳	٪۴	۳۱۸۸۷	٪۴	۷۹۵	٪۲
عسلویه	۲	٪۳	۱۲۱۸۷	٪۲	۸۲۹	٪۳
کنگان	۴	٪۵	۳۶۷۱۶	٪۵	۲۳۲۳	٪۷
گناوه	۶	٪۸	۶۸۷۵۰	٪۹	۲۳۶۲	٪۷

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

بر اساس جدول ۵۷: تعداد کتابخانه‌های استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲توزیع کتابخانه‌ها در شهرستان‌های استان بوشهر نامتوازن است به‌طوری‌که نزدیک به ۶۰ درصد از کتابخانه‌های عمومی استان در سه شهرستان بوشهر، دشتستان و تنگستان مجتمع شده‌اند. نکته قابل توجه این است که اگرچه شهرستان جم تنها ۵ کتابخانه داشته نسبت به شهرستان تنگستان که دارای ۱۱ کتابخانه بوده، تعداد اعضای بیشتری داشته است.

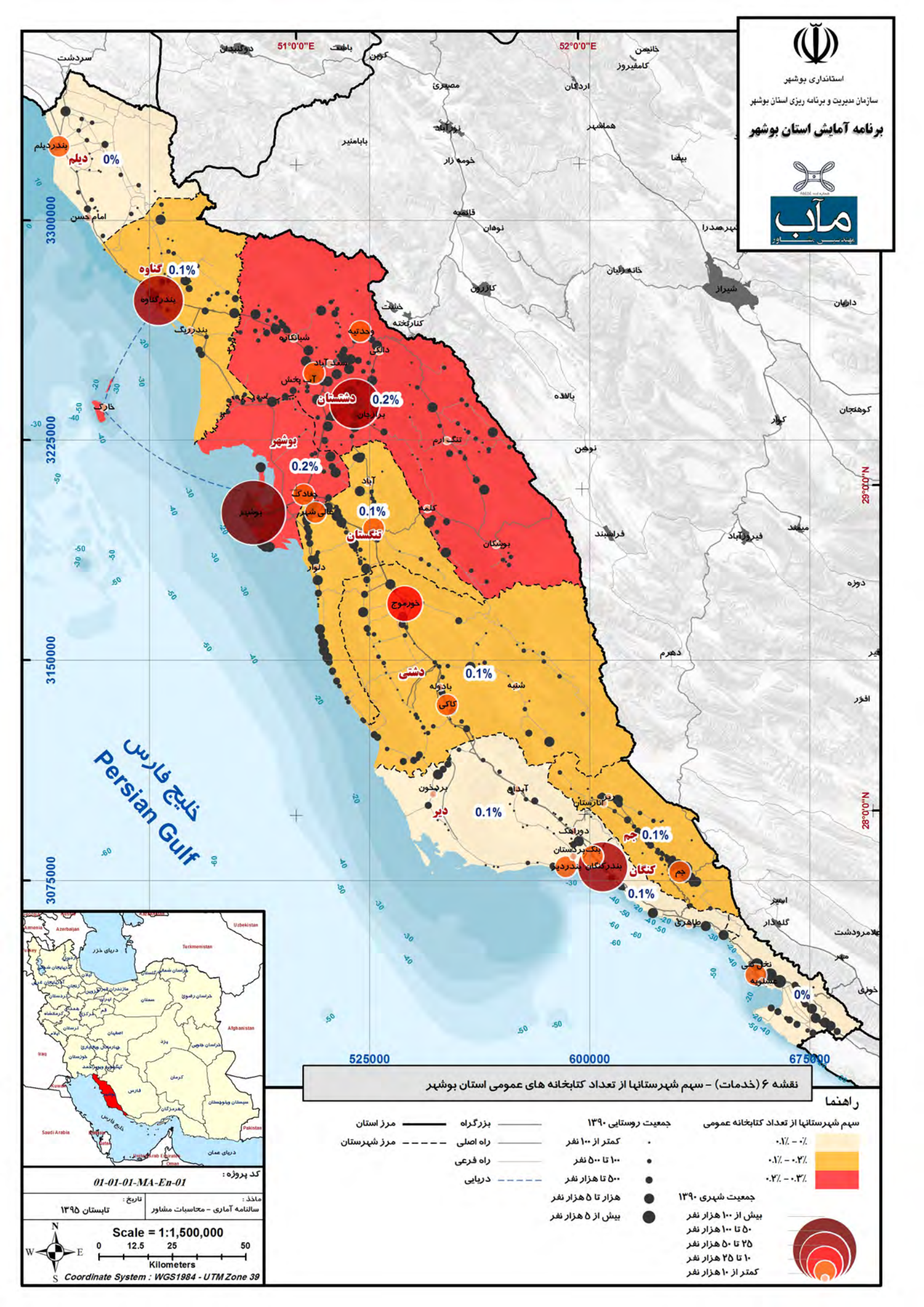
استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر
مآب
51°0'0"E
52°0'0"E
3300000
3225000
3150000
3075000
525000
600000
675000
29°0'0"N
28°0'0"N
بندردیلم
دیلم
0%
امام حسن
گناوه
0.1%
بندرگناوه
بندرریگ
شبانکاره
وحدتیه
دالکی
سعد آباد
آب پخش
دشتستان
0.2%
برازجان
خارک
بوشهر
0.2%
جفادک
شنبه
0.1%
تنگستان
دلوار
خورموج
دشتی
0.1%
بادوله
کاکی
شبه
دیر
0.1%
برديخون
آبدان
دوراهک
بنک برکستان
بندرکنگان
بندردیر
کنگان
جم
0.1%
0.1%
طاهری
0%
عسلویه
نخل تقی
خلیج فارس
Persian Gulf
خانیمن
کامفیروز
اردکان
مصیری
زرآباد
باباميني
خومه زار
هماشهر
بیضا
قادیه
نوبندان
شهرصدرا
خانه زیان
کازرون
شیراز
داراب
خلیت
کنارتخته
بالاده
کوهنجان
کوار
نوبندان
فراشبند
فیروزآباد
میمند
دوزه
دهرم
افزر
گله دار
تلامرودشت
مهر
خوزی
ایمیر
بوشکان
کلمه
تنگ ارم
برازجان
آبدان
ریز
انارستان
نمونه راهنما
نقشه ۶ (خدمات) - سهم شهرستانها از تعداد کتابخانه های عمومی استان بوشهر
راهنما
سهم شهرستانها از تعداد کتابخانه عمومی
۰٪ - ۰.۱٪
۰.۱٪ - ۰.۳٪
۰.۳٪ - ۰.۳٪
جمعیت شهری ۱۳۹۰
بیش از ۱۰۰ هزار نفر
۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
کمتر از ۱۰ هزار نفر
جمعیت روستایی ۱۳۹۰
کمتر از ۱۰۰ نفر
۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
۵۰۰ تا هزار نفر
هزار تا ۵ هزار نفر
بیش از ۵ هزار نفر
بزرگراه
راه اصلی
راه فرعی
دریایی
مرز استان
مرز شهرستان
کد پروژه :
01-01-01-MA-En-01
ماخذ :
سالنامه آماری - محاسبات مشاور
تاریخ :
تابستان ۱۳۹۵
N
W
E
S
Scale = 1:1,500,000
0 12.5 25 50
Kilometers
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

تعداد عناوین مطبوعات محلی و منطقه ای در استان بوشهر به تفکیک شهرستانها در جدول۵۸: تعداد عناوین مطبوعات محلی و منطقه ای در استان بوشهر به تفکیک شهرستان ارایه شده است از ۳۱ عنوان مطبوعات محلی و منطقه ای استان، شهرستان بوشهر ۱۹ عنوان، معادل ۶۱,۳ درصد را به خود اختصاص داده است. شهرستانهای دشتستان و گناوه به ترتیب با ۱۶,۱ درصد و ۱۲,۹ درصد در رتبه های بعدی قرار دارند

جدول۵۸: تعداد عناوین مطبوعات محلی و منطقه ای در استان بوشهر به تفکیک شهرستان

شهرستان	عناوین مطبوعات محلی و منطقه ای	سهم شهرستانها ازعناوین مطبوعات محلی و منطقه ای
بوشهر	۱۹	۶۱,۳
تنگستان	۱	۳,۲
دشتستان	۵	۱۶,۱
دیر	۰	۰
دشتی	۰	۰
دیلم	۰	۰
جم	۰	۰
گناوه	۴	۱۲,۹
کنگان	۱	۳,۲
عسلویه	۱	۳,۲
استان	۳۱	۱۰۰

منبع:گزیده شاخص ها و نماگرهای اقتصادی ،اجتماعی و فرهنگی استان بوشهر -۱۳۹۳

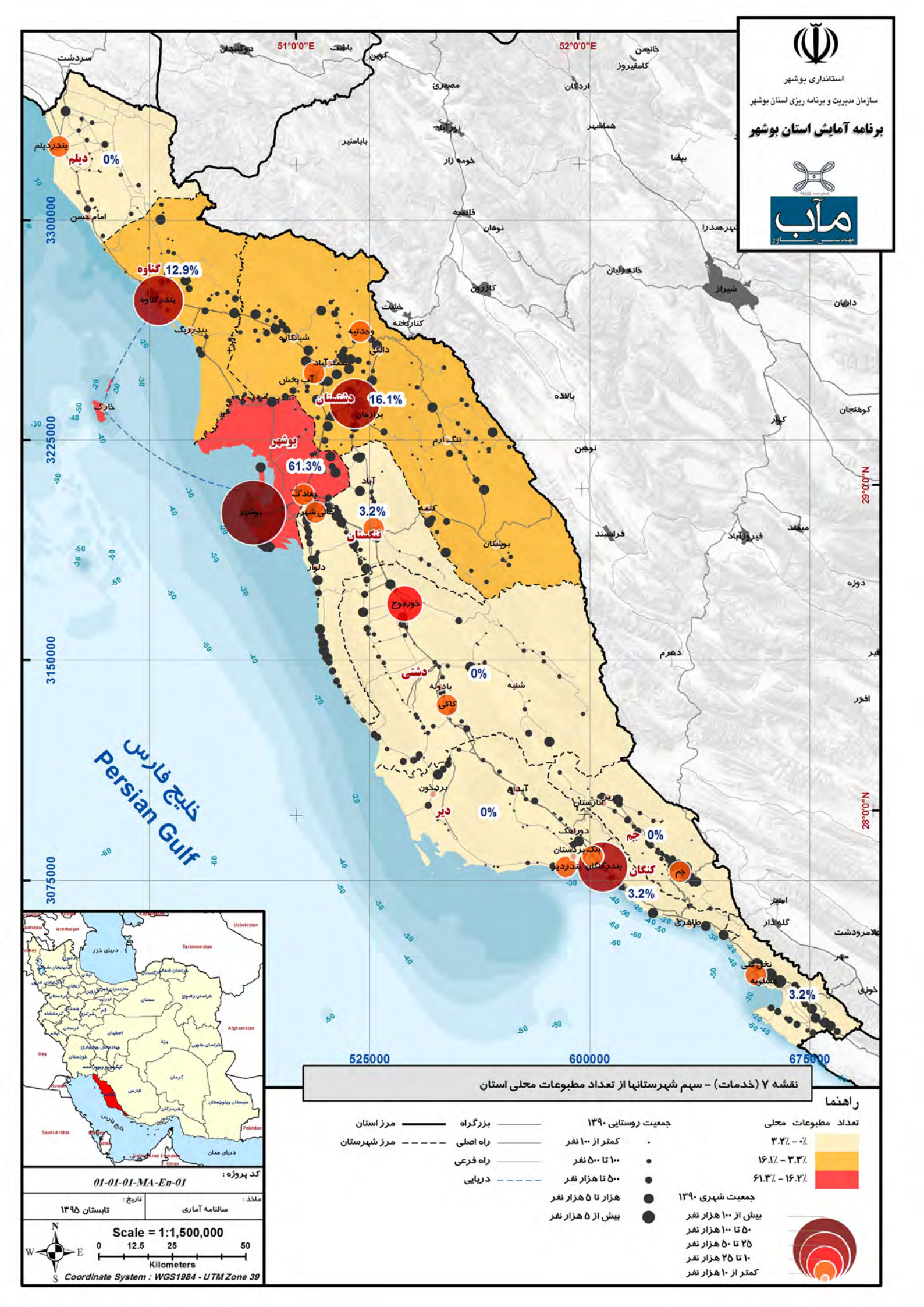
استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر
مآب
51°0'0"E
52°0'0"E
3300000
3225000
3150000
3075000
525000
600000
675000
29°0'0"N
28°0'0"N
خلیج فارس
Persian Gulf
بندرديلم
0%
ديلم
گناوه
12.9%
بندرگناوه
دشتستان
16.1%
بوشهر
61.3%
تنگستان
3.2%
دشتی
0%
دير
0%
کنگان
3.2%
جم
0%
عسلویه
3.2%
نقشه ۷ (خدمات) – سهم شهرستانها از تعداد مطبوعات محلی استان
راهنما
تعداد مطبوعات محلی
۰٪ – ۳.۲٪
۳.۳٪ – ۱۶.۱٪
۱۶.۲٪ – ۶۱.۳٪
جمعیت شهری ۱۳۹۰
بیش از ۱۰۰ هزار نفر
۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
کمتر از ۱۰ هزار نفر
جمعیت روستایی ۱۳۹۰
کمتر از ۱۰۰ نفر
۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
۵۰۰ تا هزار نفر
هزار تا ۵ هزار نفر
بیش از ۵ هزار نفر
بزرگراه
راه اصلی
راه فرعی
دریایی
مرز استان
مرز شهرستان
کد پروژه :
01-01-01-MA-En-01
ماخذ :
سالنامه آماری
تاریخ :
تابستان ۱۳۹۵
Scale = 1:1,500,000
0 12.5 25 50
Kilometers
N
W E
S
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

در جدول ۵۹: اماکن مذهبی استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲امکان مذهبی موجود در استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان نمایش داده شده است:

جدول ۵۹: اماکن مذهبی استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲

شهرستان	اماکن متبرکه اسلامی	مسجد	تکیه و حسینیه	اماکن مذهبی اقلیت‌ها
بوشهر	۵۹	۱۲۳	۷۰	۱۷
تنگستان	۵۳	۱۳۷	۶۵	۰
جم	۱۰	۱۲۶	۶۰	۰
دشتستان	۱۰۵	۲۸۶	۱۸۱	۰
دشتی	۶۳	۱۵۵	۶۷	۰
دیر	۳۳	۱۵۵	۶۸	۰
دیلم	۳۵	۵۶	۲۰	۰
عسلویه	۳	۲۷	۱۰	۴۰
کنگان	۴	۵۰	۴۸	۳۰
گناوه	۴۴	۱۱۳	۵۵	۴

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

نمودار ۳۱ سهم هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر را از کل امکان مذهبی استان نشان می‌دهد. همان طور که ملاحظه می‌شود شهرستان دشتستان بیشترین سهم را از اماکن مذهبی استان داشته است.

نمودار ۳۱: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از اماکن مذهبی استان در سال ۱۳۹۲

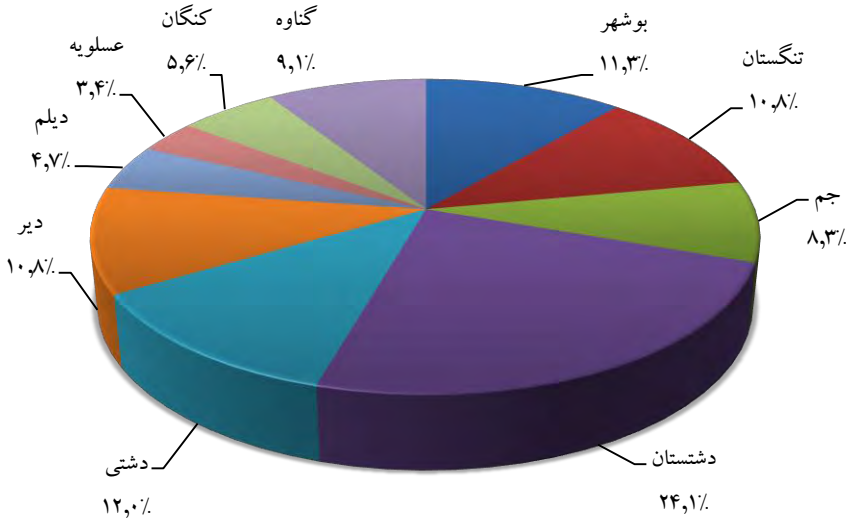

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

توزیع اماکن مذهبی در شهرستان‌های استان بوشهر از منظر توازن از وضعیت مطلوب‌تری برخوردار بوده و می‌توان گفت تمامی شهرستان‌های استان تا حد نسبتاً مطلوبی از خدمات مذهبی برخوردار هستند.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-٦-۲- بررسی وضعیت امکانات و تأسیسات ورزشی استان بوشهر

در این قسمت برخی شاخص‌های مرتبط با خدمات ورزشی استان بوشهر ارائه شده است. با توجه به محدودیت اطلاعات، تلاش شده تا حد امکان تحلیل‌ها در سطح شهرستان‌های استان صورت پذیرد. بر اساس سالنامه آماری سال ۱۳۹۲ استان بوشهر، تعداد تأسیسات و مکان‌های ورزشی از قبیل «زمین»، «میدان»، «سالن»، «استخر»، «پیست» و «زورخانه» به شرح نمودار ۳۲ است.

نمودار ۳۲: تأسیسات و مکان‌های ورزشی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

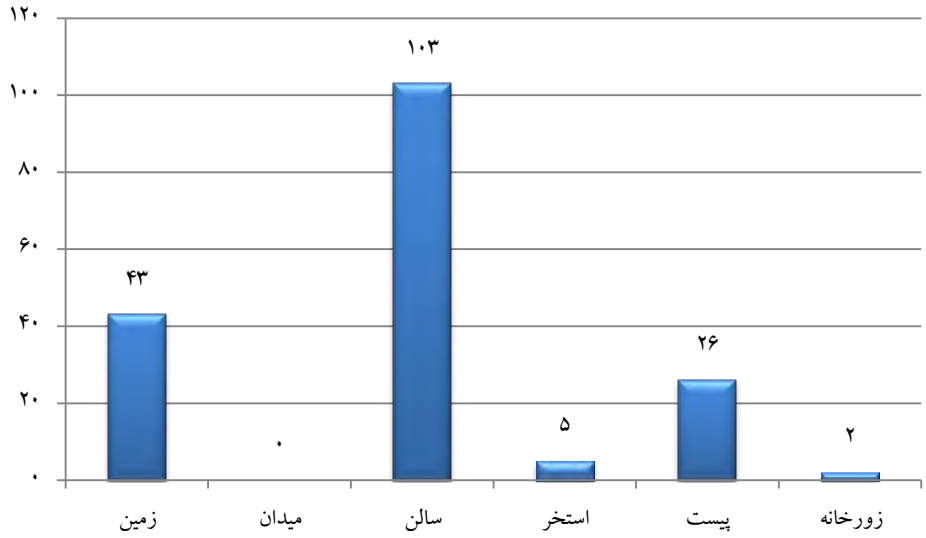

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود نزدیک به ۶۰ درصد از تأسیسات ورزشی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲، مربوط به سالن‌های ورزشی بوده است و زمین‌ها و پیست‌های ورزشی با اختلاف زیادی در رتبه‌های بعد قرار گرفته‌اند.

جدول ۶۰: وضعیت ورزشکاران در استان بوشهر به تفکیک شهرستانوضعیت ورزشکاران تحت پوشش نهادهای ورزش همگانی، ورزشکاران سازمان یافته و تحت پوشش و ورزشکاران تحت پوشش نهادهای قهرمانی را به تفکیک جنسیت در شهرستان های استان نشان می دهد.

با توجه به جدول ۶۱ از کل ورزشکاران تحت پوشش نهادهای ورزش همگانی در استان بوشهر، شهرستانهای بوشهر و دیلم و جم به ترتیب با ۲۵,۹ درصد، ۱۹,۱ درصد و ۱۴,۰ درصد بیشترین سهم را داشته اند .

از کل ورزشکاران سازمان یافته و تحت پوشش در استان، شهرستان بوشهر با ۳۰,۹ درصد بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است و در رتبه های بعدی و با اختلاف نسبتا زیاد شهرستانهای جم با ۱۹,۱ درصد و دشتستان با ۱۱,۶ درصد قرار گرفته

اند همچنین از کل ورزشکاران تحت پوشش نهادهای قهرمانی استان باز هم شهرستان بوشهر با **۲۶٫۸** درصد بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است و در رتبه های بعدی شهرستانهای جم با **۱۶٫۴** درصد و گناوه با **۱۳٫۲** درصد قرار گرفته اند.

جدول ٦٠: وضعیت ورزشکاران در استان بوشهر به تفکیک شهرستان

شهرستان	ورزشکاران تحت پوشش نهادهای ورزش همگانی	ورزشکاران زن تحت پوشش نهادهای ورزش همگانی	ورزشکاران مرد تحت پوشش نهادهای ورزش همگانی	کل ورزشکاران سازمان یافته و تحت پوشش	ورزشکاران زن سازمان یافته و تحت پوشش	ورزشکاران مرد سازمان یافته و تحت پوشش	تعداد کارشناسان ورزشی	کل ورزشکاران تحت پوشش نهادهای قهرمانی	ورزشکاران زن تحت پوشش نهادهای قهرمانی	ورزشکاران مرد تحت پوشش نهادهای قهرمانی
بوشهر	۲۰۰۹۸	۸۵۴۲	۱۱۵۵۶	۱۵۸۲۵	۶۴۸۰	۹۳۴۵	۴۸	۳۶۸۰	۱۲۱۰	۲۴۷۰
تنگستان	۵۶۳۱	۲۸۲۱	۲۸۱۰	۱۷۹۲	۴۵۶	۱۳۳۶	۱۴	۱۰۰۴	۲۲۴	۷۸۰
دشتستان	۳۳۰۹	۱۴۶۰	۱۸۴۹	۵۹۲۹	۱۴۱۷	۴۵۱۲	۱۸	۸۴۰	۱۹۰	۶۵۰
دیر	۴۰۸۵	۱۶۸۰	۲۴۰۵	۱۶۶۱	۴۰۸	۱۲۵۳	۱۷	۷۱۴	۱۰۴	۶۱۰
دشتی	۳۳۳۵	۱۴۲۰	۱۹۱۵	۱۶۷۳	۴۸۸	۱۱۸۵	۱۴	۶۴۵	۱۲۰	۵۲۵
دیلم	۱۰۸۴۱	۳۹۷۸	۶۸۶۳	۴۱۱۰	۱۱۵۰	۲۹۶۰	۱۵	۱۱۸۰	۲۸۰	۹۰۰
جم	۱۴۷۹۷	۶۵۸۰	۸۲۱۷	۹۷۸۴	۴۲۲۴	۵۵۶۰	۲۷	۲۲۶۰	۴۴۰	۱۸۲۰
گناوه	۶۹۳۶	۲۴۵۰	۴۴۸۶	۴۸۸۶	۱۲۶۶	۳۶۲۰	۱۱	۱۸۲۰	۲۷۰	۱۵۵۰
کنگان	۴۴۳۷	۲۰۹۰	۲۳۴۷	۲۰۴۸	۶۵۱	۱۳۹۷	۲۲	۸۷۰	۱۶۰	۷۱۰
عسلویه	۴۱۰۰	۱۹۰۰	۲۲۰۰	۳۵۵۰	۱۱۰۰	۲۴۵۰	۱۰	۷۴۰	۱۴۰	۶۰۰
استان	۷۷۵۶۹	۳۲۹۲۱	۴۴۶۴۸	۵۱۲۵۸	۱۷۶۴۰	۳۳۶۱۸	۱۹۶	۱۳۷۵۳	۳۱۳۸	۱۰۶۱۵

منبع:اداره کل ورزش و جوانان استان بوشهر سال - ۱۳۹۳

جدول ٦١: سهم شهرستانهای مختلف از ورزشکاران استان بوشهر

شهرستان	ورزشکاران تحت پوشش نهادهای ورزش همگانی	ورزشکاران زن تحت پوشش نهادهای ورزش همگانی	ورزشکاران مرد تحت پوشش نهادهای ورزش همگانی	کل ورزشکاران سازمان یافته و تحت پوشش	ورزشکاران زن سازمان یافته و تحت پوشش	ورزشکاران مرد سازمان یافته و تحت پوشش	تعداد کارشناسان ورزشی	کل ورزشکاران تحت پوشش نهادهای قهرمانی	ورزشکاران زن تحت پوشش نهادهای قهرمانی	ورزشکاران مرد تحت پوشش نهادهای قهرمانی
بوشهر	۲۵٫۹	۲۵٫۹	۲۵٫۹	۳۰٫۹	۳۶٫۷	۲۷٫۸	۲۴٫۵	۲۶٫۸	۳۸٫۶	۲۳٫۳
تنگستان	۷٫۳	۸٫۶	۶٫۳	۳٫۵	۲٫۶	۴٫۰	۷٫۱	۷٫۳	۷٫۱	۷٫۳
دشتستان	۴٫۳	۴٫۴	۴٫۱	۱۱٫۶	۸٫۰	۱۳٫۴	۹٫۲	۶٫۱	۶٫۱	۶٫۱
دیر	۵٫۳	۵٫۱	۵٫۴	۳٫۲	۲٫۳	۳٫۷	۸٫۷	۵٫۲	۳٫۳	۵٫۷
دشتی	۴٫۳	۴٫۳	۴٫۳	۳٫۳	۲٫۸	۳٫۵	۷٫۱	۴٫۷	۳٫۸	۴٫۹
دیلم	۱۴٫۰	۱۲٫۱	۱۵٫۴	۸٫۰	۶٫۵	۸٫۸	۷٫۷	۸٫۶	۸٫۹	۸٫۵
جم	۱۹٫۱	۲۰٫۰	۱۸٫۴	۱۹٫۱	۲۳٫۹	۱۶٫۵	۱۳٫۸	۱۶٫۴	۱۴٫۰	۱۷٫۱
گناوه	۸٫۹	۷٫۴	۱۰٫۰	۹٫۵	۷٫۲	۱۰٫۸	۵٫۶	۱۳٫۲	۸٫۶	۱۴٫۶
کنگان	۵٫۷	۶٫۳	۵٫۳	۴٫۰	۳٫۷	۴٫۲	۱۱٫۲	۶٫۳	۵٫۱	۶٫۷
عسلویه	۵٫۳	۵٫۸	۴٫۹	۶٫۹	۶٫۲	۷٫۳	۵٫۱	۵٫۴	۴٫۵	۵٫۷
استان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

منبع: اداره کل ورزش و جوانان استان بوشهر سال - ۱۳۹۳

درجدول ۶۲: سرانه اماکن ورزشی در استان بوشهر به تفکیک شهرستان سرانه اماکن ورزشی بر اساس سرانه اماکن ورزشی روباز و سرپوشیده در شهرستانهای استان ارایه شده است. سرانه امکان ورزشی در استان بوشهر یک متر مربع می باشد و بیشترین سرانه اماکن ورزشی با ۲,۱ متر مربع مربوط به شهرستان گناوه می باشد .در رتبه های بعدی شهرستان دیلم با ۱,۸ متر مربع و شهرستاهای بوشهر و دشتستان هر کدام با ۱,۲ متر مربع قرار گرفته اند. بیشترین سرانه اماکن ورزشی سرپوشیده مربوط به شهرستاهای دیلم ،گناوه و دشتستان به ترتیب با ۴,۹ ،۴,۵ و ۲,۲ مترمربع و بیشترین سرانه اماکن ورزشی روباز مربوط به شهرستانهای گناوه، دیلم و جم به ترتیب با ۲,۹، ۳,۸ و ۲,۵ متر مربع می باشد .

جدول ٦٢: سرانه اماکن ورزشی در استان بوشهر به تفکیک شهرستان

	سرانه اماکن ورزشی (مترمربع) - کل	سرانه اماکن ورزشی سرپوشیده (مترمربع)	سرانه اماکن ورزشی روباز (مترمربع)
بوشهر	۱,۲	۲,۸	۲,۰
تنگستان	۰,۸	۱,۵	۱,۶
دشتستان	۱,۲	۴,۲	۱,۸
دیر	۰,۶	۱,۹	۱,۰
دشتی	۰,۷	۱,۷	۱,۲
دیلم	۱,۸	۴,۹	۲,۹
جم	۱,۰	۱,۶	۲,۵
گناوه	۲,۱	۴,۵	۳,۸
کنگان	۰,۵	۰,۹	۱,۰
عسلویه	۱,۰	۲,۸	۱,۵
استان	۱	۲,۵۸	۱,۷۷

منبع:اداره کل ورزش و جوانان استان بوشهر سال - ۱۳۹۳

تعداد سالن های ورزشی در سال ۱۳۹۳ در استان بوشهر ۷۴۲ سالن بوده است که بیشترین سهم از آن مربوط به شهرستان بوشهر با ۲۸ درصد می باشد در رتبه های بعدی شهرستانهای دشتستان، تنگستان و گناوه به ترتیب با ۱۹,۹ درصد ،۱۱,۳ درصد و۷,۷ درصد قرار گرفته اند. از ۶۴۷ باشگاه ورزشی خصوصی استان بوشهر در حدود ۲۷ درصد در شهرستان بوشهر قرار دارد، شهرستانهای دشتستان ،تنگستان و دشتی با اختلاف نسبتا زیاد به ترتیب با سهم ۲۰,۲ درصد و ۱۲,۱ درصد و ۷,۷ درصد در رتبه های بعدی قرار گرفته اند.

بیشترین ظرفیت مکانهای ورزشی در شهرستان بوشهر قرار دارد. بعد از شهرستان بوشهر و با اختلاف زیاد شهرستانهای جم، تنگستان و دیر قرار گرفته اند. همچنین بیشترین ظرفیت مکانهای ورزشی خاص بانوان بازهم در شهرستان بوشهر قرار دارد و در رتبه های بعدی و با اختلاف زیاد شهرستانهای دشتستان، جم و گناوه قرار دارند.

لازم به ذکر است که در سالهای اخیر بحث واگذاری سالنهای ورزشی در استان مطرح بوده که تأثیر بسیار زیادی بر وضع موجود این بخش دارد. از یک طرف با واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی، با مدیریت بهتر بخش خصوصی، کیفیت خدمات افزایش خواهد یافت و از طرف دیگر با توجه به ماهیت بخش خصوصی که به دنبال سود آوری اقتصادی است، قیمت

خدمات ارائه شده افزایش خواهد یافت و بنابراین شاید بخش از جامعه از این خدمات محروم شوند. بنابراین در واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی به نقاط و مثبت و منفی آن باید توجه ویژه داشت تا ضمن افزایش کیفیت خدمات ارائه شده، قیمتها افزایش شدیدی نداشته باشند تا همه اقشار جامعه توانایی استفاده از این خدمات را داشته باشند.

جدول ٦٣:بررسی امکانات و تجهیزات ورزشی در استان بوشهر به تفکیک شهرستان

شهرستان	تعداد سالن‌های ورزشی در سال ۱۳۹۳	تعداد مربیان ورزشی	تعداد استخر سرپوشیده	تعداد باشگاه ورزشی خصوصی	تعداد کارشناسان ورزشی	ظرفیت مکان ورزشی (نفر در روز)	ظرفیت مکانهای ورزشی خاص بانوان (نفر - روز)
بوشهر	۲۰۸	۶۹۰	۱	۱۸۰	۴۸	۳۶۲۰	۱۳۰۰
تنگستان	۸۴	۱۵۸	۰	۷۸	۱۴	۶۸۰	۳۳۰
دشتستان	۱۴۸	۱۶۰	۱	۱۳۱	۱۸	۵۳۰	۳۵۰
دیر	۴۳	۷۸	۰	۳۹	۱۷	۵۴۰	۲۴۰
دشتی	۵۵	۱۷۱	۱	۵۰	۱۴	۴۱۰	۲۱۰
دیلم	۴۰	۱۸۵	۰	۳۰	۱۵	۳۷۰	۱۴۵
جم	۳۸	۴۹۲	۰	۲۹	۲۷	۱۳۰۰	۳۴۰
گناوه	۵۷	۱۹۶	۱	۵۱	۱۱	۴۲۰	۳۴۰
کنگان	۳۵	۱۱۰	۱	۳۱	۲۲	۳۸۰	۱۸۰
عسلویه	۳۴	۹۸	۰	۲۸	۱۰	۳۶۰	۱۶۵
استان	۷۴۲	۲۳۳۸	۵	۶۴۷	۱۹۶	۸۶۱۰	۳۶۰۰

منبع:اداره کل ورزش و جوانان استان بوشهر سال - ۱۳۹۳

جدول٦٤: سهم شهرستان ها از امکانات و تجهیزات ورزشی استان بوشهر

شهرستان	تعداد سالن‌های ورزشی در سال ۱۳۹۳	تعداد مربیان ورزشی	تعداد استخر سرپوشیده	تعداد باشگاه ورزشی خصوصی	تعداد کارشناسان ورزشی	ظرفیت مکان ورزشی (نفر در روز)	ظرفیت مکانهای ورزشی خاص بانوان (نفر - روز)
بوشهر	۲۸,۰	۲۹,۵	۲۰,۰	۲۷,۸	۲۴,۵	۴۲,۰	۳۶,۱
تنگستان	۱۱,۳	۶,۸	۰,۰	۱۲,۱	۷,۱	۷,۹	۹,۲
دشتستان	۱۹,۹	۶,۸	۲۰,۰	۲۰,۲	۹,۲	۶,۲	۹,۷
دیر	۵,۸	۳,۳	۰,۰	۶,۰	۸,۷	۶,۳	۶,۷
دشتی	۷,۴	۷,۳	۲۰,۰	۷,۷	۷,۱	۴,۸	۵,۸
دیلم	۵,۴	۷,۹	۰,۰	۴,۶	۷,۷	۴,۳	۴,۰
جم	۵,۱	۲۱,۰	۰,۰	۴,۵	۱۳,۸	۱۵,۱	۹,۴
گناوه	۷,۷	۸,۴	۲۰,۰	۷,۹	۵,۶	۴,۹	۹,۴
کنگان	۴,۷	۴,۷	۲۰,۰	۴,۸	۱۱,۲	۴,۴	۵,۰
عسلویه	۴,۶	۴,۲	۰,۰	۴,۳	۵,۱	۴,۲	۴,۶
استان	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

منبع:اداره کل ورزش و جوانان استان بوشهر سال - ۱۳۹۳

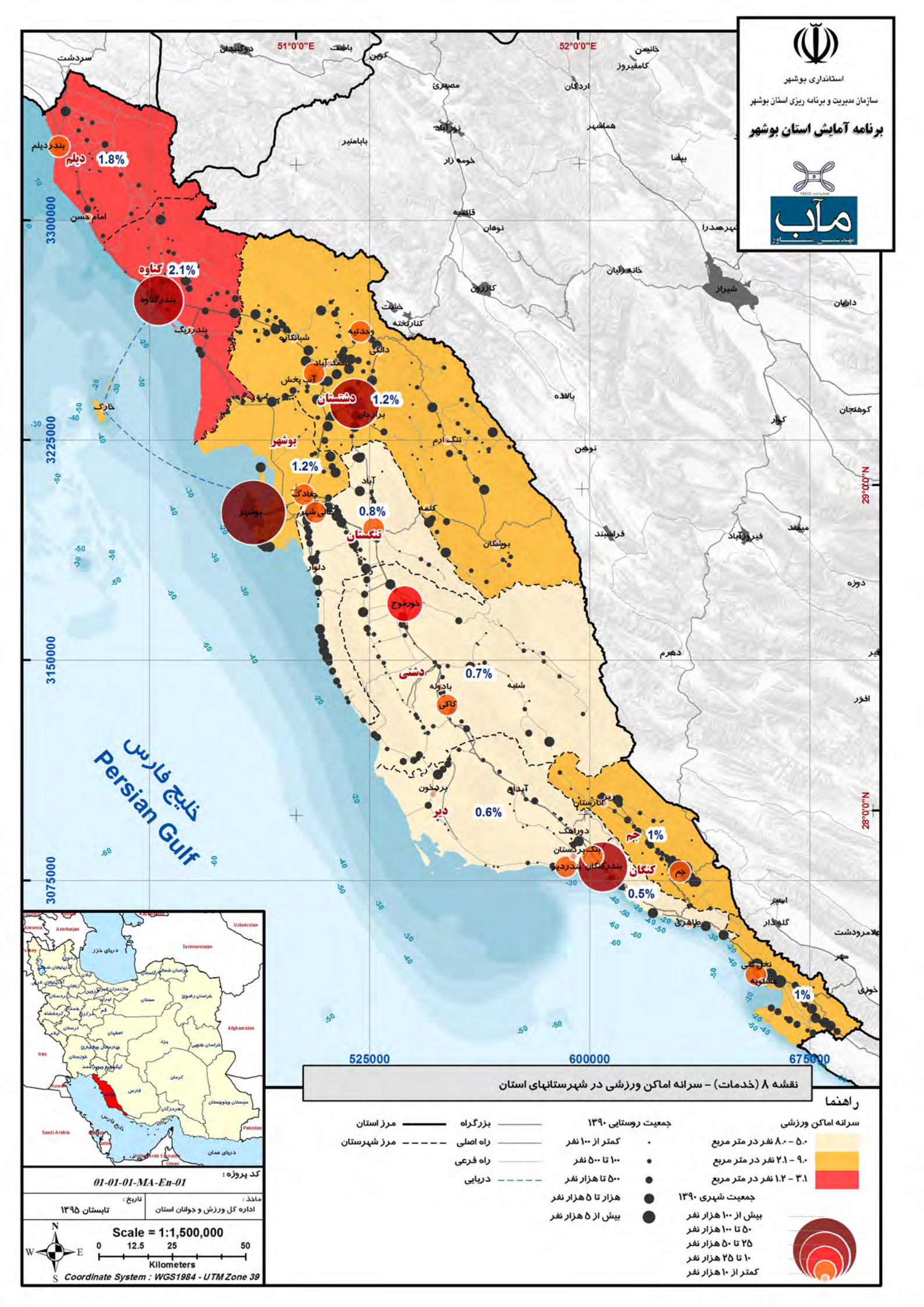
استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر
مآب
51°0'0"E
52°0'0"E
3300000
3225000
3150000
3075000
525000
600000
675000
29°0'0"N
28°0'0"N
بندردیلم
دیلم 1.8%
امام حسن
گناوه 2.1%
بندرگناوه
بندرریگ
شبانکاره
وحدتیه
دالکی
سعد آباد
آب بخش
دشتستان 1.2%
برازجان
خارک
بوشهر 1.2%
جفادک
شنبه
بوشهر
تنگستان 0.8%
دلوار
خورموج
دشتی 0.7%
بادوله
کاکی
دیر 0.6%
برذخون
آبدان
دوراهک
بنک برکستان
بندردیر
کنگان
جم 1%
0.5%
طاهری
نخل تقی
عسلویه 1%
خلیج فارس
Persian Gulf
خورموج
کلمه
بوشکان
فراشبند
فیروزآباد
دهرم
شیراز
کازرون
نوبندگان
نورآباد
خنج
کنارتخته
بالاده
کوار
دوزه
افزر
لامرد
مهر
خوزی
گله دار
اسیر
نوبندگان
خانه زیان
نهرصدرا
بیضا
همایشهر
اردکان
مصیری
کامفیروز
خانیمن
باشت
کوهنجان
میمند
داراب
فسا
نی ریز
قائمیه
نوبندگان
خومه زار
بابامنیر
زرآباد
سردشت
دوگنبدان
کوهن
Azerbaijan
Armenia
Turkmenistan
Uzbekistan
Afghanistan
Iraq
Kuwait
Saudi Arabia
Bahrain
Qatar
United Arab Emirates
Oman
Pakistan
دریای خزر
دریای عمان
Scale = 1:1,500,000
0 12.5 25 50
Kilometers
N
W E
S
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39
کد پروژه :
01-01-01-MA-En-01
ماخذ :
اداره کل ورزش و جوانان استان
تاریخ :
تابستان ۱۳۹۵
نقشه ۸ (خدمات) – سرانه اماکن ورزشی در شهرستانهای استان
راهنما
سرانه اماکن ورزشی
۵.۰ – ۸.۰ نفر در متر مربع
۹.۰ – ۲.۱ نفر در متر مربع
۳.۱ – ۱.۲ نفر در متر مربع
جمعیت شهری ۱۳۹۰
بیش از ۱۰۰ هزار نفر
۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
کمتر از ۱۰ هزار نفر
جمعیت روستایی ۱۳۹۰
کمتر از ۱۰۰ نفر
۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
۵۰۰ تا هزار نفر
هزار تا ۵ هزار نفر
بیش از ۵ هزار نفر
بزرگراه
راه اصلی
راه فرعی
دریایی
مرز استان
مرز شهرستان

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷- خدمات آموزشی

«در این قسمت از گزارش، جایگاه خدمات آموزشی در استان بوشهر مورد بررسی قرار گرفته است. در این زمینه ابتدا وضعیت خدمات آموزشی استان بوشهر از نظر ارزش افزوده تولید شده، بررسی و با کشور مقایسه می‌شود.

درجدول ۶۵ جایگاه خدمات آموزشی در استان بوشهر و نیز جایگاه استان بوشهر در خدمات آموزشی کشور در دوره ۹۲-۱۳۷۹ بررسی شده است. خدمات آموزشی دارای سه فعالیت زیرمجموعه است که شامل فعالیت‌های آموزش ابتدایی و متوسطه، آموزش عالی و آموزش بزرگسالان می‌شود.

استان بوشهر در هر سه بخش مذکور به جایگاه مناسب خود در کشور دست نیافته است. درحالی‌که مجموعه فعالیت‌های آموزشی در دوره مورد بررسی در هر سال به طور متوسط ۲,۵۵ درصد از ارزش‌افزوده استان بوشهر را ایجاد کرده، سهم این فعالیت‌ها از ارزش افزوده کشور در هر سال به طور متوسط ۳,۷۸ درصد بوده است. همچنین سهم استان از ارزش افزوده فعالیت‌های آموزشی کشور به طور متوسط در هرسال ۱,۴۲ درصد بوده است. همه این اعداد و ارقام نشان می‌دهند که درجه اهمیت فعالیت‌های آموزشی در استان بوشهر از کشور کمتر است. البته استان بوشهر در بخش آموزش عالی و نیز برخی مراکز مطالعاتی و تحقیقاتی در سطح کشور جایگاه ویژه ای دارد که لزوماً این ویژگیها را نمی توان در قالب ارزش افزوده استان و مقایسه با کشور، نمایان ساخت. در ادامه گزارش به این ویژگیها پرداخته خواهد شد.

یکی دیگر از شاخص‌هایی که به‌خوبی این موضوع را تأیید می‌کند، شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده است. شاخص مذکور برای فعالیت‌های آموزشی استان در طول این دوره به‌طور متوسط ۰,۶۶ بوده است. این عدد به معنای آن است که استان بوشهر، استان بوشهر به اندازه سهمش از اقتصاد کشور، از بخش آموزش کشور سهم ندارد و در نتیجه این فعالیت‌ها جزء فعالیت‌های ناپایه استان محسوب می‌شوند. البته دلیل اصلی چنین اتفاقی حضور صنایع نفت و گاز و پتروشیمی در استان است که سبب شده تا سهم استان از ارزش افزوده کشور بیشتر شده و در نتیجه سایر فعالیتهای اقتصادی استان، منجمله آموزش، کمرنگ تر دیده شوند.

همچنین به دلیل آنکه در سال‌های آغازین دوره مورد بررسی شاخص ضریب مکانی کل خدمات آموزشی، بیشتر از یک است و در سال‌های پایانی به کمتر از یک کاهش می‌یابد، فعالیت‌های آموزشی در استان بوشهر، در گروه فعالیت‌های تخصصی رو به افول قرار می‌گیرند. بر این اساس حوزه نفوذ فعالیت‌های آموزشی در استان بوشهر محلی و منطقه‌ای است.

در میان سه زیربخش آموزش، شاخص ضریب مکانی برای زیربخش آموزش ابتدایی و متوسطه، شرایطی مشابه با کل بخش آموزش دارد و بنابراین فعالیت‌های مربوط به آموزش ابتدایی و متوسطه در استان بوشهر، یک بخش تخصصی رو به افول با حوزه نفوذ محلی و منطقه‌ای محسوب می‌شوند. شاخص ضریب مکانی برای زیربخش آموزش عالی در استان بوشهر،

در تمامی سال‌های مورد بررسی کوچک‌تر از یک است. بنابراین فعالیت‌های این حوزه غیرتخصصی و با حوزه نفوذ محلی و منطقه‌ای، ارزیابی می‌شوند.

شاخص ضریب مکانی در خصوص زیربخش آموزش بزرگسالان، شرایطی متفاوت را تجربه کرده است. این شاخص در سال‌های ابتدایی دوره، بزرگ‌تر از یک است و سپس به کمتر از یک کاهش می‌یابد. اما در آخرین سال دوره مورد بررسی (سال ۱۳۹۲) مجدداً به عددی بزرگ‌تر از یک افزایش می‌یابد. بدین ترتیب بدون لحاظ کردن سال پایانی، فعالیت‌های آموزش بزرگسالان در استان بوشهر، به‌عنوان یک بخش تخصصی رو به افول طبقه‌بندی می‌شود. اما با لحاظ شرایط سال پایانی دوره مورد بررسی و امکان ادامه این روند در سال‌های بعدی، می‌توان انتظار داشت این فعالیت‌ها در گروه فعالیت‌های تخصصی رو به اعتلا و با حوزه نفوذ ملی جای گیرند.»

جدول ٦٥: جایگاه‌استان بوشهر در بخش خدمات آموزشی کشور

شرح فعالیت	شاخص	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	متوسط دوره
کل بخش آموزش	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۴,۸۹	۴,۳۶	۴,۱۲	۱,۶۰	۱,۵۲	۲,۶۹	۳,۲۵	۱,۹۸	۲,۶۱	۳,۰۵	۱,۹۱	۱,۴۳	۱,۲۹	۱,۰۲	۲,۵۵
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۳,۵۶	۳,۹۵	۳,۸۴	۳,۷۱	۳,۴۹	۴,۲۸	۴,۶۶	۳,۶۳	۴,۲۰	۴,۲۷	۳,۷۰	۳,۴۶	۳,۳۹	۲,۸۰	۳,۷۸
	سهم استان از کشور (درصد)	۱,۴۳	۱,۳۷	۱,۴۷	۱,۳۷	۱,۳۶	۱,۳۴	۱,۴۱	۱,۳۴	۱,۴۴	۱,۵۵	۱,۵۱	۱,۳۸	۱,۳۵	۱,۴۹	۱,۴۲
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱,۳۷	۱,۱۰	۱,۰۷	۰,۴۳	۰,۴۳	۰,۶۳	۰,۷۰	۰,۵۴	۰,۶۲	۰,۷۱	۰,۵۲	۰,۴۱	۰,۳۸	۰,۳۷	۰,۶۶
آموزش ابتدایی و متوسطه	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۳,۹۳	۳,۵۲	۳,۴۱	۱,۳۳	۱,۲۵	۲,۲۴	۲,۷۳	۱,۵۶	۲,۰۷	۲,۵۰	۱,۵۴	۱,۱۲	۱,۰۰	۰,۶۷	۲,۰۶
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۲,۵۷	۲,۷۶	۲,۸۳	۲,۷۷	۲,۵۹	۳,۲۷	۳,۴۷	۲,۵۴	۲,۹۸	۲,۹۷	۲,۴۶	۲,۲۵	۲,۱۶	۱,۷۹	۲,۶۷
	سهم استان از کشور (درصد)	۱,۵۹	۱,۵۸	۱,۶۵	۱,۵۲	۱,۵۱	۱,۴۷	۱,۵۹	۱,۵۰	۱,۶۱	۱,۸۳	۱,۸۳	۱,۶۶	۱,۶۴	۱,۵۳	۱,۶۱
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱,۵۳	۱,۲۸	۱,۲۰	۰,۴۸	۰,۴۸	۰,۶۹	۰,۷۹	۰,۶۱	۰,۶۹	۰,۸۴	۰,۶۳	۰,۵۰	۰,۴۶	۰,۳۷	۰,۷۵
آموزش عالی	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۶۳	۰,۵۵	۰,۴۴	۰,۱۸	۰,۱۹	۰,۳۱	۰,۳۴	۰,۲۸	۰,۳۷	۰,۴۱	۰,۲۸	۰,۲۵	۰,۲۵	۰,۲۰	۰,۳۳
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۷۶	۰,۸۷	۰,۷۵	۰,۷۱	۰,۷۰	۰,۸۱	۰,۹۹	۰,۹۱	۱,۰۱	۱,۱۰	۱,۰۶	۱,۰۶	۱,۰۹	۰,۸۸	۰,۹۱
	سهم استان از کشور (درصد)	۰,۸۶	۰,۷۹	۰,۸۰	۰,۷۸	۰,۸۴	۰,۸۲	۰,۶۹	۰,۷۶	۰,۸۵	۰,۸۲	۰,۷۸	۰,۸۰	۰,۸۰	۰,۹۵	۰,۸۱
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۰,۸۳	۰,۶۳	۰,۵۹	۰,۲۵	۰,۲۷	۰,۳۸	۰,۳۴	۰,۳۱	۰,۳۷	۰,۳۸	۰,۲۶	۰,۲۴	۰,۲۳	۰,۲۳	۰,۳۸
آموزش بزرگسالان	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۳۳	۰,۲۹	۰,۲۷	۰,۱۰	۰,۰۸	۰,۱۳	۰,۱۸	۰,۱۴	۰,۱۷	۰,۱۴	۰,۰۹	۰,۰۶	۰,۰۵	۰,۱۵	۰,۱۶
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۲۳	۰,۳۲	۰,۲۶	۰,۲۳	۰,۲۰	۰,۱۹	۰,۲۰	۰,۱۹	۰,۲۱	۰,۱۹	۰,۱۸	۰,۱۵	۰,۱۵	۰,۱۳	۰,۲۰
	سهم استان از کشور (درصد)	۱,۴۹	۱,۱۳	۱,۴۳	۱,۳۶	۱,۳۰	۱,۴۷	۱,۸۵	۱,۸۸	۱,۸۸	۱,۵۴	۱,۴۵	۱,۲۸	۱,۲۳	۴,۶۱	۱,۷۱
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱,۴۴	۰,۹۱	۱,۰۵	۰,۴۳	۰,۴۲	۰,۶۹	۰,۹۲	۰,۷۷	۰,۸۱	۰,۷۱	۰,۴۹	۰,۳۹	۰,۳۵	۱,۱۳	۰,۷۵

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در نمودار ۳۳، روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات آموزشی و فعالیت‌های زیرمجموعه آن در استان بوشهر، نشان داده شده است.

نمودار ۳۳: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات آموزشی و فعالیت‌های زیرمجموعه آن در استان بوشهر

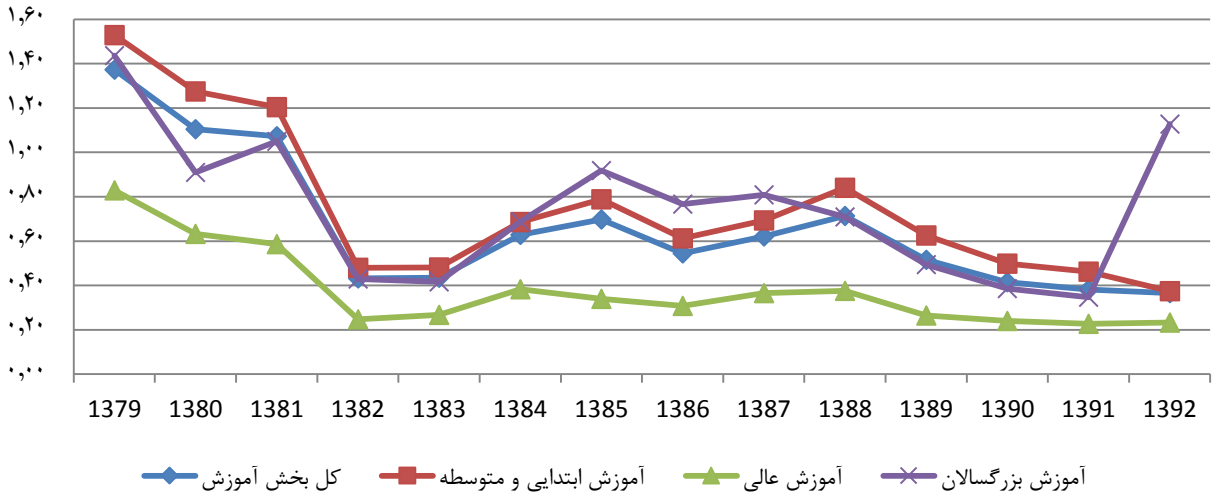

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در ادامه سعی شده تا وضعیت استان در خصوص فعالیت‌های مرتبط با خدمات آموزشی و توزیع فضایی آن‌ها در سطح استان مورد بررسی قرار گیرد.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۱- آموزش ابتدایی و متوسطه

در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در مجموع در استان بوشهر ۱۸۰۶۴۱ دانش آموز و ۸۳۴۱ کلاس در مقاطع مختلف تحصیلی وجود داشته که از این تعداد دانش آموزان ۵۱,۳ درصد پسر و مابقی دختر بوده‌اند. در این سال شهرستان بوشهر به تنهایی ۲۶ درصد از تعداد دانش آموزان استان را در خود جای داده است است . پس از آن نیز شهرستان‌های دشتستان با ۲۴ درصد و گناوه با ۱۰ درصد در رتبه‌های بعدی جای داشته‌اند.

جدول ٦٦: دانش آموزان کلیه دوره های تحصیلی استان بوشهر و شهرستان‌های استان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲

شهرستان	دانش آموزان					
	پسر	سهم (درصد)	دختر	سهم (درصد)	جمع	سهم (درصد)
بوشهر	۲۴۲۶۸	٪۲۶	۲۳۲۷۸	٪۲۶	۴۷۵۴۶	٪۲۶
تنگستان	۶۲۶۱	٪۷	۵۸۹۲	٪۷	۱۲۱۵۳	٪۷
جم	۵۱۸۰	٪۶	۵۰۱۹	٪۶	۱۰۱۹۹	٪۶
دشتستان	۲۲۴۵۹	٪۲۴	۲۱۴۳۲	٪۲۴	۴۳۸۹۱	٪۲۴
دشتی	۷۴۲۴	٪۸	۶۹۹۸	٪۸	۱۴۴۲۲	٪۸
دیر	۵۱۸۱	٪۶	۴۶۸۰	٪۵	۹۸۶۱	٪۵
دیلم	۳۱۲۹	٪۳	۲۹۹۱	٪۳	۶۱۲۰	٪۳
عسلویه	۴۰۰۳	٪۴	۳۷۵۹	٪۴	۷۷۶۲	٪۴
کنگان	۵۹۴۹	٪۶	۵۴۶۳	٪۶	۱۱۴۱۲	٪۶
گناوه	۸۸۹۱	٪۱۰	۸۳۸۴	٪۱۰	۱۷۲۷۵	٪۱۰
کل استان	۹۲۷۴۵	٪۱۰۰	۸۷۸۹۶	٪۱۰۰	۱۸۰۶۴۱	٪۱۰۰

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

نمودار ۳۴ سهم هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر از کل دانش‌آموزان کلیه دوره‌های تحصیلی استان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ را نشان می‌دهد:

نمودار ٣٤: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از تعداد دانش‌آموزان کلیه دوره‌های تحصیلی استان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲- درصد

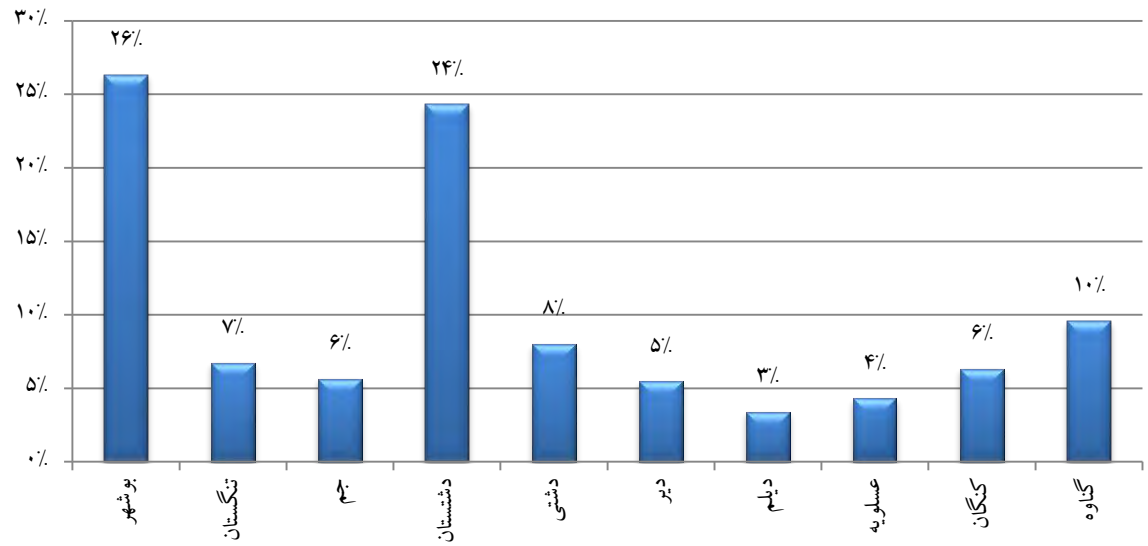

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

به منظور بررسی وضعیت توزیع خدمات آموزش ابتدایی و متوسطه در شهرستان‌های استان بوشهر از شاخص نسبت دانش‌آموز به کلاس برای مقاطع تحصیلی مختلف استفاده شده است. در جدول ۶۶: دانش آموزان کلیه دوره های تحصیلی استان بوشهر و شهرستان‌های استان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲روند تحولات شاخص مذکور برای دوره پیش‌دبستانی در استان از سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ تا سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ و برای شهرستان‌های استان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ نمایش داده شده است.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در دوره مورد بررسی، این شاخص در سطح استان کاهش یافته و نسبت ۲۴ دانش‌آموز به ازای هر کلاس در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸، در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ به ۲۸ دانش‌آموز به ازای هر کلاس رسیده است. در میان شهرستان‌های استان نیز بهترین شاخص به شهرستان دیر و دشتی با نسبت ۱۸ و ۲۰ دانش‌آموز به ازای هر کلاس تعلق داشته است. در طرف مقابل، بدترین شاخص نیز به شهرستان کنگان با نسبت ۵۳ دانش‌آموز به ازای هر کلاس اختصاص داشته است.

جدول ٦٧: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره پیش دبستانی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان طی دوره ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲

سال تحصیلی و شهرستان	دانش‌آموزان			آموزشگاه	کلاس	نسبت دانش‌آموزان به کلاس
	پسر	دختر	جمع			
۸۹-۱۳۸۸	۴۷۱۱	۴۳۵۷	۹۰۶۸	۲۵۵	۳۸۴	۲۴
۹۰-۱۳۸۹	۴۲۲۱	۴۱۲۴	۸۳۴۵	۲۶۱	۳۷۲	۲۲
۹۱-۱۳۹۰	۳۴۵۵	۳۶۲۷	۷۰۸۲	۲۱۷	۳۱۷	۲۲
۹۲-۱۳۹۱	۴۳۱۵	۳۷۸۹	۸۱۰۴	۲۳۱	۱۵۰	۵۴
۹۳-۱۳۹۲	۴۵۹۶	۴۳۱۷	۸۹۱۳	۲۸۰	۳۱۵	۲۸
بوشهر	۱۴۵۴	۱۳۴۷	۲۸۰۱	۶۷	۸۰	۳۵
تنگستان	۱۵۰	۱۵۸	۳۰۸	۱۰	۱۰	۳۱
جم	۳۲۳	۲۱۹	۵۴۲	۱۸	۲۵	۲۲
دشتستان	۱۲۸۱	۱۲۴۵	۲۵۲۶	۷۹	۸۸	۲۹
دشتی	۴۰۲	۳۸۵	۷۸۷	۳۴	۴۰	۲۰
دیر	۷۷	۹۹	۱۷۶	۱۰	۱۰	۱۸
دیلم	۱۶۸	۱۴۶	۳۱۴	۱۳	۱۳	۲۴
عسلویه	۱۲۸	۱۱۴	۲۴۲	۹	۹	۲۷
کنگان	۱۷۸	۱۹۱	۳۶۹	۷	۷	۵۳
گناوه	۴۳۵	۴۱۳	۸۴۸	۳۳	۳۳	۲۶

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

جدول ۶۸: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره ابتدایی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان طی دوره ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲روند تغییرات شاخص نسبت دانش‌آموزان به کلاس را در مقطع ابتدایی در دوره ۹۲-۱۳۸۸ برای استان بوشهر و در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ برای شهرستان‌های استان مورد واکاوی قرار داده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود نسبت دانش‌آموز به کلاس از سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ تا سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ از ۲۰ به ۲۳ رسیده است که این بیانگر بدتر شدن وضعیت شاخص مذکور است. از این منظر، در میان شهرستان‌های استان بوشهر، بدترین وضعیت مربوط به شهرستان بوشهر (۲۷ دانش‌آموز به ازای هر کلاس) و بهترین وضعیت مربوط به شهرستان تنگستان (۲۰ دانش‌آموز به ازای هر کلاس) بوده است.

جدول ٦٨: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره ابتدایی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان طی دوره ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۲

سال تحصیلی و شهرستان	دانش‌آموزان			آموزشگاه	کلاس	نسبت دانش‌آموزان به کلاس
	پسر	دختر	جمع			
۸۹-۱۳۸۸	۳۸۰۵۰	۳۵۳۵۷	۷۳۴۰۷	۸۰۲	۳۷۳۶	۲۰
۹۰-۱۳۸۹	۳۸۴۴۵	۳۵۳۶۱	۷۳۸۰۶	۷۸۰	۳۵۸۵	۲۱
۹۱-۱۳۹۰	۴۰۰۳۲	۳۷۶۹۳	۷۷۷۲۵	۷۷۸	۳۵۰۸	۲۲
۹۲-۱۳۹۱	۴۸۸۳۹	۴۵۹۹۱	۹۴۸۳۰	۷۸۸	۴۲۹۸	۲۲
۹۳-۱۳۹۲	۴۸۵۲۱	۴۶۷۹۸	۹۵۳۱۹	۷۴۰	۴۱۵۳	۲۳
بوشهر	۱۲۲۷۶	۱۲۱۶۶	۲۴۴۴۲	۱۰۷	۹۱۲	۲۷
تنگستان	۳۵۹۸	۳۴۰۵	۷۰۰۳	۸۵	۳۵۲	۲۰
جم	۲۷۰۰	۲۶۵۸	۵۳۵۸	۵۶	۲۵۶	۲۱
دشتستان	۱۱۴۲۴	۱۱۰۸۴	۲۲۵۰۸	۱۹۳	۹۹۸	۲۳
دشتی	۳۷۸۵	۳۵۴۸	۷۳۳۳	۸۶	۳۵۳	۲۱
دیر	۲۷۸۹	۲۶۲۴	۵۴۱۳	۵۴	۲۵۸	۲۱
دیلم	۱۵۹۰	۱۵۹۶	۳۱۸۶	۳۱	۱۵۰	۲۱
عسلویه	۲۲۷۹	۲۱۳۱	۴۴۱۰	۳۰	۲۰۰	۲۲
کنگان	۳۵۳۵	۳۲۲۶	۶۷۶۱	۳۶	۳۰۲	۲۲
گناوه	۴۵۴۵	۴۳۶۰	۸۹۰۵	۶۲	۳۷۲	۲۴

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

وضعیت دانش‌آموزان دوره راهنمایی در استان بوشهر و شهرستان استان به همراه نسبت دانش‌آموزان به کلاس درجدول ۶۹جدول ۶۹: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره راهنمایی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان در سال ۱۳۸۸-۱۳۹۲ نشان داده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود این نسبت از عدد ۲۲ دانش‌آموز به ازای هر کلاس در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ به ۲۳ دانش‌آموز به ازای هر کلاس در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ رسیده و تغییرات قابل ملاحظه‌ای را نشان نمی‌دهد.

در ارتباط با نسبت دانش‌آموزان به کلاس در دوره راهنمایی، شهرستان‌های بوشهر و تنگستان به ترتیب با نسبت ۲۶ و ۱۹ بدترین و بهترین وضعیت را داشته‌اند.

جدول ٦٩: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره راهنمایی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲-۱۳۸۸

سال تحصیلی و شهرستان	دانش‌آموزان			آموزشگاه	کلاس	نسبت دانش‌آموزان به کلاس
	پسر	دختر	جمع			
۱۳۸۸-۸۹	۲۱۸۸۲	۲۰۸۶۹	۴۲۷۵۱	۲۵۸	۱۹۸۵	۲۲
۱۳۸۹-۹۰	۲۱۵۱۲	۲۰۰۵۹	۴۱۵۷۱	۴۴۹	۲۰۳۰	۲۰
۱۳۹۱-۹۲	۱۴۶۹۲	۱۳۳۰۰	۲۷۹۹۲	۳۸۴	۱۲۴۷	۲۲
۱۳۹۲-۹۳	۱۴۲۴۰	۱۳۲۰۰	۲۷۴۴۰	۳۶۳	۱۲۱۵	۲۳
بوشهر	۳۶۹۵	۳۵۰۲	۷۱۹۷	۵۹	۲۷۸	۲۶
تنگستان	۹۳۴	۸۸۸	۱۸۲۲	۴۳	۹۶	۱۹
جم	۷۵۰	۶۸۸	۱۴۳۸	۲۶	۷۰	۲۱
دشتستان	۳۴۱۸	۳۲۱۷	۶۶۳۵	۱۰۲	۳۰۹	۲۱
دشتی	۱۱۵۲	۱۰۳۰	۲۱۸۲	۳۵	۱۰۶	۲۱
دیر	۸۲۸	۷۰۶	۱۵۳۴	۲۱	۷۰	۲۲
دیلم	۵۰۸	۴۳۹	۹۴۷	۱۱	۴۰	۲۴
عسلویه	۶۲۹	۵۹۱	۱۲۲۰	۱۸	۵۳	۲۳
کنگان	۸۸۵	۷۹۹	۱۶۸۴	۱۵	۷۰	۲۴
گناوه	۱۴۴۱	۱۳۴۰	۲۷۸۱	۳۳	۱۲۳	۲۳

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

جدول ۷۰: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره متوسطه عمومی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲-۱۳۸۸شاخص نسبت دانش‌آموزان به کلاس را در دوره متوسطه عمومی برای استان بوشهر و شهرستان‌های آن نمایش می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود این نسبت در کل استان از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۳ تغییری نداشته است و در حدود ۲۰ دانش‌آموز به ازای هر کلاس ثابت بوده است.

جدول ۷۰: دانش‌آموزان، آموزشگاه‌ها و کلاس‌های دوره متوسطه عمومی در استان بوشهر و شهرستان‌های استان در سال ۱۳۹۲-۱۳۸۸

سال تحصیلی و شهرستان	دانش‌آموزان			آموزشگاه	کلاس	نسبت دانش‌آموزان به کلاس
	پسر	دختر	جمع			
۱۳۸۸-۸۹	۲۸۷۰۶	۲۶۸۸۳	۵۵۵۸۹	۵۸۱	۲۷۹۳	۲۰
۱۳۸۹-۹۰	۲۷۶۷۲	۲۸۱۰۲	۵۵۷۷۴	۶۵۱	۳۰۹۸	۱۸
۱۳۹۰-۹۱	۲۲۰۰۹	۲۱۸۷۰	۴۳۸۷۹	۵۳۸	۲۲۸۹	۱۹
۱۳۹۱-۹۲	۲۰۶۵۸	۲۱۱۳۸	۴۱۷۹۶	۳۷۴	۲۰۴۶	۲۰
۱۳۹۲-۹۳	۲۱۸۹۲	۲۰۸۱۸	۴۲۷۱۰	۳۸۳	۲۰۸۵	۲۰

سال تحصیلی و شهرستان	دانش‌آموزان			آموزشگاه	کلاس	نسبت دانش‌آموزان به کلاس
	پسر	دختر	جمع			
بوشهر	۵۴۵۵	۵۴۴۶	۱۰۹۰۱	۷۴	۴۸۶	۲۲
تنگستان	۱۲۸۶	۱۴۰۲	۲۶۸۸	۳۶	۱۵۱	۱۸
جم	۱۲۱۰	۱۲۲۲	۲۴۳۲	۲۰	۱۲۵	۱۹
دشتستان	۵۴۶۹	۵۰۴۹	۱۰۵۱۸	۱۰۲	۵۲۹	۲۰
دشتی	۱۹۷۹	۱۶۵۸	۳۶۳۷	۳۷	۱۸۰	۲۰
دیر	۱۳۹۸	۱۲۰۹	۲۶۰۷	۲۸	۱۴۰	۱۹
دیلم	۷۱۰	۷۱۱	۱۴۲۱	۱۲	۶۸	۲۱
عسلویه	۸۶۶	۸۷۱	۱۷۳۷	۱۷	۹۴	۱۸
کنگان	۱۳۱۴	۱۲۰۹	۲۵۲۳	۲۵	۱۲۶	۲۰
گناوه	۲۲۰۵	۲۰۴۱	۴۲۴۶	۳۲	۱۸۶	۲۳

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

همچنین بررسی وضعیت شهرستان‌های استان در سال ۹۳-۱۳۹۲ نیز نشان می‌دهد بدترین وضعیت مربوط به شهرستان گناوه بوده و بهترین وضعیت را عسلویه داشته است. این شاخص برای گناوه ۲۳ و برای عسلویه ۱۸ است.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۲- دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی

در این قسمت با توجه به اطلاعات ارایه شده درگزارش اقتصادی و اجتماعی استان بوشهر در سال ۱۳۹۱،تعداد مراکز آموزش عالی به تفکیک شهرستانهای استان بوشهر ارایه شده است.به طور کلی در استان بوشهر ۴۹ مرکز آموزش عالی وجود دارد که نشان می دهد ۳۸,۸ درصد از کل دانشگاههای استان، در شهرستان بوشهر قرار گرفته اند وتمام دانشگاههای دولتی، دانشگاه فنی وحرفه ای و مراکز آموزش کشتیرانی در این شهرستان قرار دارند. در رتبه های بعدی شهرستان دشتستان با سهم ۱۴,۳ درصد و شهرستانهای دشتی و کنگان هر کدام با ۸,۲ درصد قرارگرفته اند .

جدول ۷۱: وضعیت مراکز آموزش عالی در استان بوشهر به تفکیک شهرستان

	مراکز آموزش عالی								سهم شهرستانها از مراکز آموزش عالی استان							
	دولتی	غیردولتی – غیرانتفاعی	دانشگاه پیام نور	دانشگاه آزاد اسلامی	دانشگاه علمی کاربردی	دانشگاه فنی و حرفه‌ای	مرکز آموزش کشتیرانی	کل دانشگاها	دولتی	غیردولتی – غیرانتفاعی	دانشگاه پیام نور	دانشگاه آزاد اسلامی	دانشگاه جامع علمی کاربردی	دانشگاه فنی و حرفه‌ای	مرکز آموزش کشتیرانی	سهم از کل
بوشهر	۲	۲	۱	۲	۹	۱	۲	۱۹	۱۰۰,۰	۶۶,۷	۹,۱	۲۰,۰	۴۵,۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۳۸,۸
تنگستان			۱	۱	۱			۳	۰,۰	۰,۰	۹,۱	۱۰,۰	۵,۰	۰,۰	۰,۰	۶,۱
دشتستان		۱	۲	۱	۳			۷	۰,۰	۳۳,۳	۱۸,۲	۱۰,۰	۱۵,۰	۰,۰	۰,۰	۱۴,۳
دیر	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۲	۰,۰	۰,۰	۹,۱	۱۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۴,۱
دشتی	۰	۰	۱	۱	۲	۰	۰	۴	۰,۰	۰,۰	۹,۱	۱۰,۰	۱۰,۰	۰,۰	۰,۰	۸,۲
دیلم	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۰	۳	۰,۰	۰,۰	۹,۱	۱۰,۰	۵,۰	۰,۰	۰,۰	۶,۱
جم	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۲	۰,۰	۰,۰	۹,۱	۱۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۴,۱
گناوه	۰	۰	۱	۱	۱	۰	۰	۳	۰,۰	۰,۰	۹,۱	۱۰,۰	۵,۰	۰,۰	۰,۰	۶,۱
کنگان	۰	۰	۱	۱	۲	۰	۰	۴	۰,۰	۰,۰	۹,۱	۱۰,۰	۱۰,۰	۰,۰	۰,۰	۸,۲
عسلویه	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۰	۲	۰,۰	۰,۰	۹,۱	۰,۰	۵,۰	۰,۰	۰,۰	۴,۱
استان	۲	۳	۱۱	۱۰	۲۰	۱	۲	۴۹	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰,۰

ماخذ:آمار دانشگاه دولتی بر اساس گزارش اقتصادی-اجتماعی استان بوشهر ۱۳۹۱
آمار دانشگاه آزاد بر اساس گزارش اقتصادی-اجتماعی استان بوشهر ۱۳۹۱
دانشگاه پیام نور بر اساس گزارش اقتصادی-اجتماعی استان بوشهر ۱۳۹۱
علمی کاربردی بر اساس سایت دانشگاه علمی-کاربردی استان بوشهر
دانشگاه فنی و حرفه‌ای بر اساس گزارش اقتصادی-اجتماعی استان بوشهر ۱۳۹۱

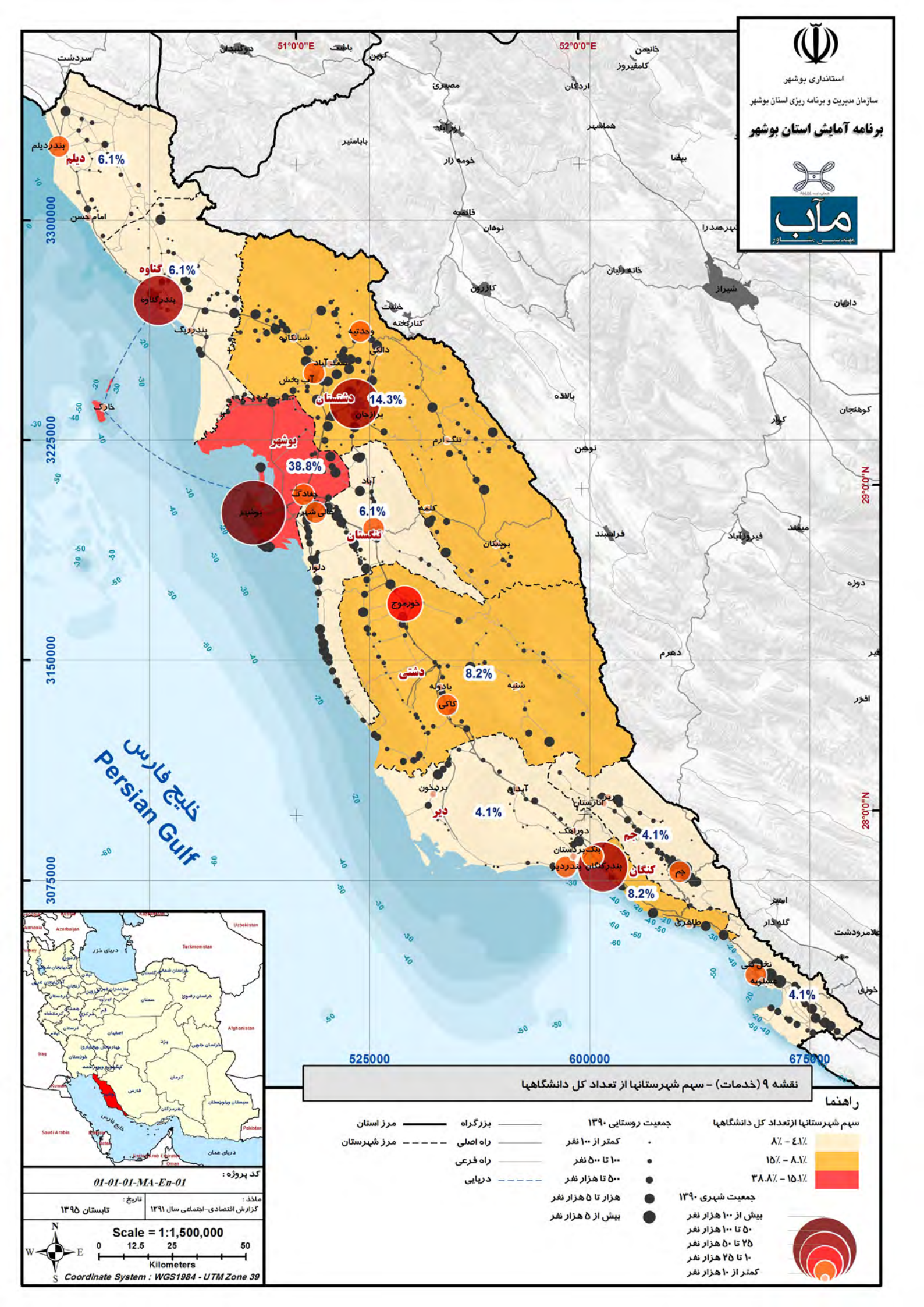
استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر
مآب
بهداشت آب
51°0'0"E
52°0'0"E
3300000
3225000
3150000
3075000
525000
600000
675000
29°0'0"N
28°0'0"N
خلیج فارس
Persian Gulf
بندردیلم
دیلم
6.1%
گناوه
6.1%
بندرگناوه
بندرریگ
شبانکاره
وحدتیه
دالکی
آب پخش
دشتستان
14.3%
برازجان
خارک
بوشهر
38.8%
جفادک
شنبه
6.1%
تنگستان
دلوار
خورموج
دشتی
8.2%
بادوله
کاکی
دیر
4.1%
برذخون
آبدان
دوراهک
جم
4.1%
بنک برکستان
بندردیر
کنگان
8.2%
طاهری
عسلویه
4.1%
نقل کی
بندرامام حسن
سردشت
دوگنبدان
بابامنیر
کوهین
مصیری
زورآباد
خومه زار
اردکان
کامفیروز
هماشهر
بیضا
قلعه
نوبدان
خانه زیان
کازرون
خلیت
کنارتخته
شیراز
داراب
کوهنجان
کوار
فراشبند
فیروزآباد
میمند
دوزه
دهرم
افزر
اسیر
گله دار
علامرودشت
مهر
خوزی
نوبندان
بالاده
تنگ ارم
بوشکان
کلمه
آباد
چاه کلی شهر
انارستان
ریز
شبنه
نخل تقی
Azerbaijan
Armenia
Uzbekistan
Turkmenistan
Afghanistan
Iraq
Kuwait
Saudi Arabia
Bahrain
Qatar
United Arab Emirates
Oman
Pakistan
دریای خزر
دریای عمان
نقشه ۹ (خدمات) - سهم شهرستانها از تعداد کل دانشگاهها
راهنما
سهم شهرستانها ازتعداد کل دانشگاهها
۸٪ - ٤٨٪
۱۵٪ - ۸.۸٪
۳۸.۸٪ - ۱۵.۱٪
جمعیت شهری ۱۳۹۰
بیش از ۱۰۰ هزار نفر
۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
کمتر از ۱۰ هزار نفر
جمعیت روستایی ۱۳۹۰
کمتر از ۱۰۰ نفر
۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
۵۰۰ تا هزار نفر
هزار تا ۵ هزار نفر
بیش از ۵ هزار نفر
بزرگراه
راه اصلی
راه فرعی
دریایی
مرز استان
مرز شهرستان
کد پروژه :
01-01-01-MA-En-01
ماخذ :
گزارش اقتصادی-اجتماعی سال ۱۳۹۱
تاریخ :
تابستان ۱۳۹۵
N
W
E
S
Scale = 1:1,500,000
0 12.5 25 50
Kilometers
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

در این قسمت با استفاده از اطلاعات ارائه شده در سالنامه آماری استان بوشهر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (به‌جز دانشگاه آزاد) از منظر کارکنان آموزشی، پذیرفته شدگان، دانشجویان و فارغ التحصیلان مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۳- کارکنان آموزشی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (به‌جز دانشگاه آزاد)

جدول ۷۲ کارکنان آموزشی تمام وقت و حق‌التدریسی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر را طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ برحسب عنوان دانشگاهی نشان می‌دهد.

جدول ۷۲: تعداد کارکنان آموزشی تمام وقت و حق التدریسی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی برحسب عنوان دانشگاهی (به استثنا دانشگاه آزاد)

سال تحصیلی و مراکز آموزشی	کادر هیأت علمی تمام‌وقت						کادر هیأت علمی حق‌التدریس						کادر غیرهیأت علمی	
	استاد تمام	دانشیار	استادیار	مربی	مربی آموزشیار	جمع	استاد تمام	دانشیار	استادیار	مربی	مربی آموزشیار	جمع	تمام‌وقت	حق‌التدریسی
۱۳۷۵-۷۶	۰	۰	۰	۱۱	۴۶	۵۷	۲	۶	۶	۱۰	۰	۲۴	۵	۱۴۰
۱۳۸۰-۸۱	۰	۰	۳۶	۴۹	۹۴	۱۷۹	۰	۱۰	۱۶	۴۶	۳	۷۵	۹	۳۷۷
۱۳۸۵-۸۶	۵	۳	۱۱۰	۱۰۷	۰	۲۲۵	۰	۰	۳۵	۲۲	۰	۵۷	۲۶	۱۹۷
۱۳۸۸-۸۹	۸	۷	۱۶۲	۱۰۶	۱۸	۳۰۱	۱۳	۰	۲۲	۱۰۵	۱۰	۱۵۰	۳۹	۵۸۹
۱۳۸۹-۹۰	۲	۸	۱۷۷	۱۱۸	۲۰	۳۲۵	۱	۱	۲۱	۱۰۰	۳	۱۲۶	۵۱	۱۰۲۳
۱۳۹۰-۹۱	۲	۱۱	۱۹۴	۱۱۶	۲۳	۳۴۶	۰	۱	۲۲	۵۴	۲	۷۹	۴	۸۶۹
۱۳۹۱-۹۲	۳	۲۳	۲۳۳	۱۴۲	۱	۴۰۲	۰	۴	۱۸	۱۵	۶۸	۱۰۵	۵۲	۲۱۲۱
۱۳۹۲-۹۳	۳	۲۵	۲۴۵	۱۴۹	۰	۴۲۲	۰	۵	۳۴	۸۰	۰	۱۱۹	۴۱	۲۳۴۶
دانشگاه خلیج‌فارس	۲	۸	۱۳۰	۵۷	۰	۱۹۷	۰	۰	۶	۶۸	۰	۷۴	۰	۰
دانشگاه علوم پزشکی	۱	۱۶	۹۵	۴۰	۰	۱۵۲	۰	۱	۳	۱	۰	۵	۴۱	۱۱
دانشگاه پیام نور	۰	۱	۲۰	۴۸	۰	۶۹	۰	۴	۲۵	۱۱	۰	۴۰	۰	۱۲۸۴
دانشگاه علمی کاربردی	۰	۰	۰	۴	۰	۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۵۱

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان طور که ملاحظه می‌شود تعداد کادر هیأت علمی تمام وقت، حق التدریس و کادر غیرهیأت علمی طی سال‌های مورد بررسی افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است. همچنین دانشگاه خلیج فارس بیشترین سهم از کادر هیأت علمی تمام وقت و حق التدریس را داشته است. کارکنان دانشگاه علوم پزشکی نیز اغلب کادر هیأت علمی تمام وقت بوده‌اند. در مقابل بیشتر کارکنان دانشگاه‌های پیام نور و علمی کاربردی استان را کادر غیرهیأت علمی حق التدریسی تشکیل می‌دهند. نمودار ۳۵ ترکیب کادر آموزشی هیأت علمی تمام وقت و حق التدریسی را از منظر رتبه علمی نمایش می‌دهد:

نمودار ۳۵: ترکیب کادر آموزشی هیأت علمی دانشگاه‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۳

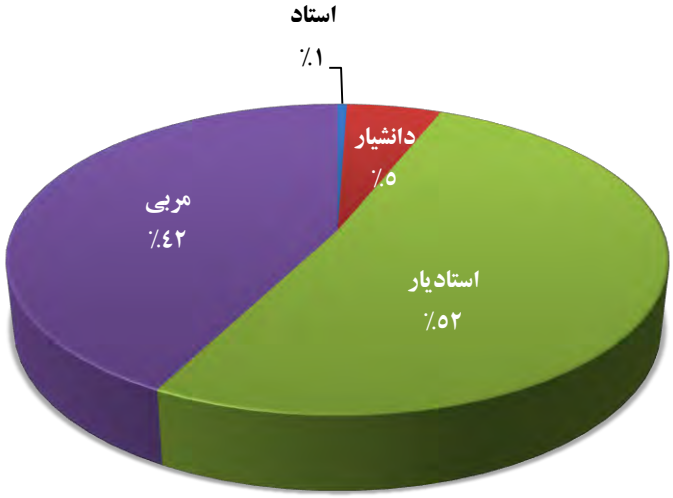

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان‌طور که مشاهده می‌شود کمتر از ۶ درصد از کادر آموزشی استان بوشهر در رتبه استادی و دانشیاری قرار داشته‌اند و بیش از ۵۰ درصد از کادر آموزشی این استان، استادیار هستند.

۱-۲-۳-۲-۳-۴-۷-۴- پذیرفته‌شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (به‌جز دانشگاه آزاد)

جدول ۷۳: پذیرفته شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی برحسب گروه عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی (به‌جز دانشگاه آزاد)پذیرفته‌شدگان دانشگاه‌های استان بوشهر (به استثنا دانشگاه آزاد اسلامی) را برحسب گروه عمده رشته تحصیلی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ نمایش می‌دهد:

جدول ۷۳: پذیرفته شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی برحسب گروه عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی (به‌جز دانشگاه آزاد)

سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	کاردانی			کارشناسی			کارشناسی ارشد			دکترای حرفه‌ای			دکترای تخصصی		
	ف	ج	ب	ف	ج	ب	ف	ج	ب	ف	ج	ب	ف	ج	ب
۷۶-۱۳۷۵	۲۴۴	۲۳۳	۴۷۷	۸۷۹	۴۷۰	۱۳۴۹	۴۶	۱	۴۷	۷	۱۲	۱۹	*	*	*
۸۱-۱۳۸۰	۱۳۹	۱۶۴	۳۰۳	۵۸۵	۸۰۱	۱۳۸۶	۳۷	۷	۴۴	۱۴	۲۱	۳۵	*	*	*
۸۶-۱۳۸۵	۵۷	۳۰۰	۳۵۷	۱۳۴۰	۲۱۶۰	۳۵۰۰	۲۲	۱۰	۳۲	۲۱	۲۰	۴۱	*	*	*
۸۹-۱۳۸۸	۴۳۱	۱۰۱	۵۳۲	۱۶۴۹	۳۱۳۱	۴۷۸۰	۳۶	۳۸	۷۴	۲۰	۲۶	۴۶	*	*	*
۹۱-۱۳۹۰	۵۷۸	۲۸۹	۸۶۷	۲۳۹۳	۳۸۶۵	۶۲۵۸	۱۰۶	۱۷۰	۲۷۶	۳۶	۵۵	۹۱	۴	۴	۸

سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	کاردانی			کارشناسی			کارشناسی ارشد			دکترای حرفه‌ای			دکترای تخصصی		
	♀	♂	٪	♀	♂	٪	♀	♂	٪	♀	♂	٪	♀	♂	٪
۹۲-۱۳۹۱	۲۹۳۳	۱۱۳۸	۴۰۷۱	۳۴۰۶	۴۲۰۸	۷۶۱۴	۵۳۸	۳۸۵	۹۲۳	۳۸	۶۷	۱۰۵	۱۵	۱۳	۲۸
۹۳-۱۳۹۲	۵۰۱۲	۲۸۳۷	۷۸۴۹	۳۷۱۵	۳۹۷۳	۷۶۸۸	۵۹۴	۴۹۹	۱۰۹۳	۳۴	۶۳	۹۷	۱۴	۱۶	۳۰
پزشکی	۳۰	۰	۳۰	۱۰۸	۳۵۱	۴۵۹	۱۰	۲۸	۳۸	۳۴	۶۳	۹۷	۴	۷	۱۱
علوم انسانی	۲۸۹۰	۱۶۳۲	۴۵۲۲	۱۸۹۴	۲۳۵۹	۴۲۵۳	۲۶۳	۲۷۰	۵۳۳	*	*	*	۳	۰	۳
علوم پایه	۰	۰	۰	۱۰۷	۲۸۰	۳۸۷	۶۸	۱۰۱	۱۶۹	*	*	*	۳	۸	۱۱
فنی و مهندسی	۱۷۳۶	۹۳۶	۲۶۷۲	۱۲۲۸	۷۶۱	۱۹۸۹	۲۳۹	۷۸	۳۱۷	*	*	*	۴	۱	۵
کشاورزی و دامپزشکی	۵	۱۶	۲۱	۲۰	۵۸	۷۸	۰	۰	۰	*	*	*	۰	۰	۰
هنر	۳۵۱	۲۵۳	۶۰۴	۳۵۸	۱۶۴	۵۲۲	۱۴	۲۲	۳۶	*	*	*	۰	۰	۰

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان طور که ملاحظه می‌شود در سال ۹۳-۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۷۶ تعداد پذیرفته شدگان تمامی مقاطع، رشد داشته است به‌طوری‌که طی دوره مورد بررسی، پذیرفته شدگان در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری حرفه‌ای به ترتیب ۱۶، ۶، ۲۳ و ۵ برابر شده‌اند. همچنین در سال ۹۳-۱۳۹۲ از منظر جنسیت، ۵۶ درصد پذیرفته شدگان را مردان و ۴۴ درصد مابقی را زنان تشکیل داده‌اند.

نمودار ۳۶ سهم هر یک از مقاطع تحصیلی از پذیرفته شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی استان بوشهر را در سال ۹۳-۱۳۹۲ نشان می‌دهد:

نمودار ۳۶: سهم مقاطع تحصیلی از پذیرفته‌شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

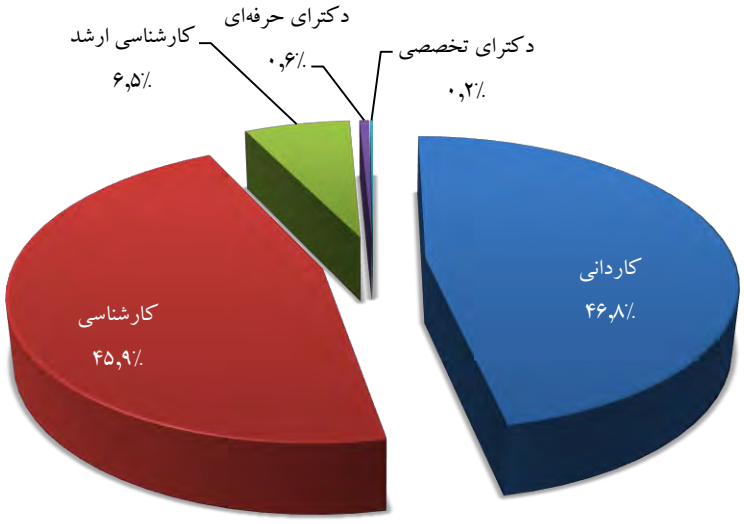

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۳۶ بیشترین پذیرفته شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ به ترتیب در مقاطع کاردانی و کارشناسی بوده‌اند به طوری‌که مجموعاً ۹۲,۷ درصد از کل پذیرفته‌شدگان در دو مقطع مذکور پذیرفته شده‌اند.

نمودار ۳۷ سهم هر یک از رشته‌های عمده تحصیلی از کل پذیرفته شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ را نشان می‌دهد.

نمودار ۳۷: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از پذیرفته‌شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

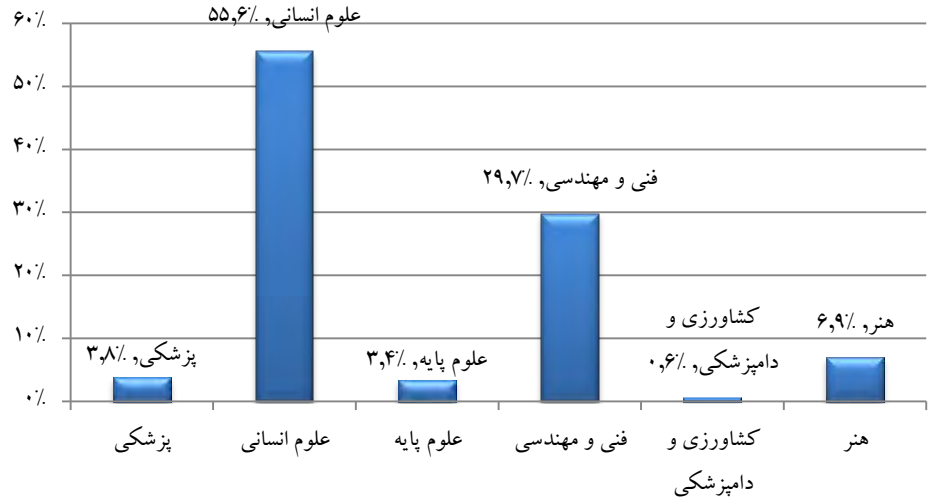

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۳۷ بیش از نیمی از پذیرفته شدگان در سال ۹۳-۱۳۹۲ در رشته‌های زیرمجموعه علوم انسانی بوده‌اند و رشته‌های فنی و مهندسی با سهمی نزدیک به ۳۰ درصد در رتبه دوم قرار گرفته‌اند. بنابراین سایر رشته‌ها نظیر پزشکی، علوم پایه، کشاورزی و دامپزشکی و هنر مجموعاً سهمی کمتر از ۱۵ درصد از کل پذیرفته شدگان داشته‌اند.

نمودار ۳۸وضعیت پذیرفته شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ را از منظر جنسیت نمایش می‌دهد:

نمودار ۳۸: پذیرفته شدگان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ برحسب جنسیت

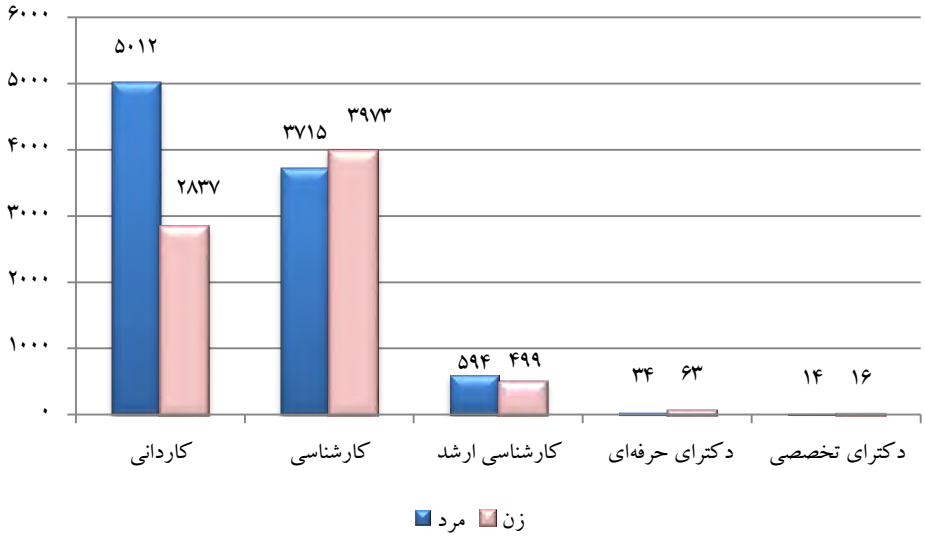

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

نمودار ۳۸ نشان می‌دهد تعداد پذیرفته شدگان مرد در مقاطع کاردانی و کارشناسی ارشد بیشتر از زنان بوده است و در سایر مقاطع زنان سهم بیشتری از مردان داشته‌اند.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۵- دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (به‌جز دانشگاه آزاد)

جدول ۷۴: دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی (به‌استثناء دانشگاه آزاد اسلامی) طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ تعداد دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر را برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی، طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ نشان می‌دهد.

جدول ٧٤: دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی (به‌استثناء دانشگاه آزاد اسلامی) طی دوره ۹۳-۱۳۷۵

سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	کاردانی			کارشناسی			کارشناسی ارشد			دکترای حرفه‌ای			دکترای تخصصی		
	♀	♂	♀+♂	♀	♂	♀+♂	♀	♂	♀+♂	♀	♂	♀+♂	♀	♂	♀+♂
۱۳۷۵-۷۶	۳۶۴	۳۷۶	۷۴۰	۲۳۱۸	۱۴۸۹	۳۸۰۷	۱۳۴	۴	۱۳۸	۱۰۸	۹۶	۲۰۴	۰	۰	۰
۱۳۸۰-۸۱	۴۰۳	۳۹۴	۷۹۷	۳۸۱۶	۳۲۹۶	۷۱۱۲	۷۶	۱۹	۹۵	۹۰	۱۲۹	۲۱۹	۰	۰	۰
۱۳۸۵-۸۶	۷۷	۴۲۴	۵۰۱	۲۲۱۵	۴۹۵۰	۷۱۶۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳۸۸-۸۹	۲۶۴	۱۳۳	۳۹۷	۵۸۹۲	۱۱۸۶۴	۱۷۷۵۶	۹۳	۸۰	۱۷۳	۱۰۵	۱۵۲	۲۵۷	۰	۰	۰
۱۳۹۰-۹۱	۵۷۷	۳۱۴	۸۹۱	۷۸۲۴	۱۳۸۷۴	۲۱۶۹۸	۱۹۳	۲۴۷	۴۴۰	۱۳۶	۲۰۰	۳۳۶	۴	۴	۸
۱۳۹۱-۹۲	۱۱۴۴۳	۵۴۰۳	۱۶۸۴۶	۱۰۹۵۵	۱۵۶۵۵	۲۶۶۱۰	۶۵۱	۵۸۳	۱۲۳۴	۱۶۷	۲۳۱	۳۹۸	۱۷	۱۷	۳۴
۱۳۹۲-۹۳	۱۰۲۰۳	۶۶۰۶	۱۶۸۰۹	۱۳۱۲۱	۱۶۷۶۹	۲۹۸۹۰	۱۴۷۲	۱۲۴۴	۲۷۱۶	۱۸۲	۲۷۱	۴۵۳	۳۱	۲۸	۵۹
پزشکی	۵۸	۰	۵۸	۳۱۰	۱۰۵۴	۱۳۶۴	۱۷	۶۷	۸۴	۱۸۲	۲۷۱	۴۵۳	۱۰	۹	۱۹
علوم انسانی	۵۸۹۴	۳۶۹۴	۹۵۸۸	۶۷۱۰	۱۰۵۹۷	۱۷۳۰۷	۵۴۱	۵۷۲	۱۱۱۳	۰	۰	۰	۵	۱	۶
علوم پایه	۰	۰	۰	۵۹۹	۱۵۶۹	۲۱۶۸	۱۸۸	۲۷۲	۴۶۰	۰	۰	۰	۱۱	۱۵	۲۶
فنی و مهندسی	۳۴۶۵	۲۳۹۵	۵۸۶۰	۴۵۵۰	۲۰۴۲	۶۵۹۲	۶۵۱	۲۰۹	۸۶۰	۰	۰	۰	۵	۳	۸

سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	کاردانی			کارشناسی			کارشناسی ارشد			دکترای حرفه‌ای			دکترای تخصصی		
	ن	ع	٪	ن	ع	٪	ن	ع	٪	ن	ع	٪	ن	ع	٪
کشاورزی و دامپزشکی	۲۹۶	۱۷۳	۴۶۹	۵۶۴	۱۰۵۷	۱۶۲۱	۲۰	۵۸	۷۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰
هنر	۴۹۰	۳۴۴	۸۳۴	۳۸۸	۴۵۰	۸۳۸	۵۵	۶۶	۱۲۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان طور که ملاحظه می‌شود در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ نسبت به سال تحصیلی ۷۶- ۱۳۷۵، تعداد دانشجویان تمامی مقاطع رشد داشته است به طوری که طی دوره مورد بررسی، پذیرفته شدگان در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری حرفه‌ای به ترتیب ۲۳، ۸، ۲۰ و ۲ برابر شده‌اند. همچنین در سال ۹۳-۱۳۹۲ از منظر جنسیت، درصد دانشجویان مرد و زن باهم برابر بوده است. نمودار ۳۹ سهم هر یک از مقاطع تحصیلی از دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی استان بوشهر را در سال ۹۳-۱۳۹۲ نشان می‌دهد.

نمودار ۳۹: سهم مقاطع تحصیلی از دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

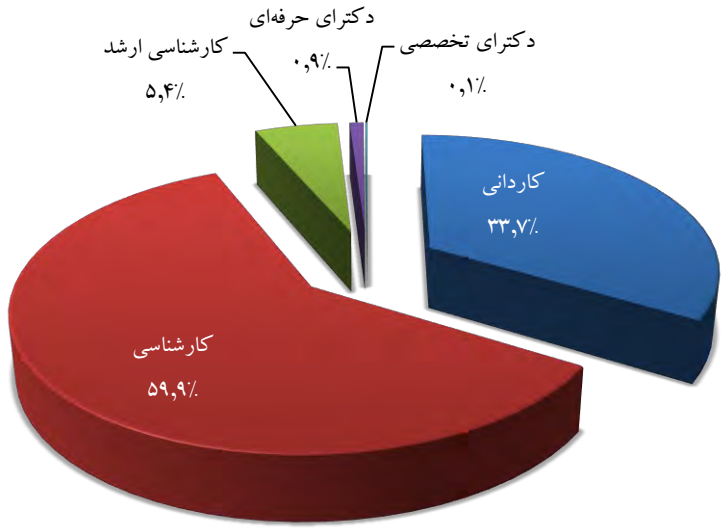

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

بر اساس نمودار ۳۹ بیشترین دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ به ترتیب در مقاطع کارشناسی و کاردانی بوده‌اند به طوری که مجموعاً ۹۳,۵ درصد از کل دانشجویان در دو مقطع مذکور جای می گیرند.

نمودار ۴۰ سهم هر یک از رشته‌های عمده تحصیلی از کل دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ را نشان می‌دهد:

نمودار ٤٠: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

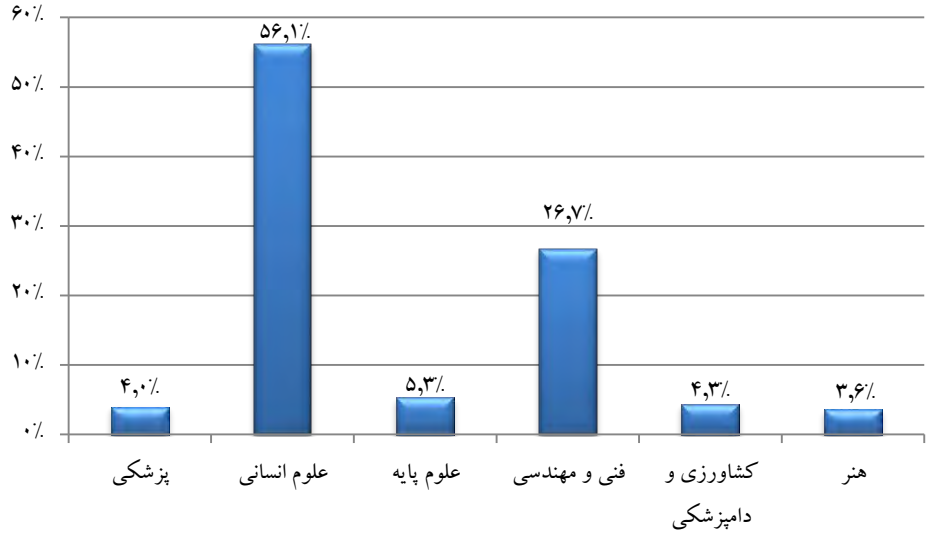

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۴۰ بالغ بر ۵۶ درصد از دانشجویان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در رشته‌های زیرمجموعه علوم انسانی بوده‌اند و رشته‌های فنی و مهندسی با سهمی نزدیک به ۲۷ درصد در رتبه دوم قرار گرفته‌اند. همچنین سایر رشته‌ها نظیر پزشکی، علوم پایه، کشاورزی و دامپزشکی و هنر مجموعاً سهمی کمتر از ۱۸ درصد از کل دانشجویان را داشته‌اند.

نمودار ۴۱ وضعیت دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ را از منظر جنسیت نمایش می‌دهد:

نمودار ٤١: دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ برحسب جنسیت

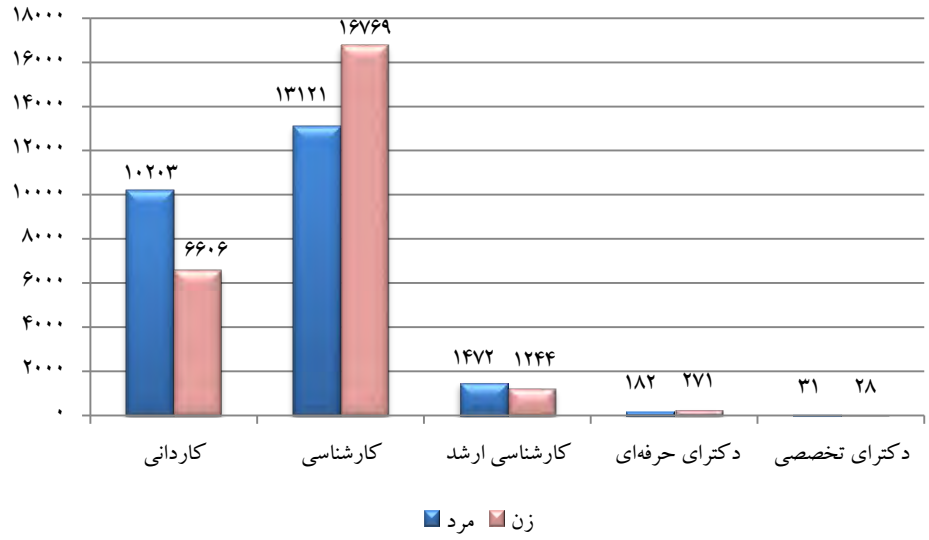

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

نمودار ۴۱ نشان می‌دهد تعداد دانشجویان مرد در مقاطع کاردانی، کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی بیشتر از زنان بوده است و در سایر مقاطع زنان سهم بیشتری از مردان داشته‌اند.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-٦- فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (به‌جز دانشگاه آزاد)

جدول ۷۵: فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی (به‌استثناء دانشگاه آزاد اسلامی) طی دوره ۹۳-۱۳۷۵تعداد فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر را برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی، طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ نشان می‌دهد.

جدول ۷۵: فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی (به‌استثناء دانشگاه آزاد اسلامی) طی دوره ۹۳-۱۳۷۵

سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	کاردانی			کارشناسی			کارشناسی ارشد			دکترای حرفه‌ای		
	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع
۱۳۷۵-۷۶	۹۵	۱۴۴	۲۳۹	۱۵۹	۱۲۰	۲۷۹	۰	۰	۰	۶	۱۲	۱۸
۱۳۸۵-۸۶	۹۲	۸۳	۱۷۵	۱۷۵	۱۶۶	۳۴۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳۸۸-۸۹	۹۶۲	۶۱۳	۱۵۷۵	۷۹۱	۱۰۷۶	۱۸۶۷	۸	۵	۱۳	۲	۱۹	۲۱
۱۳۹۰-۹۱	۲۶	۶۸	۹۴	۵۸۴	۱۰۴۲	۱۶۲۶	۱۹	۱۹	۳۸	۰	۰	۰
۱۳۹۱-۹۲	۱۶۹۲	۷۳۲	۲۴۲۴	۱۷۱۸	۱۶۱۳	۳۳۳۱	۳۵	۴۲	۷۷	۱۰	۱۶	۲۶
۱۳۹۲-۹۳	۱۰۲۱	۶۰۱	۱۶۲۲	۱۲۵۵	۱۰۱۲	۲۲۶۷	۵۹	۱۱۸	۱۷۷	۱۲	۲۰	۳۲
پزشکی	۲۳	۰	۲۳	۷۴	۲۳۴	۳۰۸	۶	۱۶	۲۲	۱۲	۲۰	۳۲
علوم انسانی	۰	۰	۰	۴۷۴	۳۵۰	۸۲۴	۱۰	۲۶	۳۶	۰	۰	۰
علوم پایه	۰	۰	۰	۱۱	۲۴	۳۵	۱۰	۴۹	۵۹	۰	۰	۰
فنی و مهندسی	۵۵۵	۳۳۳	۸۸۸	۴۱۷	۲۰۲	۶۱۹	۲۹	۱۳	۴۲	۰	۰	۰
کشاورزی و دامپزشکی	۸۵	۴۸	۱۳۳	۸۴	۷۵	۱۵۹	۴	۱۴	۱۸	۰	۰	۰
هنر	۳۵۸	۲۲۰	۵۷۸	۱۹۵	۱۲۷	۳۲۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در سال تحصیلی **۹۳-۱۳۹۲** نسبت به سال **۱۳۷۶** تعداد فارغ التحصیلان تمامی مقاطع رشد داشته است به‌طوری‌که طی دوره مورد بررسی، فارغ التحصیلان در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری حرفه‌ای به ترتیب ۷، ۸، ۱۴ و ۲ برابر شده‌اند.[1] همچنین در سال **۹۳-۱۳۹۲** از منظر جنسیت، سهم فارغ التحصیلان مرد **۵۷** درصد و زن **۴۳** درصد بوده است.

نمودار ۴۲ سهم هر یک از مقاطع تحصیلی از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی استان بوشهر را در سال **۹۳-۱۳۹۲** نشان می‌دهد:

۱- با توجه به نقص آمار رشد مقطع کارشناسی ارشد نسبت به سال ۸۹-۱۳۸۸ محاسبه شده است.

نمودار ٤٢: سهم مقاطع تحصیلی از فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

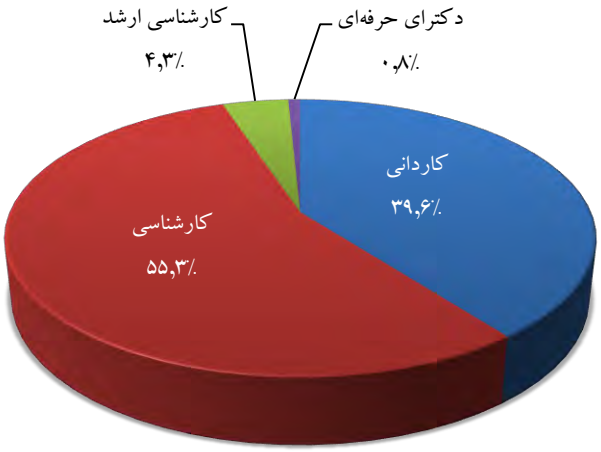

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۴۲ بیشترین فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ به ترتیب در مقاطع کارشناسی و کاردانی بوده‌اند به طوری‌که مجموعاً ۹۵ درصد از کل فارغ التحصیلان در دو مقطع مذکور جای می‌گیرند.

نمودار ۴۳ سهم هر یک از رشته‌های عمده تحصیلی از کل فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ را نشان می‌دهد.

نمودار ٤٣: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

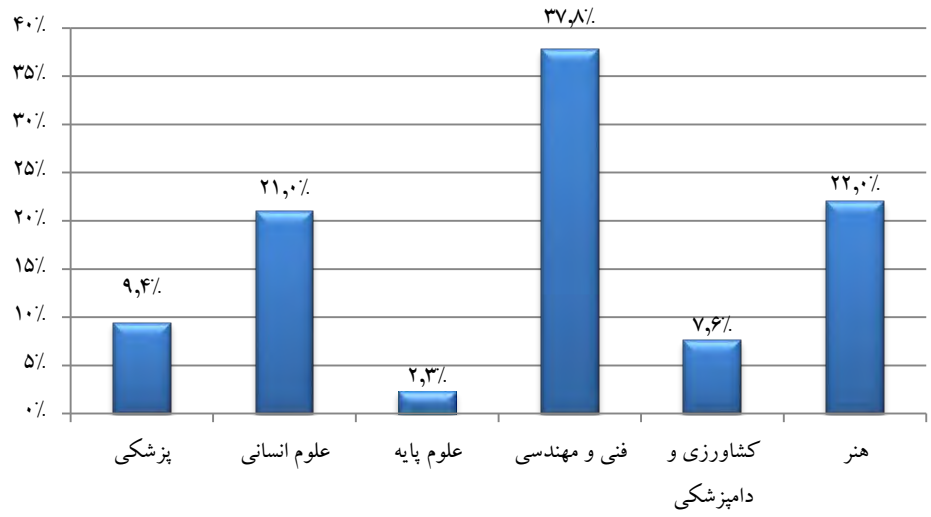

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۴۳ حدود ۶۰ درصد از فارغ التحصیلان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در رشته‌های زیرمجموعه فنی و مهندسی و علوم انسانی بوده‌اند.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۷- دانشگاه آزاد اسلامی

در این قسمت با استفاده از اطلاعات ارائه شده در سالنامه آماری استان بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامیاستان از منظر کارکنان آموزشی، پذیرفته شدگان، دانشجویان و فارغ التحصیلان مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۸- کارکنان آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی

جدول ۷۶: کارکنان آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب عنوان دانشگاهی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ کارکنان آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب عنوان دانشگاهی را طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ به نمایش گذاشته است. همان طور که مشاهده می‌شود تعداد استادان، دانشیاران، استادیاران و مربیان از سال ۱۳۷۵ تا سال ۱۳۹۳ افزایش یافته است ولی تعداد مربیان آموزشیار طی این دوره کاهش یافته است.

جدول ٧٦: کارکنان آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب عنوان دانشگاهی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵

سال تحصیلی و جنس	استاد	دانشیار	استادیار	مربی	مربی آموزشیار	فاقد رتبه	جمع
۱۳۷۵-۷۶	۱	۰	۷	۶	۵۶	۲	۷۲
۱۳۸۰-۸۱	۱	۲	۱۴	۹	۶۳	۵	۹۴
۱۳۸۵-۸۶	۳	۲	۴۴	۳۷۳	۱۵۲	۰	۵۷۴
۱۳۸۸-۸۹	۳	۲	۶۸	۵۶۰	۲	۱۳۲	۷۶۷
۱۳۸۹-۹۰	۲	۳	۸۱	۵۱۸	۱۷	۲۹۳	۹۱۴
۱۳۹۰-۹۱	۲	۳	۶۵	۳۸۲	۸	۳۹۵	۸۵۵
۱۳۹۱-۹۲	۱	۰	۴۵	۲۰۲	۳۵	۴۵۴	۷۳۷
۱۳۹۲-۹۳	۴	۸	۶۲	۲۲۶	۱	۸۲۲	۱۱۲۳
مرد	۴	۸	۵۱	۱۷۸	۰	۶۳۹	۸۸۰
زن	۰	۰	۱۱	۴۸	۱	۱۸۳	۲۴۳

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس اطلاعات آماری ارائه شده در جدول ۷۶، در سال ۱۳۹۳ حدود ۷۸ درصد از کارکنان آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر مرد و ۲۲ درصد زن بوده‌اند.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۹- پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی

جدول ۷۷ پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی را برحسب گروه عمده رشته تحصیلی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ نمایش می‌دهد:

جدول ۷۷: پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی برحسب گروه عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی

سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	کاردانی			کارشناسی			کارشناسی ارشد			دکترای حرفه‌ای و تخصصی		
	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع
۷۶-۱۳۷۵	۲۸۴	۱۷۰	۴۵۴	۵۶۷	۳۰۹	۸۷۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۸۱-۱۳۸۰	۸۹۷	۲۸۲	۱۱۷۹	۸۰۶	۴۷۸	۱۲۸۴	۸	۱۱	۱۹	۰	۰	۰
۸۶-۱۳۸۵	۸۹۹	۴۷۷	۱۳۷۶	۱۵۳۴	۷۲۰	۲۲۵۴	۱۱۵	۶۰	۱۷۵	۰	۰	۰
۸۹-۱۳۸۸	۱۳۲۰	۵۷۶	۱۸۹۶	۳۲۴۸	۱۳۷۶	۴۶۲۴	۴۳۱	۱۹۵	۶۲۶	۰	۰	۰
۹۱-۱۳۹۰	۱۹۱۳	۶۲۹	۲۵۴۲	۴۴۹۲	۱۸۵۲	۶۳۴۴	۱۰۰۴	۷۳۰	۱۷۳۴	۲	۴	۶
۹۲-۱۳۹۱	۱۶۷۰	۵۱۱	۲۱۸۱	۴۶۲۱	۱۶۴۷	۶۲۶۸	۷۲۲	۱۱۵۹	۱۸۸۱	۴	۵	۹
۹۳-۱۳۹۲	۲۵۳۸	۷۴۶	۳۲۸۴	۳۴۴۱	۱۴۹۳	۴۹۳۴	۷۰۴	۳۴۹	۱۰۵۳	۱۴	۱۹	۳۳
پزشکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
علوم انسانی	۷۰۵	۳۶۲	۱۰۶۷	۱۳۶۶	۹۸۱	۲۳۴۷	۴۰۲	۲۶۸	۶۷۰	۱۴	۱۹	۳۳
علوم پایه	۵۱	۲۴	۷۵	۸۲	۱۰	۹۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فنی و مهندسی	۱۷۳۶	۳۳۹	۲۰۷۵	۱۹۶۸	۴۹۶	۲۴۶۴	۲۵۵	۴۵	۳۰۰	۰	۰	۰
کشاورزی و دامپزشکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۲	۱۹	۴۱	۰	۰	۰
هنر	۴۶	۲۱	۶۷	۲۵	۶	۳۱	۲۵	۱۷	۴۲	۰	۰	۰

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ نسبت به سال تحصیلی ۷۶- ۱۳۷۵ تعداد پذیرفته شدگان تمامی مقاطع رشد داشته است به طوری که طی دوره مورد بررسی، پذیرفته شدگان در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری حرفه‌ای و تخصصی به ترتیب ۷، ۶، ۵۵ و ۶ برابر شده‌اند.[1] همچنین در سال ۹۳-۱۳۹۲ از منظر جنسیت، ۵۶ درصد پذیرفته شدگان را مردان و ۴۴ درصد مابقی را زنان تشکیل داده‌اند.

نمودار ۴۴ سهم هر یک از مقاطع تحصیلی از پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر را در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ نشان می‌دهد:

نمودار ٤٤: سهم مقاطع تحصیلی از پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

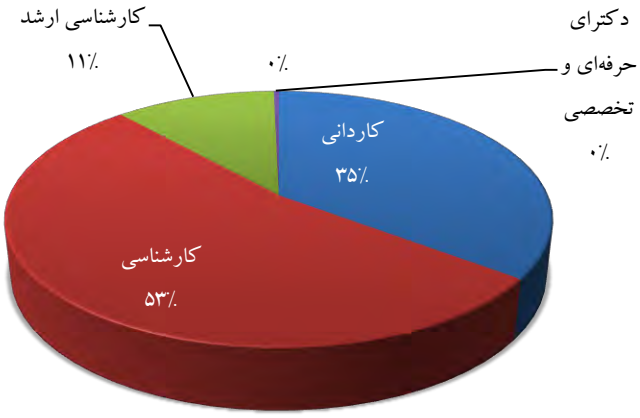

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

۱- به دلیل نقص اطلاعات برای کارشناسی ارشد نسبت به سال ۸۱-۱۳۸۰ محاسبه شده است.

بر اساس نمودار ۴۴ بیشترین پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ به ترتیب در مقاطع کاردانی و کارشناسی بوده‌اند به طوری که مجموعاً ۸۸,۳ درصد از کل پذیرفته شدگان در دو مقطع مذکور جای می گیرند.

نمودار ۴۵ سهم هر یک از رشته‌های عمده تحصیلی از کل پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال تحصیلی۹۳-۱۳۹۲ را نشان می‌دهد:

نمودار ٤٥: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

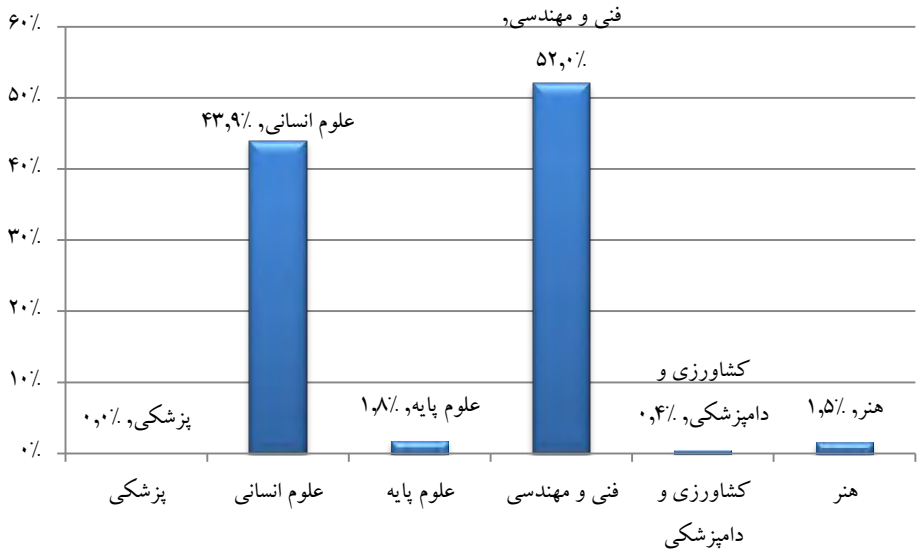

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۴۵ بیش از نیمی از پذیرفته شدگان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در رشته‌های فنی و مهندسی بوده‌اند و رشته‌های زیرمجموعه علوم انسانی با سهمی نزدیک به ۴۳,۹ درصد در رتبه دوم قرار گرفته‌اند. سایر رشته‌ها نظیر پزشکی، علوم پایه، کشاورزی و دامپزشکی و هنر مجموعاً سهمی کمتر از ۴ درصد از کل پذیرفته شدگان داشته‌اند.

نمودار ۴۶ وضعیت پذیرفته‌شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ را از منظر جنسیت پذیرفته شدگان نمایش می‌دهد.

نمودار ٤٦: پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ برحسب جنسیت

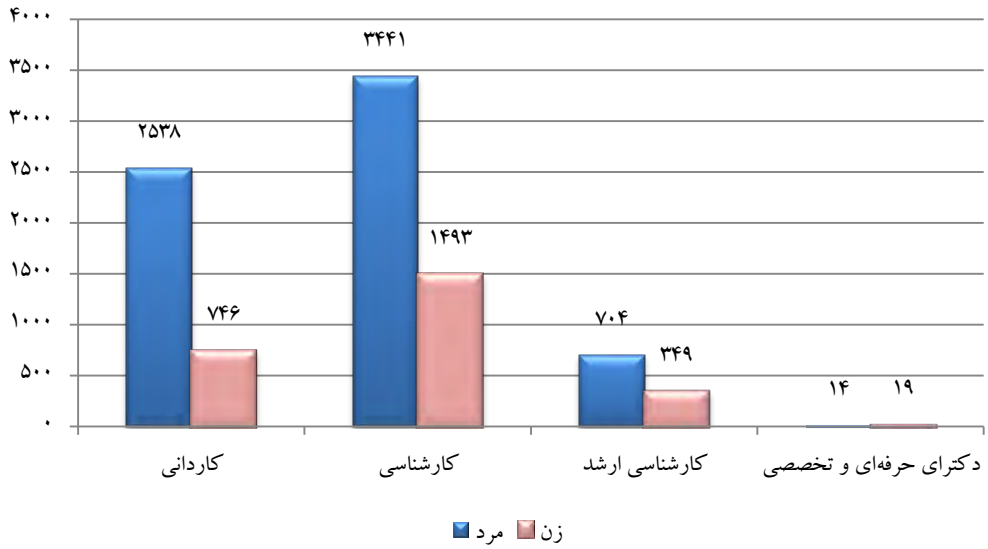

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

نمودار ۴۶ نشان می‌دهد تعداد پذیرفته شدگان مرد در مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد بیشتر از زنان است و تنها در مقطع دکترای حرفه‌ای و تخصصی تعداد زنان بیشتر از مردان بوده است.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۱۰- دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی

جدول ۷۸: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵تعداد دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر را برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی، طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ نشان می‌دهد:

جدول ۷۸: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵

سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	کاردانی			کارشناسی			کارشناسی ارشد			دکترای حرفه‌ای و تخصصی		
	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع
۷۶-۱۳۷۵	۵۱۵	۲۳۷	۷۵۲	۲۶۴۰	۸۷۲	۳۵۱۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۸۱-۱۳۸۰	۱۷۵۳	۷۲۵	۲۴۷۸	۲۵۳۳	۱۶۷۲	۴۲۰۵	۲۱	۱۴	۳۵	۰	۰	۰
۸۶-۱۳۸۵	۳۸۹۱	۱۹۶۶	۵۸۵۷	۵۴۸۰	۲۸۹۶	۸۳۷۶	۳۱۴	۱۴۰	۴۵۴	۰	۰	۰
۸۹-۱۳۸۸	۳۶۵۴	۱۵۰۵	۵۱۵۹	۱۰۴۱۷	۴۵۰۲	۱۴۹۱۹	۸۵۶	۳۹۷	۱۲۵۳	۰	۰	۰
۹۱-۱۳۹۰	۴۴۹۱	۱۴۵۰	۵۹۴۱	۱۲۹۱۴	۵۶۰۵	۱۸۵۱۹	۹۸۵	۵۲۱	۱۵۰۶	۰	۰	۰
۹۲-۱۳۹۱	۴۳۳۱	۱۲۷۴	۵۶۰۵	۱۳۹۷۴	۵۳۱۵	۱۹۲۸۹	۱۳۸۹	۶۶۷	۲۰۵۶	۱۲	۱۱	۲۳
۹۳-۱۳۹۲	۴۱۵۱	۱۲۳۲	۵۳۸۳	۱۱۶۹۳	۴۱۰۸	۱۵۸۰۱	۲۹۵۲	۱۴۲۱	۴۳۷۳	۳۵	۲۳	۵۸
پزشکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
علوم انسانی	۱۳۳۵	۶۴۱	۱۹۷۶	۳۲۶۱	۲۲۷۳	۵۵۳۴	۲۲۲۱	۱۲۲۶	۳۴۴۷	۳۵	۲۳	۵۸
علوم پایه	۱۵۲	۵۳	۲۰۵	۵۸۳	۲۴	۶۰۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فنی و مهندسی	۲۵۸۷	۴۹۹	۳۰۸۶	۷۷۰۴	۱۷۹۰	۹۴۹۴	۶۴۵	۱۱۵	۷۶۰	۰	۰	۰
کشاورزی و دامپزشکی	۰	۰	۰	۸	۱۶	۲۴	۳۹	۴۸	۸۷	۰	۰	۰
هنر	۷۷	۳۹	۱۱۶	۱۳۷	۵	۱۴۲	۴۷	۳۲	۷۹	۰	۰	۰

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان طورکه ملاحظه می‌شود در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ نسبت به سال تحصیلی ۱۳۷۶ تعداد دانشجویان تمامی مقاطع رشد داشته است به طوری‌که طی دوره مورد بررسی، پذیرفته شدگان در مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد به ترتیب ۷، ۴ و ۱۲۵ برابر شده‌اند. همچنین در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ از منظر جنسیت، دانشجویان مرد ۷۴ درصد و دانشجویان زن ۲۶ درصد سهم داشته‌اند.

نمودار ۴۷ سهم هر یک از مقاطع تحصیلی از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر را در سال ۹۳-۱۳۹۲ نشان می‌دهد:

نمودار ٤٧: سهم مقاطع تحصیلی از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

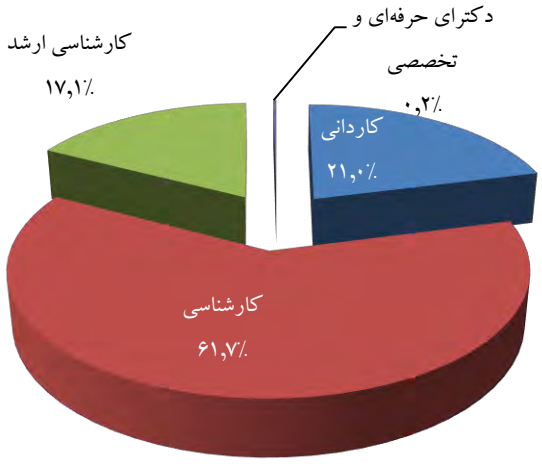

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۴۷ بیشترین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ به ترتیب در مقاطع کارشناسی و کاردانی بوده‌اند به طوری که مجموعاً ۷۹ درصد از کل دانشجویان در دو مقطع مذکور جای می گیرند.

نمودار ۴۸ سهم هر یک از رشته‌های عمده تحصیلی از کل دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ را نشان می‌دهد.

نمودار ٤٨: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

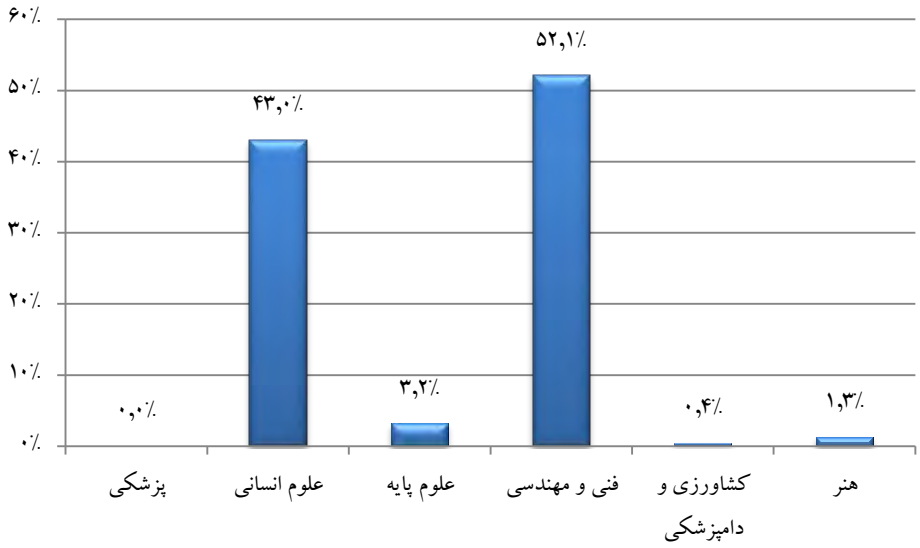

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۴۸ حدود ۵۲,۱ درصد از دانشجویان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در رشته فنی و مهندسی بوده‌اند و رشته‌های زیرمجموعه علوم انسانی با سهمی نزدیک به ۴۳ درصد در رتبه دوم قرار گرفته‌اند. سایر رشته‌ها نظیر پزشکی، علوم پایه، کشاورزی و دامپزشکی و هنر مجموعاً سهمی کمتر از ۵ درصد از کل دانشجویان را داشته‌اند.

نمودار ۴۹ وضعیت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ را از منظر جنسیت دانشجویان نمایش می‌دهد:

نمودار ٤٩: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ برحسب جنسیت

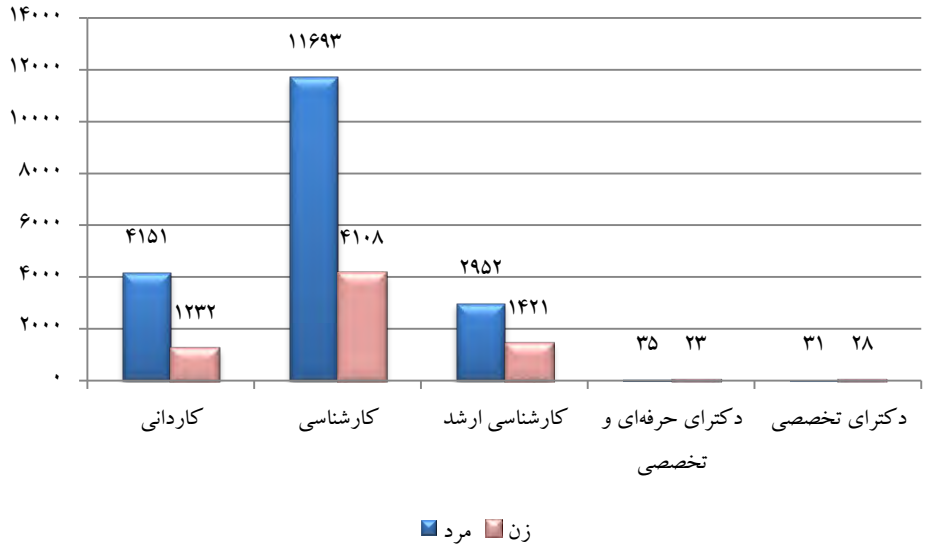

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

نمودار ۴۹ نشان می‌دهد تعداد دانشجویان مرد در تمامی مقاطع بیشتر از زنان بوده است.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۱۱- فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی

جدول ۷۹: فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵تعداد فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر را برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی، طی دوره ۹۳-۱۳۷۵ نشان می‌دهد.

جدول ۷۹: فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر برحسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره‌های مختلف تحصیلی طی دوره ۹۳-۱۳۷۵

سال تحصیلی و گروه عمده رشته تحصیلی	کاردانی			کارشناسی			کارشناسی ارشد			دکترای حرفه‌ای و تخصصی		
	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع
۷۶-۱۳۷۵	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۸۱-۱۳۸۰	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۸۶-۱۳۸۵	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
۸۹-۱۳۸۸	۸۳۴	۳۴۲	۱۱۷۶	۱۵۸۰	۸۹۰	۲۴۷۰	۱۴۴	۹۱	۲۳۵	*	*	*
۹۱-۱۳۹۰	۱۹۰۹	۹۴۴	۲۸۵۳	۲۵۴۴	۱۲۶۱	۳۸۰۵	۱۳۱	۱۱۶	۲۴۷	*	*	*
۹۲-۱۳۹۱	۱۴۳۶	۴۹۹	۱۹۳۵	۲۸۲۸	۱۱۸۳	۴۰۱۱	۲۴۷	۱۱۱	۳۵۸	۱	۰	۱
۹۳-۱۳۹۲	۲۰۱۶	۸۰۰	۲۸۱۶	۲۰۸۶	۵۶۷	۲۶۵۳	۵۷	۱۳	۷۰	۱	۰	۱
پزشکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
علوم انسانی	۶۸۶	۴۴۶	۱۱۳۲	۲۴۷	۱۱۱	۳۵۸	۰	۰	۰	۱	۰	۱
علوم پایه	۴۵۸	۱۰۶	۵۶۴	۲۴۵	۲۷	۲۷۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰
فنی و مهندسی	۸۷۰	۲۲۶	۱۰۹۶	۱۵۶۸	۴۱۴	۱۹۸۲	۵۷	۱۳	۷۰	۰	۰	۰
کشاورزی و دامپزشکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
هنر	۲	۲۲	۲۴	۲۶	۱۵	۴۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ از منظر جنسیت، سهم فارغ التحصیلان مرد ۷۵ درصد و زن ۲۵ درصد بوده است. نمودار ۵۰ سهم هر یک از مقاطع تحصیلی از فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر را در سال ۹۳-۱۳۹۲ نشان می‌دهد:

نمودار ۵۰: سهم مقاطع تحصیلی از فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

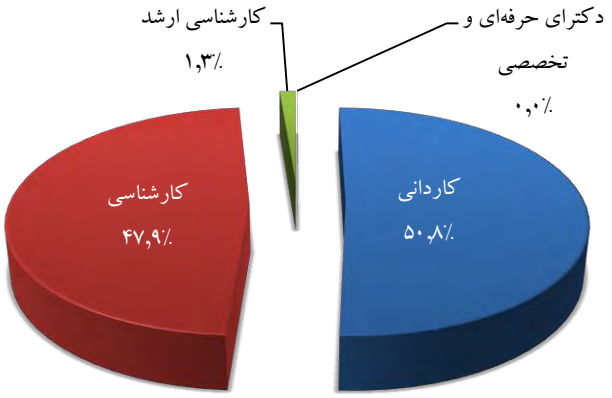

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۵۰ بیشترین فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ به ترتیب در مقاطع کاردانی و کارشناسی بوده‌اند به طوری‌که مجموعاً ۹۸,۷ درصد از کل فارغ التحصیلان در دو مقطع مذکور جای می گیرند.

نمودار ۵۱ سهم هر یک از رشته‌های عمده تحصیلی از کل فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲ را نشان می‌دهد:

نمودار ۵۱: سهم رشته‌های عمده تحصیلی از فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

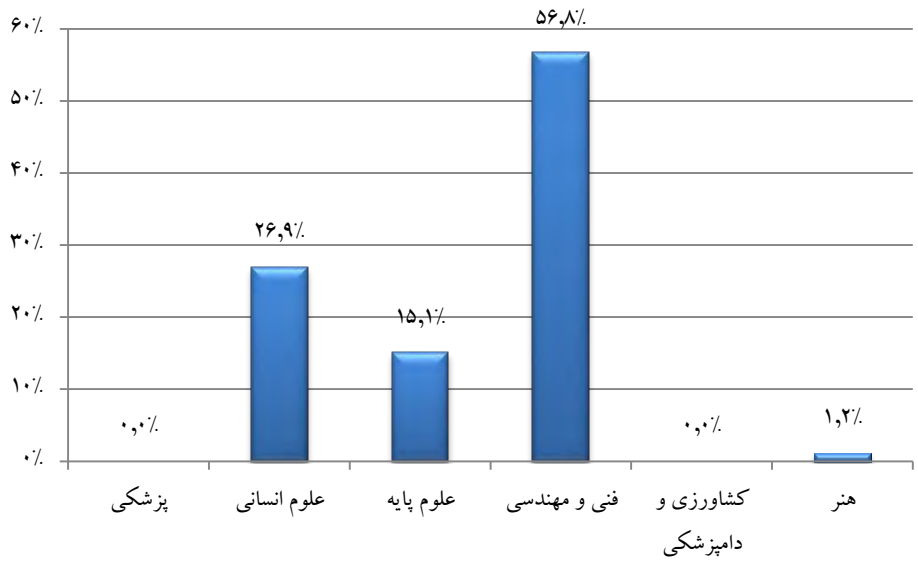

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۵۱ حدود ۸۴ درصد از فارغ التحصیلان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در رشته‌های زیرمجموعه فنی و مهندسی و علوم انسانی بوده‌اند.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۷-۱۲- سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای

در این قسمت با استفاده از اطلاعات ارائه شده در سالنامه آماری استان بوشهر، وضعیت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای مورد بررسی قرار گرفته است.جدول ۸۰: آموزش‌دیدگان و مربیان فعال مراکز ثابت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان بوشهر طی دوره ۹۲-۱۳۸۸ آموزش دیدگان و مربیان فعال مراکز ثابت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان بوشهر را طی دوره ۹۲-۱۳۸۸ نشان می‌دهد.

جدول ۸۰: آموزش‌دیدگان و مربیان فعال مراکز ثابت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان بوشهر طی دوره ۹۲-۱۳۸۸

سال	آموزش دیدگان			مربیان فعال		
	مرد	زن	جمع	مرد	زن	جمع
۱۳۸۸	۷۹۹۶	۵۱۹	۸۵۱۵	۶۸	۳۱	۹۹
۱۳۸۹	۷۲۹۲	۳۳۵۳	۱۰۶۴۵	۸۶	۴۵	۱۳۱
۱۳۹۰	۶۲۶۳	۱۷۸۱	۸۰۴۴	۱۱۴	۲۶	۱۴۰
۱۳۹۱	۹۷۷۴	۴۰۳۸	۱۳۸۱۲	۱۰۷	۴۶	۱۵۳
۱۳۹۲	۴۰۸۹	۸۲۸۲	۱۲۳۷۱	۱۳۳	۵۵	۱۸۸
بوشهر	۱۱۲۶	۴۲۷۲	۵۳۹۸	۷۰	۲۱	۹۱
تنگستان	۵۲۰	۲۶۷	۷۸۷	۵	۱	۶
جم	۰	۱۵	۱۵	۱	۰	۱
دشتستان	۹۸۹	۱۴۹۸	۲۴۸۷	۱۶	۸	۲۴
دشتی	۳۴۹	۵۱۰	۸۵۹	۱۰	۴	۱۴
دیر	۷۴	۳۳	۱۰۷	۲	۲	۴
دیلم	۲۵۳	۳۰۱	۵۵۴	۶	۵	۱۱
کنگان	۳۱	۴۰۶	۴۳۷	۸	۲	۱۰
گناوه	۷۴۷	۹۸۰	۱۷۲۷	۱۵	۱۲	۲۷

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

همان طور که درجدول ۸۰: آموزش‌دیدگان و مربیان فعال مراکز ثابت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان بوشهر طی دوره ۹۲-۱۳۸۸ مشاهده می‌شود طی دوره مورد بررسی تعداد آموزش‌دیدگان ۱,۵ برابر و تعداد مربیان فعال ۲ برابر شده است. نمودار ۵۲ سهم هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر را از آموزش دیدگان فنی حرفه‌ای در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد.

نمودار ۵۲: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از آموزش‌دیدگان فنی‌حرفه‌ای در سال ۱۳۹۲

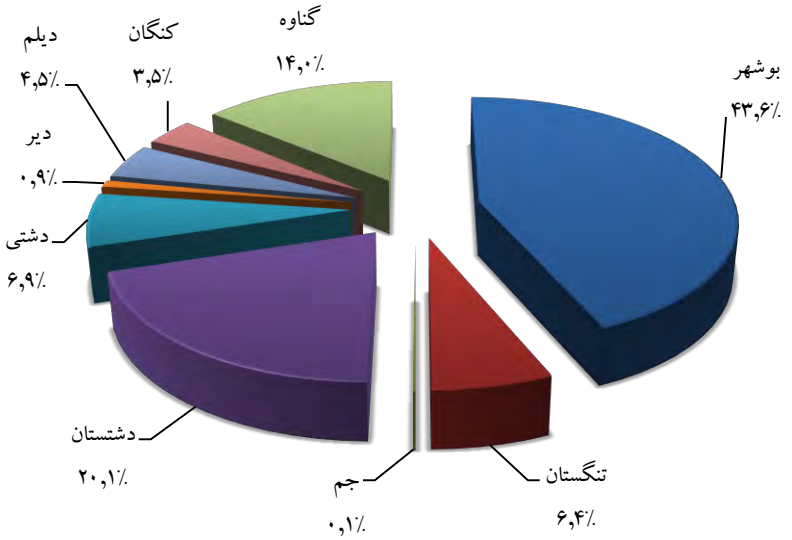

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان طور که ملاحظه می‌شود شهرستان‌های بوشهر، دشتستان و دشتی به ترتیب با ۴۳,۶، ۲۰,۱ و ۶,۹ درصد، بیشترین سهم را از آموزش‌دیدگان فنی و حرفه‌ای در سال ۱۳۹۲ داشته‌اند. در مقابل کمترین سهم مربوط به شهرستان‌های جم (۰,۱ درصد) و دیر (۰,۹ درصد) بوده است.

نمودار ۵۳ فراوانی مربیان فعال سازمان فنی و حرفه‌ای استان بوشهر را در سال ۱۳۹۲ به تفکیک شهرستان‌های استان نشان می‌دهد.

نمودار ۵۳: فراوانی مربیان فعال سازمان فنی و حرفه‌ای در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

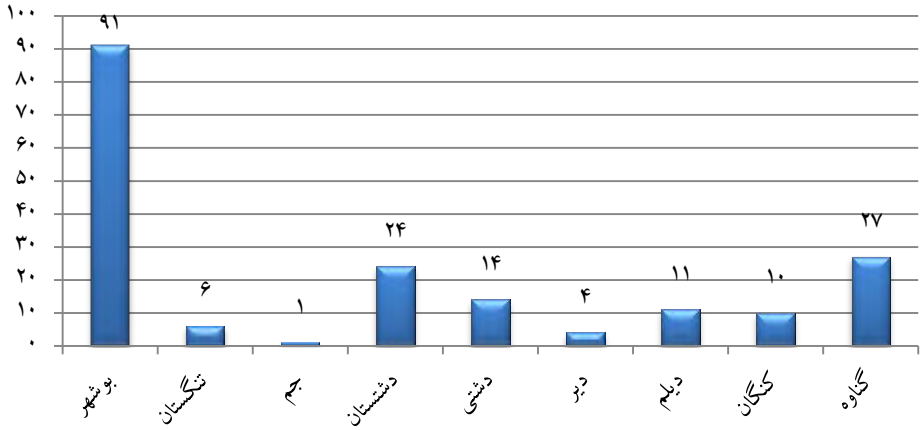

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۵۳، شهرستان بوشهر با اختلاف قابل توجهی از سایر شهرستان‌های استان، بیشترین تعداد مربیان فعال سازمان فنی و حرفه‌ای را در سال ۱۳۹۲ داشته است. بر این اساس می‌توان گفت برخورداری شهرستان‌های مختلف استان بوشهر از خدمات فنی و حرفه‌ای نامتوازن بوده است.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۸- خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی

در این بخش ابتدا جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی از نظر ارزش افزوده تولید شده، بررسی و با کشور مقایسه می‌شود و سپس سایر ابعاد این فعالیت‌ها، مورد بررسی قرار می گیرد.

در جدول ۸۰ جایگاه بخش بهداشت و مددکاری اجتماعی و فعالیت‌های زیرمجموعه آن در استان بوشهر و نیز جایگاه استان بوشهر در خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی کشور در دوره ۹۲-۱۳۷۹ بررسی شده است. خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی دارای سه فعالیت زیرمجموعه است که شامل فعالیت‌های بهداشت و درمان، دامپزشکی و مددکاری اجتماعی می‌شود.

بررسی‌ها نشان می‌دهد استان بوشهر، در هر سه بخش زیرمجموعه و کل بخش بهداشت و مددکاری اجتماعی، جایگاه چندان مناسبی در کشور ندارد. در این ارتباط، متوسط سهم فعالیت‌های بهداشت و مددکاری اجتماعی از ارزش‌افزوده استان بوشهر در دوره مورد بررسی، معادل ۱٫۸۸ درصد بوده است و در مقابل متوسط سهم این فعالیت‌ها از ارزش‌افزوده کل کشور برابر با ۳٫۲۴ درصد بوده است. همچنین متوسط سهم استان بوشهر از ارزش‌افزوده فعالیت‌های بهداشت و مددکاری اجتماعی در کل کشور طی سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۲، معادل ۱٫۲۷ درصد بوده است. همه این اعداد و ارقام نشان می‌دهند که درجه اهمیت این فعالیت‌ها در استان بوشهر از کشور کمتر است.

شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده برای فعالیت‌های بهداشت و مددکاری اجتماعی استان در طول این دوره به‌طور متوسط ۰٫۵۹ بوده است. این عدد به معنای آن است که استان بوشهر، بخشی از خدمات مورد نیاز خود در زمینه بهداشت و مددکاری اجتماعی را از سایر استان‌ها تأمین می‌کند و درنتیجه این فعالیت‌ها جزء فعالیت‌های پایه استان محسوب نمی‌شوند.

همچنین به دلیل آنکه در سال‌های آغازین دوره، شاخص ضریب مکانی بیشتر از یک است و سپس به کمتر از یک کاهش می‌یابد، فعالیت‌های بهداشت و مددکاری اجتماعی در استان بوشهر، در گروه فعالیت‌های تخصصی رو به افول قرار می‌گیرند. حوزه نفوذ این فعالیت‌ها نیز حداکثر منطقه‌ای ارزیابی می‌شود.

این شرایط برای فعالیت‌های زیرمجموعه بخش بهداشت و مددکاری اجتماعی نیز تقریباً به همین ترتیب است و با توجه به شاخص ضریب مکانی بزرگ‌تر از یک در سال‌های آغازین دوره و کاهش آن به پایین‌تر از یک در هر سه زیربخش خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی، این فعالیت‌ها نیز به‌عنوان فعالیت‌های تخصصی رو به افول طبقه‌بندی می‌شوند که حوزه نفوذ آن‌ها محلی و منطقه‌ای است.

در این میان بخش دامپزشکی با متوسط شاخص ضریب مکانی ۰٫۹۵ شرایط بهتری دارد. بخش خدمات مددکاری اجتماعی با متوسط شاخص ضریب مکانی ۰٫۸۱ در رتبه دوم قرار می‌گیرد و بخش بهداشت و درمان با شاخص ضریب مکانی ۰٫۵۶ در رتبه پایانی جای می‌گیرد.

جدول ۸۱: جایگاه استان بوشهر در بخش خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی کشور

شرح فعالیت	شاخص	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	متوسط دوره
کل بخش بهداشت و مددکاری اجتماعی	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۳,۲۰	۳,۰۶	۲,۹۰	۱,۲۴	۱,۱۷	۱,۶۸	۲,۰۱	۱,۵۳	۱,۶۸	۲,۲۸	۱,۷۹	۱,۳۸	۱,۲۵	۱,۱۱	۱,۸۸
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۲,۷۶	۳,۰۵	۳,۱۹	۳,۲۳	۳,۱۶	۳,۲۱	۳,۳۱	۳,۲۱	۳,۱۷	۳,۸۱	۳,۶۹	۳,۳۵	۳,۱۲	۳,۰۵	۳,۲۴
	سهم استان از کشور (درصد)	۱,۲۱	۱,۲۴	۱,۲۴	۱,۲۲	۱,۱۶	۱,۱۲	۱,۲۲	۱,۱۷	۱,۲۴	۱,۳۰	۱,۴۲	۱,۳۷	۱,۴۲	۱,۴۹	۱,۲۷
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱,۱۶	۱,۰۰	۰,۹۱	۰,۳۹	۰,۳۷	۰,۵۲	۰,۶۱	۰,۴۸	۰,۵۳	۰,۶۰	۰,۴۸	۰,۴۱	۰,۴۰	۰,۳۷	۰,۵۹
بهداشت و درمان	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۲,۸۷	۲,۶۹	۲,۴۰	۱,۰۴	۰,۹۷	۱,۳۹	۱,۷۴	۱,۳۴	۱,۴۵	۲,۰۲	۱,۶۲	۱,۲۴	۱,۱۲	۱,۰۱	۱,۶۴
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۲,۵۴	۲,۸۳	۲,۸۶	۲,۹۲	۲,۸۵	۲,۸۸	۲,۹۷	۲,۸۹	۲,۸۵	۳,۴۶	۳,۳۸	۳,۰۶	۲,۸۴	۲,۸۰	۲,۹۴
	سهم استان از کشور (درصد)	۱,۱۷	۱,۱۸	۱,۱۵	۱,۱۳	۱,۰۶	۱,۰۳	۱,۱۸	۱,۱۴	۱,۱۸	۱,۲۷	۱,۴۰	۱,۳۵	۱,۳۹	۱,۴۸	۱,۲۲
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱,۱۳	۰,۹۵	۰,۸۴	۰,۳۶	۰,۳۴	۰,۴۸	۰,۵۹	۰,۴۷	۰,۵۱	۰,۵۸	۰,۴۸	۰,۴۱	۰,۳۹	۰,۳۶	۰,۵۶
دامپزشکی	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۰۷	۰,۰۷	۰,۱۰	۰,۰۴	۰,۰۴	۰,۰۵	۰,۰۳	۰,۰۳	۰,۰۳	۰,۰۴	۰,۰۳	۰,۰۲	۰,۰۲	۰,۰۲	۰,۰۴
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۰۵	۰,۰۵	۰,۰۵	۰,۰۵	۰,۰۴	۰,۰۵	۰,۰۵	۰,۰۴	۰,۰۴	۰,۰۴	۰,۰۴	۰,۰۳	۰,۰۴	۰,۰۴	۰,۰۴
	سهم استان از کشور (درصد)	۱,۴۹	۱,۷۱	۲,۷۴	۲,۵۲	۲,۶۳	۲,۴۸	۱,۳۷	۱,۸۴	۱,۹۰	۲,۱۴	۱,۹۵	۲,۰۳	۲,۳۴	۲,۲۸	۲,۱۰
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱,۴۳	۱,۳۷	۲,۰۰	۰,۷۹	۰,۸۴	۱,۱۶	۰,۶۸	۰,۷۵	۰,۸۲	۰,۹۸	۰,۶۷	۰,۶۱	۰,۶۶	۰,۵۶	۰,۹۵
مددکاری اجتماعی	سهم از ارزش‌افزوده استان (درصد)	۰,۲۶	۰,۳۰	۰,۴۰	۰,۱۶	۰,۱۷	۰,۲۳	۰,۲۳	۰,۱۶	۰,۲۰	۰,۲۲	۰,۱۴	۰,۱۲	۰,۱۱	۰,۰۸	۰,۲۰
	سهم از ارزش‌افزوده کشور (درصد)	۰,۱۷	۰,۱۷	۰,۲۸	۰,۲۶	۰,۲۷	۰,۲۸	۰,۳۰	۰,۲۷	۰,۲۸	۰,۳۱	۰,۲۷	۰,۲۶	۰,۲۴	۰,۲۲	۰,۲۶
	سهم استان از کشور (درصد)	۱,۶۲	۲,۱۶	۱,۹۲	۱,۹۷	۱,۹۸	۱,۷۴	۱,۵۸	۱,۴۱	۱,۶۶	۱,۵۴	۱,۵۲	۱,۵۵	۱,۵۸	۱,۵۶	۱,۷۰
	شاخص ضریب مکانی ارزش‌افزوده	۱,۵۶	۱,۷۴	۱,۴۱	۰,۶۲	۰,۶۳	۰,۸۱	۰,۷۸	۰,۵۸	۰,۷۱	۰,۷۱	۰,۵۲	۰,۴۷	۰,۴۵	۰,۳۸	۰,۸۱

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در نمودار ۵۴، روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی و فعالیت‌های زیرمجموعه آن در استان بوشهر نشان داده شده است. همانطور که ملاحظه می شود نمودارهای مربوطه در سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ با شکست جدید مواجه شده اند و با شیب تندی کاهش یافته اند. دلیل این کاهش به خود بخش خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی و فعالیتهای زیرمجموعه آن ارتباطی ندارد. با توجه به معادله محاسبه شاخص ضریب مکانی که سهم بخش بهداشت و درمان را از ارزش افزوده استان بوشهر و کشور محاسبه کرده و برهم تقسیم می کند، رشد شدید ارزش افزوده استان بوشهر در سالهای ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ به ویژه سال ۱۳۸۲ سبب کاهش شاخص ضریب مکانی خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی شده است.

رشد ارزش افزوده استان نیز در این سالهای مربوط به صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و فعالیتهای انتقال گاز است. در سال ۱۳۸۱ «ارزش افزوده کل»، «ارزش افزوده صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و فعالیتهای انتقال گاز» و «ارزش افزوده خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی» به قیمت ثابت به ترتیب ۲۴ درصد، ۱۷۱ درصد و ۱۱,۲ درصد رشد را نسبت به سال ۱۳۸۰ تجربه کرده اند. همچنین ارزش افزوده موارد فوق الذکر در سال ۱۳۸۲ نسبت به سال قبل از آن به ترتیب ۱۵۰ درصد، ۳۷۴ درصد و ۱۶,۶ درصد رشد داشته است. بنابراین به روشنی مشخص است که با رشد متعادل ارزش افزوده خدمات بهداشت و مدد کاری اجتماعی و رشد بسیار شدید ارزش افزوده کل استان، سهم خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی از ارزش

افزوده استان به شدت کاهش یافته (از ۳,۰۶ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۲,۹۰ درصد در سال ۱۳۸۱ و ۱,۲۴ درصد در سال ۱۳۸۲) و در نتیجه شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی در این سالها با کاهش بسیار شدید، با شکست مواجه شده است.

نمودار ٥٤: روند تحولات شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی وفعالیت‌های زیر مجموعه آن در استان بوشهر

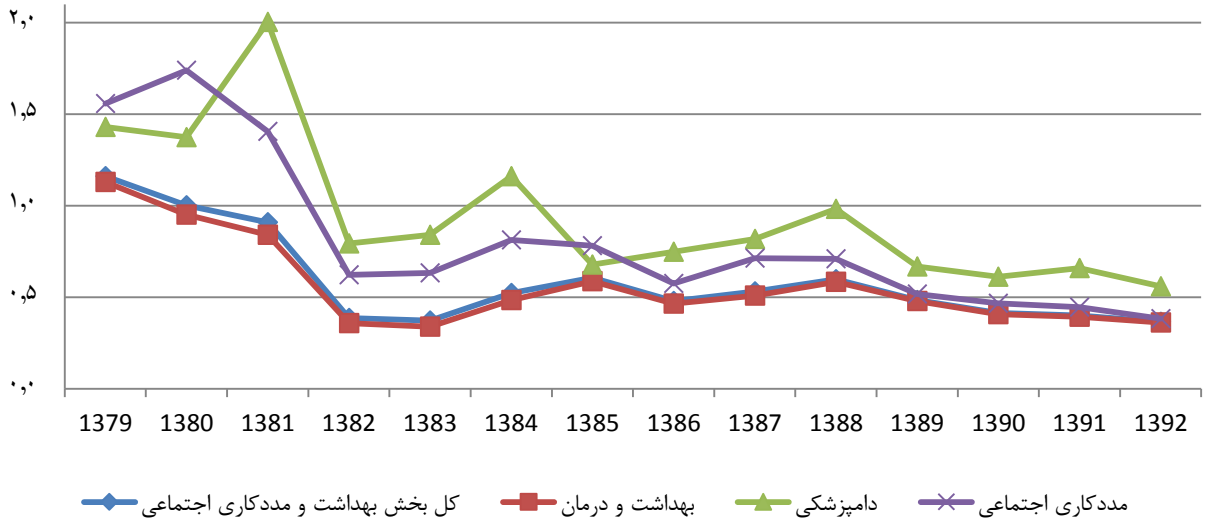

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات حساب‌های منطقه‌ای مرکز آمار ایران

در ادامه سعی شده تا وضعیت استان در خصوص فعالیت‌های مرتبط با خدمات بهداشت و درمان و توزیع فضایی آن‌ها در سطح استان مورد بررسی قرار گیرد.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۸-۱- تعداد مؤسسات درمانی فعال و تخت‌های بیمارستان‌های استان

در این قسمت تعداد مؤسسات درمانی فعال و تخت‌های موجود در آن‌هابرحسب وضعیت حقوقی (شامل بیمارستان، بیمارستان و زایشگاه و آسایشگاه) در استان بوشهر و به تفکیک شهرستان‌های استان طی دوره ۹۲-۱۳۷۵ مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۸۲: تعداد مؤسسات درمانی فعال و تخت‌های موجود در آن ها برحسب وضعیت حقوقی (شامل بیمارستان، بیمارستان و زایشگاه و آسایشگاه) به تفکیک شهرستان‌های استان بوشهر طی دوره ۹۲-۱۳۷۵

سال و شهرستان	وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی استان		خصوصی		سایر		جمع	
	مؤسسه	تخت	مؤسسه	تخت	مؤسسه	تخت	مؤسسه	تخت
۱۳۷۵	۷	۶۵۳	۰	۰	۲	۱۳۳	۹	۷۸۶
۱۳۸۰	۷	۶۶۲	۰	۰	۳	۱۶۱	۱۰	۸۲۳
۱۳۸۵	۷	۶۵۷	۰	۰	۴	۱۸۲	۱۱	۸۳۹

سال و شهرستان	وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی استان		خصوصی		سایر		جمع	
	مؤسسه	تخت	مؤسسه	تخت	مؤسسه	تخت	مؤسسه	تخت
۱۳۸۸	۸	۷۰۹	۱	۱۱	۴	۲۴۱	۱۳	۹۶۱
۱۳۸۹	۹	۷۲۷	۰	۰	۴	۲۱۸	۱۳	۹۴۵
۱۳۹۰	۹	۷۷۲	۰	۰	۴	۲۳۰	۱۳	۱۰۰۲
۱۳۹۱	۹	۷۸۹	۰	۰	۴	۲۳۱	۱۳	۱۰۲۰
۱۳۹۲	۹	۸۰۴	۰	۰	۴	۲۴۳	۱۳	۱۰۴۷
بوشهر	۲	۲۸۴	۰	۰	۲	۱۵۰	۴	۴۳۴
تنگستان	۱	۱۳	۰	۰	۰	۰	۱	۱۳
جم	۰	۰	۰	۰	۱	۶۱	۱	۶۱
دشتستان	۱	۲۰۳	۰	۰	۱	۳۲	۲	۲۳۵
دشتی	۱	۶۰	۰	۰	۰	۰	۱	۶۰
دیر	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
دیلم	۱	۱۹	۰	۰	۰	۰	۱	۱۹
عسلویه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کنگان	۱	۹۵	۰	۰	۰	۰	۱	۹۵
گناوه	۲	۱۳۰	۰	۰	۰	۰	۲	۱۳۰

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان‌طور که مشاهده می‌شود تعداد مؤسسات درمانی فعال استان طی دوره مورد بررسی ۱,۴ برابر و تعداد تخت‌های موجود ۱,۳ برابر شده است. نمودار ۵۵ وضعیت حقوقی مؤسسات درمانی فعال استان در سال ۱۳۹۲ را نمایش می‌دهد.

نمودار ۵۵: وضعیت حقوقی مؤسسات درمانی فعال استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

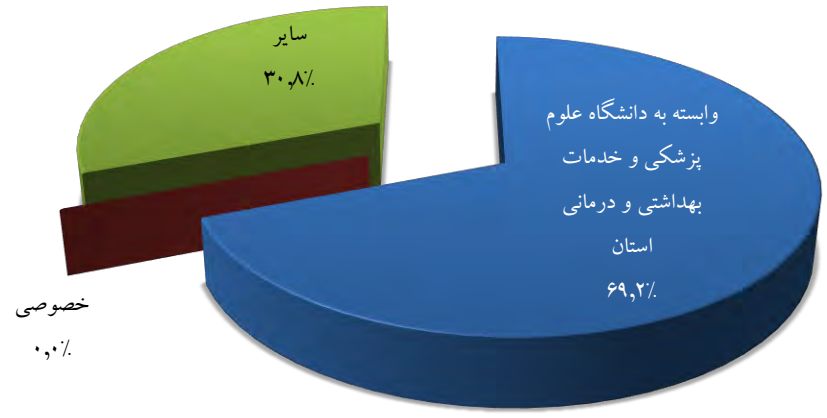

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۵۵ مؤسسات فعال در استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ اغلب وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی استان بوده‌اند و بخش خصوصی هیچ واحد فعالی در این سال نداشته است. نمودار ۵۶ وضعیت هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر را از منظر برخورداری از مؤسسات فعال درمانی و تخت‌های موجود نمایان می‌سازد:

نمودار ٥٦: وضعیت برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از مؤسسات درمانی فعال و تخت‌های موجود در سال ۱۳۹۲

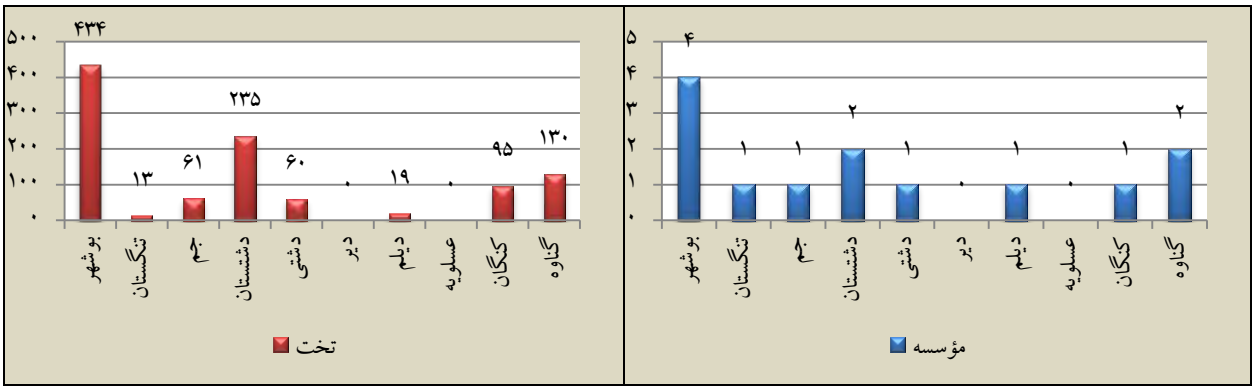

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

بر اساس نمودارهای فوق، شهرستان بوشهر با تفاوت قابل ملاحظه‌ای نسبت به سایر شهرستان‌های استان، بهترین وضعیت را از منظر برخورداری از مؤسسات درمانی فعال و تخت‌های موجود دارد و شهرستان‌های دشتستان و گناوه در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. به‌طورکلی می‌توان گفت امکانات ارائه خدمات بهداشتی و درمانی به شکل نامتوازن در سطح شهرستان‌های استان بوشهر توزیع شده است.

به‌منظور ارائه تصویر شفاف‌تر از وضعیت برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از تعداد تخت‌های موجود در استان در سال ۱۳۹۲، تعداد تخت‌های شهرستان‌ها به ازای هر ده هزار نفر جمعیت محاسبه و در نمودار ۵۷ نمایش داده شده است.

نمودار ۵۷: وضعیت برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از تخت‌های بیمارستانی به ازای هر ده هزار نفر جمعیت در سال ۱۳۹۲

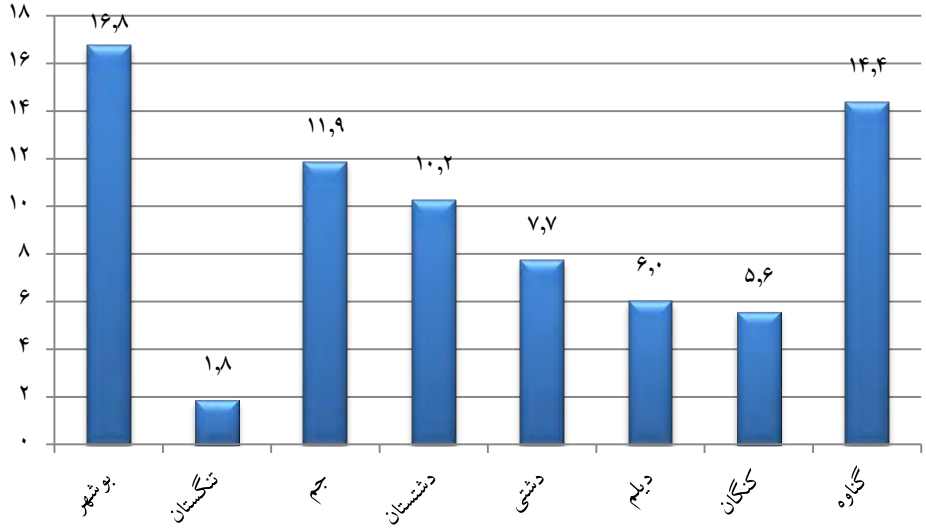

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان‌طور که مشاهده می‌شود شهرستان‌های بوشهر و سپس گناوه با ۱۶,۸ و ۱۴,۴ تخت به ازای هر ده هزار نفر، تفاوت قابل ملاحظه‌ای با سایر شهرستان‌ها به‌خصوص تنگستان دارند.

استانداری بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

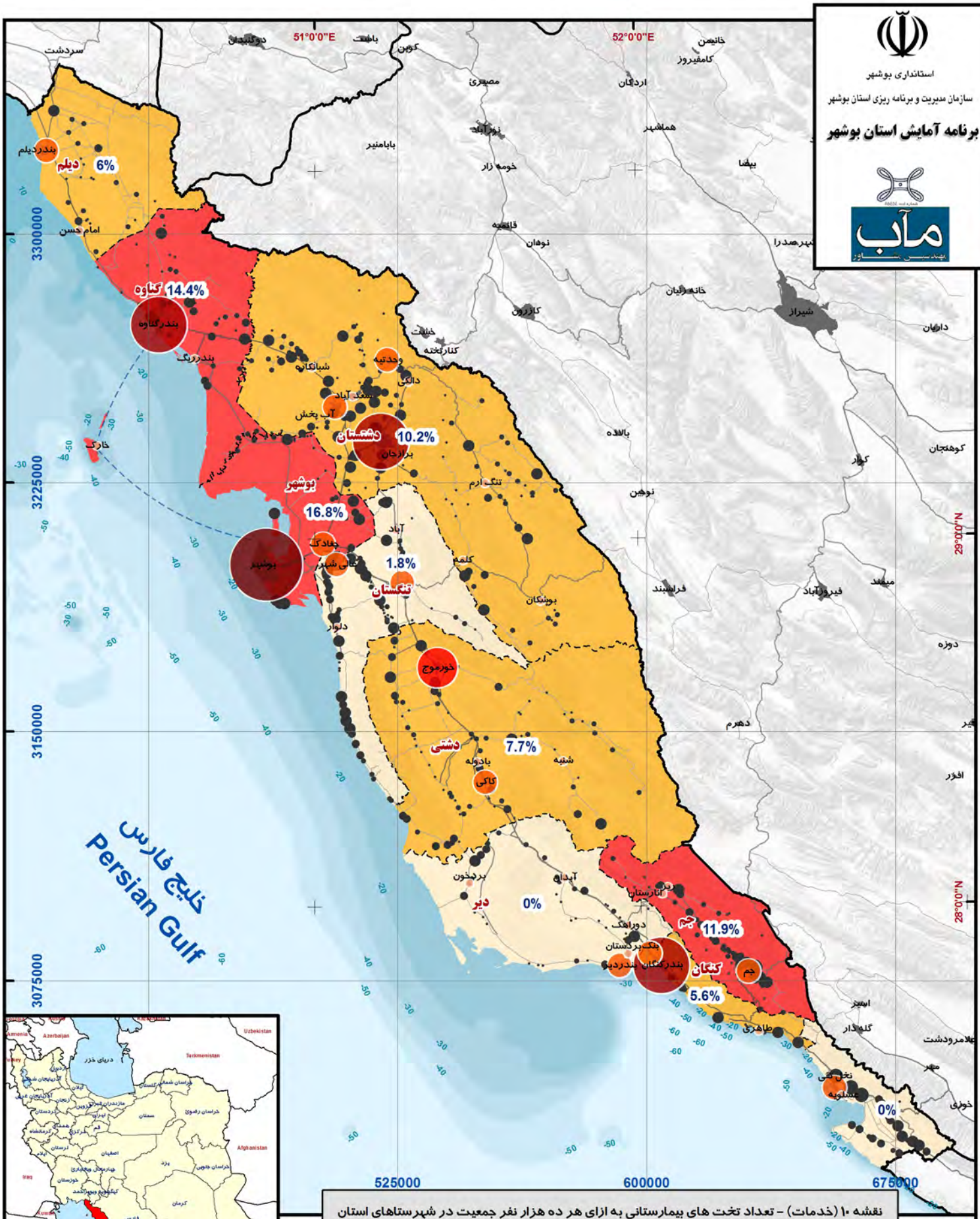

نقشه ۱۰ (خدمات) - تعداد تخت های بیمارستانی به ازای هر ده هزار نفر جمعیت در شهرستاهای استان

راهنما

تعداد تخت بیمارستانی به ازای ده هزار نفر

- ۰ - ۱.۸
- ۱.۹ - ۱۰.۲
- ۱۰.۳ - ۱۶.۸

جمعیت روستایی ۱۳۹۰

- کمتر از ۱۰۰ نفر
- ۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
- ۵۰۰ تا هزار نفر
- هزار تا ۵ هزار نفر
- بیش از ۵ هزار نفر

- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- دریایی

- مرز استان
- مرز شهرستان

جمعیت شهری ۱۳۹۰

- بیش از ۱۰۰ هزار نفر
- ۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
- ۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
- ۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
- کمتر از ۱۰ هزار نفر

کد پروژه : 01-01-01-MA-En-01

ماخذ : سالنامه آماری - محاسبات مشاور

تاریخ : تابستان ۱۳۹۵

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۸-۲- مراکز بهداشتی و درمانی استان

جدول ۸۳: مراکز بهداشتی درمانی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ برحسب شهرستان (شامل درمانگاه، پلی کلینیک و مرکز بهداشتی درمانی)توزیع مراکز بهداشتی و درمانی (شامل درمانگاه، پلی کلینیک و مرکز بهداشتی درمانی) استان بوشهر را در سطح شهرستان‌های استان و به تفکیک شهری و روستایی نمایش می‌دهد.

جدول ۸۳: مراکز بهداشتی درمانی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ برحسب شهرستان (شامل درمانگاه، پلی کلینیک و مرکز بهداشتی درمانی)

شهرستان	شهری	روستایی	جمع
بوشهر	۲۶	۵	۳۱
تنگستان	۴	۵	۹
جم	۸	۱	۹
دشتستان	۲۰	۸	۲۸
دشتی	۵	۲	۷
دیر	۶	۰	۶
دیلم	۶	۳	۹
عسلویه	۰	۰	۰
کنگان	۹	۳	۱۲
گناوه	۹	۵	۱۴
جمع	۹۳	۳۲	۱۲۵

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس اطلاعات آماری فوق در سال ۱۳۹۲، ۷۴ درصد از مراکز بهداشتی درمانی استان بوشهر، شهری و ۲۶ درصد روستایی بوده‌اند. بیشترین مراکز بهداشتی درمانی شهری استان در شهرستان بوشهر و بیشترین تعداد مراکز بهداشتی و درمانی روستایی در شهرستان دشتستان بوده است. می‌توان گفت توزیع مراکز بهداشتی درمانی در استان بوشهر نیز متوازن نمی‌باشد به‌طوری‌که شهرستان بوشهر به‌تنهایی حدود ۲۵ درصد از مراکز بهداشتی درمانی استان را به خود اختصاص داده است.

استانداری بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

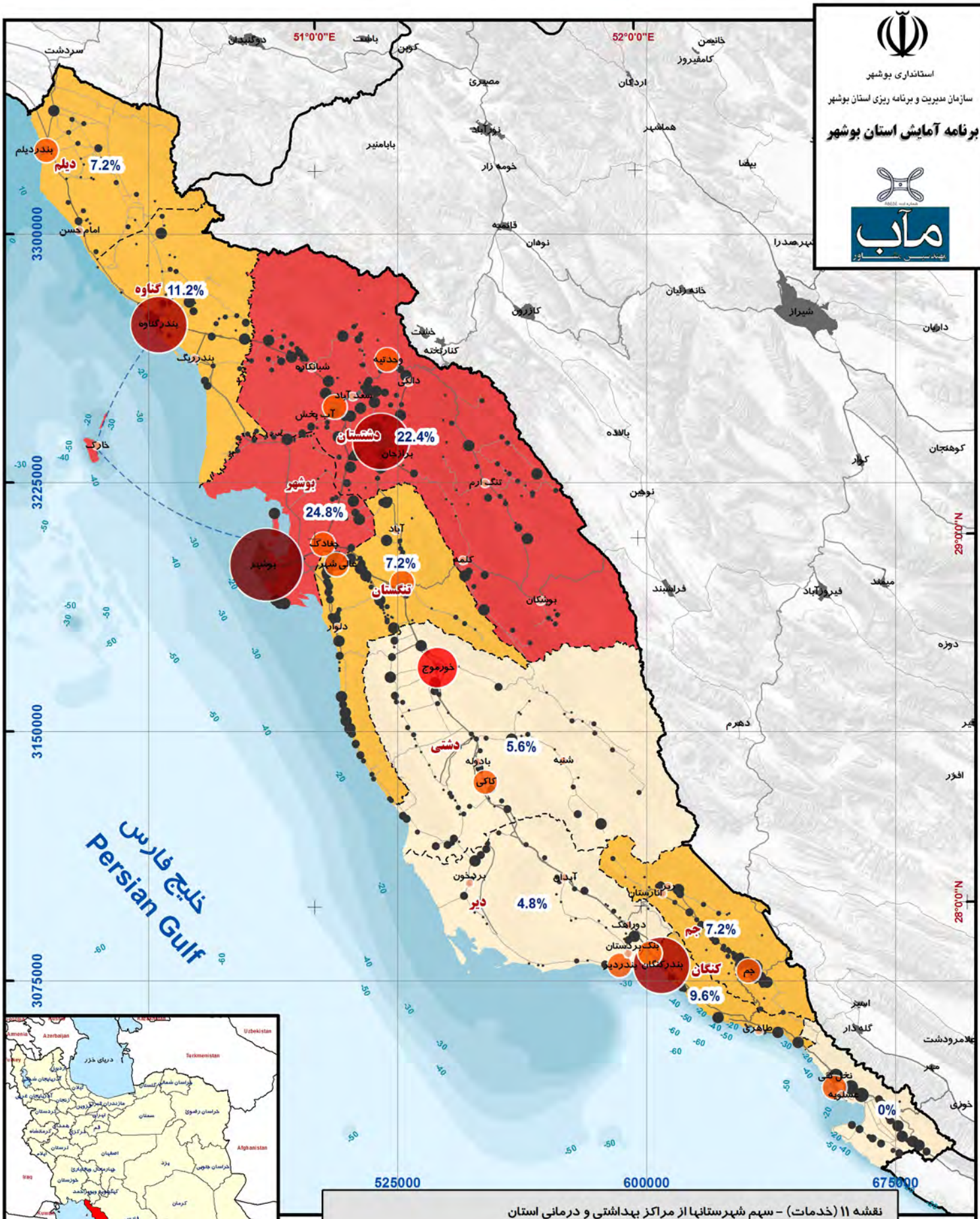

نقشه ۱۱ (خدمات) - سهم شهرستانها از مراکز بهداشتی و درمانی استان

راهنما

سهم شهرستان ها از مراکز بهداشتی درمانی

- ۰٪ - ۵.۶٪
- ۵.۷٪ - ۱۱.۲٪
- ۱۱.۳٪ - ۲۴.۸٪

جمعیت روستایی ۱۳۹۰

- کمتر از ۱۰۰ نفر
- ۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
- ۵۰۰ تا هزار نفر
- هزار تا ۵ هزار نفر
- بیش از ۵ هزار نفر

- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- دریایی

- مرز استان
- مرز شهرستان

جمعیت شهری ۱۳۹۰

- بیش از ۱۰۰ هزار نفر
- ۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
- ۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
- ۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
- کمتر از ۱۰ هزار نفر

کد پروژه : 01-01-01-MA-En-01

ماخذ : سالنامه آماری

تاریخ : تابستان ۱۳۹۵

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

جدول ۸۴ وضعیت حقوقی مؤسسات بهداشتی درمانی استان بوشهر را به تفکیک شهرستان‌های استان نشان می‌دهد.

جدول ٨٤: مؤسسات بهداشتی درمانی برحسب وضعیت حقوقی (شامل درمانگاه، پلی کلینیک و مرکز بهداشتی درمانی) استان بوشهر و شهرستان‌های استان طی دوره ۹۲-۱۳۷۵

سال و شهرستان	وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی استان	خصوصی	سایر	جمع
۱۳۷۵	۸۱	۰	۶	۸۷
۱۳۸۰	۸۴	۰	۱۰	۹۴
۱۳۸۵	۸۴	۳	۱۴	۱۰۱
۱۳۸۸	۸۷	۷	۱۶	۱۱۰
۱۳۸۹	۸۸	۹	۱۹	۱۱۶
۱۳۹۰	۹۱	۸	۱۹	۱۱۸
۱۳۹۱	۹۱	۷	۲۰	۱۱۸
۱۳۹۲	۹۲	۱۳	۲۰	۱۲۵
بوشهر	۱۹	۸	۴	۳۱
تنگستان	۹	۰	۰	۹
جم	۳	۰	۶	۹
دشتستان	۲۳	۳	۲	۲۸
دشتی	۷	۰	۰	۷
دیر	۵	۰	۱	۶
دیلم	۵	۰	۴	۹
عسلویه	۰	۰	۰	۰
کنگان	۹	۱	۲	۱۲
گناوه	۱۲	۱	۱	۱۴

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان‌طور که مشاهده می‌شود ۷۴ درصد از مؤسسات بهداشتی و درمانی استان بوشهر وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی استان بوده‌اند و تنها ۱۰ درصد از مؤسسات بهداشتی مذکور به بخش خصوصی تعلق داشته است. بر اساس بررسی‌های صورت گرفته، ۷۷ درصد از مؤسسات بهداشتی و درمانی استان بوشهر به‌صورت روزانه و ۲۳ درصد مابقی به‌صورت شبانه‌روزی اداره می‌شوند. نمودار ۵۸ وضعیت هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر را از منظر زمان کار مؤسسات بهداشتی استان در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد.

نمودار ۵۸: مراکز بهداشتی و درمانی شهرستان‌های استان بوشهر برحسب زمان کار در سال ۱۳۹۲

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان‌طور که مشاهده می‌شود شهرستان‌های بوشهر و دشتستان بیشترین سهم را از مؤسسات بهداشتی درمانی روزانه داشته‌اند.

۱-۲-۳-۲-۳-۸-٤-۳- خانه‌های بهداشت استان

جدول ۸۵: خانه‌های بهداشت فعال روستاها و جمعیت تحت پوشش آن‌ها در استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان طی دوره ۹۲-۱۳۸۵توزیع خانه‌های بهداشت فعال روستاها و جمعیت تحت پوشش آن‌ها را طی دوره ۹۲-۱۳۸۵ به نمایش می‌گذارد. بر اساس اطلاعات ارائه شده، تعداد خانه‌های بهداشت استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۸۵ تغییر محسوسی نداشته، این در حالی است که از تعداد روستاهای تحت پوشش طی دوره مورد بررسی کاسته شده است.

جدول ۸۵: خانه‌های بهداشت فعال روستاها و جمعیت تحت پوشش آن‌ها در استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان طی دوره ۹۲-۱۳۸۵

سال و شهرستان	خانه‌های بهداشت فعال	روستاهای تحت پوشش
۱۳۸۵	۲۲۴	۷۸۴
۱۳۸۸	۲۱۶	۷۸۳
۱۳۸۹	۲۲۱	۷۸۲
۱۳۹۰	۲۲۵	۷۸۲
۱۳۹۱	۲۲۷	۷۸۲
۱۳۹۲	۲۲۵	۶۸۰
بوشهر	۱۴	۲۸
تنگستان	۳۹	۱۰۳
جم	۲۰	۷۸
دشتستان	۶۳	۱۶۶
دشتی	۳۰	۸۵
دیر	۱۰	۶۸

سال و شهرستان	خانه‌های بهداشت فعال	روستاهای تحت پوشش
دیلم	۱۱	۳۴
عسلویه	۰	۰
کنگان	۲۰	۶۶
گناوه	۱۸	۵۲

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

نمودار ۵۹ سهم هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر را از خانه‌های بهداشت فعال استان در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد.

نمودار ۵۹: سهم شهرستان‌های استان بوشهر از خانه‌های بهداشت فعال استان در سال ۱۳۹۲

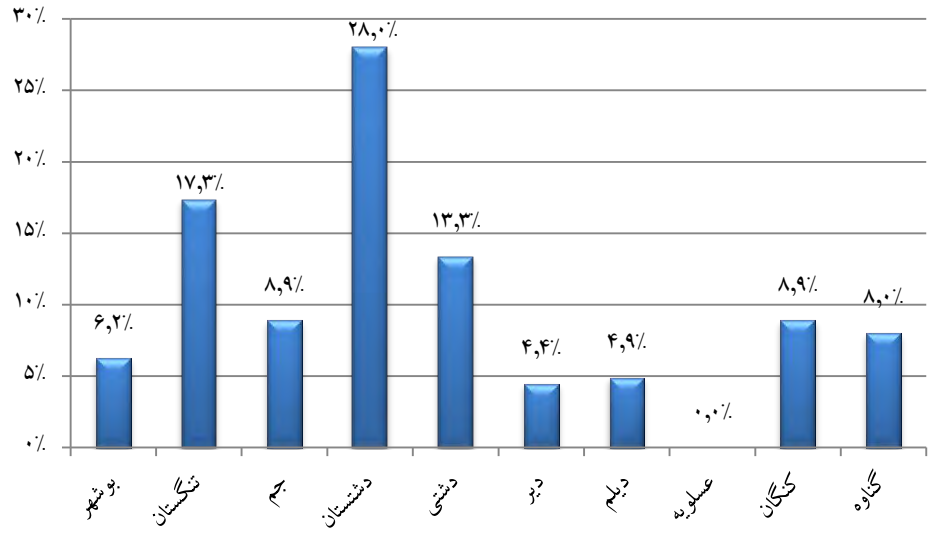

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس نمودار ۵۹، در سال ۱۳۹۲ شهرستان دشتستان بیشترین سهم را از خانه‌های بهداشت فعال استان بوشهر داشته است و شهرستان‌های عسلویه، دیر و دیلم کمترین سهم را دارا بوده‌اند.

۱-۲-۳-۲-۳-۴-۸-۴- آزمایشگاه، داروخانه و مراکز پرتونگاری و توانبخشی استان

جدول ۸۶: تعداد آزمایشگاه، داروخانه و مراکز پرتونگاری و توانبخشی برحسب وضعیت حقوقی طی دوره ۹۲-۱۳۷۵تعداد آزمایشگاه، داروخانه و مراکز پرتونگاری و توانبخشی استان بوشهر را برحسب وضعیت حقوقی طی دوره ۹۲-۱۳۸۵ نشان می‌دهد.

جدول ۸۶: تعداد آزمایشگاه، داروخانه و مراکز پرتونگاری و توانبخشی برحسب وضعیت حقوقی طی دوره ۹۲-۱۳۷۵

سال	آزمایشگاه				داروخانه				مرکز پرتونگاری				توانبخشی			
	وابسته به دانشگاهعلوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر	خصوصی	سایر	جمع	وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر	خصوصی	سایر	جمع	وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر	خصوصی	سایر	جمع	وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر	خصوصی	سایر	جمع
۱۳۷۵	۴۱	۶	۰	۴۷	۱۰	۲۹	۰	۳۹	۱۰	۳	۳	۱۶	۲	۲	۴	۸
۱۳۸۰	۴۶	۱۰	۶	۶۲	۹	۵۰	۱	۶۰	۱۴	۷	۷	۲۸	۱	۱۰	۹	۲۰
۱۳۸۵	۴۶	۱۲	۷	۶۵	۵	۶۲	۱	۶۸	۱۴	۹	۹	۳۲	۱	۲۰	۹	۳۰
۱۳۸۸	۴۸	۱۳	۷	۶۸	۸	۶۵	۱	۷۴	۱۴	۱۲	۱۲	۳۸	۲	۲۸	۹	۳۹
۱۳۸۹	۵۰	۱۳	۸	۷۱	۲	۶۷	۰	۶۹	۱۴	۱۳	۱۳	۴۰	۱	۳۳	۱۱	۴۵
۱۳۹۰	۴۸	۱۳	۸	۶۹	۳	۶۷	۷	۷۷	۱۴	۱۹	۱۹	۵۲	۳	۳۷	۱۱	۵۱
۱۳۹۱	۴۸	۱۴	۱۰	۷۲	۲	۶۹	۱۱	۸۲	۱۴	۱۷	۱۷	۴۸	۳	۳۹	۹	۵۱
۱۳۹۲	۵۰	۱۴	۱۰	۷۴	۲	۷۷	۱۲	۹۱	۱۴	۲۳	۲۳	۶۰	۴	۵۰	۱۰	۶۴

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

همان‌طور که مشاهده می‌شود تعداد آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پرتونگاری و توانبخشی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۷۵ افزایش یافته و به ترتیب ۱,۶، ۲,۳، ۳,۸ و ۸ برابر شده است. نمودار ۶۰ وضعیت حقوقی مراکز فوق را نمایش می‌دهد.

نمودار ۶۰: وضعیت حقوقی آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پرتونگاری و توانبخشی استان بوشهر در سال ۱۳۹۲

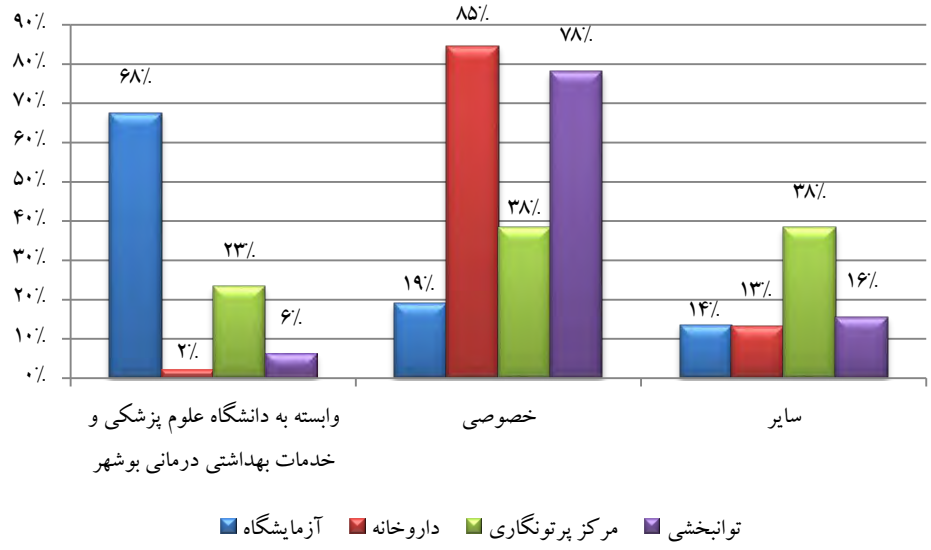

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

بر اساس نمودار ۶۰ سهم قابل توجهی (۶۸ درصد) از آزمایشگاه‌های استان بوشهر وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوده‌اند این در حالی است که ۸۵ درصد داروخانه‌ها و ۷۸ درصد از مراکز توانبخشی ماهیت

خصوصی دارند. همچنین در سال ۱۳۹۲ نسبت مراکز پرتونگاری بخش خصوصی استان بوشهر بیشتر از مراکز وابسته به دانشگاه علوم پزشکی بوده است.

جدول ۸۷: میزان برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پرتونگاری و توانبخشی در سال ۱۳۹۲ وضعیت برخورداری هر یک از شهرستان‌های استان بوشهر از آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پرتونگاری و توانبخشی را در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد.

جدول ۸۷: میزان برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پرتونگاری و توانبخشی در سال ۱۳۹۲

شهرستان	آزمایشگاه	سهم (درصد)	داروخانه	سهم (درصد)	مرکز پرتونگاری	سهم (درصد)	توانبخشی	سهم (درصد)
بوشهر	۱۷	٪۲۳	۳۱	٪۳۴	۱۷	٪۳۶	۲۵	٪۳۹
تنگستان	۴	٪۵	۲	٪۲	۱	٪۲	۱	٪۲
جم	۳	٪۴	۳	٪۳	۳	٪۶	۶	٪۹
دشتستان	۱۷	٪۲۳	۲۰	٪۲۲	۹	٪۱۹	۱۰	٪۱۶
دشتی	۷	٪۹	۴	٪۴	۲	٪۴	۴	٪۶
دیر	۳	٪۴	۴	٪۴	۱	٪۲	۰	٪۰
دیلم	۴	٪۵	۵	٪۵	۱	٪۲	۳	٪۵
عسلویه	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰	۰	٪۰
کنگان	۱۰	٪۱۴	۱۴	٪۱۵	۷	٪۱۵	۶	٪۹
گناوه	۹	٪۱۲	۸	٪۹	۶	٪۱۳	۹	٪۱۴
جمع	۷۴	٪۱۰۰	۹۱	٪۱۰۰	۴۷	٪۱۰۰	۶۴	٪۱۰۰

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

بر اساس جدول ۸۷ شهرستان‌های بوشهر و دشتستان در تمامی موارد بیشترین سهم را به خود اختصاص داده‌اند. به طوری‌که مجموع سهم این دو شهرستان از آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پرتونگاری و توانبخشی استان به ترتیب ۴۶، ۵۶، ۵۵ و ۵۵ درصد بوده است و بدین ترتیب نیمی از امکانات مذکور تنها در دو شهرستان تمرکز یافته است.

۱-۲-۳-۲-۳-٤-۸-۵- پزشکان شاغل در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان

جدول ۸۸: پزشکان شاغل در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان برحسب رشته و نوع تخصص طی دوره ۹۲-۱۳۷۵ تعداد پزشکان شاغل در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان بوشهر را برحسب رشته و نوع تخصص نمایش می‌دهد.

جدول ۸۸: پزشکان شاغل در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان بوشهر به تفکیک شهرستان‌های استان برحسب رشته و نوع تخصص طی دوره ۹۲-۱۳۷۵

سال و شهرستان	پزشک عمومی	سهم (درصد)	پزشک متخصص	سهم (درصد)	دندان‌پزشک (عمومی)	سهم (درصد)	دندان‌پزشک (متخصص)	سهم (درصد)	دارو ساز	سهم (درصد)
۱۳۷۵	۲۲۲	٪۶۰	۱۱۰	٪۳۰	۱۹	٪۵	۰	٪۰	۱۶	٪۴
۱۳۸۰	۲۷۱	٪۵۹	۱۵۴	٪۳۳	۲۰	٪۴	۰	٪۰	۱۸	٪۴
۱۳۸۵	۲۶۰	٪۵۶	۱۶۹	٪۳۶	۳۱	٪۷	۰	٪۰	۸	٪۲
۱۳۸۸	۳۰۴	٪۵۰	۲۲۹	٪۳۷	۶۳	٪۱۰	۳	٪۰	۱۴	٪۲
۱۳۸۹	۳۱۶	٪۴۹	۲۵۱	٪۳۹	۶۵	٪۱۰	۴	٪۱	۱۳	٪۲
۱۳۹۰	۲۶۷	٪۴۵	۲۴۹	٪۴۲	۵۸	٪۱۰	۵	٪۱	۱۱	٪۲
۱۳۹۱	۲۶۱	٪۴۳	۲۶۵	٪۴۴	۵۲	٪۹	۱۱	٪۲	۱۷	٪۳
۱۳۹۲	۲۴۵	٪۳۸	۳۰۸	٪۴۷	۶۳	٪۱۰	۱۷	٪۳	۱۹	٪۳
بوشهر	۷۰	٪۲۸	۱۴۴	٪۵۷	۱۲	٪۵	۱۷	٪۷	۱۱	٪۴
تنگستان	۱۸	٪۵۰	۱۰	٪۲۸	۸	٪۲۲	۰	٪۰	۰	٪۰
جم	۱۱	٪۶۵	۳	٪۱۸	۳	٪۱۸	۰	٪۰	۰	٪۰
دشتستان	۵۰	٪۳۶	۶۸	٪۵۰	۱۶	٪۱۲	۰	٪۰	۳	٪۲
دشتی	۲۳	٪۴۳	۲۰	٪۳۸	۸	٪۱۵	۰	٪۰	۲	٪۴
دیر	۱۰	٪۶۳	۳	٪۱۹	۳	٪۱۹	۰	٪۰	۰	٪۰
دیلم	۱۵	٪۵۸	۷	٪۲۷	۴	٪۱۵	۰	٪۰	۰	٪۰
عسلویه	۰		۰		۰		۰		۰	
کنگان	۲۴	٪۴۶	۲۵	٪۴۸	۱	٪۲	۰	٪۰	۲	٪۴
گناوه	۲۳	٪۳۸	۲۸	٪۴۷	۸	٪۱۳	۰	٪۰	۱	٪۲

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

بر اساس اطلاعات آماری ارائه شده در جدول ۸۸، تعداد پزشک عمومی، متخصص، دندان پزشک عمومی، دندان پزشک متخصص و دارو ساز استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۷۵ افزایش یافته و به ترتیب ۱،۱، ۲،۸، ۳،۳، ۵،۷ و ۱،۲ برابر شده است. نمودار ۶۱ سهم هر یک از موارد مذکور را از کل پزشکان شاغل در استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ نمایش می‌دهد:

نمودار ٦١: سهم پزشکان شاغل در استان بوشهر برحسب نوع تخصص در سال ۱۳۹۲

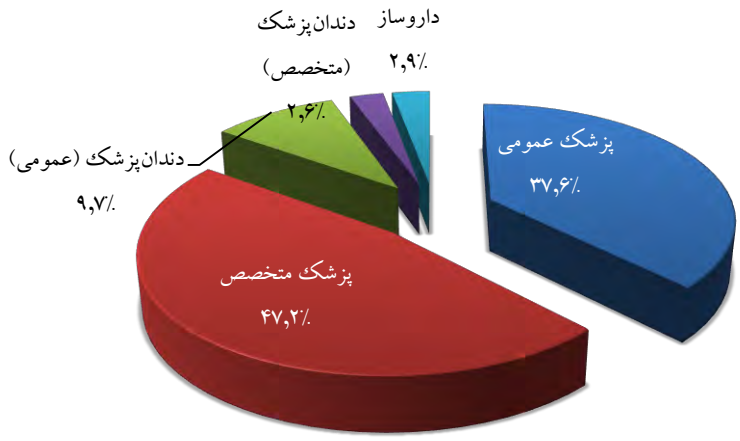

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

بیشترین سهم پزشکان شاغل در استان بوشهر را پزشکان متخصص و پزشکان عمومی داشته‌اند به‌طوری‌که ۸۵ درصد از کل پزشکان را این دو گروه تشکیل می‌دهند. در مقابل پزشکان دندان پزشک متخصص کمترین سهم را دارا بوده‌اند.

بررسی توزیع پزشکان در شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد نزدیک به ۴۰ درصد از پزشکان استان در شهرستان بوشهر مشغول به کار هستند و شهرستان دشتستان با سهم ۲۱ درصدی در جایگاه دوم قرار گرفته است. به‌عبارت‌دیگر حدود ۶۰ درصد از پزشکان استان در دو شهرستان بوشهر و دشتستان متمرکز شده‌اند. نمودار ۶۲تعداد پزشکان شاغل در استان بوشهر را به تفکیک تخصص آن‌ها در شهرستان‌های استان بوشهر نشان می‌دهد.

نمودار ٦٢: وضعیت شهرستان‌های استان بوشهر از منظر پزشکان شاغل در سال ۱۳۹۲

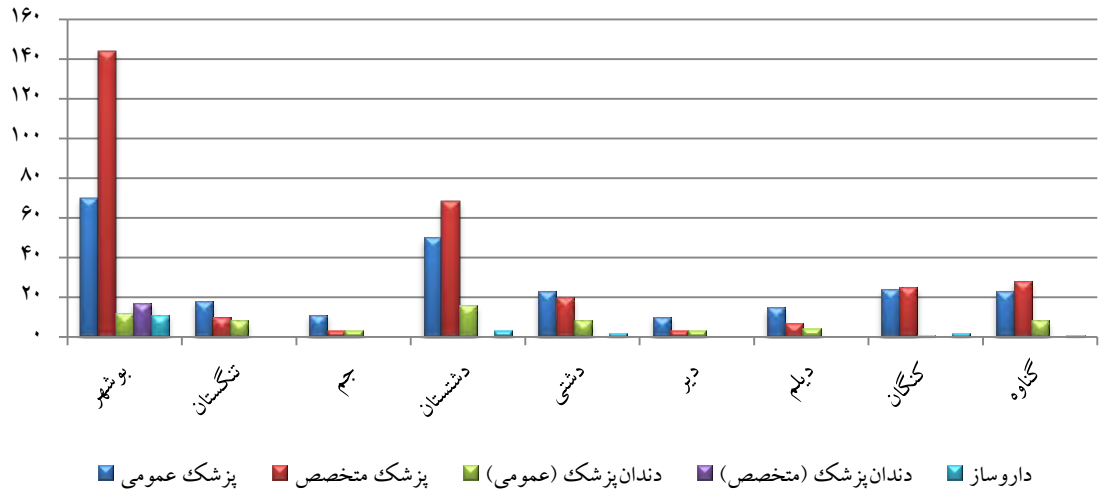

منبع: سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲.

همان‌طور که مشاهده می‌شود در سال ۱۳۹۲ تنها شهرستان بوشهر از دندان پزشک متخصص برخوردار بوده است. همچنین شهرستان‌های تنگستان، جم، دیر و دیلم فاقد پزشک دارو ساز بوده‌اند.

جدول ۸۹ : میزان برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از پزشک بر حسب جمعیت در سال ۱۳۹۲تعداد پزشکان شاغل استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ را به تفکیک شهرستان و به ازای جمعیت شهرستان‌های مذکور نمایش می‌دهد.

جدول ۸۹ : میزان برخورداری شهرستان‌های استان بوشهر از پزشک بر حسب جمعیت در سال ۱۳۹۲

شهرستان	پزشک عمومی به ازای هر ده هزار نفر	پزشک متخصص به ازای هر ده هزار نفر	دندان‌پزشک (عمومی) به ازای هر ده هزار نفر	دندان‌پزشک (متخصص) به ازای هر ده هزار نفر	داروساز به ازای هر ده هزار نفر
بوشهر	۲,۷	۵,۶	۰,۵	۰,۷	۰,۴
تنگستان	۲,۶	۱,۴	۱,۱	۰,۰	۰,۰
جم	۲,۱	۰,۶	۰,۶	۰,۰	۰,۰
دشتستان	۲,۲	۳,۰	۰,۷	۰,۰	۰,۱
دشتی	۳,۰	۲,۶	۱,۰	۰,۰	۰,۳
دیر	۱,۹	۰,۶	۰,۶	۰,۰	۰,۰
دیلم	۴,۸	۲,۲	۱,۳	۰,۰	۰,۰
کنگان	۱,۴	۱,۵	۰,۱	۰,۰	۰,۱
گناوه	۲,۵	۳,۱	۰,۹	۰,۰	۰,۱

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

همان طور که مشاهده می‌شود شهرستان دیلم بیشترین پزشک عمومی را به ازای هر ده هزار نفر داشته و کمترین پزشک عمومی به ازای هر ده هزار نفر مربوط به شهرستان دیر بوده است. این در حالی است که بررسی تعداد پزشک متخصص به ازای هر ده هزار نفر جمعیت شهرستان‌ها حکایت از تفاوت قابل توجه شهرستان بوشهر با سایر شهرستان‌های استان دارد و از این منظر می‌توان گفت توزیع پزشک متخصص در سطح استان بوشهر نامتوازن است.

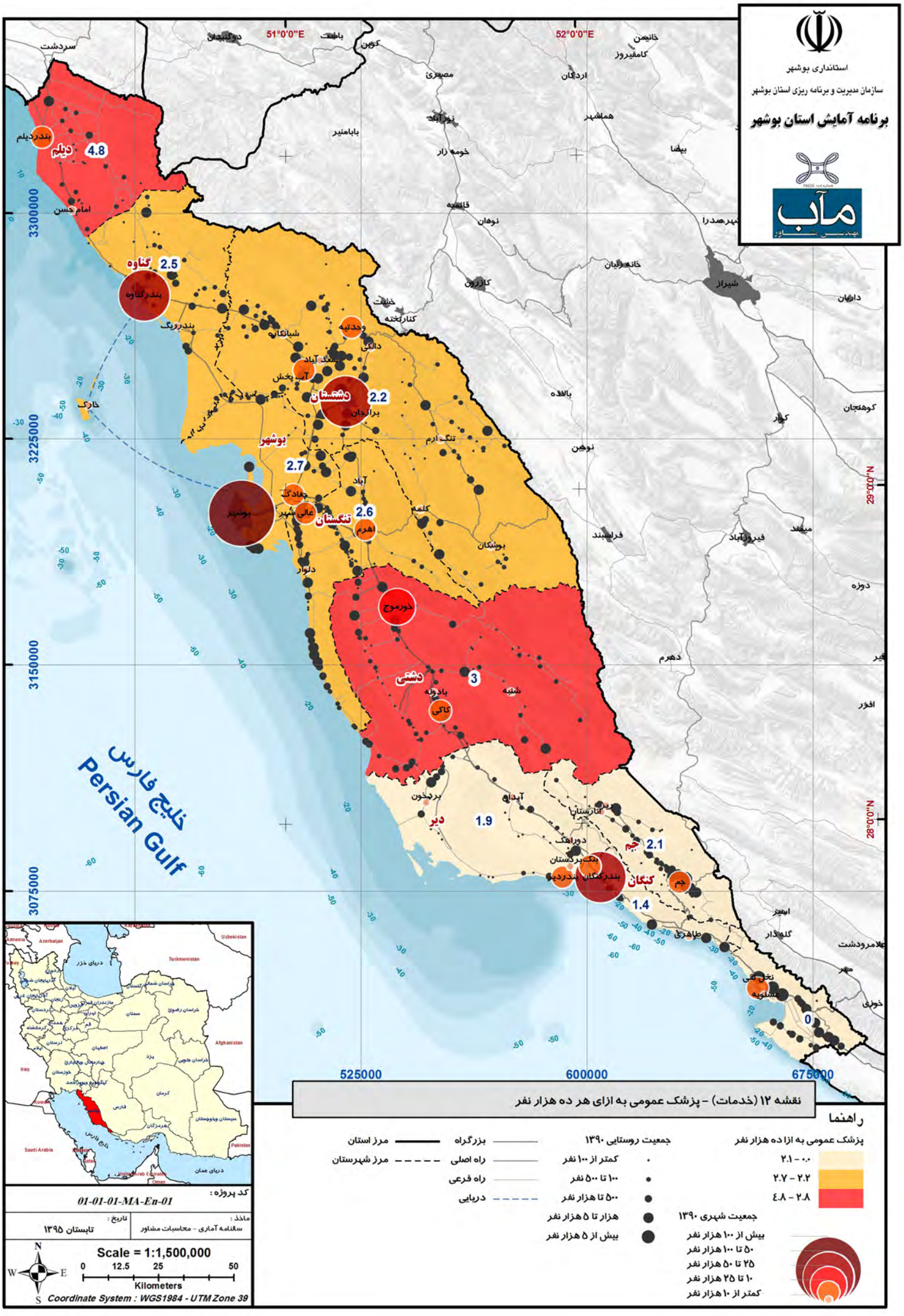
استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر
مآب
51°0'0"E
52°0'0"E
3300000
3225000
3150000
3075000
525000
600000
675000
29°0'0"N
28°0'0"N
بندردیلم
دیلم
4.8
امام حسن
گناوه
2.5
بندرگناوه
بندرریگ
شبانکاره
وحدتیه
دالکی
آب پخش
دشتستان
2.2
برازجان
خارک
بوشهر
2.7
تنگ ارم
بوشهر
جفادک
عالی شهر
2.6
تنگستان
اهرم
کلمه
بوشکان
دلوار
خورموج
دشتی
3
بادوله
کاکی
شنبه
خلیج فارس
Persian Gulf
برذخون
آبدان
دیر
1.9
دوراهک
بنک برکستان
بندرکنگان
بندردیر
جم
2.1
کنگان
1.4
طاهری
نخل تقی
عسلویه
0
کلمه
فراشبند
فیروزآباد
دوزه
دهرم
افزر
لامرد
میناب
خورتی
گله دار
اسیر
بالاده
کوهنجان
کوار
شیراز
داراب
خانه زیان
کازرون
نوبندگان
نورآباد
خومه زار
بیضا
همایشهر
اردکان
کامفیروز
خانیمن
کوهنجان
مصیری
کوهن
بافت
سردشت
دوگنبدان
بابامنیر
قلعه
نوبندگان
شهرصدرا
خلیفت
کنارتخته
Uzbekistan
Turkmenistan
Afghanistan
Pakistan
Iraq
Kuwait
Saudi Arabia
Bahrain
Qatar
United Arab Emirates
Oman
Armenia
Azerbaijan
Georgia
دریای خزر
دریای عمان
نقشه ۱۲ (خدمات) - پزشک عمومی به ازای هر ده هزار نفر
راهنما
پزشک عمومی به ازا ده هزار نفر
۰.۰ - ۲.۱
۲.۲ - ۲.۷
۲.۸ - ۴.۸
جمعیت شهری ۱۳۹۰
بیش از ۱۰۰ هزار نفر
۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
کمتر از ۱۰ هزار نفر
جمعیت روستایی ۱۳۹۰
کمتر از ۱۰۰ نفر
۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
۵۰۰ تا هزار نفر
هزار تا ۵ هزار نفر
بیش از ۵ هزار نفر
بزرگراه
راه اصلی
راه فرعی
دریایی
مرز استان
مرز شهرستان
کد پروژه :
01-01-01-MA-En-01
ماخذ :
سالنامه آماری - محاسبات مشاور
تاریخ :
تابستان ۱۳۹۵
N
W
E
S
Scale = 1:1,500,000
0 12.5 25 50
Kilometers
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

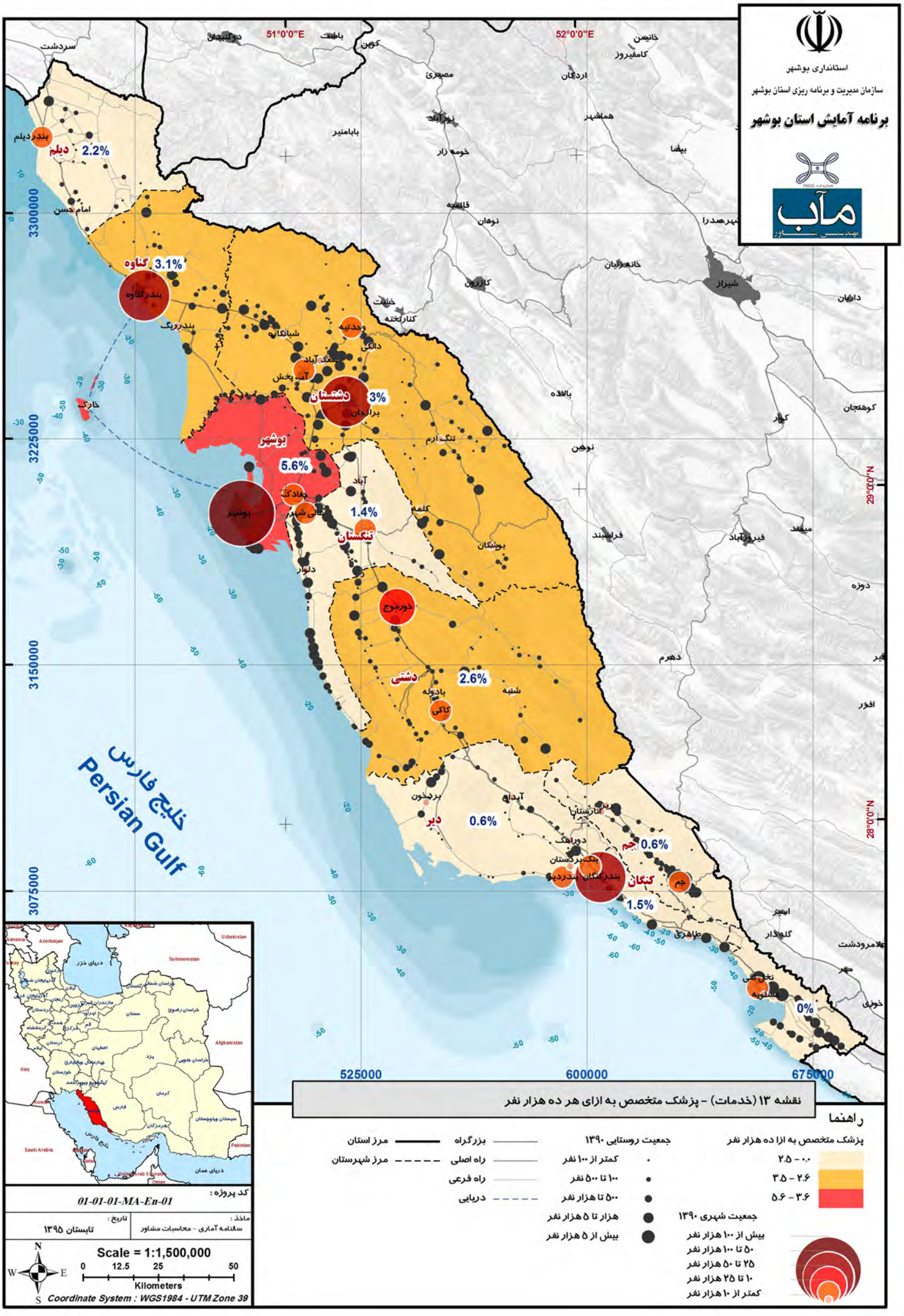
استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر
مآب
51°0'0"E
52°0'0"E
3300000
3225000
3150000
3075000
525000
600000
675000
29°0'0"N
28°0'0"N
بندردیلم
دیلم
2.2%
گناوه
3.1%
بندرگناوه
دشتستان
3%
بوشهر
5.6%
تنگستان
1.4%
دشتی
2.6%
دیر
0.6%
کنگان
1.5%
جم
0.6%
عسلویه
0%
خلیج فارس
Persian Gulf
نقشه ۱۳ (خدمات) - پزشک متخصص به ازای هر ده هزار نفر
راهنما
پزشک متخصص به ازا ده هزار نفر
۰.۰ - ۲.۵
۲.۶ - ۳.۵
۳.۶ - ۵.۶
جمعیت شهری ۱۳۹۰
بیش از ۱۰۰ هزار نفر
۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر
۲۵ تا ۵۰ هزار نفر
۱۰ تا ۲۵ هزار نفر
کمتر از ۱۰ هزار نفر
جمعیت روستایی ۱۳۹۰
کمتر از ۱۰۰ نفر
۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر
۵۰۰ تا هزار نفر
هزار تا ۵ هزار نفر
بیش از ۵ هزار نفر
بزرگراه
راه اصلی
راه فرعی
دریایی
مرز استان
مرز شهرستان
کد پروژه :
01-01-01-MA-En-01
ماخذ :
سالنامه آماری - محاسبات مشاور
تاریخ :
تابستان ۱۳۹۵
Scale = 1:1,500,000
0 12.5 25 50
Kilometers
N
W E
S
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

۱-۲-۳-۲-۳-۵- تحلیل شاخص های اصلی در بخش خدمات استان

بر اساس بررسی‌های صورت گرفته سهم اشتغال استان بوشهر از اشتغال کل کشور طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ افزایش یافته و از ۱,۳۲ درصد به ۱,۶۳ درصد رسیده است. همچنین مقایسه اشتغال بخش خدمات استان بوشهر با اشتغال سیار بخش‌های استان (کشاورزی، صنعت و سایر) حکایت از آن دارد که همواره سهم اشتغال بخش خدمات از سایر بخش‌های اقتصادی بزرگ‌تر بوده است. البته باید توجه داشت اگر چه بخش خدمات سهم قابل ملاحظه‌ای از کل اشتغال استان را به خود اختصاص داده است، اما این سهم طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ روند کاهشی داشته و از ۵۸,۹ درصد به ۴۶,۱ درصد رسیده است. بررسی نتایج به‌دست‌آمده از محاسبه شاخص ضریب مکانی اشتغال استان بوشهر نشان می‌دهد.

نمودار ۶۳: بخش‌های خدماتی با ضریب مکانی اشتغال بزرگ‌تر از یک در سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

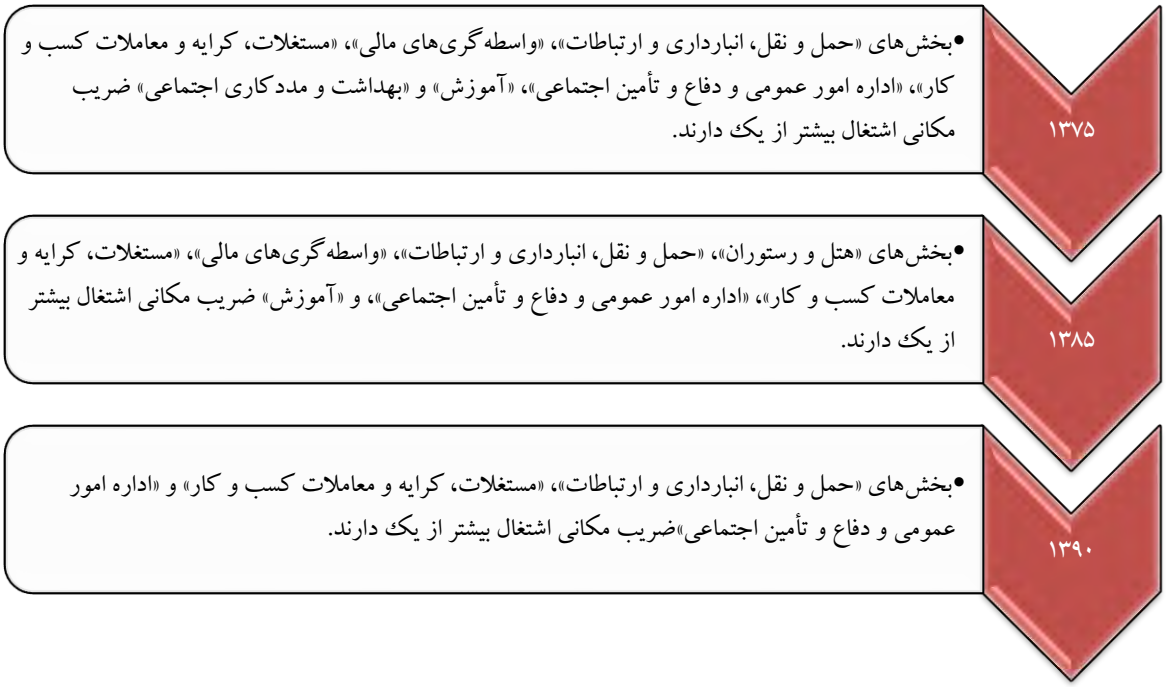

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

بر اساس اطلاعات فوق می‌توان گفت در استان بوشهر در بخش‌های «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات»، «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار»، «اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی»، بیشترین تمرکز مکانی نیروی کار وجود دارد؛ به طوری‌که شاخص ضریب مکانی اشتغال بخش‌های مذکور، در هر سه مقطع مورد بررسی بزرگ‌تر از یک بوده است. همچنین در بخش‌های «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها»، «هتل و رستوران»، «بهداشت و مددکاری اجتماعی» و «سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی»، تمرکز مکانی نیروی کار کمتری وجود دارد.

نکته قابل توجه در بررسی‌های انجام شده این است که اکثریت فعالیت‌های خدماتی استان دارای ضریب مکانی اشتغال بیشتر از یک بوده‌اند. بیشتر از یک بودن این شاخص به این معناست که بخش عمده‌ای از اشتغال بخش خدمات در استان بوشهر، جزء اشتغال پایه محسوب می‌شود. همچنین محاسبه ضریب مکانی اشتغال در شهرستان‌های استان بوشهر در بخش خدمات برای سال ۱۳۹۰ نشان دهنده تمرکز فعالیت‌های پایه خدمات در شهرستان بوشهر است.

۱. عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها
۲. هتل و رستوران
۳. حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
۴. واسطه‌گری‌های مالی
۵. مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار
۶. اداره امور عمومی و دفاع و امنیت اجتماعی
۷. آموزش
۸. بهداشت و مددکاری اجتماعی
۹. سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی

نمودار ٦٤: فعالیت‌های خدماتی با ضریب مکانی اشتغال بیشتر از یک به تفکیک شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰

بوشهر	تنگستان	جم	دشتستان	دشتی	دیر	دیلم	کنگان	گناوه
۱۰	۳۰	۲۰	۱۰	۲۰	۱۰	۱۰	۵۰	۱۰
۲۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۳۰	۲۰		۲۰
۳۰	۵۰	۷۰	۷۰	۸۰	۷۰	۳۰		۳۰
۴۰	۷۰	۸۰	۸۰	۹۰		۷۰		۴۰
۶۰	۸۰	۹۰	۹۰			۸۰		۷۰
۷۰	۹۰					۹۰		۸۰
۸۰								۹۰
۹۰								

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

۱-۲-۳-۲-۳-۵-۱- شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر

بر اساس نتایج حاصل از محاسبه شاخص تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر مشاهده می‌شود شاخص مذکور در تمامی شهرستان‌های استان بوشهر کمتر از ۵۰ درصد بوده است. این مسئله حکایت از پایین بودن میزان تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر دارد.

نمودار ٦٥: میزان تخصصی شدن فعالیت‌های خدماتی در شهرستان‌های استان بوشهر

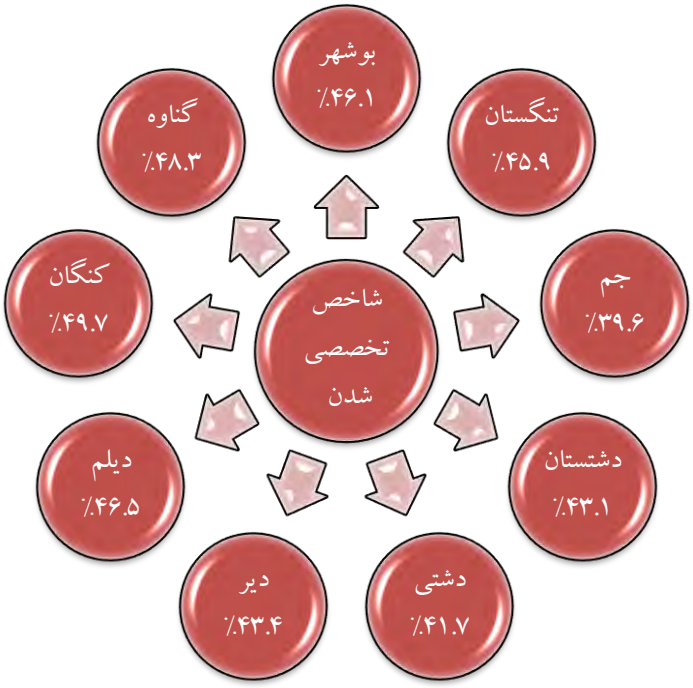

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

همان‌طور که ملاحظه می‌شود شاخص تخصصی شدن در شهرستان‌های کنگان، گناوه، دیلم و بوشهر نسبت به سایر شهرستان‌های استان بیشتر است. این نتیجه حاصل سهم بالای فعالیت «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار» (۴۰ درصد) در شهرستان کنگان، سهم بالای فعالیت «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها» (۳۵ درصد) و «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» (۲۹ درصد) در شهرستان گناوه، سهم بالای فعالیت‌های «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات» (۳۲ درصد) و «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها» (۲۹ درصد) در شهرستان دیلم و سهم بالای فعالیت «اداره امور عمومی، دفاع و تأمین اجتماعی» (۳۷ درصد) در شهرستان بوشهر از کل اشتغال خدماتی شهرستان‌های مذکور است.

۱-۲-۳-۲-۵-۲- شاخص سنجش سطح تمرکز فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر

نتایج محاسبه شاخص سنجش سطح تمرکز برای فعالیت‌های خدماتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰، حکایت از آن دارد که تمامی فعالیت‌های خدماتی استان به جز «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار» شاخص سطح تمرکز کمتر از ۵۰ درصد دارند که این مسئله بیانگر عدم تمرکز فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر است.

۱-۲-۳-۲-۵-۳- شاخص ضریب توزیع فعالیت‌های خدماتی در استان بوشهر

بر اساس بررسی‌های صورت گرفته شاخص ضریب توزیع برای کلیه فعالیت‌های خدماتی در شهرستان‌های بوشهر و کنگان بزرگ‌تر از یک است که نشان‌دهنده تمرکز کلیه فعالیت‌های خدماتی در این شهرستان‌ها می‌باشد.

۱. عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها
۲. هتل و رستوران
۳. حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
۴. واسطه‌گری‌های مالی
۵. مستغلات، کرایه و خدمات کسب‌وکار
۶. اداره امور عمومی و دفاع و امنیت اجتماعی
۷. آموزش
۸. بهداشت و مددکاری اجتماعی
۹. سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی

نمودار ٦٦: فعالیت‌های خدماتی با ضریب توزیع بیشتر از یک به تفکیک شهرستان‌های استان بوشهر در سال ۱۳۹۰

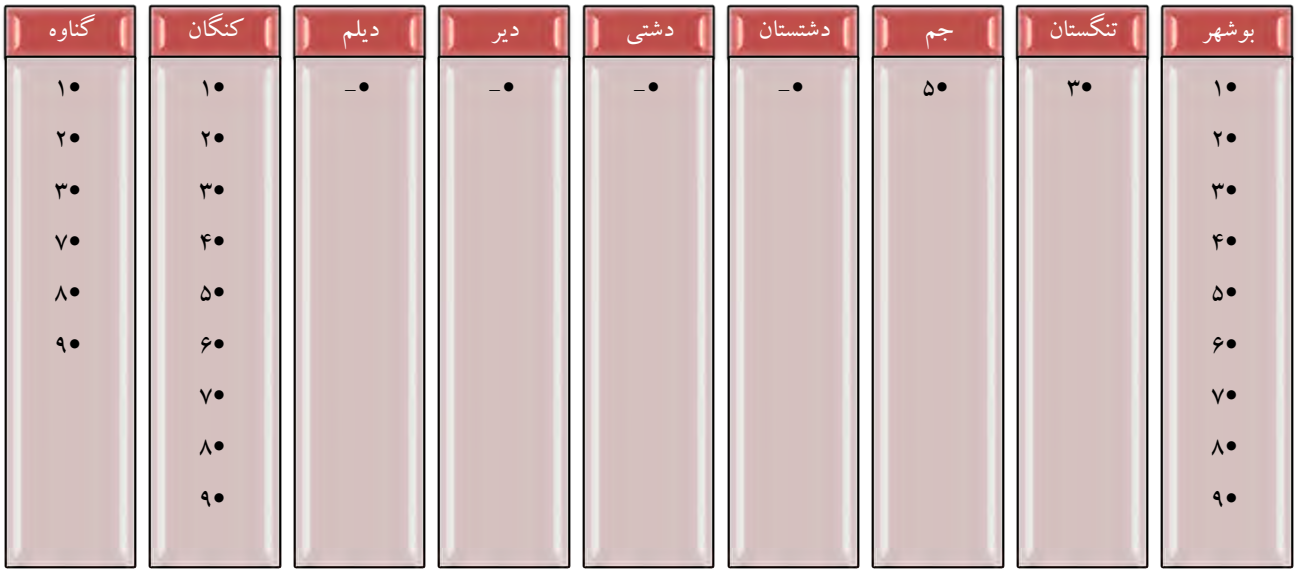

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

همان طور که مشاهده می‌شود شاخص ضریب توزیع کلیه فعالیت‌های خدماتی در اغلب شهرستان‌های استان بوشهر کمتر از یک بوده که نشان از عدم تمرکز فعالیت‌های خدماتی در این استان دارد.

یکی از شاخص های مهمی که در این قسمت بررسی می شود، بهره وری نیروی کار است. بهره وری نیروی کار به بررسی ارتباط میان ارزش افزوده و تعداد شاغلین می پردازد. برای محاسبه بهره وری از مقادیر ارزش افزوده به قیمت جاری استفاده شده است. در جداول بهره وری نیروی کار به تفکیک فعالیتهای خدماتی در کشور و استان بوشهر و برای سالهای ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ ارایه و نسبت بهره وری استان بوشهر به کل کشور محاسبه شده است. بزرگ تر از یک بودن نسبت بهره وری نیروی کار استان نسبت به کشور، نشان دهنده بالاتر بودن متوسط بهره وری نیروی کار استان از متوسط بهره وری کشور است. به عبارت دیگر هر فرد شاغل در بخش خدمات استان بوشهر در مقایسه با متوسط کشور تولید بیشتری دارد.

این اختلاف در بهره وری نیروی انسانی دو علت عمده می تواند داشته باشد که عبارتند از: سرانه سرمایه فیزیکی و مالی بیشتر در استان در مقایسه با کشور و یا سرانه سرمایه انسانی بیشتر (کیفیت بالاتر نیروی انسانی) در استان در مقایسه با کشور به خصوص در بخش خدمات. عامل دوم سرانه سرمایه انسانی بیشتر در مقایسه با سایر بخش های اقتصادی مانند کشاورزی و صنعت از اهمیت بیشتری برخوردار است.

همانطور که در جدول ۹۰ آمده است، در سال ۱۳۸۵ بهره وری نیروی کار در بخش خدمات استان ۹۰ میلیون ریال بوده است که در سال ۱۳۹۰ به ۲۵۲ میلیون ریال رسیده است در حال که بهره وری نیروی کار خدماتی در کشور در سال ۱۳۸۵ از ۱۲۱ میلیون ریال به ۳۲۹ میلیون ریال در سال ۱۳۹۰ رسیده است.

در سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ نسبت بهره وری نیروی کار در بخش خدمات استان به کشور به طور متوسط ۷۵ درصد بوده است. بعبارت دیگر بهره وری نیروی کار در بخش خدمات استان در این دوره ۲۵ درصد کمتر از متوسط بهره وری نیروی کار خدماتی در کشور بوده است. این وضعیت در تمام فعالیتهای خدماتی استان به غیر از گروه فعالیتی "آموزش" صادق است. متوسط نسبت بهره وری نیروی کار استان در گروه فعالیتی "آموزش" استان به کشور در این دوره ۱,۱۳ بوده است.

در جدول ۹۰ بهره وری نیروی کار در بخش خدمات به قیمت ثابت محاسبه شده است، همانطور که مشاهده می شود، بهره وری نیروی کار در بخش خدمات به قیمت ثابت، هم در استان و هم در کشور از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ افزایش یافته است.

جدول۹۰: مقایسه روند تحولات بهره وری نیروی کار به تفکیک گروه های فعالیتی در بخش خدمات در سالهای ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰

	۱۳۸۵						۱۳۹۰						نسبت استان به کشور	
	استان بوشهر			کل کشور			استان بوشهر			کل کشور				
	ارزش افزوده (میلیون ریال)	جمعیت شاغل	بهره وری (میلیون ریال)	ارزش افزوده (میلیون ریال)	جمعیت شاغل	بهره وری (میلیون ریال)	ارزش افزوده (میلیون ریال)	جمعیت شاغل	بهره وری (میلیون ریال)	ارزش افزوده (میلیون ریال)	جمعیت شاغل	بهره وری (میلیون ریال)	۱۳۸۵	۱۳۹۰
عمده فروشی ،خرده فروشی ،تعمیروسایل نقلیه موتوری وکالاهای شخصی وخانگ	۳۲۷۵۸۸۶	۳۱۴۸۴	۱۰۴	۳۱۸۴۵۳۹۵۲	۲۸۲۷۰۵۷	۱۱۳	۶۷۹۹۲۱۴	۳۰۱۳۰	۲۲۶	۸۴۷۵۶۰۴۸۶	۲۵۲۲۰۰۰	۳۳۶	۰,۹۲	۰,۶۷
هتل ورستوران	۱۶۵۹۰۲	۲۷۵۹	۶۰	۱۹۴۰۸۲۷۰	۱۹۲۴۱۱	۱۰۱	۴۳۲۴۳۵	۲۵۲۲	۱۷۱	۵۳۷۸۹۵۰۳	۲۱۳۰۰۰	۲۵۳	۰,۶۰	۰,۶۸
حمل ونقل وانبارداری وارتباطات	۲۷۱۹۶۸۹	۳۶۱۶۴	۷۵	۱۶۹۱۷۲۸۲۹	۱۹۴۱۹۰۹	۸۷	۷۸۱۸۶۱۹	۳۲۴۳۳	۲۴۱	۴۵۲۰۶۲۴۷۸	۱۹۵۰۰۰۰	۲۳۲	۰,۸۶	۱,۰۴
واسطه گری های مالی	۴۶۳۸۳۳	۳۸۹۷	۱۱۹	۶۶۱۲۱۱۵۲	۲۷۱۳۶۶	۲۴۴	۱۱۴۲۵۲۲	۴۳۸۳	۲۶۱	۱۷۳۵۲۱۱۵۵	۳۲۴۰۰۰	۵۳۶	۰,۴۹	۰,۴۹
مستغلات ،اجاره وفعالیت های کاروکسب	۲۳۷۲۴۶۴	۸۸۰۴	۲۶۹	۲۶۴۹۱۳۰۱۴	۴۴۳۲۰۴	۵۹۸	۵۹۱۷۱۱۹	۷۵۹	۷۷۹۶	۷۰۰۲۵۹۵۲۷	۱۰۰۰۰۰	۷۰۰۳	۰,۴۵	۱,۱۱
اداره امورعمومی ،دفاع وتامین اجتماعی اجباری	۱۷۳۵۶۰۱	۳۷۴۶۹	۴۶	۱۱۳۹۱۵۳۴۴	۱۷۷۹۹۲۶	۶۴	۵۷۲۸۰۶۰	۳۷۴۳۴	۱۵۳	۳۰۴۳۵۴۳۷۰	۱۶۹۰۰۰۰	۱۸۰	۰,۷۲	۰,۸۵
آموزش	۱۵۶۶۸۷۴	۱۸۰۵۹	۸۷	۱۱۱۲۵۴۶۴۴	۱۳۵۴۹۵۹	۸۲	۲۹۸۸۵۴	۱۷۰۹۵	۱۷۵	۲۱۷۱۹۸۷۴۷	۱۵۰۴۰۰۰	۱۴۴	۱,۰۶	۱,۲۱
بهداشت ومددکاری اجتماعی	۹۶۵۲۸۸	۶۴۷۴	۱۴۹	۷۸۹۶۸۳۰۰	۵۲۰۸۳۷	۱۵۲	۲۸۸۴۷۲۸	۷۴۰۸	۳۸۹	۲۰۹۹۷۰۹۸۰	۵۵۶۰۰۰	۳۷۸	۰,۹۸	۱,۰۳
سایرفعالیت های خدمات عمومی ،اجتماعی وشخصی	۲۲۱۴۲۷	۴۱۴۶	۵۳	۳۷۵۵۰۱۰۱	۴۳۲۷۹۸	۸۷	۵۹۱۵۹۵	۳۹۰۲	۱۵۲	۱۰۱۳۹۱۳۱۱	۴۲۹۰۰۰	۲۳۶	۰,۶۲	۰,۶۴
جمع	۱۳۴۸۶۹۶۳	۱۴۹۲۵۶	۹۰	۱۱۷۹۷۵۷۶۰۶	۹۷۶۴۴۶۷	۱۲۱	۳۴۳۰۳۱۴۶	۱۳۶۰۶۶	۲۵۲	۳۰۶۰۱۰۸۵۵۶	۹۲۸۸۰۰۰	۳۲۹	۰,۷۵	۰,۷۷

منبع: مرکز آمار –سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ و محاسبات مشاور

جدول ۹۱: مقایسه روند تحولات بهره وری نیروی کار در بخش خدمات به قیمت جاری و ثابت در سالهای ۱۳۸۵ و۱۳۹۰

		۱۳۸۵	۱۳۹۰
به قیمت جاری	استان بوشهر	۹۰	۲۵۲
	کل کشور	۱۲۱	۳۲۹
به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰	استان بوشهر	۲۰۸	۲۵۲
	کل کشور	۲۷۸	۳۲۹
نسبت استان به کشور		۰,۷۵	۰,۷۷

منبع: مرکز آمار – سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ و محاسبات مشاور

جمع‌بندی مطالعات ارزش افزوده بخش خدمات در استان بوشهر

بر اساس بررسی‌های صورت گرفته، سهم استان بوشهر از ارزش افزوده بخش خدمات در کشور طی سال‌های ۹۲-۱۳۷۹ فراز و نشیب زیادی را تجربه کرده است اما ما بین حداقل ۱,۰۵ درصد (مربوط به سال ۱۳۸۶) و حداکثر ۱,۲۱ درصد (مربوط به سال ۱۳۸۲) در نوسان بوده است. مقایسه سهم استان بوشهر از ارزش‌افزوده بخش خدمات کل کشور، در سال‌های آغازین و پایانی دوره مورد بررسی نشان می‌دهد تغییر قابل ملاحظه‌ای صورت نگرفته و این سهم از ۱,۱۱ درصد در سال ۱۳۷۹ به ۱,۱۳ درصد در سال ۱۳۹۲ رسیده است.

همچنین مقایسه سهم ارزش افزوده بخش خدمات با سایر بخش‌های اقتصادی در استان بوشهر حکایت از آن دارد که طی سال‌های ۹۲-۱۳۷۹، تغییرات قابل ملاحظه‌ای در ساختار اقتصادی استان بوشهر روی داده است. در این ارتباط، در سال‌های آغازین دوره مورد بررسی، تأمین بخش عمده ارزش افزوده استان بر عهده بخش خدمات بوده است. اما از سال ۱۳۸۲ به بعد، سهم این بخش از کل ارزش‌افزوده استان به شدت کاهش یافته است. این کاهش سهم، به علت کاهش ارزش افزوده بخش خدمات نبوده است بلکه به علت توسعه صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و فعالیتهای انتقال گاز در استان و افزایش قابل توجه ارزش‌افزوده این بخشها بوده است. همانطور که در گزارش نیز اشاره شده، با حذف صنایع نفت و گاز پتروشیمی و فعالیتهای انتقال گاز، همانند کل کشور بخش خدمات هم از نظر اشتغال و هم از نظر تولید ارزش افزوده، مهمترین بخش اقتصادی در استان بوشهر است.

در این زمینه، نکته حائز اهمیت این است که بررسی‌های اشتغال نشان می‌دهد عمده شاغلان بوشهر در بخش خدمات مشغول به فعالیت هستند اما سهم ارزش افزوده این بخش طی سال‌های اخیر به شدت کاهش یافته و سهم بخش صنعت از ارزش‌افزوده افزایش یافته است. بدین ترتیب توسعه بخش خدمات استان بوشهر همپای توسعه بخش‌های صنعت، روی نداده است و بنابراین ارزش افزوده قابل قبولی نصیب شاغلان پر شمار این بخش نمی‌شود. البته باید به این نکته اشاره کرد که به دلیل ماهیت صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و فعالیتهای انتقال گاز، ارزش افزوده تولید شده به نسبت تعداد شاغلان فعال در

این فعالیتها، بسیار زیاد است و بنابراین سرانه ارزش افزوده تولیدی هر نفر شاغل در این فعالیتها بسیار بیشتر از سایر فعالیتهای صنعتی، خدماتی و کشاورزی است.

نتایج حاصل از محاسبه ضریب مکانی ارزش افزوده برای بخش‌های خدماتی استان بوشهر طی دوره زمانی ۹۲-۱۳۷۹ نشان می‌دهد تنها در سال‌های ابتدایی دوره مورد بررسی، بخش‌های «حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات»، «اداره امور عمومی و خدمات شهری»، «آموزش» و «بهداشت و مددکاری اجتماعی» از شاخص ضریب مکانی بزرگ‌تر از یک برخوردارند و از سال ۱۳۸۲ به بعد با افزایش سهم بخش صنعت از ارزش افزوده استان بوشهر، شاخص ضریب مکانی این بخش نیز به کمتر از یک رسیده است. البته لازم به ذکر است همانطور که در گزارش نیز تأکید شد، با حذف صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و فعالیتهای انتقال گاز، شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده فعالیتهای خدماتی متعادل شد و استان در برخی از خدمات مانند خدمات حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات، اداره امور عمومی، و خدمات شهری، آموزش و بهداشت و مددکاری اجتماعی در مقایسه با متوسط کشور دارای تمرکز مکانی است.

بنابراین ۴ بخش خدماتی فوق‌الذکر در زمره بخش‌های تخصصی طبقه‌بندی می‌شوند و سایر بخش‌های خدماتی شامل «عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها»، «هتل و رستوران»، «واسطه‌گری‌های مالی»، «مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار» و «سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی» با توجه به آنکه در کل دوره مورد بررسی، شاخص ضریب مکانی ارزش افزوده آن‌ها کوچک‌تر از یک بوده است، در زمره بخش‌های غیرتخصصی قرار می‌گیرند.

توزیع خدمات در شهرستان‌های استان بوشهر

در این قسمت نتایج بررسی میزان برخورداری شهرستان‌های مختلف استان بوشهر از خدمات ارائه شده به اختصار ارائه شده است:

جمع‌بندی مطالعات خدمات بانکداری

بر اساس بررسی‌های آماری صورت گرفته، اغلب واحدهای بانکی فعال در استان بوشهر مربوط به بانک‌های دولتی هستند و سهم بانک‌های خصوصی در این استان بسیار ناچیز است. حال آنکه با توجه به این مسئله که بانک‌های خصوصی شعبه‌های خود را با در نظر گرفتن ویژگی‌های بازار مالی و انجام مطالعات امکان سنجی جهت حضور سودآور در مناطق مختلف تأسیس می‌کنند، حضور کمرنگ بانک‌های خصوصی در شهرستان‌های استان بوشهر می‌تواند به‌صورت غیرمستقیم، حکایت از ضعیف بودن بازارهای مالی استان داشته باشد.

از منظر سپرده نزد بانک‌های استان نیز به نظر می‌رسد توزیع سپرده‌ها بین شهرستان‌های استان بوشهر نامتقارن باشد، چرا که بیش از ۵۵ درصد از سپرده‌ها در دو شهرستان بوشهر و دشتستان تمرکز یافته است.

جمع‌بندی مطالعات خدمات بیمه

بررسی وضعیت شاخص‌های بیمه‌ای استان بوشهر نشان می‌دهد استان بوشهر در شاخص‌های مذکور عقب‌تر از سهم جمعیتی خود از کشور است. به عبارت دیگر سهم استان بوشهر در سال ۱۳۹۳ از جمعیت کشور معادل ۱,۴ درصد بوده است، این در حالی است که سهم استان بوشهر از کل حق بیمه و کل خسارت پرداختی کشور معادل ۱ درصد می‌باشد.

بررسی صنعت بیمه استان بوشهر از منظر درجه اهمیت انواع بیمه حکایت از آن دارد که بیشترین تعداد بیمه نامه صادر شده، حق بیمه عاید شده مبلغ خسارت واقع شده مربوط به «بیمه شخص ثالث و مازاد» بوده است.

جمع‌بندی مطالعات خدمات گردشگری

در مطالعات بخش گردشگری استان بوشهر، به بررسی و معرفی انواع جاذبه های گردشگری ، وضعیت مراکز اقامتی، مراکز خدمات پذیرایی و آژانس‌های گردشگری در کنار زیرساخت‌های حمل و نقلی استان، در دستور کار قرار گرفته است.

در بررسی مراکز اقامتی استان شامل هتل‌ها، هتل‌آپارتمان‌ها و مهمانسراها مشخص شد استان بوشهر از منظر برخورداری از امکانات اقامتی چندان غنی نیست و به لحاظ کیفی و کمی، با کمبودهای فراوانی مواجه هستند. همچنین عمده اقامتگاه‌های استان در شهرستان‌های بوشهر و گناوه مستقر شده‌اند و در مقابل شهرستان‌های جم، تنگستان و دیر، هیچ‌گونه مرکز اقامتی در اختیار ندارند.

با این وجود بررسی شاخص ضریب اشغال اقامتگاه‌های استان حکایت از آن دارد که در عمده ماه‌های سال (به جز ماه‌های گرم) این مراکز از ضریب اشغال قابل قبولی برخوردارند و حتی در برخی ماه‌ها که شرایط اقلیمی استان مساعد است (ماه‌های دی، بهمن، اسفند و فروردین)، بسیاری از آن‌ها ضریب اشغال ۱۰۰ درصدی را نیز تجربه می‌کنند و بنابراین می‌توان گفت تقاضای مراکز اقامتی استان، در سطحی است که می‌تواند بهره‌برداری از این مراکز را به توجیه اقتصادی برساند.

مراکز پذیرایی استان نیز به دو بخش مراکز پذیرایی درون شهری و مراکز پذیرایی بین راهی تقسیم می‌شوند که در حوزه شهرستان بوشهر مستقر هستند و علاوه بر توزیع نامتوازن در سطح استان، به لحاظ کمی و کیفی نیز، با ضعف شدید مواجه هستند.

در بررسی دفاتر مسافرتی و آژانس‌های گردشگری به عنوان نهادهای اطلاع رسانی صنعت گردشگری و تسهیل‌کننده‌های این حوزه، مشخص شد مجموعاً ۲۰ دفتر مسافرتی در استان بوشهر فعال هستند که اغلب آن‌ها در شهرستان بوشهر مستقر شده‌اند. به علاوه در مقایسه با سایر استان‌های ساحلی کشور، این تعداد دفتر مسافرتی، تعداد قابل ملاحظه‌ای نیست. به‌طوری‌که استان بوشهر، در میان ۷ استان ساحلی کشور، از این منظر در رتبه ششم قرار می‌گیرد و تنها استان سیستان و بلوچستان، با داشتن ۱۱ دفتر مسافرتی، پایین‌تر از استان بوشهر قرار می‌گیرد.

پس از بررسی سه زیرمجموعه خدمات گردشگری (مراکز اقامتی، مراکز پذیرایی و خدمات آژانس‌های گردشگری)، در ادامه مطالعات گردشگری، زیرساخت‌های حمل و نقلی استان مورد توجه قرار گرفته است. باید دقت داشت که بخش حمل و نقل یکی از ارکان توسعه صنعت گردشگری محسوب می‌شود و بی‌تردید دستابی به پیشرفت و توسعه مبتنی بر گردشگری، بدون توجه به زیرساخت‌های حمل و نقل، امکان پذیر نخواهد بود.

در این ارتباط، بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد مسافران داخلی واردشده به استان بوشهر، عمدتاً از وسایل حمل و نقل جاده‌ای استفاده می‌کنند و در مقابل تعداد معدود مسافران خارجی استان بوشهر، از حمل‌ونقل هوایی به عنوان اولویت اول و از حمل و نقل دریایی به عنوان اولویت دوم استفاده می‌کنند.

بدین ترتیب با توجه به اهمیت حمل و نقل جاده‌ای در ورود گردشگران به استان بوشهر، زیرساخت‌های این مد حمل و نقلی از قبیل جاده، پایانه و وسایط نقلیه، در استان بوشهر به شدت نیاز به تقویت و نوسازی دارد. از سوی دیگر با وجود اهمیت حمل ونقل ریلی در توسعه فعالیت‌های اقتصادی و گردشگری، استان بوشهر از این موهبت، بهره‌ای نبرده است.

در بخش حمل و نقل هوایی نیز، در استان بوشهر تنها دو فرودگاه بوشهر و عسلویه، عملیاتی هستند و به مسافران خدمات رسانی می‌کنند. حمل و نقل دریایی استان نیز باوجود آنکه در سال‌های اخیر به‌ویژه از سوی مسافران خارجی مورد توجه قرار گرفته، چندان مطلوب نیست و نیاز به توسعه فراوان به لحاظ کمی و کیفی دارد.

جمع‌بندی مطالعات خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی

نتایج به دست آمده از بررسی‌های صورت گرفته بر روی توزیع خدمات فرهنگی در سطح شهرستان‌های استان بوشهر حکایت از تمرکز این‌گونه خدمات در سطح شهرستان بوشهر دارد. همچنین از منظر تعداد نمایشگاه‌های برگزار شده در استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ نیز شهرستان‌های دشتستان و بوشهر بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند.

تعداد کتابخانه‌ها در شهرستان‌های استان بوشهر نیز نامتوازن است به‌طوری‌که نزدیک به ۶۰ درصد از کتابخانه‌های عمومی استان در سه شهرستان بوشهر، دشتستان و تنگستان مجتمع شده‌اند. از منظر تعداد ورزشکاران نیز مشاهده می‌شود که حدود ۳۰ درصد از ورزشکاران استان در شهرستان بوشهر قرار دارند.

از سوی دیگر توزیع سالن‌های نمایش وابسته به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان بوشهر در شهرستان‌های این استان نسبت به توزیع سینماها متوازن‌تر است. به‌علاوه اماکن مذهبی نیز در شهرستان‌های استان بوشهر ازنظر توازن از وضعیت مطلوب‌تری برخوردار بوده‌اند.

جمع‌بندی مطالعات خدمات آموزشی

یکی از شاخص‌هایی که به‌منظور بررسی وضعیت توزیع خدمات آموزشی مورد توجه قرار گرفته است، نسبت دانش‌آموز به کلاس می‌باشد. شاخص مذکور در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در دوره‌های پیش‌دبستانی، ابتدایی، راهنمایی و متوسطه به‌صورت زیر بوده است:

نمودار ٦٧: نسبت دانش‌آموز به کلاس در مقاطع مختلف تحصیلی در استان بوشهر در سال ۹۳-۱۳۹۲

پیش‌دبستانی	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه عمومی
• نسبت دانش‌آموز به کلاس طی دوره ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۳ از ۲۰ به ۲۳ رسیده و بدتر شده است. • بدترین وضعیت را شهرستان بوشهر (۲۷) داشته است. • بهترین وضعیت را شهرستان تنگستان (۲۰) داشته است.	• نسبت دانش‌آموز به کلاس طی دوره ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۳ از ۲۲ به ۲۳ رسیده و تغییر قابل ملاحظه‌ای نداشته است. • بدترین وضعیت را شهرستان بوشهر (۲۷) داشته است. • بهترین وضعیت را شهرستان تنگستان (۲۰) داشته است.	• نسبت دانش‌آموز به کلاس در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۹۳ معادل ۲۰ بوده و تغییری نداشته است. • بدترین وضعیت را شهرستان بوشهر (۲۶) داشته است. • بهترین وضعیت را شهرستان تنگستان (۱۹) داشته است.	• نسبت دانش‌آموز به کلاس در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۹۳ معادل ۲۰ بوده و تغییری نداشته است. • بدترین وضعیت را شهرستان گناوه(۲۳) داشته است. • بهترین وضعیت را شهرستان عسلویه(۱۸) داشته است.

منبع: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲

جمع‌بندی مطالعات خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی

بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهند، اغلب مؤسسات درمانی (شامل بیمارستان، زایشگاه و آسایشگاه) فعال در استان بوشهر در سال ۱۳۹۲ وابسته به دانشگاه علوم پزشکی بوده‌اند و بخش خصوصی واحد فعالی در این زمینه نداشته است. در این ارتباط شهرستان بوشهر با اختلاف قابل ملاحظه‌ای از سایر شهرستان‌های استان، بهترین وضعیت را داشته است.

از سوی دیگر مشاهده می‌شود در سال ۱۳۹۲ حدود ۷۴ درصد از مراکز بهداشتی درمانی (شامل درمانگاه، پلی کلینیک و مرکز بهداشتی درمانی) استان بوشهر شهری و ۲۶ درصد روستایی بوده‌اند. بیشترین مراکز بهداشتی درمانی شهری در شهرستان بوشهر و بیشترین مراکز بهداشتی درمانی روستایی در شهرستان دشتستان قرار داشته‌اند.

به طورکلی می‌توان گفت توزیع مراکز بهداشتی درمانی در استان بوشهر نامتوازن بوده است. این موضوع در ارتباط با آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، مراکز پرتونگاری و توانبخشی استان بوشهر نیز صادق است، چراکه تقریباً نیمی از امکانات مذکور تنها در دو شهرستان بوشهر و دشتستان تمرکز یافته است.

بررسی تعداد پزشکان شاغل در استان بوشهر به ازای جمعیت شهرستان‌های استان نشان می‌دهد شهرستان دیلم بیشترین پزشک عمومی را به ازای هر ده هزار نفر جمعیت داشته است. حال‌آنکه در ارتباط با تعداد پزشک متخصص، شهرستان بوشهر بیشترین تعداد را داشته است. لازم به ذکر است که میزان برخورداری از پزشک متخصص به ازای جمعیت در شهرستان بوشهر نسبت به سایر شهرستان‌های استان تفاوت قابل ملاحظه‌ای داشته است و از این منظر می‌توان گفت توزیع پزشک متخصص در استان بوشهر نامتوازن بوده است.

منابع

- سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰
- سالنامه آماری کشور و استان بوشهر سال‌های ۱۳۷۵، ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰
- مرکز آمار ایران ، حساب‌های ملی و منطقه‌ای
- گزیده شاخص‌ها و نماگرهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان بوشهر سال۱۳۹۳ و ۱۳۹۲
- اداره کل گمرکات استان بوشهر
- گمرک جمهوری اسلامی ایران
- سالنامه آماری تجارت خارجی کشور در سال ۱۳۹۲
- سالنامه آماری صنعت بیمه کشور سال ۱۳۹۱ و ۱۳۹۳
- اداره کل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری استان بوشهر-۱۳۹۳و ۱۳۹۴
- آمارنامه دریایی ایران ۱۳۹۳
- طرح آمارگیری از گردشگران ملی ۱۳۹۲
- اداره کل ورزش و جوانان استان بوشهر سال ۱۳۹۳
- آمار دانشگاه دولتی بر اساس گزارش اقتصادی-اجتماعی استان بوشهر ۱۳۹۱
- آمار دانشگاه آزاد بر اساس گزارش اقتصادی-اجتماعی استان بوشهر ۱۳۹۱
- آمار دانشگاه پیام نور بر اساس گزارش اقتصادی-اجتماعی استان بوشهر ۱۳۹۱
- آمار دانشگاه علمی کاربردی بر اساس سایت دانشگاه علمی-کاربردی استان بوشهر
- آمار دانشگاه فنی و حرفه‌ای بر اساس گزارش اقتصادی-اجتماعی استان بوشهر ۱۳۹۱
- گزارش اقتصادی و اجتماعی استان بوشهر سال ۱۳۹۱
- عزیز اسلامی (د) عباس تکیه، کلیات بازرگانی، تهران، مدرسه عالی بازرگانی، ۱۳۵۱.